

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XIV, številka 7, 8, julij, avgust 2009, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4
Dialog med
mestnim vodstvom
in akademiki

30
Nova ureditev
enosmernega
prometa

16
Župančičevi
nagrajenci 2009

59
Razpis
mestnih štipendij

Od 2. do 5. julija je ljubljanske ulice preplaval festival uličnega gledališča Ana Desetnica.

Podžupan Jani Möderndorfer je 9. junija odprl razstavo JSS MOL o evropskem projektu REBECEE, ki promovira obnovljive vire energije.

Podžupan Aleš Čerin se je 14. junija udeležil tradicionalnega Maratona Franja.

Prizor z živahnega dogajanja na letošnjem Luninem festivalu 13. junija.

Podhod Tivoli je od 22. julija povsem prenovljen in zavarovan pred vandalizmom.

5. junija je župan skupaj s področnim ministrom in podžupanjo Jadranko Dakić odprl novo odlagalno polje na deponiji Barje.

Gasilska brigada Ljubljana je od 10. julija opremljena z novim gasilskim vozilom.

Predajo socialnih stanovanj JSS MOL v Zeleni jami 14. julija so stanovalci v družbi z županom praznovali na pikniku v Šmartinskem parku.

18. junija je župan podelil nagrade učencem, ki so sodelovali v natečaju Varno s kolesom prometu.

8. junija je bila v galeriji Kresija tradicionalna Unicefova dobrodelna razstava punčk iz cunj.

Župan Zoran Jankovič je 30. junija priredil slovesen dan odprtih vrat na gradbišču Športnega parka Stožice.

1. julija so učenci Vrtca Otona Župančiča, enote Živ-Žav, za ločevanje odpadkov prejeli nagrado JP Snage v vrednosti 7000 evrov.

Plesno-glasbena delavnica afriških plesov v ciklu Škuceve packarje 17. julija.

Prizor s tradicionalne Parade ponosa 27. junija.

Fotografije: Miha Fras, Dunja Wedam.
19. julija je župan gostil otroke iz vrtca Pri Metki.

Ljubljana

Predstavitve novogradenj na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti	4
Vodnik po Mušičevih Žalah	10
Urejanje mesta v okviru projekta Ljubljana – moje mesto	12
Stane Miklavc o prenovi Ljubljanskega gradu	14
Župančičevi nagrajenci 2009: Jelka Reichman za življenjsko delo, Branko Završan, Andrej Rozman – Roza, Miklavž Komelj za dosežke v zadnjih dveh letih	16
Vizionarka prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec	21
Dr. Uroš Grilc o jesenski kulturni eksploziji	23
Janoš Kern o poletnih večerih v Stari Ljubljani	24
In memoriam: častni meščan Rudolf Francl in mestni svetnik pisatelj Peter Božič	26
Mednarodna razstava Fuzija, energija prihodnosti	29
Nova ureditev enosmernega prometa	30
Mestna kronika	34
Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010; o knjigi: Župančičevi nagrajenci, Manca Košir, Milena Mileva Blažič	36
Skrb za mestna drevesa	42
Usposabljanje gasilcev na lgu	44
Šolski utrip	46
Četrtni razgledi: ČS Center, ČS Rudnik, ČS Črnuče, ČS Trnovo, ČS Bežigrad	52
Literarni nagradni natečaj: Janja Skubic, Drago Oblak, Lara Novak	56
Nagradni fotonatečaj: Jure Maleš	57
Ljubljana v skrbi za okolje	58
Ljubljanske novice: razpis mestnih štipendij	59
Okoljske meritve	63

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Koncert Crea Orchestra iz Nizozemske 18. junija v organizaciji Imaga Sloveniae, ki se je dogajal v okviru prireditev Poletje v Stari Ljubljani in kulturnih prireditev Junij 2009 na Prešernovem trgu, foto: Voranc Vogel.

Spodaj: Župančičevi nagrajenci 2009, foto: Miha Fras.

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Vesna Kos-
Bleweis, dr. Jožef Kunič,
Eva Strmljan Kreslin, Marija
Šterbenc. Odgovorna
urednica in lektorica: Nada
Šumi, kontakt: 041/737 863,
glasilo.ljubljana@ljubljana.
si. Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo Ljubljana,
Dalmatinova 1, Ljubljana.
Tisk, grafična priprava,
prelom, fotoliti in trženje
oglasnega prostora:
Schwarz d.o.o., Koprška
106 D, 1000 Ljubljana,
kontakt: 051/669 233.
Naklada: 117.500 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Poletno prerajanje

»Ljubljana je bila zaradi različnih okoliščin v razvoju zaustavljeno mesto,« je ob predstavitvi večjih novogradenj članom Slovenske akademije znanosti in umetnosti poudaril podžupan prof. Janez Koželj, a to stanje še vedno ni dovolj prodrlo v javno zavest. »Vsaka nova zidava na področju, kjer še živi okoliško prebivalstvo, čeprav se je industrija že selila ven in čeprav izboljšuje lokalne pogoje, povzroči nastanek nove civilne iniciative,« je akademikom pojasnil prof. Koželj, ki je med drugim ob pretlakovanju Mestnega trga fizično občutil posledice nestrinjanja iniciativnega nasprotnika sprememb v mestu.

Zagotovo pa ob širokem soglasju urbanistov, arhitektov, okoljevarstvenikov in drugih strokovnih izvedencev, ki so soustvarjali novi Strateški prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – septembra bo ponovno razgrnjen javnosti – bolj kot primazana klofuta preseneča okoliščina, da je vsesplošna iniciativnost v marsičem preglasila stvarna izhodišča načrtovanja in uresničevanja napovedanih mestnih projektov. Tako so bili akademiki začudeni, da je v projekt novega Potniškega centra Ljubljana na ravni Mestne občine Ljubljana tudi kapitalsko vgrajena poglobitev železnice, ko bo za gradnjo prižgal zeleno luč državni lokacijski načrt. Ob vprašanju akademika, ali mestni načrtovalci vedo, od česa bo Ljubljana dolgoročno živela, pa se je pokazalo, da so premalo v javni zavesti tudi vsi tisti področni strateški dokumenti, ki so v splošnem urbanističnem lahko le povzeti. Prav zato se z jesenjo sogovorništvom med mestnim vodstvom in akademiki nadaljuje s tematskimi predstavitvami strateškega načrtovanja, ki je izšlo iz ambiciozne razvojne vizije Ljubljane do leta 2025, predstavljene že po prvem letu tokratnega mandata. Tako pridobiva prihodnost slovenske prestolnice, ki ji z vsem žarom, sprejemljivostjo za dobre ideje in strokovnim znanjem odpira perspektive sedanje mestno vodstvo, plemenito zaveznitvo najvišje slovenske duhovne elite v prostoru strpnega soočanja argumentiranih pogledov.

»Župan daje vtis, da vse, kar počne in izvaja, uresničuje igraje in z veseljem. Vse mu je v izzivi. 'Moja Ljubljana' pod njegovim županstvom samo pridobiva,« so besede umetnice Jelke Reichman, letošnje Župančičeve nagrajenske za življenjsko delo, ki je lani Ljubljano polepšala tudi navzven, ko je zdravilno poslikala vhodno pročelje nove pediatrične klinike. Osebna skrb za nove projekte se je izkazala tudi ob dnevu odprtih vrat na gradbišču novega Športnega parka Stožice, kjer je župan do poznega popoldneva vodil športne navdušence po obsežnem kompleksu. Če zbuja številna gradbišča v letošnjem poletju kdaj tudi nelagodje med pešci in kolesarji, pa je prav to osebno bdenje tisto neprecenljivo nevidno delo, ki je redko celo med arhitekti načrtovalci in ki bo Ljubljano prerodilo tako rekoč čez noč, saj se delavci in stroji v betonski vročini ne zaustavijo pred večerom in marsikje tudi ne ob sobotah in nedeljah.

Jeseni bo Ljubljana s prenovami in novim sistemom enosmernega prometa dobila še več prostora in še več privlačnih ambientov za druženje v mestnem središču, zablestelo bo še več prenovljenih pročelij, kulturne prireditve pa so se bodo z ulic, ki jih poleg Ane Desetnice, Trnifesta in drugih tako izvirno udomačuje in kultivira letošnji Župančičev nagrajenec Andrej Rozman – Roza, spet preselile v hiše kulture. Ljubljana bo dobila dve novi, taki, ki se ju zdaj za vrati slovesa, tako kot stadiona v Stožicah, iz nevidne razdalje veseli nenadomestljivi mestni svetnik pisatelj Peter Božič: Center urbane kulture Kino Šiška in prvo središče ljubiteljske kulture v Domu španskih borcev bosta ob stadionu tudi njegovi uresničeni sanji, v ponovno odprti dozidani operni hiši pa bo prav tako od daleč v srčnem spominu še naprej zvenel nebesni tenor častnega meščana Rudolfa Francla.

Še do konca avgusta se je mogoče prijaviti s projekti za program svetovne prestolnice knjige, do prvih dni septembra nadarjenim dijakom in do oktobra nadarjenim študentom za mestne štipendije, tistim »zvezdicam nad Ljubljano«, ki tudi v svojih zunajšolskih ustvarjalnih okrožjih, kot so Pionirski dom, Dramska šola Barice Blenkuš ali Dom Ivana Cankarja, cvetijo, zorijo in ustvarjajo čas, ko bo sočutje do soljudi v stiski vsakomur tako domače kot gasilcem, ki so samo pri nas tudi prostovoljci, ali skrb za živa bitja tako samoumevna kot mestnim arboristom, ki pazijo na zdravje in dostojanstvo mestnih dreves. Zagotovo bo potem mogoče Ljubljano s prenovljenega grajskega razglednega stolpa v živo uzreti kot »mandalo svetlobe« in se skupaj veseliti njenega prerajanja.

Še veliko prerajajočih čarobnih poletnih trenutkov!

Nada Šumi, odgovorna urednica

Dialog med mestnim Predstavitev novogradenj v Ljubljani na

17. junija se je župan Zoran Janković odzval povabilu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, da s svojim prvim urbanistom in arhitektom podžupanom prof. Janezom Koželjem temu najvišjemu gremiju znanstvenikov in umetnikov predstavi novogradnje v Ljubljani, s katerimi je sedanje mestno vodstvo sprožilo dolgo pričakovani nov razvojni cikel slovenske prestolnice. Poleg predavatelja podžupana prof. Koželja sta bila za odgovore udeležencem na voljo župan sam in načelnik Oddelka za urejanje prostora mag. Miran Gajšek, član Evropskega sveta urbanistov. Pobudnik srečanja je bil podpredsednik Akademije akademik prof. Marko Mušič, potem ko je župan Akademiji že pred časom ponudil, da mesto prikaže objektivno sliko posegov v prostor v tem mandatu.

Predsednik akademik prof. dr. Jože Trontelj je v pozdravnem nagovoru povedal, da gre za prvega v seriji pogovorov o Ljubljani, saj so »akademiki živo zainteresirani za to, kakšna bo videti Ljubljana čez nekaj let, čez nekaj desetletij«, pri čemer želi Akademija »prispevati pretežno vrednostni pogled na to, kar se bo dogajalo oz. kar se dogaja, ne toliko profesionalnega oz. strokovnega.« Akademija je v ta namen ustanovila Svet za kulturo in identiteto prostora Slovenije, ki ga vodi podpredsednik akademik prof. Marko Mušič, ki je naletel na dober odziv med člani in v katerem kot zunanji svetovalec sodeluje prof. Fedja Košir. Predsednik akademik prof. dr. Jože Trontelj je poudaril, da predstavitev ne predvideva polemične razprave, medtem ko je župan Zoran Janković dejal, da je s svojo ekipo pripravljen odgovoriti na vsa vprašanja in pomisleke. Po končanem predavanju in pogovoru je župan akademike povabil na bližnji Breg, kjer nastaja ena najlepših novih mestnih ureditev s prenovljenimi tlaki, 38 novimi drevesi in novim mestnim pohištvom po zamisli prof. Koželja.

Fotografiji: Marko Zaplatil

Predsednik SAZU akademik prof. dr. Jože Trontelj, župan Zoran Janković, načelnik Oddelka za urejanje prostora mag. Miran Gajšek in podpredsednik SAZU akademik Marko Mušič v pomenku pred začetkom predavanja podžupana prof. Janeza Koželja o novogradnjah v Ljubljani 17. junija 2009.

Vizija prostorskega razvoja Ljubljane kot uresničevanje starih in novih projektov

Župan Zoran Janković je uvodoma povedal, da se je razvojne vizije Ljubljane lotil po načelu poslovnega načrta in pri tem – »na srečo Ljubljane« – naletel na prof. Koželja. Njune prve analize so pokazale, da je v 18 letih, odkar je Slovenija evropska država in že pet let neodvisna članica Evropske unije, Ljubljana zaostala na vseh področjih. »Ljubljana je začela, s tem ko je postala politično, gospodarsko, kulturno središče, privabljalni vse Slovence in vse obiskovalce v enormnem številu, razvoj na področju infrastrukture, pa naj bo komunalne ali prometne, pa ni šel nikamor.« Vse nove pridobitve so stare blizu 50 let, medtem ko poskuša mesto zdaj med drugim uresničiti po 10 ali 20 let čakajoče projekte, ideja o poglobitvi železnice pa šteje že častitljivih 70 let. Za garažno hišo pod Kongresnim trgom je bil idejni projekt narejen pred 20 leti, za garažno hišo pod tržnico je bila pogodba z ZIL Inženiringom podpisana leta 1994, povezava Roška – Njegoševa je prav tako stara 10 let, nakup večjega dela zemljišča za Stožice 8 let, kar nekaj let je bila v dogovarjanju tudi prenova Plečnikovega stadiona.

Župan je tudi povedal, da Ljubljana ta hip potrebuje 40 tisoč stanovanj, po nekaterih projekcijah pa celo 60 tisoč. Največji problem Ljubljane pa je ta čas kanalizacija, saj je približno 20 odstotkov prebivalcev brez nje. Gradnja se je začela na področjih, kjer je največja gostota prebivalcev, z javno-zasebnim partnerstvom bo zgrajen stadion Stožice, največ denarja iz evropskih sredstev pa je bila Ljubljana deležna za regijski center za predelavo odpadkov; zajetih je 450 tisoč prebivalcev in 26 občin, projekt pa je vreden 143,9 milijona evrov, pri čemer je Ljubljana dobila 77,5 milijona evropskih sredstev. Nobena skupnost v

Sloveniji ni dobila več. Bruselj je Ljubljani priznal vodilno vlogo petih evropskih mest na področju razvoja prometne politike in ji dodelil 5,5 milijona evrov.

Župan je omenil tudi strah pred spremembami, ki se izraža v nekaterih civilnih iniciativah, pri tem pa zagotovil, da so bili vsi projekti sedanjega mandata sprejeti na javnih natečajih in nekateri so prejeli najvišja priznanja v tujini, med njimi posebej Partnerstvo Šmartinka z odličnimi ocenami na predstavitvi v Cannesu letošnjo pomlad. Župan je akademike tudi seznanil, da bo Občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana razgrnjen še to poletje in bo zaradi dopustov na ogled tudi septembra. Poudaril je, da ima ta čas ob sebi najboljšo ekipo strokovnjakov v državi, zato si želi odprtega dialoga.

Še vedno premalo javne zavesti o tem, da je bila Ljubljana v razvoju zaustavljeno mesto

Tudi podžupan prof. Janez Koželj je v uvodu svojega predavanja opozoril, da je ključni problem v tem, ker v javnosti nikakor ne prodre ugotovitev, da »je bila Ljubljana zaradi različnih zgodovinskih okoliščin v razvoju zaustavljeno mesto, predvsem zaradi novega koncepta lastnine ob spremembi družbenoekonomskega sistema, da je to mesto v tranziciji, ki je doživelo tudi druge strukturne spremembe, povezane s temi procesi. Niti zakonodaja niti tisti, ki so mesto upravljali, niti stroka niso znali najti ustreznih odgovorov na nove okoliščine, zato je bilo potrebno znotraj možnosti, ki jih zakonodaja dopušča, sprožiti nove instrumente in s hojo po robu kompetenc premagati tiste zavore, ki so desetletja iverale in hromile razvoj v Ljubljani.« »Skratka, delamo na Ljubljano,« je poudaril podžupan in povedal, da

vodstvom in akademiki

Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Podžupan prof. Janez Koželj je akademikom predstavil večje novogradnje v Ljubljani v kontekstu dolgoročne vizije in strategije prostorskega načrtovanja Mestne občine Ljubljana.

gre predvsem za infrastrukturo, ki ne pomeni »samo cest in komunale, tehnične infrastrukture in mostov, ampak tudi vse tisto, kar se je v tem mestu že postaralo, bodisi na področju športa, na področju otroškega varstva itn.«

Gradnja mesta navznoter

Najbolj pomemben proces, ki se je odvijal v času tranzicije, je bil po mnenju prof. Koželja prestrukturiranje industrije, ki se danes seli na obrobje, ob obvoznico. S tem so se v mestu sprostila razsežna degradirana urbana območja različnih oblik in velikosti in »ključna strateška usmeritev razvoja mesta je gradnja mesta navznoter, reaktiviranje in sanacija območij, ki jih je industrija pustila za sabo«. Podžupan prof. Koželj je akademikom povedal, da je na podlagi teh ugotovitev in odločitev, da se izkoristijo prazna območja v mestu, v širokem okrožju strokovnjakov prostorskih ved mesto v relativno kratkem času in z odprto razpravo oblikovalo vizijo mesta. »Vizija je pogled v prihodnost, ki pa je operativen instrument. To je tisti dokument, iz katerega potem izhajajo različni prostorski dokumenti različnih ravni, različnih časovnih horizontov in ki poleg tega zavezuje uprave prek posameznih mandatov, da poročajo in primerjajo svoje odločitve in svoje posege, svoje uresnitve s postavkami, ki jih je vizija dolgoročno nakazala. Gre za izredno pomemben instrument, ki sega prek političnih horizontov in izoblikuje neko skupnost tudi na mentalni ravni, eno razvojno koalicijo, ki hkrati tudi nadzoruje, kaj uprava počne in kako uresničuje vizijo. Skratka, v viziji so se izoblikovali trije slogani, idealno mesto, mala metropola – ker ima mesto vse, kar imajo tudi velika mesta, pa vse tiso, česar druga velika mesta nimajo – in sonaravno mesto.« Iz vizije so usmeritve prenesene v dokumente in prostorske

akte in »govorijo o tem, da novogradnja, kakršno usmerjamo, ni stvar presoje za vsak projekt posebej, ampak je le zasledovanje tistih usmeritev, ki so napisane že v viziji«. Ob tem je prof. Koželj poudaril, da samo pri nas vizija ni predvidena v zakonodaji.

Temeljna razvojna usmeritev: preprečiti izseljevanje iz mesta in ohraniti mesto v sedanjih velikosti in vitalnosti

Že pripravljen strateški dokument, Strateški prostorski načrt Mestne občine Ljubljana, si je po vzoru primerljivih evropskih mest zastavil cilj, da ohrani mesto živo s preprečevanjem izseljevanja iz mesta. Izseljevanje namreč, pravi prof. Koželj, »prinaša vse vrste kolateralne škode, mesto lahko potem umira in zgublja tudi na mednarodnih trgih«. Temeljni strateški dokument zato na podlagi demografskih prognoz vzpostavlja najmanj število prebivalcev, kolikor jih Ljubljana šteje danes. »Razprava o tem, kako imamo ambiciozno razvojno politiko, ki ne temelji na dejstvih, ki ne temelji na projekcijah in natančnih presojah trendov, pozitivnih in negativnih, seveda ne vzdrži, saj skuša ohraniti mesto takšno, kakršno je, skozi čas: v sedanjih velikosti, v njegovi identiteti, v njegovi vitalnosti, s tem pa dati mestu tudi razvojno priložnost. Skratka, mi mesta ne širimo. Skušamo ga le skozi daljše roke, ki so seveda nepredvidljivi, ohranjati.« Pri tem mesto ohranja »krakasto oz. radiocentrično strukturo vzdolž vpadnic, tudi vzdolž novih vpadnic, ki se še niso razvile, niti niso še prav izvedene v polnem profilu. Pozabili smo, da tudi barjanske vpadnice sploh nismo izvedli do konca, izvedena je polovično. Ideja zelenih klinov je prenesena v različne oblike zelenega prostora ožjih večjih koridorjev in preduhov. Ves razvoj poteka po tej temeljni usmeritvi in znotraj tega modela fizičnega razvoja«.

Strah pred spremembami sproža ustanavljanje civilnih iniciativ

Prof. Koželj je akademikom povedal, da kljub številnim javnim soočenjem novogradnje na opuščenih površinah znotraj mesta sprožajo največ nerazumevanja. »Mesto naj bi se razvijalo navznoter, da se izkoristijo notranje rezerve že nekdanje urbaniziranih površin z reurbanizacijo, z intenziviranjem, z zgoščanjem mesta znotraj obroča. Kar 74 odstotkov zazidljivih površin oz. površin za novogradnje je namenjenih reaktiviranju, reurbanizaciji, ponovni uporabi že urbaniziranih površin, kar pomeni zgoščanje mesta navznoter. Ta seveda povzroča največ hude krvi, zato je tako upravljati in uravnavati mesto najteže. V naravi človeka je, da se upira vsaki spremembi, se je boji, dvomi. Graditi v neposrednem soočenju s prebivalci, ki tam že stanujejo, zahteva povsem drugačne veščine komuniciranja kakor v primeru gradenj na ledini zunaj mesta, kjer še ni prebivalcev. Od tod tudi tako veliko civilnih iniciativ. Ljubljana jih ima največ od vseh slovenskih mest, kar je velikosti mesta tudi primerno. Ocenjujemo, da je Ljubljana edino slovensko mesto, vsa druga so bolj regionalna središča. V Ljubljani je nakopičenih tudi največ različnih idej, največ navzkrižnih interesov, zato tudi toliko civilnih iniciativ. Sam sem jih naštel 16 in so celo združene v združenje *CIL – Civilna iniciativa Ljubljana*. Vsaka nova zazidava na področju, kjer še živi okoliško prebivalstvo, čeprav se je industrija že selila ven, čeprav izboljšuje lokalne pogoje, povzroči nastanek nove civilne iniciative.«

Kriteriji za novogradnje

Pripravo projektne dokumentacije omogoča Izvedbeni prostorski načrt, ki je zato bistveno bolj podroben od strateškega. Podžupan prof. Koželj ob tem ugotavlja, da »ob pripravi zakonodaje nikoli ni bilo preverjeno, ali ga je sploh mogoče sprejeti, ali ga je sploh mogoče narediti, zato smo poskušali znotraj zelo strogo zastavljenih in natančno razdelanih, tudi v podzakonskih aktih, določilih, ki se jih moramo držati, zakonskih pravil in postopkov, narediti Izvedbeni prostorski načrt čim bolj ohlapen, da bi lahko sprejeli dinamičnost pobud in življenja, ki jih mesto poraja ves čas in za kar mesto pravzaprav obstaja. Ena od konceptualnih usmeritev je, da je čim več območij mešane rabe, ki ima tudi druge blagodejne učinke: zmanjševanje voženj, razporejanje vitalnosti in urbanosti enakovredno po celotnem mestu, predvsem pa je to fleksibilno tudi za investitorje, saj nobena stavba ni ves čas v isti rabi. Ves čas se spreminja, kot se spreminja naše življenje. Koncept mešane rabe je bil ključno vodilo, drugo pa je bila razdelitev mesta, ker mesto ni enoten urbanizem in ni fizična tvorba, ki bi jo bilo treba v vseh delih na enak način nadzorovati. Zelo pomembno je, da smo mesto razdelili na tri območja planske kontrole – stroga, splošna in ohlapna regulacija –, ki ustreza tudi geografiji mesta, saj mesto ves čas teži k raznolikosti, čeprav se znotraj v nekem zgodovinskem času določeni predeli utrjujejo, postajajo spomeniki, druga območja na obrobju pa se šele na novo vzpostavljajo. Skladno s temi različnimi z različnimi regulacijami skušamo prilagoditi kriterije kontrole zidave in jih kombinirati glede na naravo prostora«.

Dialog med mestnim vodstvom in akademiki

Predstavitve novogradenj v Ljubljani na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Idejna zasnova: Studio Colloni

Severna vrata na Bavarskem dvoru.

Idejna zasnova: Real engineering

Potniški center Emonika.

Idejna zasnova: Sadar Vuča arhitekti

Športni park Stožice z večnamensko dvorano.

Največ novogradenj je v gravitacijskem območju ožjega mestnega središča

Podžupan prof. Koželj je posebej za predstavitve akademikom pripravil zemljevid novogradenj, za katere so že narejeni prostorski dokumenti ali so zanje pridobljena gradbena dovoljenja oz. odprta gradbišča, ki so že v gradnji. Največ novogradenj je v gravitacijskem območju ožjega mestnega središča, ki se sklada z »usmeritvijo, da je treba mesto prenavljati in graditi, zgoščati znotraj in razvijati od zunaj navznoter, ne od znotraj navzven, kot je bil doslej spontan proces. To je tudi zelo pomemben prispevek k novi prometni politiki, da se mesto gradi ob linijah glavnega prometa, vključujoč tudi železnico, in da smo si lahko začeli urejati nove površine, večati prosto domeno pešca in kolesarja, ki naj privabi ljudi v mestno središče, preprečiti njegovo stagnacijo in hkrati pripomoči k umiranju prometa, kar je splošni trend v evropskih in svetovnih mestih«.

Danes je v Ljubljani 105 stolpnic v višini od 40 do 75 metrov, do leta 2025 pa jih bo še 50 in le nekaj najpomembnejših stavb bo sedanje merilo preseгло

Na očitke javnosti, da mesto spreminja merilo, je prof. Koželj povedal, da je ena od tipologij točkovne zidave v že zazidano mestno tkivo stolp, stolpič ali stolpnica. Ob tem je navedel podatek, da je »vseh načrtih do leta 2025 predvidenih 50 visokih stolpov v višini 45 do 100 metrov«, ob tem pa opozoril, »da je v Ljubljani tega tipa stavb že 105, tako da Ljubljana že ima to merilo. Poskušamo se s tem merilom poravnati in res samo na tistih točkah, ki si to zaslužijo, preseči ljubljansko merilo, ki je okoli 75 metrov gradnje v višino«.

Mesto gradi izključno z javnimi natečaji, razpise drugih investitorjev pa spremlja

V sedanjem mandatu je mesto doslej razpisalo 12 natečajev. »Natečaj je od renesanse naprej najbolj odprta, demokratična, na drugi strani pa kvalificirana oblika javne razprave o prostorskih vprašanjih,« pravi prof. Koželj, ki je akademikom povedal, da je mesto poleg natečajev pripravilo tudi 17 razstav, ponudilo roko Društvu arhitektov in drugim oblikam civilne družbe, »skratka, prepričan sem, saj sem vendar arhitekt, da smo na široko

odprli priložnost predvsem arhitektom, da odločajo, kakšna bo arhitektura v tem mestu in kako in kaj graditi«. Za ilustracijo uglednim poslušalcem je prof. Koželj zbral 50 diapozitivov urejanja javnih prostorov in novogradenj. Eden najbolj radikalnih ukrepov je zagotovo zapora mestnega središča, saj si »mestna oblast 30 ni upala let ukiniti prometa prek Prešernovega trg, in to dvosmernega javnega prometa s krpani, ker si ni upala preskočiti tega praga, da je treba mesto nameniti pešcem in kolesarjem, da je potrebna za to odločna volja. Dve civilni iniciativi sta bili zato proti, sam sem jih tudi fizično skupil zaradi tega. Ne zaradi Prešernovega trga, ampak zaradi Mestnega. Tak hud odpor je nastal proti nečemu, kar uvajajo vsa mesta okoli nas in kjer smo se po pristopu, kako ravnati, zgedovali po velikosti in mentaliteti najbližjem primerljivem mestu Gradcu; navezanost na motorni promet je tako močna, da je bilo odpor zelo težko zlomiti«.

Naša zakonodaja omogoča, da pritožbe za dolga leta ustavijo začete gradnje

Prof. Koželj je v prikazu novogradenj na primeru Šumija, za katerega je pred desetletji tudi sam pripravil projekt, odgovoril na očitke v tisku, da je mesto polno zapuščenih gradbišč. Od ideje, pobude do gradnje v Ljubljani potrebujemo 5 let, če pa se nekdo pritoži na Upravno sodišče, se lahko gradnja zavleče v nedogled. »V naši naravi je, da si ne zaupamo, da si nagajamo in si postavljamo maksimalne pogoje,« ugotavlja prof. Koželj. »Drugod take pritožbe ne odložijo izvedbe, ampak se lahko posameznik potem še vedno pritoži za pravično odškodnino na sodišču, ne ustavi pa se izvedba. Tako je v teh postopkih, kakršne smo si naredili, vgrajena možnost, da lahko ustavimo vedno kogarkoli in kadarkoli.«

Prenova Tržnice in prenove na opuščeni urbaniziranih prostorih

Ob prikazu gradnje Mesarskega mostu, dozidave Mahrove hiše in za del javnosti sporne garaže, ki sodi v prenovu Tržnice, je prof. Koželj povedal, da gre za sorodno modernizacijo kot drugod po Evropi, (npr. v Barceloni) prav tako tudi v Mariboru in Celju. Akademikom je pokazal tudi prenovu Centra sodobnih umetnosti v Rogu, ki bo stekla na prostoru opuščene tovarne s spomeniškim objektom. Pravkar je v teku natečaj za najbolj kompleksno

ureditev nove poslovne upravne stavbe Mestne občine, upravne enote in bodoče pokrajinske uprave na območju Cukrarne in Ambroževega trga, »ki rešuje kar štiri spomeniške probleme in hkrati infrastrukturni problem. V Ljubljani namreč obroč ni sklenjen že od Fabianija; čeprav ni predviden natanko na istem mestu, je bila ideja, da se v vseh mestih obroč sklene okoli ožjega mestnega središča«. Pokazal je načrt gradnje umetniških akademij na degradiranem območju nekdanje roške kasarne. Medtem ko je Mestna občina za vsa soglasja za podrobni načrt, na podlagi katerega je mogoče izdelati projektno dokumentacijo za gradbeno dovoljenje, potrebovala 3 leta, trajajo tovrstni postopki v evropskih državah od 3 do 6 mesecev. Prof. Koželj je tudi nadrobno pojasnil svoja enoletna prizadevanja v zvezi z izbranim in ostre javne polemike deležnim natečajnim projektom za Kolizej, da je zdaj skladen z mestnim merilom in silhueto. »Prejšnjo obodno zidavo je nadomestila nova ureditev z nižjimi višinami, ki se skladajo z okoliško zazidavo; kompleks ima zelo pomemben kulturni objekt, stavbo nove opere, veliko koncertno dvorano, ki zaključuje to kulturno os. Na eni strani je Cankarjev dom, na drugi strani Kolizej z velikim parkom spredaj, ki je danes bolj zanikno urejen. To je Argentinski park, ki bi bil lahko eno od treh žarišč zelo pomembnega kulturnega turizma, ki je v Evropi glavna gospodarska dejavnost in tudi ena od strateških usmeritev našega mesta v kulturnem pomenu.«

Za center Tobačna mesto v malem, je povedal, da že 5 let čaka na začetek gradnje. »Z različnimi oblikami prostorskih aktov skušamo pomagati investitorju, da bi lahko vsaj kaj začel, vendar si postavljamo v resnici prevelike zahteve. Vedno maksimirajo vsi, ki dajejo soglasja, ne glede na škodo, ki jo povzročajo tudi v dinamiki razvoja mesta.«

Tudi stanovanjska četrt Tribuna ob Karlovski cesti je zrasla na lokaciji opuščene industrije.

Severna vrata, Emonika

Uresničitev projekta Severnih vrat čaka na uresničitev domala 30 let; doslej sta bila izvedena kar dva natečaja, urbanistični in potem še posebej za vzhodno stolpnico.

Za Emoniko so bili ob prihodu sedanje vodstvene ekipe projekti že narejeni. »V prostorskem aktu je bilo navedeno, da ni treba razpisati natečaja

Idejna zasnova: Hosoya Schaefer arhitekti

Pogled na regenerirano območje Partnerstva Šmartinka z osrednjim parkom.

za arhitekturo, zato je investitor naročil projekte tistemu, ki mu je dal najboljšo bančno garancijo in ki ima tudi izkušnje z gradnjo takšnih kompleksov. To je velik spodrsrlaj. Gre za arhitekturo, ki po presoji tistih, ki se ukvarjamo s podobo mesta, ne sodi v Ljubljano, zato smo poskušali postopoma ta projekt pripeljati do te stopnje, da je veliko bolj umirjen, nevtralen, arhitektura zadržana. S študijami preoblikovanja smo poskušali vplivati na investitorja, da se prilagodi ljubljanski arhitekturni šoli, ki je srednjeevropska šola, na drugi strani pa tudi uzakoniti to rešitev. Tudi to je trajalo leto in pol. Sprejeti zazidalni načrt regulira gradnjo v bolj skromni arhitekturi, ne več tisti komercialni, ki je doživela val kritik. Uspeli smo razpisati natečaj posebej za javni logistični del za postajo in postajno dvorano ter avtobusno postajo, ki je Ljubljana nima. V celotnem predelu PCL je največje degradirano železniško območje v mestu najbolj pomembno, ker naj bi združevalo podzemne železniške koridorje in nazaj povežalo nadzemno mesto.« Za območje PCL je bilo organiziranih več natečajev, med njimi natečaj za sodno palačo, ki je to stavbo predvidel kot del novega bulvarja na Masarykovi, saj sta nasproti dve ministrstvi in bo Ljubljana tako dobila državniški bulvar. Opravljen je bil tudi natečaj za stavbo Veletekstila in na drugi strani na Linhartovi za sodoben mešan kompleks.

Šmartinski park, Partnerstvo Šmartinka

V bližini Žal bo zgrajen evropsko oblikovan poslovni kompleks, imenovan Modri kvadrat. Na degradiranem območju, s katerega je bilo potrebno odpeljati 47 ton azbestnega materiala, je zdaj urejeno »kulturno preddverje Plečnikovim Žalam, Šmartinski park, kulturni prostor, ki potrebuje še nekaj let, saj parke v Evropi urejajo 3 do 4 leta«. Socialna stanovanja na Šmartinski so že zgrajena, najpomembnejši projekt na tem območju pa je prestrukturiranje celotnega predela s projektom Partnerstvo Šmartinka, odlično sprejetim na predstavitvi v Cannesu. »Tudi za to je bila potrebna politična volja, neka moč prepričevanja in prepričljivosti, da smo lahko različne lastnike zemljišč, z različnimi predstavami, z različnimi pričakovanji zbrali skupaj, znotraj tako kompleksnega projekta, kot je prenova enega celotnega mestnega predela.« Ideja zmagovalne skupine Hosoya - Schaefer iz Züricha ima sredi

Idejna zasnova: Studio Ravnikar Potokar

Upravna stavba Mestne občine Ljubljana na območju Cukrarne.

območja kot skupno površino park. »To ni newyorški Centralni park, ker je premajhen, a je potrebno veliko napora, da se z različnimi kompenzacijami tudi na zasebnih zemljiščih zgradi park in potem zadovolji vsa pričakovanja lastnikov okoli njega,« je pojasnil prof. Koželj. V gradnji je tudi stolpnica v BTC-ju, kjer so lahko hiše višje. Za to stavbo so bili najprej zbrani najemniki in je šla šele potem v gradnjo. »Tudi natečaj je bil zelo zanimiv. To je bil eden od precej inovativnih nebotičnikov stolpnice Gemini na drugi točki BTC-ja. Ti stolpi naj bi namreč zaznamovali to območje velikega merila, ki si zasluži vertikalni prodor.«

Prenovljeni Plečnikov stadion in Športni park Stožice

Ob prikazu prenove Plečnikovega stadiona je prof. Koželj akademikom povedal, da je bil zanj izveden »zelo uspešen mednarodni natečaj, kjer je zmagala skupina arhitekta von Gerkana, ki je pravkar prenovila olimpijski stadion v Berlinu, z istih izhodišč, da je treba pri posodabljanju stadionov omogočiti ekonomsko uresničljive projekte in potem znotraj tega tudi poskrbeti za primerno prenavo arhitekturne dediščine. Po našem mnenju je to uspelo, prav tako tudi po mnenju ekspertne skupine spomeniškega varstva, ko smo prvič prišli do tega, da je možen dialog, da ne branimo izključnosti, da mora biti tako, kot je v originalu, četudi ta propade v celoti. Poskušali smo najti, po mojem mnenju, bolj evropsko pot iskanja kompromisov med življenjem spomenikov in življenjem, ki ga prinaša čas.«

Prof. Koželj je potem pokazal tudi poslovni center na vozlišču priključka na severno obvoznico, ki je po njegovem mnenju zelo lepo uspela stavba, pa stanovanjsko četrto Stožicah in v zaključku na praznem zemljišču stanovanjsko četrto Ruski car, za katero je že izdelan podrobni prostorski akt. Tudi gradnja Športnega parka Stožice poteka na degradiranem območju, kjer je bila zapuščenega gramoznica, zapuščenega deponija odpadnega materiala in opuščena tovarna betonskih polizdelkov. »Tudi ta ideja je iz leta 1985. Takrat je bil vrisan stadion na to mesto,« je povedal prof. Koželj.

Novogradnje v Šiški

Med novogradnjami v Šiški je prof. Koželj akademikom pokazal projekt za mešano četrto

Idejna zasnova: Dekleva Gregorič arhitekti

Tobačna mesto.

Fructal na opuščnem industrijskem območju. »Nam se je seveda zdelo, da je ta ideja blizu pričakovanjem lokalne skupnosti, pa se je pokazalo, da ni tako. Kajti ne gre samo za gradnjo stanovanj, ampak za mešano zidavo na robu te razširjene Celovške vpadnice, ki ima svoje merilo in svoj odmik in ohranja tudi stare stavbe v novem centru.«

Celovski dvori na prostoru Avtomontaže so tik pred izgradnjo, na večjem območju zahodno od obvoznice pa nastaja projekt Partnerstvo Celovška, »poskus celovite zasnove predela, iz katerega se je tudi industrija že izselila oz. se počasi izseljuje«. Prof. Koželj je komentiral tudi zazidavo v Dravljah, ki je naletela na veliko nerazumevanja. »Tudi stanovanjske soseske so namreč mesto. Če imajo prazne površine, ki so namenjene gradnji, se morajo zgoščati. To delajo tudi v Evropi. Tako se je za časa našega mandata zgostila tudi soseska Savsko naselje v prid starih in novih stanovalcev. V dolgotrajnem pogajanju pri pripravi prostorskega akta smo se poskušali uskladiti z lokalno skupnostjo, tako da so ti stolpi zdaj drugačni. Imajo mero, ki ustreza merilu te soseske in tudi osebno sem prepričan, da je boljša gradnja stolpov, ker prinaša več prevetrenosti, boljše poglede, več intimnosti kot gradnja enakega števila stanovanj, enakega stavbnega volumna v obliki bloka, ki zaslanja notranjo sosesko, še posebej, če je postavljena na jugu, kot je tukaj. Tudi v tem primeru vsakršen strokovni argument ni vzdržal. Se pravi, da je pogajanje težko, a ima smisel, če je cilj pogajanja dogovor, ne apriorno postavljanje na začetna izhodišča.«

Soseska Brdo, Jurčkov štradon, Cesta v Gorice, hospic

Tudi na Brdu poteka gradnja nove soseske na degradiranem območju nekdanje gramoznice oz. glinokopa in tovarne opeke na Brdu, ki se je začela v zelo težkih talnih razmerah. Ob tem je izpeljanih nekaj »zelo zanimivih in zelo uspešnih« točkovnih zvidav na degradiranih območjih. »Tam, kjer se je zdelo, da se ne da nič sezidati, so sezidana zelo kvalitetna stanovanja,« je povedal prof. Koželj. Zaradi nižje cene zemljišč je tu priložnost tudi za socialna najemna stanovanja. Stanovanja v preoblikovani soseski na Cesti v Gorice je ocenil kot »zadržana, skromna, bivanjsko visoko kvalitetna«, kar velja tudi za pravkar zgrajeni nizki blok na Jurčkovem štradonu. Za konec prikaza

Dialog med mestnim vodstvom in akademiki

Predstavitev novogradenj v Ljubljani na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Idejna zasnova: Sadar Vuča arhitekti

Trije stolpi Dravlje.

Idejna zasnova: Projektivni biro Vegrad

Celovski dvori.

Idejna zasnova: Genius loci

Stanovanjsko naselje Ruski car.

Idejna zasnova Studio Ravnikar Potokar

Umetniške akademije na Roški.

Idejna zasnova: Dekleva Gregorič arhitekti

Stanovanjsko-poslovno naselje Brdo.

Idejna zasnova: Bevk Perovič arhitekti

Stanovanjsko naselje Cesta v Gorice.

novogradenj pa je prof. Koželj pokazal stavbo na Hradeckega kot »skromno po evropski normi sodobne arhitekture oblikovan hospic«, ki ga Ljubljana še nima.

Grdo?!

Kot rezultat medijskih napadov je podžupan prof. Janez Koželj pokazal primer »civilne iniciative, ki se skriva in ki po mestu na sodobno arhitekturo daje odtise Grdo. To je pač oblika izražanja volje, mi je pa žal zato, ker jih dajejo tudi na tisto sodobno arhitekturo, na katero bi bili upravičeno lahko ponosni. Ki jo kažemo po vsem svetu, pa se kljub vsemu v prestolnici sodobne evropske države širi tak duh konzervativizma, ki meni, da je samo vse, kar je bilo zgrajeno do Plečnika, vredno, vse drugo ni vredno nič. Seveda ne mislimo, da so prebivalci tega mesta blago, ki bi ga prodajali v veleblagovnicah, bi si pa želeli, da bi prebivalci Ljubljane z vsemi civilnimi iniciativami poskušali razumeti, da ne delamo na pamet, da ne delamo po svoje. Delamo v prid javnega interesa, ki pa seveda vedno vključuje tudi zasebnega. Kajti zasebni kapital gradi mesto, mesto pa dodaja mero.«

Izboljšana starostna struktura mesta

Predsednik akademik prof. dr. Jože Trontelj je v povabilu k razpravi vprašal, kako nameravajo načrtovalci »izboljšati starostno strukturo mesta«, kot je bilo med drugim opredeljeno v predavanju. Župan Zoran Jankovič je pojasnil, da je namen privabiti nazaj v mesto mlade družine, ki so se zaradi cene stanovanj selile na obrobje, kjer so stanovanja do 40 odstotkov cenejša. »Do lani smo se srečevali s tem, da je število prebivalcev v Ljubljani padalo. Ugotavljali smo tudi to, ali res lahko računamo samo na predvideno nataliteto ali pa se bodo Ljubljančani vrnili v Ljubljano. Meni je ta finančna kriza pomagala, da bodo cene stanovanj padle pod 2.000 evrov, na 1.800 in manj, razen na ekskluzivnih lokacijah, kot sem napovedal na začetku mandata. Zdaj prihajamo na to ceno. Mlade družine, ki so doslej kupovale stanovanja po 1.500, 1.600 evrov v Kamniku, Domžalah, Grosupljem, se bodo začele spraševati, ali se jim splača odhajati ven in potem trošiti za vožnjo. Ostajali bodo v Ljubljani in prihajali bodo nazaj predvsem ti naši novo izobraženi študentje, ki jih je 56 000.«

Predsednikova rezidenca

Akademika prof. dr. Janeza Orešnika je zanimalo, kako je z rezidenco za predsednika republike. Župan je pojasnil, da je bil na začetku mandata na obisku pri pokojnem predsedniku dr. Drnovšku in mu predlagal, naj on začne s pobudo za predsedniško palačo, ko je napovedal, da ne bo več ponavljaj mandata, saj mu nihče ne bi mogel očitati, da to dela zase. Predlagane so bile tri lokacije, od katerih sta danes ostali rezervirani dve: travnik pri Čadu nasproti ameriške ambasade in grad Bokalce, medtem ko hotel Bellevue iz varnostnih razlogov ni bil primeren. Zunanji svetovalec prof. Fedja Košir je ob tem pripomnil, da je že pred nastopom župana po naročilu Vlade izdelal načrt za predsedniško rezidenco na lokaciji Čada, župan pa je v odgovoru ponovil uvodno misel, da v celotnem svojem mandatu uresničuje stare projekte, ne da bi si lastil njihovo avtorstvo idej.

Mestni promet

Na vprašanje prof. Koširja, zakaj je bil v predavanju omenjen le sistem radialnega prometa, ne pa tudi ortogonalnega, je podžupan prof. Koželj pojasnil, da je bila tema pogovora, navedena v povabilu, novogradnje in zato promet ni bil obravnavan tematsko. Župan pa je natančneje pojasnil vse dosedanje poteze za urejanje prometa v mestu: zaporo mestnega središča, ki bo v kratkem doživela znatno razširitev, pogovore s povabljenim danskim arhitektom svetovnega ugleda prof. Janom Gehlom kot izvedencem za rešitev prometa v mestih, izmenjave z evropskimi župani, ki so na Dunaju posebej pohvalili prometno politiko Ljubljane, izgradnjo podzemnih garaž v središču mesta in v stanovanjskih soseskah, uvedbo 2 električnih minibusov Kavalirjev, ki brezplačno vozita po območju za pešce v mestnem središču in se jima bosta septembra pridružila še dva taksija in po dogovorjenih kriterijih brezplačno vozila v mestno središče, nakup 39 novih klimatiziranih avtobusov, razširitev cest z rumenimi pasovi za hitrejši mestni potniški promet s ciljem, da se njegova uporaba poveča od sedanjih 12 na 30 odstotkov, sistem parkiraj in se odpelji, ki je predviden na vseh mestnih vpadnicah, nove kolesarske steze, primestno železnico, podpis dogovora z občinami Gorenjske, da bi šla hitra primestna železnica Ljubljana – Kranj s pentljo na Brniku, kjer naj bi bil tudi nov logistični

Idejna zasnova: Neutelings Riedijk arhitekti

Novi Kolizej.

center, do Jesenic; ta skupen predlog Ljubljane in gorenjskih občin je zdaj pri ministru.

Socialna politika

Akademika prof. dr. Alojza Kralja je zanimalo, kakšna bo Ljubljana čez 50 let, kako je sistemsko poskrbljeno za socialne probleme, od česa bo Ljubljana dolgoročno živela. Župan je pojasnil, da na sistemska vprašanja odgovarjajo dolgoročni strateški dokumenti, povzeti tudi v strateškem prostorskem načrtu, ki predvideva ustrezno družbeno infrastrukturo po celotnem mestu in bo julija ponovno razgrnjen, vsak čas pa ga je pripravljen tudi tematsko predstaviti posebej akademikom. Povedal je, da je kultura v zadnjih dveh letih in pol dobila največji indeks povečanja denarja iz proračuna, da se poleg Roga, Kina Šiške, Metelkove zdaj zaključuje tudi Ljubljanski grad, ki je dobil še dodaten prostor za kulturo (muzej).

Skrb za družbo znanja

Akademik prof. dr. Zdravko Mlinar je vprašal, ali mestni urbanizem poleg Tehnološkega parka soustvarja tudi druga okolja, ki so spodbudna za znanstveno in umetniško ustvarjalnost, da mesto ne bo le na papirju deklarirano kot družba znanja, ampak bo to primerno ovrednoteno tako v dokumentih kot dejansko. Župan Zoran Jankovič je pojasnil strateško usmeritev, ki je kljub zmanjšanju števila učencev omogočila, da ne bo zapiranje osnovnih šol, medtem ko so za prostore tehnoloških parkov v prostorskem načrtu določene lokacije, na katerih je zdaj mogoče graditi (Stanežiče).

V projektih stoodstotno zavarovana poglobitev železnice

Akademika pesnika Tomaža Šalamuna je zanimalo, ali je v projektu dovolj zavarovana poglobitev železnice, ki jo sam šteje za najpomembnejšo strateško odločitev. Za takojšnjo poglobitev pa je plediral arhitekt Janko Rožič. Župan je zagotovil, da je poglobitev zavarovana stoodstotno, a mora biti to vprašanje postavljeno državi. »V planu je vse zavarovano, v to ni več mogoče posegati, TriGranit je kot investitor to sprejel. To je projekt, ki je vreden milijardo evrov, računamo tudi na del nove železnice Divača-Ljubljana v dogovoru z ministrom,« je povedal župan, podžupan prof. Koželj pa dodal, da je poglobitev v popolnoma spremenjenem

Idejna zasnova: Arhitekturni atelje S

Kristalna palača v BTC-ju.

zazidalnem načrtu zavarovana tudi kapitalsko, kar pomeni, da se mora graditi javno. Načelnik mag. Miran Gajšek pa je pojasnil, da je osnova za začetek gradnje državni lokacijski načrt, a je vlada v prejšnjem mandatu spala in bo zdaj težko porabiti 3 milijardi evropskega denarja, ki je za tovrstne projekte na voljo v Bruslju.

Estetska podoba novogradenj

Akademik prof. dr. Dušan Ferluga je presenečen ugotovil, da so bile v javnost posredovane napačne informacije o možnosti poglobitve železnice, češ da je ovira ravno gradnja Emonike, in zagotovitev poglobitve pozdravil. Zanimalo pa ga je, ali ob novogradnjah obstajajo kontrolni mehanizmi glede estetske podobe gradenj, saj ga osebno moti podoba garažne hiše pred Kliničnim centrom in bi si želel, da bi bilo vnaprej nemogoče graditi podobne stavbe. Župan je na to odgovoril, da so edini kontrolni mehanizem natečaji, medtem ko si sam o lepoti ne upa diskutirati, zato si je med 1 500 slovenskimi arhitekti za sodelavca izbral prof. Koželja, na katerega presojo se zanese. Za lepoto posameznih mestnih okolij pa mesto skrbi med drugim z rušenjem črnih gradenj, ki so v kompetenci občine. Na vprašanje akademika Ferluge, zakaj Ljubljana ni bila v ospredju v času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije in se tako predstavila svetu, pa je župan povedal, da se je za to odločil nekdanji predsednik vlade Janez Janša, ki je kljub ponudbi Mestne občine Ljubljana organizacijo vseh dogodkov preselil zunaj Ljubljane.

Priprava na čas po krizi

Predsednik akademik prof. dr. Jože Trontelj je ob koncu pogovora dejal, da bi morali tako v Ljubljani kot v državi misliti na čas po krizi, župan Zoran Jankovič pa je povedal, da je prav zdaj najboljši čas za investicije, ker so cene najnižje in se s tem pomaga tudi segreti gospodarstvo, to so t. i. *new deals*. Cene padajo; ta trenutek se v Ljubljani izvaja za 1 milijardo investicij, sam pa poskuša čas krize svojim meščankam in meščanom blažiti tako, da v mestu že eno leto ni bilo nobenih podražitev, niti v javnem potniškem prometu, ki s kartico urbano prinaša celo pocenitev, niti pri odvozu komunalnih odpadkov, niti za vodo in ogrevanje ter tudi ne za vrtnice. Brez podražitev pa Ljubljana ostaja še najmanj do septembra.

Idejna zasnova: Darko Lečnik

Dunajski kristali pri WTC-ju.

Idejna zasnova: Studio Ravnikar Potokar

Sodna palača na Masarykovi.

Idejna zasnova: Dans arhitekti

Hospic na Ulici Hradeckega.

Idejna zasnova: Bevk Perovič arhitekti

Situla na Vilharjevi.

Mušičeve Žale

Po končani izvedbi novega dela žarnega pokopališča izšel že drugi monografski prikaz večnostne arhitekturne umetnine akademika prof. Marka Mušiča

Foto: Marko Mušič

Fotografija v vodniku dr. Jureta Mikuža *Mušičeve Žale*, ki ga je letos izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

28. aprila je župan Zoran Janković odprl novi del žarnega pokopališča Mušičevih Žal in ob njegovi lepoti na predstavitvi novogradenj v Ljubljani članom Slovenske akademije znanosti in umetnosti 17. junija dejal, da bi najrajši za zmeraj ostal na tem čudovitem prostoru, čeprav ima 56 let. Pomembno je vedeti, da lahko tak umetniški učinek v arhitekturi nastane le, če umetnik ves čas osebno spremlja nastajanje svoje stvaritve. Umetnik akademik prof. Marko Mušič je širitev pokopališča zasnoval v letu 1988, priprava izvedbenih projektov se je začela leta 2007, postopek izbire izvajalca pa je bil zaključen 13. avgusta 2008, ko je bila z izbranim izvajalcem Lesnina inženiring d.d. podpisana pogodba o izgradnji. Ljubljana je s tem pridobila 5.000 m² urejenega prostora, namenjenega zgolj žarnim pokopom. V novo zgrajenem delu je 1.727 grobov, od tega 1.253 talnih in 474 v žarnih nišah, prostor pa naj bi zadoščal za 10 do 15 let.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je ob tej priložnosti izdala »zgodovinsko antropološki esej o zavednih in nezavednih dejstvih, problemih in dilemah, ki jih mora arhitekt spoznati, ko se loti načrtovanja tako pomembnega prostora, kot je pokopališče« umetnostnega zgodovinarja dr. Jureta Mikuža z naslovom *Mušičeve Žale*. To je po prvi monografiji dr. Naceta Šumija *Nove Žale*, ki jo je leta 1990 izdal Znanstveni inštitut Filozofske fakultete in je umetnikovo delo inavgurirala v širši javnosti kot »polnovredno arhitekturo, postavljeno dobesedno 'za večnost', ki »sodi med znamenitosti našega mesta ter priča o visoki kulturi slovenske prestolnice«, že druga monografija o Mušičevi slovenski nekropoli.

Novi monografski vodnik dr. Jureta Mikuža, ki je izšel v žepnem formatu kot drugi v zbirki *Vodnikov k arhitekturi*, najprej predstavlja zgodovino osrednjega mestnega pokopališča na sedanjem mestu, utemeljuje smiselnost poimenovanja *Žale* namesto Plečnikovega *Vrta vseh svetih* (ki je sicer tudi še v rabi), ki je po mnenju pisca »moralno in estetsko obvezala tudi avtorja najnovejše širitve ljubljanskega pokopališča, arhitekta Marka Mušiča« in ki se je, kot ugotavlja dr. Mikuž, naloge »lotil zelo občutljivo in z njemu lastno diahrono in hkrati sinhrono človeško in umetniško širino«. Za dr. Šumijem tudi dr. Mikuž vidi Mušičeve Žale kot ljubljansko nekropolo, pri tem pa z navedki pisatelja Itala Calvina, Arnolda van Geneppa, arhitekta Roberta Auzella in umetnika samega opredeljuje nekropolo v odnosu do metropole kot prehod ene oblike človekovega bivanja v drugo, večno. V posebnem poglavju avtor potem s citiranjem Hegla obravnava temeljni Mušičev

motiv piramide kot »razlikovalni znak božanske in preiščujoče arhitekture«, skupaj z obrnjeno in presekanjo piramido, iz katere poganjajo bakle zelenja. V poglavju *Pokopališča moderne dobe* pisec namesto uveljavljene opredelitve, da gre za postmodernistično arhitekturo, ki poleg piramid uporablja »še druge simbole iz slovarja univerzalne, večne arhitekture«, privzema opisno opredelitev, da gre za sintetiziranje izkušenj pokopališke arhitekture in konzervativnosti »v smislu spoštovanja načel, simbolike in vsebin, ki jih je v pojmovanje smrti, načinov in prostorov pokopavanja vnesel racionalizem« in s citiranjem Phillipa Ariesa razpravlja o spremembah v odnosu do smrti skozi zgodovino. Pisec postreže tudi s slikovitimi podatki srednjeveškega in baročnega pokopavanja umrlih, zlasti o pokopavanju znotraj in zunaj pokopališkega zidu ob vaški cerkvi, značilno tudi na Slovenskem, in ob tem za Šumijem ugotavlja,

da je Mušič v zasnovi svojih Žal »združil obe pojmovanji pokopališča, vaškega in mestnega«, pri čemer »značilnosti prvega obeležujejo notranja polja, simbolika drugega pa glavne vstope in najpomembnejše dostopne poti do njih«. Ob ugotovitvi, da Mušičeve Žale uspešno združujejo arhitektonsko in parkovno ureditev, se pisec monografije s citiranjem Clauda Léviya-Straussa in Adolfa Loosa posveča navdihnjenim Mušičevim tumulom kot »prvi stavbi« na prehodu iz narave v kulturo in s tem »asociaciji na prazgodovino«. Pisec se potem posebej posveti sprevodni »zadnji poti« in navajanjem nekdanjih pogrebnih običajev, rastlin povešavk ob njej ter številnih »simbolnih obeležij, zidov, rastlinja, rastra tal iz različnih materialov in vzorcev, kakor si jih je zamislil arhitekt«. Samostojne obravnave je deležen tudi pokopališki zid s cerkvenimi »slabimi konotacijami«, ki po Mikuževem mnenju v Mušičevi izvedbi »vzbujajo drugačne asociacije, v njih ni spomina na grozeče

Javni poziv za izbor projektov za pripravo in izvedbo programa Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010

lastnosti, ki jih je nekdanji imel pokopališki zid. Okrašeni so kamnitimi oblogami s krožnimi zaključki, plastenimi v več nivojih, ki jih lahko povežemo z valovanjem, z vstavljenimi telesi, ki posnemajo polzenje solza, in z drugimi oblikami, ki se nanašajo na občutke žalosti in tolažbe. Sožitje uporabljenih arhitekturnih elementov in materialov je z opisom Mušičevega arhitekturnega slovarja, posebej drobnih form in rabe različnih materialov, od betona in kamna do lesa, nadrobno predstavil že pisec prve monografije in ob tem opozoril na pretanjene učinke, dosežene z umetnikovim »ustvarjalnim spremljanjem vsakega metra arhitekture«. Dr. Mikuž pa je učinke sožitja materialov Mušičevih Žal še dodatno ponazoril s citiranjem Novalisa, Alaina de Bottona, Mušičevega vzornika Louisa Kahna, umetnikovega očeta Marjana Mušiča in umetnika samega, ki usklajanje materialov doživlja kot navdihneno izmenjavanje med harmonijo in disonanco v glasbi. Slavospev sonca in letnih časov Mušičevim Žalam pa so drevoredi različnih skupin dreves in plazeče se rastline, ki je kot skrbno načrtovana krajinska prvina in dar narave obenem v letih od izgradnje prvega dela do danes objelo in hkrati monumentaliziralo ta večnostni arhitekturni prostor. O tem pričajo izvrstne fotografije Dragana Arriglerja, Janeza Kališnika, Marjana Smerketa in Marka Mušiča, ki poleg umetnikovih risb spremljajo monografski vodnik. Dr. Mikuž ob tem citira celo vrsto zanimivih podatkov pokopaliških zasaditev, od mezopotamskih, egipčanskih, muslimanskih, kitajskih, italijanskih in nemških; med drugim navaja podatek Michela Ragona, da je Cerkev v času rekatolicizacije sajenje dreves na pokopališčih obsojala kot brezversko, ker so pogani v njih častili bogove in bajeslovna bitja. S podobnim opozarjanjem na najstarejše zgodovinske pogrebne običaje pisec prikaže tudi Mušičevo osvetlitev z dvema vrstama svetil, »z ovali zastrte, diskretno razpršene luči, in steklenimi krogli na kandelabrih«. »Za večno ujet ogenj« je tudi Mušičev kenotaf padlim v vojni za Slovenijo, ki ga Mikuž označuje kot »minimalistično kiparstvo, očiščeno vseh nepotrebnih pripovednih in krasilnih nadrobnosti«, medtem ko Mušičev monumentalni križ predstavi kot »splošnejši simbol, ki so ga sprejele vse, tudi nekrščanske civilizacije«. Avtor sklone monografijo z ugotovitvijo, da je »glavna odlika vsake Mušičeve arhitekture je, da je humana in humanistična, da sta se v njej zlila izročilo in današnji čas. Narejena je za človeka, tako da upošteva humanistično etiko in estetiko. Ti dve temeljita na natančnem spoznavanju zgodovine in današnjega časa v vseh plasteh.« Svojo misel dr. Mikuž, po literaturi izčrpno razgledani strokovnjak za zgodovino umetnosti, podkrepil s citati Marka Rothka, Maxa Schelerja in Juhanija Pallasmaa. Oba monografska prikaza sta poglobljen strokovni zagovor Mušičevega večnostnega arhitekturnega izraza, ki se enakovredno postavlja ob bok Plečnikovemu, s katerim je zasnovana tudi umetnikova nova univerzitetna knjižnica, ki že 20 let čaka na ureditve.

V Uradnem listu RS in na spletni strani Mestne občine Ljubljana je od 26. junija 2009 objavljen Javni poziv za izbor projektov za pripravo in izvedbo programa Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010.

Predmet poziva je izbor projektov za pripravo in izvedbo programa Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010, ki se bodo odvijali na območju Mestne občine Ljubljana, Republike Slovenije in v zamejstvu, v obdobju od 23. aprila 2010 do 23. aprila 2011, ko bo Ljubljana nosilka Unescovega naslova.

V skladu z Dogovorom o sodelovanju med Mestno občino Ljubljana, Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije in Javno agencijo za knjigo Republike Slovenije z dne 6. 5. 2009 pri izvedbi projekta Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010, bo Javna agencija za knjigo RS sofinancirala projekte v okviru programskih sklopov Svetovni kongres: Knjiga kot nosilka razvoja človeštva; Literarni festival: Literature svetovnih celin in Ljubljana bere/Rastem s knjigo.

Javni poziv predvideva sofinanciranje projektov po programskih sklopih, kot so bili navedeni v kandidaturi za pridobitev naslova svetovna prestolnica knjige 2010:

Svetovni kongres: Knjiga kot nosilka razvoja človeštva

Srečanje avtorjev, raziskovalcev in strokovnjakov svetovnega ugleda s področja založništva in knjigotrštva, literarnih kritikov in strokovnjakov, ki se ukvarjajo s kulturnimi politikami in z avtorskimi pravicami na področju knjige. Kongres bo odgovoril na vprašanja o globalizaciji knjige in branja v digitalni dobi, izdajanju in prevajanju knjig na manjših založniških trgih in iz jezikov manjših nacionalnih skupnosti v svetovne jezike, o spremljanju stanja na knjižnih trgih in na področjih bralne kulture ter o pozitivnih modelih spodbujanja bralne kulture.

Z izvedbo svetovnega kongresa želimo oblikovati konkretna izhodišča, ki bodo državam pomagala pri opredeljevanju strategij za spodbujanje razvoja bralne kulture. Izvedbo svetovnega kongresa Knjiga kot nosilka razvoja človeštva bosta sofinancirala MOL in JAK.

Literarni festival: Literature svetovnih celin

Literarni festival bo usmerjen v promoviranje in srečevanje literatur vseh svetovnih celin, soočenje različnih sodobnih književnih vrst ter v vprašanja položaja književnosti v sodobni družbi. Posebna pozornost bo namenjena književnosti za otroke in mladino. V času festivala bodo izšle posebne knjižne izdaje domačih in tujih avtorjev v visokih nakladah, ki bodo cenovno široko dostopne. Literarni festival bo promoviral literaturo in branje, spodbujal medkulturni dialog, spoznavanje sodobne ustvarjalnosti književnih ustvarjalcev različnih kulturnih okolij ter večanje dostopnosti knjige. Izvedbo literarnega festivala Literature svetovnih celin bosta sofinancirala MOL in JAK.

Ljubljana bere/Rastem s knjigo

S projektom Ljubljana bere/Rastem s knjigo bosta MOL in JAK sistematično spodbujala razvoj bralne kulture pri različnih ciljnih skupinah prebivalstva. S projektom Ljubljana bere bo MOL promoviral vrhunske domače ustvarjalce in zagotovil dostopnost kakovostnih knjig za otroke in mladino v vrtcih in osnovnih šolah, in sicer z odkupom določenega števila knjig za navedene ciljne skupine ter za knjižnice v vrtcih in osnovnih šolah. S projektom Rastem s knjigo želi JAK spodbuditi dostopnost raznovrstnega, kakovostnega in izvirnega mladinskega leposlovja, promovirati vrhunske domače ustvarjalce mladinskega leposlovja, spodbuditi motivacijo za branje pri srednješolskih in njihovom obiskovanju splošnih knjižnic, spodbuditi izvirno ustvarjalnost na področju

mladinskega leposlovja, motivirati založnike k večjemu vključevanju sodobnih slovenskih piscev v založniške programe za mladino ter povečati delež izdanega izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja.

V okviru sklopa Ljubljana bere/Rastem s knjigo bosta MOL in JAK podpirala izdajo kakovostnih leposlovnih in humanističnih knjig ter stripov, ki bodo izšli v okviru projekta Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 pod skupnim naslovom Knjige za vsakogar. V okviru podsklopa Knjige za vsakogar bosta MOL in JAK najširšemu krogu ljudi zagotovila cenovno ugodna in široko dostopna kakovostna knjižna dela, ustvarila nove prakse bralne kulture za različne skupine prebivalstva, promovirala kakovostno knjižno produkcijo in spodbujala zavest o knjigi kot vrednoti, ki spremlja človeka skozi vsa življenjska obdobja. Izvedbo programskega sklopa Ljubljana bere/Rastem s knjigo bosta sofinancirala MOL in JAK.

Knjiga in ustvarjalnost na področjih kulture

Izvedba večjih prireditvev na vseh področjih kulture na območju MOL, ki bodo vsebinsko povezane s knjigo. Gre za izvedbo festivalov z vseh področij umetnosti, predstav, koncertov, razstav in drugih dogodkov, katerih namen je sporočilo o pomenu branja in knjige ter približevanje knjige najširšemu občinstvu tudi skozi druge umetniške izraze.

Knjiga in mesto

Podpora kakovostnim programom v knjigarnah, oživitve javnih površin mesta s knjižnimi stojnicami ter prireditvami, povezanimi s knjigo, spodbujanje in nadgradnja že uveljavljenih knjižnih sejmov ter inovativnih pristopov k branju na javnih površinah na območju MOL. Posebna pozornost bo namenjena knjigi kot pomembni nosilki socialne kohezivnosti, in sicer s prikazom dobrih praks pri izboljševanju dostopnosti knjig za ranljive skupine prebivalstva, manjšine, otroke in socialno ogrožene skupine prebivalstva. V tem sklopu se predvideva tudi podpora programom knjigarn v smeri živih kulturnih središč in nadgradnja obstoječih knjižnih sejmov.

Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za knjigo RS bosta projekte v okviru programa Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 podpirali v skladu z naslednjimi cilji: ● da se z izvajanjem dejavnosti, povezanih s knjigo in branjem, promovirajo načela svobode izražanja, objavljanja in širjenja informacij, kot jih zagovarjajo Unesco, Deklaracija o človekovih pravicah in Florentinski sporazum; ● da se v tem obdobju izvedejo kakovostni in prepoznavni projekti s področij knjige in razvijanja bralne kulture, še posebej takšni, ki izkazujejo možnosti kontinuiranega izvajanja tudi po obdobju, ki ga določa poziv; ● da se poveča dostopnost knjige in dvigne raven bralne kulture; ● da se izvedejo kakovostni projekti razvijanja bralne kulture za različne ciljne skupine prebivalstva in se tako spodbudi interes za branje ter se hkrati prednostno promovira slovenske avtorje; ● da se izvedejo kakovostne literarne prireditve z mednarodnim značajem, ki bodo prispevale k zblizevanju svetovnih kultur, in da se promovira kakovostno leposlovje in humanistiko; ● da se poveča obseg kakovostnih programov razvijanja bralne kulture v slovenskih splošnih knjižnicah in zviša odstotek pisanih članov v splošne knjižnice; ● da se izvedejo projekti, ki povezujejo avtorje, založnike, knjigarne, knjižnice in šole v promociji knjige in branja in se tako postavijo temelji za trajnostni razvoj slovenske knjige.

Predvidena vrednost vseh razpoložljivih sredstev, namenjenih za predmet javnega poziva, je 2.150.000 evrov. Javni poziv bo odprt do porabe razpoložljivih sredstev oziroma najpozneje do 26. avgusta 2009. Dokumentacija poziva je na voljo na spletni strani Mestne občine Ljubljana (www.ljubljana.si), zainteresirani jo lahko dvignejo tudi na Oddelku za kulturo MU MOL, Ambrožev trg 7, Ljubljana.

Stara pročelja

Urejanje mesta v okviru projekta

Karel Pollak univ. dipl. inž. arh.
vodja projekta Ljubljana – moje mesto

Fotografije: Dunja Wedam

Detalji zgledno prenovljenih fasad na Prešernovi cesti.

Projekt *Ljubljana - moje mesto* letos obeležuje 20-letnico. V tem času smo v okviru projekta obnovili okoli 300 stavbnih lupin spomeniško pomembnejših objektov in nekatere javne površine. S tem se je korenito spremenila zunanja podoba ljubljanskega mestnega središča, kar še zlasti velja za podobo spomeniško zaščitene Stare Ljubljane. Ob 20-letnici projekta *Ljubljana – moje mesto* lahko zatrdimo, da je koncept projekta bolj kot ne izviren tako za naš kot tudi za celoten nekdanji vzhodnoevropski prostor. Izviren je zaradi sofinanciranja obnove stavbnih lupin s pomočjo javnih finančnih virov, s čimer zagotavljamo, da skupaj z lastniki stavbe obnavljamo strokovno in skladno s kulturnovarstvenimi zahtevami. Zato zbuja projekt na raznih srečanjih o prenovi mest med strokovno javnostjo veliko zanimanja. Poleg neposrednega cilja, ki se nanaša na ohranjanje stavbne kulturne dediščine, je sama ideja projekta *Ljubljana – moje mesto* tesno povezana tudi s prizadevanji za oživljanje mestnih središč, saj je opustelost in posledično propadanje stavbnega tkiva (ali narobe) pereč problem številnih starih mestnih jeder po svetu. Urejeni predeli mest so zanimivejši za podjetniške pobude, kreativne vsebine in intervencije ter investitorje, obenem pa so zanimivejši tako za domačine kakor tudi za turiste, ki zaradi družabnosti ali ogledov zahajajo v te predele mesta. Tako se v mestna središča vrača življenje. Vse to pa tudi zagotavlja precej delovnih mest in projektnih angažmajev v gradbeniško-obrtniški dejavnosti, gostinstvu, turizmu in tudi v kulturi.

Letos za obnove stavbnih lupin 3.700.000 evrov

Urejenost zunanje podobe mesta tako ostaja poleg velikih projektov še naprej ena od pomembnejših nalog Mestne občine Ljubljana. Lani je občina v proračunu namenila izvajanju programa obnove stavbnih lupin 3.423.000 evrov. Žal smo morali z rebalansom ta sredstva skrčiti in porabili smo le 2.070.000 evrov, med drugim tudi zato, ker lastniki za nekatere obnove investicijsko zahtevnejših stavb niso bili pripravljene pravočasno podpisati pogodb ali pa preprosto niso zmogli prevzeti finančnih obveznosti. Velik problem pri izvajanju projekta

pomeni razdrobljeno lastništvo (v Kozolcu na primer je lastnikov več kot sto, v večini drugih stavb pa več deset lastnikov). Primeri kažejo, da mnogi lastniki, ki so odkupili stanovanja po Jazbinškovem zakonu, danes teh ne zmorejo vzdrževati, pa čeprav nudi Mestna občina Ljubljana v okviru projekta *Ljubljana - moje mesto* za obnove streh in pročelij nepovratna sredstva, Javni stanovanjski sklad MOL pa ugodna posojila za obnove vseh skupnih delov stavbe. Z rebalansom k proračunu za letošnje leto je za obnove stavbnih lupin predvidenih 3.700.000 evrov. S temi sredstvi obnavljamo v letošnjem letu tudi nekatere stavbe iz lanskega programa.

Lanske in letošnje obnove, ki pomlajajo mesto

V letu 2008 in v letošnjem letu smo v okviru projekta *Ljubljana – moje mesto* obnovili pročelja in strehe stavb Gornji trg 27, Kongresni trg 9, Židovska steza 4, Krakovski nasip 6, Gradaška ul. 8 a, niz stavb nasproti vladne palače Prešernova c. 3, 5, 7, 9 in 11, 13, Prešernova c. 14, Resljeva c. 30, Štefanova ul. 15, Cesta 27. aprila 51 (Vidmarjeva vila), Kumanovska ul. 3, Križevniška 1, Polje št. 351, izvajajo pa se še dela na stavbah Ciril Metodov trg 15 in 21, Mestni trg 24, Gornji trg 19, Cankarjeva c. 16, Prešernova c. 13, Kersnikova ul. 3, Župancičeva 8 in 12-14, Trubarjeva 66, Krakovski

Prenovljena fasada Fabianijeve stavbe na Slovenski cesti, ki je bila last župana Ivana Hribarja.

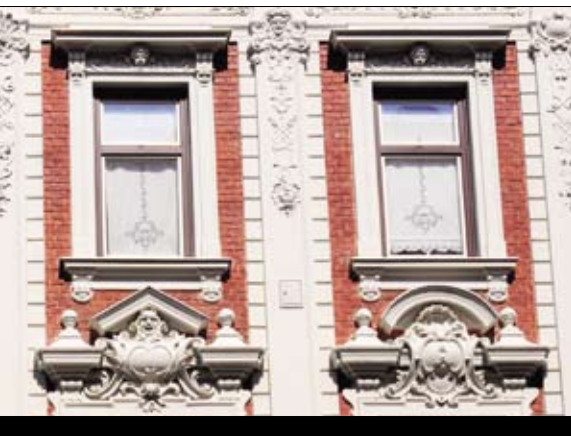
Prenovljena fasada stavbe na Prešernovi 3.

Prenovljena fasada na Slovenski 3.

V novem sijaju

Ljubljana – moje mesto

nasip 14 – Vrtna ulica 13 ter na župnijski stavbi v Trnovem na Kolesijski c. 1. Obnovili smo tudi zid ob pokopališču Navje proti Severnemu parku in osvežili umetniško poslikavo na pročelju Gimnazije Vič, ki smo jo financirali pred 10 leti in ki so jo dijaki vzeli za svojo, saj je postala tudi del likovne celostne podobe te gimnazije. Odstranjeni so bili tudi nekateri najbolj moteči in žaljivi stenski grafiti.

Bližnje letošnje obnove

V kratkem bomo začeli izvajati dela tudi na stavbah Osojna pot 3, Petkovškovo nabrežje 67 in Poljanska 10. V teku pa so priprave še za obnove stavbnih lupin Ribji trg 2 – Stritarjeva ul. 7 – dvorišče za Trubarjevo hišo, Tavčarjeva ul. 10, Beethovenova ul. 14, Prešernova c. 4 in 15, Rimska ul. 20 – 22, Štefanova ul. 1, 3, 5 (notranjost Nebotičnika), Trubarjeva ul. 29, Vrhovčeva ul. 3 in Vrtača 4.

V letošnjem letu načrtujemo, da bomo izvedli postopke javnega naročila, morda sklenili pogodbe in tudi začeli z obnovo še katere izmed naslednjih stavb: Mestni trg 10, Cankarjevo nabrežje 7, Novi trg 1 – Breg 2, Gosposka ul. 4, Križevniška ul. 5, Miklošičeva ul. 13 – Pražakova ul. 7, Miklošičeva ul. 32 – Pražakova ul. 8, Miklošičeva ul. 34 – Pražakova ul. 11, Cankarjeva ul. 10, Župančičeva ul. 2, Prešernova c. 1, Erjavčeva ul. 25, Poljanska ul. 16, Ulica talcev 2 in Vegova ul. 4 (Realka) – obnova stolpa.

Županov projekt ureditve Slovenske ceste

V zvezi s predsedovanjem Slovenije EU je predlani in lani potekal tudi županov projekt ureditve

Slovenske ceste. Na tej osrednji osi skozi mesto smo uredili nekatera tako rekoč stalna gradbišča, uredili smo podhode pod njo, popestrili izložbene prostore, v lokale smo želeli naseliti zanimive in mestotvorne vsebine, ob koncih tedna pa smo jo nekajkrat na potezi od Figovca do Kazine tudi za promet zaprli in omogočili na njej raznovrstne kulturne, umetniške, športne in druge vsebine. Ob Slovenski cesti so bila obnovljena tudi pročelja in strehe stavb Slovenska 1, Slovenska c. 3 – Rimska c. 9, Slovenska c. 8 – Gregorčičeva ul. 5 in 7, Slovenska 15, Kongresni trg 15, Slovenska 28 in 30, Šubičeva 1 (Plečnikova Gimnazija), Štefanova 1, 3, 5 (kompleks Nebotičnik), Slovenska 47 – Gosposvetska 2 (Evropa), Tavčarjeva ul. 2 – Slovenska cesta 46 (Hribarjeva hiša – delo arh. Maksa Fabianija) in Slovenska 51. Skupaj z lastniki smo obnovili tudi pasažo palače Evropa na Slovenski 47 – Gosposvetska 2. V letošnjem letu načrtujemo še obnove streh in pročelij stavb Rimska 7 in 7a, Slovenska 12, Slovenska c. 36 – Nazorjeva 10, 12. Po skoraj 10 letih prizadevanj so se začela izvajati dela tudi na Kozolcu, stavbi arhitekta prof. Eda Mihevcva, zgrajeni v letih 1955–57 po zgledu znamenite Le Corbusierve stavbe L'Unité d'habitation v Marseillu (1952). Stavba žal ne bo obnovljena v popolnoma izvorni obliki, saj se je življenje do danes precej spremenilo, stanovalci so si zastekli balkone, vendar bodo ti zdaj vsaj enotno zastekljeni. Želeli bi obnoviti tudi stavbe Slovenska 11 – Gradišče 6, 8 (Nemška hiša), Slovenska cesta 6 in 10, vendar lastniki

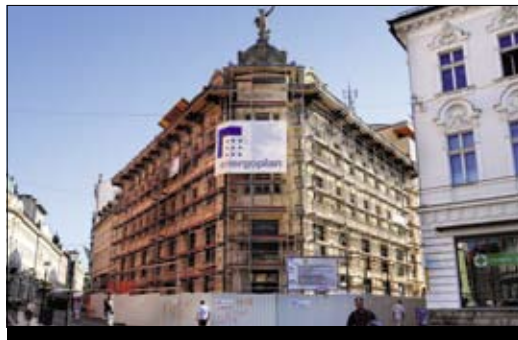
za sedaj ne kažejo interesa, da bi izkoristili priložnost, ki jo jim ob zaključevanju županovega projekta urejanja Slovenske ceste v letošnjem letu še ponuja MOL v okviru ugodnejšega 49-odstotnega sofinanciranja obnove stavbnih lupin ob Slovenski cesti.

Prenova Ure in Palače Urbanc potekata tudi s pomočjo sredstev iz letošnjega razpisa

Junija se je zaključil tudi letošnji razpis *Ljubljana – moje mesto*, s katerim smo izbrali 29 novih spomeniško pomembnih stavb, katerih obnove pročelij in streh bo občina sofinancirala v naslednjih letih. Višina sofinanciranja obnove posamezne stavbe je odvisna od njenega kulturno-varstvenega pomena. Mestna občina Ljubljana namenja 50 odstotkov za prenovo lupin stavb, ki imajo status kulturnega spomenika, s 33 odstotki sofinancira obnovo stavbnih lupin na tistih območjih, ki so razglašena za kulturni spomenik, ali stavb, ki jih je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije uradno predlagal za kulturni spomenik, ter s 25 odstotki stavbe, ki so uvrščene v program po splošnih merilih kot kulturna dediščina. Med pomembnejšimi na novo izbranimi stavbami so tudi: Prešernov trg 1 (Ura), Trubarjeva 1 (Centromerkur), Ciril Metodov trg 1 in 2, Stari trg 12, Levstikov trg 9, Jurčičev trg 2, Breg 4 in Resljeva 1 (Mavrica). Izvajalci obnovitvenih del bodo kot vedno izbrani z javnimi razpisi s sodelovanjem predstavnikov lastnikov.

Prenovljena fasada Vidmarjeve vile na Cesti 27. aprila.

Ob koncu leta bo dobila novo podobo palača Urbanc na Miklošičevi cesti.

Začela se je težko pričakovana prenova Kozolca.

Nove privlačnosti

Stane Miklavc o poteku obnove Razglednega

Razgledni stolp Ljubljanskega gradu je kot najbolj priljubljen cilj Ljubljančanov in turistov, na katerega se letno povzpne nad 500.000 obiskovalcev, 24. julija spet dobil staro veljavo. Že v najbližji prihodnosti bo našo zgodovino na tem mestu predstavljal muzej slovenske zgodovine, zaživela pa bo tudi najboljša gostinska ponudba z značilnimi slovenskimi jedmi. O zahtevnem poteku obnove smo se pogovarjali s Stanetom Miklavcem, ki kot vodja službe za investicije, investicijsko vzdrževanje in obratovanje ter Ljubljanski grad na Festivalu Ljubljana skrbi, da se obnova pospešeno bliža zaključku.

Foto: Miha Fras

Župan Zoran Janković je 24. julija odprl prenovljeni Razgledni stolp na Gradu, najbolj obiskano turistično točko v Sloveniji.

Župan Zoran Janković je napovedal, da bo obnova Ljubljanskega gradu, ki se vleče že desetletja, v tem mandatu v glavnem zaključena, zato nam kot vodja prenovitvenih del v okviru Festivala Ljubljana, ki Grad upravlja, povejte, kako obnova poteka in zakaj se je nastala zamuda pri obnovi Razglednega stolpa?

Pravkar smo odprli Erazmov stolp, kjer je v osrednjem delu zdaj Info center Ljubljanskega gradu, in dokončali obnovo dveh nivojev Friderikovega stolpa, to je stolpa nad vhodom v Grad s strani Bastije skozi Kazemate. Pri obnavljanju Razglednega stolpa nam je zagodla zima, obenem pa je prišlo do potrebe po večji spremembi del, ker smo morali fasado in kamnite obloge sanirati v večjem obsegu, kot smo prvotno pričakovali. Odri so stali tako dolgo predvsem zaradi zahtevne obnove fasade in zamenjave cin na vrhu ter kompletne obnove notranjščine, saj je stolp star že skoraj 30 let in je bil v obdobju pred prihodom Festivala na Ljubljanski grad slabo vzdrževan. Prejšnje upravljavsko podjetje je namreč stolp samo tržilo, ni pa skrbelo zanj. Stolp je bil največkrat zgoraj odprt, namočen in zato precej poškodovan. Kljub temu smo stolp odprli in je skupaj z Erazmovim in Friderikovim stolpom pridobitev letošnjega obnavljanja Gradu. Ves čas obnove pa nemoteno deluje tudi Virtualni muzej, ki je z odprtjem Razglednega stolpa spet dobil svojo staro veljavo.

Je Virtualni muzej še vedno tako dobro obiskan kot v letu 2001, ko je bil ob otvoritvi prava mestna atrakcija?

Trenutno je obisk precej slabši zaradi recesije in dolgo zaprtega Razglednega stolpa. Muzej

štejemo kot dodano vrednost Razglednega stolpa, kjer si obiskovalec najprej ogleda zgodovino v tridimenzionalni digitalni projekciji, potem še sedanje stanje z ogledom z najvišje točke v Ljubljani. Zdaj je nadgrajen z novimi informacijami. Poskušali ga bomo ohraniti še naprej in ga še naprej dopolnjevati.

Bo obnova Razglednega stolpa prinesla tudi novosti za obiskovalce?

Uredili smo sistem zaščite na zgornji razgledni ploščadi, ki bo preprečeval atmosferske vplive, na nivoju niže pa je postavljen vizirni sistem, s katerim obiskovalci lahko opazujejo in prepoznajo okoliške kraje in hribe.

Kako pa je z rentabilnostjo vzpenjače, ki je bila toliko časa deležna očitkov javnosti?

Sam sem v okviru Festivala Ljubljana vodil izključno koncesijo izgradnje in prvo leto obratovanja, se pravi leta 2007, potem pa je prešla na Ljubljanska parkirišča in tržnice. To je bila prva tovrstna koncesija pri nas po novem zakonu, tako da smo orali ledino tudi na zakonodajnem področju. Tirna vzpenjača je vhod na Ljubljanski grad in zato nepogrešljiva mestna infrastruktura. Mislim, da je zato ne bi smeli ocenjevati po tem, koliko vozovnic je bilo prodanih in koliko je bilo z njo stroškov, ampak jo šteti kot del promenade na Gradu, v okviru katere bi bila morda lahko cena le simbolična, še posebej pa bo potrebno cenovno razmerje vzpenjače urediti takrat, ko bo na Gradu zaživela gostinska ponudba. Predvsem bi morali dati Ljubljančanom druge možnosti kot turistom, za katere je normalno, da jih vzpenjača nekaj stane. Ne dvomim, da bo obnovljeni Razgledni stolp ponovno pritegnil na Ljubljanski

Grad nad 500 000 obiskovalcev letno, če ga bomo znali primerno tržiti.

Svojčas se je okoli stroškov za vzpenjačo močno dvigal prah. Je bilo to upravičeno?

Nihče ni dojel ali želel dojeti razlage, da smo s švicarskim dobaviteljem Garavento podpisali samo pogodbo za nakup strojne opreme, ki je cenovno pomenila 48 odstotkov stroška projekta. Kupili smo kabino, pogon, varnostne sisteme, tirnice, helikoptersko montažo. Treba pa je bilo poleg tega izvesti gradbena dela: vse stebre, spodnjo in zgornjo postajo; oba objekta sta bila zelo zahtevna. V spodnjem delu smo pri gradnji naleteli na cisterno z nafto, ki smo jo morali z vso zemljo odstraniti, vključena so bila tudi arheološka in paleontološka dela. Tako ni prišlo do podražitve projekta, kot se je tendenciozno prikazovalo, razen v enem segmentu, ko smo zaradi menjave mestne oblasti projekt prekinili in je to zaradi nove zakonodaje, do katere je prišlo v času enoletne prekinitve, prineslo 8-odstotno podražitev. Nova zakonodaja je prinesla spremembe žičniškega sistema, da je bilo treba razširiti perone, izvesti drugačna vrata, nova potresna zakonodaja pa je zahtevala dodatno porabo nekaj ton železa.

Po treh letih neuspešnih razpisov je župan napovedal prvovrstno gostinsko ponudbo na Gradu. Kaj lahko pričakujemo?

Izkoristili smo 55. člen Uredbe o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin, po katerem lahko župan pod določenimi pogoji sklepa neposredne pogodbe s potencialnimi ponudniki, ki se s pogodbo obenem zavežejo, da sprejemajo objekt v nedokončanem stanju, ga

mestne krone

stolpa na Ljubljanskem gradu

Foto: Miha Kerin

Vhod v prenovljeni Info center na Gradu.

dokončajo z lastnimi sredstvi in tako postanejo tudi investitorji, temu primerna pa je potem tudi najemnina. V sklopu muzeja bo pod Hribarjevo dvorano majhna gostilnica, v Stolpu strelcev pa malo večja restavracija. Dogovor je sklenjen z dvema ponudnikoma: s Svetozarjem Raspopovičem, lastnikom gostilne As, in Valterjem Kramarjem iz Hiše Franko v Kobaridu, ki bosta nudila obroke značilnih slovenskih jedi za vsakomur dostopno ceno.

Kako daleč pa je ureditev prostorov za muzej slovenske zgodovine?

Muzej bo dobil prostore v traktu poleg Razglednega stolpa, kjer bodo zanj namenjena tri nadstropja. Opredeljeni so tudi donatorji, ki jih je pridobil župan, sočasno pa poteka vsebinska zasnova muzeja, zato upam, da bomo tako, kot smo napovedali, muzej lahko odprli na veseli dan slovenske kulture, kot sam imenujem Prešernov rojstni dan 3. december.

Kakšni pa so še načrti?

Pravkar smo prejeli dokumentacijo podjetja Ambient za dokončanje lapidarija, odprtega javnega prostora, ki bo dostopen brezplačno in je namenjen Ljubljančanom, ki so navsezadnje tudi investitorji Ljubljanskega gradu. To je povezovalni trakt, v katerem bo nova dvorana Mini teatra, ki sicer oktobra odpira vrata novega gledališča na Križevniški ulici, pogovarjamo pa se tudi z Lutkovnim gledališčem Ljubljana za umestitev marionet. Preverjamo možnost, da bi prekrili tudi dvorišče in tako zagotovili možnosti prireditve, kot je poleti priljubljeni Film pod zvezdami, tudi v slabem vremenu. Trgovina s spominki, ki je zdaj nameščena na nivoju bodočega gostinstva, se seli

Foto: Miha Kerin

Pogled v prenovljeni Friderikov stolp na Gradu.

pod Stanovsko dvorano na nivo ploščadi. To je dejavnost, ki po mnenju vseh strokovnjakov mora ostati na Gradu, saj nudi direktor Rustike Janko Mlakar izvrstne etnološke replike, pa tudi izvirne izdelke. V tem traktu bo tudi vinoteka.

Napovedana je tudi obnova poročne dvorane. V čem bo polepšana?

Dvorano je potrebno generalno obnoviti, saj je stara 27 let. V tem času je bila le enkrat malo popravljena, pohoščeno in aparaturo pa so še stare, neurejene je hlajenje in ogrevanje, ker je slaba izolacija na strehi, kar pomeni, da bomo morali ta trakt v treh nadstropjih obnoviti, enega pa končati. Projektna naloga predvideva tudi delno preoblikovano fasado prizidka.

In vse naštetito bomo občudovali že 3. decembra?

Ne vsega, resno pa računam, da bo takrat odprt muzej slovenske zgodovine – vsaj gradbena faza – in manjši gostinski lokal ob njem, medtem ko bo večja restavracija odprta ob prvomajskih praznikih leta 2010. Tako zdaj urejamo prostor za muzej, za manjši lokal, lapidarij ter spremne javne in servisne prostore.

Po podatkih, ki jih je uspel zbrati sogovornik Stane Miklavc, je Mestna občina Ljubljana za obnovo Gradu, brez vzpenjače, od leta 1990 do leta 2008 investirala 12,2 milijona evrov. Obnovo od leta 1969 vodi arhitekturni atelje Ambient in v njem predvsem arhitekti Edo Ravnikar, Miha Kerin in Majda Kregar, za spomeniški nadzor pa je pooblaščen Zavod za varstvo kulturne dediščine, enota Ljubljana, s konservatorjem Markom Permetom.

Ljubljana – mandala svetlobe

Nataša Zorc

Lepota Ljubljane ima več obrazov. Arhitekturnega, zelenega, umetniškega ... eden obrazov pa ostaja še nerazkrit, skrivnosten - energijski. To je obraz notranjega življenja, tistega, kar je skrito za zunanjo obliko oz. podobo. Vanj lahko vstopimo na poseben način - da širimo svoje zavedanje v razsežnosti, ki so zunaj naše običajne pozornosti. Čutila, s katerimi merimo zunanji svet, imajo sposobnost zaznati tudi tisto, kar je bolj pretanjeno in ne tako dostopno. In tam se odpira vhod v drug svet - v svet energij, ki notranje vsakemu mestu dajejo njegov poseben karakter, ga delajo na drugačen način živega in bogatega. Kakšna je Ljubljana od znotraj - z zornega kota energijskega potenciala? Kakšen pomen in vpliv ima Ljubljanski grad, Tivoli, Ljubljana, Golovec, Moste, Bežigrad ... kako to na neviden način vpliva na življenje ljudi - na način razmišljanja, na razpoloženje, na zdravje in vitalnost, na delovanje ... In kako to deluje na naravo samo?

Mesto je tako kot umetniška slika ali kot glasbena stvaritev. Njena zunanja lepota - morda skladnost barv, prizorov ali skladnost tonov ... je samo vhod v globlje sporočilo, ki je vtakano in shranjeno v njem in se nas globoko dotakne, če se mu odpremo. Ne obstaja le vidna, tehnična, snovna plat stvari, predmetov, zgradb, rož, ljudi, mest ... temveč tudi notranja vsebina, moč, potencial, sporočilo, ki skozi to obliko nekaj govori in prinaša. Tisto, kar prinaša prostor »od znotraj«, je z zunajčutnimi zaznavami prepoznati kot žareč svetlobni vzorec, ki napaja z življenjsko energijo vse, kar v mestu obstaja.

Če vas priteguje, da bi s tega zornega kota spoznali Ljubljano, vabljeni v raziskovanje na malce drugačen način. Z razvojem zunajčutnih zaznav. Seznanjamo se s kvaliteta posameznih predelov Ljubljane, ki vitalizirajo mestno življenje ter tako soustvarjajo njegovo posebno, unikatno vzdušje.

Raziskovanje traja približno 1 uro, ob petkih, na različnih predelih Ljubljane. Vključuje praktične meditativne vaje, ki nas odpirajo v notranjo lepoto mesta. Je brezplačno. Več informacij, kdaj, kje: www.cdk.si, Nataša Zorc (natasa.zorc@cdk.si, 070 819 207).

Foto: Dunja Wedam

Svetlobna gverila v Križankah, ki je umetniško soustvarjala mestni prostor od 10. junija do 16. julija v Ljubljani.

Počastitev vrhunskih

Župančičeve nagrade 2009: Jelki Reichman za življenjsko delo, in Miklavžu Komelju za dosežke zadnjih dveh let

Fotografije: Miha Fras

Slovesna podelitev letošnjih Župančičevih nagrad za vrhunske umetniške dosežke je bila 11. junija v Mestnem muzeju Ljubljana. Za življenjsko delo jo je prejela slikarka in ilustratorka Jelka Reichman (ob županu Zoranu Jankoviču desno), za umetniške dosežke v zadnjih dveh letih pa pesnik Miklavž Komelj, dramski igravec Branko Završan (v njegovi odsotnosti se je podelitve udeležila soproga Lučka Počkaj) in književnik in gledališnik Andrej Rozman – Roza.

Ljubljana je letos že štiriinštiridesetič počastila vrhunske slovenske umetnike, ki ustvarjajo v prestolnici, s podelitvijo Župančičevih nagrad. Z Župančičevo nagrado za življenjsko delo se je mesto poklonilo eni naših najbolj priljubljenih ilustratorok Jelki Reichman, za dosežke v zadnjih dveh letih pa dramskemu igralcu Branku Završanu, književniku in gledališčniku Andreju Rozmanu – Rozi in pesniku Miklavžu Komelju. Letošnjo slovesnost je v Turjaški palači Mestnega muzeja Ljubljana pripravil režiser Diego de Brea. S pesmimi Nika Grafenauerja je nastopil otroški zbor Glasbene matice, ki ga vodi Branka Rotar Pance. Dramska igralka Jernej Šugman in povezovalka Helena Peršuh sta uprizorila dialog o umetnosti, avtorica videopredstavitve nagrajencev pa je bila Anuša Gaši. Nagradi daje težo tako njena dolgoletna tradicija s številnimi izjemnimi nagrajenci iz sveta umetnosti in kulture kot tudi komisija uglednih umetnikov in znanstvenikov. Vodi jo akademik prof. dr. Matjaž Kmecl, člani pa so prof. Meta Hočevar, prof. Aldo Kumar, prof. Ranko Novak, Metod Pevec in Vojko Vidmar.

Župančičeva nagrada za življenjsko delo slikarki in ilustratorki Jelki Reichman

Mestna občina Ljubljana si šteje v posebno čast, da letošnjo Župančičevo nagrado za življenjsko delo izroča v roke tako iskreno in široko srčno priljubljeni umetnici, kot je slikarka pravljičarka Jelka Reichman. Njene čarobne otroške ilustracije, ki jih slikarka Slovincem, pa tudi svetu, kamor potujejo njene slikanice, daruje že polnih 45 let in so pričarale portrete tako znamenitih osebnosti, kot so Maček Muri, medved Piki Jakob, Zmaj Darendaj, Škrat Kuzma, MiškoLin, in številne druge v več kot 200

otroških slikanicah in otroških revijah, so tako likovno dognane, obenem pa tako zelo tople, pristrčne, ljubke, igrive, sončne, iskrive, vesele, nežne, domačne, da osrečijo sleherno otroško dušo - od zgodnjega otroštva do pozne odraslosti in večno mlade osrečujejo vse slovenske povojne rodove. Temeljno poslanstvo umetnice Jelke Reichman je namreč osrečevanje, ki črpa trajen navdih iz sveta hrepenečega otroštva, ki v neznatnih nadrobnostih obdajajočega domačega okolja odkriva vsemogočna veselja domišljije in snuje velika življenjska pričakovanja. Umetnica slikovito in barvito pripoveduje, da so najbolj resnične le pristne otroške sanje, zato jih z vso otroško skrbnostjo neguje in zavzeto upodablja. Te

sanje, ki so v umetnici vzplamtele v rodni Ljubljani in mestu ustvarile tudi svojevrstno ilustrirano zgodovino značilnih ljubljanskih kotičkov in mestnih običajev, so si nazadnje lani jeseni postavile tudi monumentalni pravljичni spomenik na pročelju stavbe nove pediatrične klinike v njenem rodnem Vodmatu. Od tam s svojim očarljivim zdravlilnim kraljestvom vabijo v radostno ustvarjalno igro življenja, slovenski prestolnici pa podarjajo edinstveno prikupno likovno umetnino, ki se zdravilno širi tudi na druge okoliške hiše za pridobivanje zdravja in novih življenjskih moči in na vso Ljubljano in Slovenijo.

(Utemeljitev Komisije za podelitev Župančičevih nagrad)

umetnikov

Branku Završanu, Andreju Rozmanu – Rozi

Resnični svet, spremenjen v pravljичne podobe

Tatjana Pregl Kobe

Slikarka in ilustratorica Jelka Reichman je bila rojena 23. avgusta 1939 v Ljubljani, ob pol enajstih dopoldan, takrat, ko astrološko znamenje leva preide v astrološko znamenje device. Zato, pravi, ni več čista levinja in ne še prava devica. A ima značilnosti obeh: sončnost in srčnost ter ljubezen do vsega (od trave, miške, vrabca na oknu in vseh ljudi tega sveta, do dreves in kamnov in sonca ...), pa tudi natančnost, preciznost, vestnost, kar je pri njenem delu še kako pomembno. Potreba po izražanju skozi slikanje je del nje, odkar pomni. Risanje je zanjo način življenja, karkoli gleda, karkoli jo obdaja, poveže s svojim delom. Seveda je risala za svoji deklici, ko sta bili majhni, in potem za njune otroke, svoje vnuke. In za vse otroke, ki imajo radi knjige in pravljичen svet v njih. A ves čas je tudi hranila otroško dušo v sebi in se s svojimi liki potepala po ljubljenskem mestu, v katerem živi že vse svoje življenje.

Mladost je preživela v predmestju Ljubljane, na Vodmatu. Njena mama in oče sta bila učitelja. Med vojno nista imela službe, zato so živeli ob pomoči dedka, ki je bil obrtnik, in babice, ki je obdelovala majhen vrt. Sprva je šolo obiskovala v Koroški Beli, kjer so po vojni delali njeni starši, nato pa na Vrtači v Ljubljani. Vedno jo je vleklo v svet, kjer je lahko brala knjige, kjer je bila doma domišljija. Njen najljubši predmet je bila slovenščina. Po končani VI. državni gimnaziji je študirala slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri prof. Mariju Preglju. Nekaj časa je poučevala likovno vzgojo na eni izmed ljubljanskih osnovnih šol, potem pa svoje znanje izpopolnjevala na podiplomskem študiju grafike pri prof. Riku Debenjaku in prof. Marjanu Pogačniku. Po letu 1972 se je poklicno posvetila likovnemu ustvarjanju za otroke in mladino, v nekaterih delih tudi za odrasle bralce. Ni pa skrivnost, da si včasih vzame čas tudi za slikanje. Vse do upokojitve je delala kot svobodna kulturna ustvarjalca. To je pomenilo, da jo je bilo spremljalo ves čas in da ni imela določenega urnika, ne natančne razmejitve med delom in prostim časom. Tako je še danes, ko riše in slika in ji kar naprej zmanjkuje časa. Ideje so se nenehno zbirale v njeni glavi in srcu; vse, kar se je dogajalo okoli nje in pritegnilo njeno pozornost, je v pravem trenutku našlo prostor v njenih ilustracijah. Ko jih je pri nastajanju ilustracij potrebovala, jih je bilo treba le še narisati. Zaveda se, da ima veliko srečo in privilegij, da v življenju počne to, kar ima (še danes) najraje.

Čeprav je bila po končanem študiju večkrat nagrajena tudi na drugih likovnih področjih, se je povsem posvetila knjižnim in revijalnim ilustracijam. Njen likovni svet je idealiziran otroški svet. S svojimi prijaznimi podobami živali, rastlin in ljudi, predvsem pa otrok, se je priljubila celim generacijam otrok. Ostala jim je zvesta petintrideset let, vse od prve natisnjene

Župančičeva nagrajenska za življenjsko delo, slikarka in ilustratorica Jelka Reichman ob prejemu nagrade.

knjige ilustracij za Kettejevo pripovedko *Šivilja in škarjice*, ki je leta 1964 izšla v knjižni zbirki Čebelica. Ilustrirala je nad dvesto knjig, mnoge so izšle tudi na tujem, nekatere – lahko bi jih uvrstili med klasike na literarno-likovnem področju – so se nam za vedno vtisnile v spomin: poleg *Pikija Jakoba* in *Mačka Murija* predvsem *Levi devčej*, *Pajacek in punčka*, *Miškolin*, *Zmaj Direndaj*, *Škrat Kuzma dobi nagrado*, *Cepecepetavček*, *Medvedki sladkosnedki*, *Zlata ladja*, *Pisani klobuček* in *Dvanajst slonov*. V knjigah za otroke povezuje vse svoje ljubezni. Je slikarka, ki kljub strokovnosti in natančnosti pri slikanju ilustracij – za ozadja uporablja suhi pastel, barvne ploskve izpolni s tempera barvicami, podrobnosti pa se loti z barvnimi svinčniki – dovoli občutjem, da jo vodijo pri ustvarjanju. Čuti nadih poezije ali sporočilo pripovedi. Čuti literarno vsebino za najmlajše, za odrasčajoče in tudi za odrasle bralce. Čuti sebe in vse okoli sebe, umetnost in sončnost življenja, iz katerega črpa navdih. Včasih se je spopadla tudi s podobami, kjer ni nujno le prizorišče bleščečega in ljubkega, temveč je morala izslikati tudi ozračje strupeno mrzlega in hladnega prostora, občutje zagrenjenosti in temačnosti, ker je to zahtevala literarna predloga. A tudi vsebino takih del, ki jo je morala prevesti v likovni jezik, je upodobila s prepoznavno prizadetostjo, pa tudi srčnostjo in milino.

Prehajanje iz resničnosti v sanje je osnova ustvarjanja Jelke Reichman: živi v resničnem svetu, ki ga z večšo roko spreminja v pravljичne podobe. Navdih za mnoge junake in predmete, upodobljene v svojih knjigah, največkrat najde kar pri sebi doma. Zaradi silne želje po nenehni navzočnosti lepih stvari okoli sebe, jih od nekdaj zbira. Najraje v starinarnicah. Njen dom je poln teh predmetov,

ker ji dajejo občutek domačnosti in varnosti, poleg tega pa so prijazne stare punčke pristrčni modeli za njene ljubke ilustracije punčk, mehki plišasti medvedki pa za Pikija Jakoba ali kakšnega drugega prijazno brundajočega medvedjega nadebudneža. Poleg starih, zgodovinsko bolj ali manj dragocenih predmetov, ki docela zapolnjujejo njen dom, se živi modeli za mačka Murija nemoteno potikajo kar po vsej hiši ter pomagajo ustvarjati posebno ozračje, ki ga slikarka potrebuje za svoje ustvarjanje. Tako kot prisluhne občutjem, ki ustrezajo nastajajočim knjigam, se je pred dobrima dvema letoma vživela tudi v petdesetmetrsko poslikavo pročelja nove Pediatrične klinike ter zanjo – po naročilu Ministrstva za zdravje Slovenije – naredila ustrezne predloge. V simbolno pomenljive podobe letnih časov je naselila zdrave, srečne in vesele otroke.

Nagovor Župančičeve nagrajenske za življenjsko delo Jelke Reichman

Najprej vse, ki ste tu zbrani, prav prisrčno pozdravljam in se zahvaljujem za Vašo prisotnost. Ljudje pač radi delimo lepe in težke trenutke s tistimi, ki so nam blizu in jih imamo radi. V imenu sonagrajencev in seveda svojem se zahvalim za zaupanje in priznanje. Najprej županu Zoranu Jankoviču, predlagateljem, Komisiji za podelitev Župančičevih nagrad in seveda Mestni občini Ljubljana.

Ko preletim v mislih vsa minula leta, polna nenehnega dela in borbe s časom, čutim hvaležnost do vseh ljudi, ki so mi to delo omogočili in mi na kakršen koli način stali ob strani. Tu so založniške hiše, posebno založba Mladinske knjige, tu so uredniki knjižnih izdaj in periodičnega tiska za otroke in mladino. Posebna

Počastitev vrhunskih umetnikov

Župančičeve nagrade 2009: Jelki Reichman za življenjsko delo, Branku Završanu, Andreju Rozmanu – Rozi in Miklavžu Komelju za dosežke zadnjih dveh let

Na slovesnosti ob podelitvi Župančičevih nagrad 2009 je nastopil otroški zbor Glasbene matice, ki ga vodi Branka Rotar Pance.

zahvala gre tudi dolgi vrsti besednih ustvarjalcev, s katerimi sem sodelovala. Pesniki, pisatelji, prevajalci. Mnogih nisem nikoli osebno poznala, mnogi pa so bili in so še moji sodobniki. Sem sodijo tudi stanovski kolegi, slikarji in ilustratorji. Mnogo mnenj smo izmenjali in se dopolnjevali, pa tudi razhajali. Veliko jih žal ni več med nami. V mojem spominu živijo trenutki skupnih načrtovanj, navdušenja, evforije in solidarnosti. Hvala vsem! Zahvala velja tudi moji 97-letni materi, ki misli name doma, moji celotni – sedaj že razširjeni družini in posebno mojemu življenjskemu sopotniku. Vsi so nemalokrat potrpežljivi z menoj. Življenje z ustvarjalcem ni lahko! Zato še enkrat – hvala.

Zelo me veseli, da letošnji predlogi in odločitve niso obšli tudi dela, namenjenega otokom in mladini. Nemalokrat je to področje precej v kotu. Pa ni! Ima namreč veliko vlogo pri oblikovanju mladega bitja. Psihologi vedo povedati, da človek vse življenje črpa moč iz doživljanja zgodnjega otroštva. Prek zgodbic, pesmic, slikic in petja se mu razvija čut za lepoto, pravičnost, dobroto. Izostruje nam domišljijo, zabava, vzgaja in tolaži. Saj je tudi pesnik Oton Župančič, katerega ime nosi ta nagrada, posvetil zlahten del svojega talenta prav otrokom. Kdo od nas ne pozna pesmi o cicibanu, kdo od nas ni zrasel z njimi? Vzgajale so nas na nevsiljiv, čudovito lep in zabaven način. Po imenu glavnega junaka se imenuje otroška revija Ciciban, ki je nedavno praznoval 60-letnico. Sedem let sem štela, ko sem dobila v roke prvo številko. Tresla sem se od sreče in niti sanjalo se mi ni, da bom celo vrsto let njegova zvesta sodelavka. Ne morem mimo veselja, da je ta nagrada priznanje mojega rodnega mesta. Mesta, ki mi

je najljubši kraj na svetu. V Ljubljani sem se rodila, tu sem preživela zgodnje detinstvo, vojno, okupacijo, zatamnitev, bombni napad na Mirje in Trnovo, pomanjkanje in tudi osvoboditev. Tu sem začela drgniti šolske klopi in se končno vpisala na Akademijo likovnih umetnosti. Tu sem navezadnje začela graditi svojo družino in uresničevati svoje sanje. Vse, kar je od zgodnjega otroštva do danes bogatilo moje misli, čustva in spoznanja – vse se je dogajalo v Ljubljani – mojem mestu. Nisem svetovljanka, ne popotnica. Sem bolj zapečerske sorte. Še kadar smo se z družino vračali z obveznih počitnic na morju, mi je že na Vrhniki tolklo srce od vznemirjenja na snidenje z mojim mestom. Zato, vse blagoslove tebi, Ljubljana. Še si bom izposodila besede Ivana Cankarja iz njegovega slavospeva Vrhniki: »Vrhnika, prečuden kraj. V mehkem domotožju mi zakoprni srce ob misli nate. Ljubljana, čudovit kraj, stisnjen pod grajski grič in Ljubljano, Plečnikova in Fabianijeva s Prešernovim trgom in tržnico; vedno mi ljubezen in milina napolnita srce ob misli nate.«

Župančičeva nagrada 2009 dramskemu igralcu Branku Završanu

Dramski igralec Branko Završan prejema Župančičevo nagrado za leto 2009 kot dozorel vrhunski odrski umetnik, ki je prav v zadnjih dveh letih poleg dramskega in filmskega igralca v sebi odkril in razvil še vrsto drugih gledaliških poklicev. Postal

je pisec dramskih besedil, prevajalec in prepesnjevalec, koreograf in režiser. V tem času je v enem ali več poklicih sodeloval v desetih gledaliških uprizoritvah, dveh celovečernih filmih, treh televizijskih filmih in dveh plesnogledaliških predstavah ter v treh predstavah kot prevajalec in prepesnjevalec. Med njimi kot izjemne umetniške stvaritve posebej izstopajo: avtorski projekt *Senca tvojga psa*, kjer je umetnik *songe Jacquesa Brela* prevedel in prepesnil, predstavo režiral in nastopil kot subtilen interpret, s katerim je ustvaril nepozaben odrski portret enega največjih šansonjerjev našega časa. Za avtorski projekt *Solistika* je napisal besedilo, ga režiral in ga ugledališčil kot izvrsten glasbeni klovn z duhovitim in virtuoznim izvajanjem glasbe. V monodrami *Sahib*, impresije iz depresije, pri kateri je bil soavtor adaptacije istoimenskega Veličkovičevega romana, pa je nastopil kot interpret birokrata mednarodne organizacije v povojnem Sarajevu, ki v enournem monologu občinstvo zapelje v zgodbo o nesprejemanju drugačnosti in jo mojstrsko vodi od smeha do trpkih solz.

(Utemeljitev Komisije za podelitev Župančičevih nagrad)

Branko Završan, neumorni iskalec novega umetniškega izražanja

Ivana Djilas

Poklic umetnika je eden tistih, ki z leti ne postaja bolj enostaven. Kljub dolgoletnim izkušnjam pomeni vsak projekt nov začetek, novo ustvarjalno pot, ki umetnika vsakič znova z zaključkom spet vrne na začetek. Od izkušenega umetnika nihče ne pričakuje predvidljivosti, ustaljenosti, racionalnosti, pač pa inovativnosti, svežino, predvsem tisto, česar še ni pokazal. Vrhunec neke ustvarjalne faze pomeni za umetnika začetek nove ustvarjalne poti, nova poglobljanja vase in potovanja po labirintu osebne kreativnosti. Umetnik je človek nešteti različnih življenj, z vsakim projektom razgali enega od njih. Tak je tudi Branko Završan – filmski in gledališki igralec, režiser, gibalec in koreograf, tekstopisec, prepesnjevalec songov, pedagog in glasbenik. Branko Završan je eden redkih igralcev, ki je v dvajsetletni karieri ostal zvest statusu svobodnjaka ter se vztrajno dokazoval na različnih področjih gledališkega ustvarjanja. Verjetno si je na svoji umetniški poti izbral težjo pot, saj je vsakič, ko je prišel do točke prepoznavnosti in možnosti trženja na določenem polju umetniškega ustvarjanja, začel znova drugje, zaradi česar se je izoblikoval v vsestranskega gledališkega ustvarjalca. Med stvaritvami zadnjih dveh let gotovo izstopa avtorski projekt *Senca tvojga psa*, kjer je umetnik

Foto: Žiga Koritnik

Dramski igralec Branko Završan kot Jacques Brel v avtorski predstavi *Senca tvojga psa*.

songe Jacquesa Brela prevedel in prepesnil, predstavo režiral in nastopil kot subtilen interpret, in tako ustvaril nepozaben odrski portret enega največjih šansonjerjev našega časa. Glasbeno gledališka monodrama za pojočega igralca in tri glasbenike nas očara predvsem z mojstrskim prevodom in prepesnitvijo Brelovih songov v naš prostor in čas, ki kljub temu ostajajo zvesti originalu. Završanu je uspelo večer Brelovih šansonov povezati v glasbenogledališki dogodek, ki pred gledalca postavlja Jacquesa Brela kot umetnika in človeka, ki se v njegovi interpretaciji razkriva kot bitje iz mesa in krvi, popolnoma običajen človek iz publike, in nam na odru spregovori o svojih veseljih, žalostih, strahovih pa tudi o sreči. *Senca tvojga psa* je eden redkih primerov vrhunskega mešanja glasbe in gledališča v slovenskem gledališkem prostoru, kjer glasba in gledališče delujeta kot nov žanr. Zgoščenska s pesmimi iz predstave je bila uvrščena med deset najboljših domačih in tujih plošč leta 2008 po izboru glasbene redakcije Radia Študent, predstava pa je bila uvrščena tudi na Drugo godbo 2009.

V avtorskem projektu *Solistika* je sodeloval kot idejni vodja, avtor besedila, režiser in igralec. Njegovo mojstrstvo se kaže predvsem v natančni uskladitvi glasbenega in gledališkega dela uprizoritve. Glasbena solista (Boštjan Gombač in Marko Brdnik) se sporazumevata brez besed, samo z glasbo. V Završanovi domiselni in precizni režiji glasbenika samo prek glasbe zaživita kot popolnoma suverena dramatska lika, njuna glasba pa kot razumljiv odrski dialog. Predstava *Solistika* je prejela nagrado publike na Tednu slovenske drame 2009 in nagrado na mednarodnem festivalu Teatarfest v Sarajevu.

Tema projektoma je sledila monodrama *Sahib, impresije iz depresije* Nenada Veličkovića, kjer je Branko Završan sodeloval kot soavtor adaptacije romana, poleg tega pa na odru oživil lik birokrata mednarodne organizacije, ki v povojnem Sarajevu piše pisma svojemu ljubimcu v Anglijo. Gledalca zapelje v svet povojnega Sarajeva in ga nenehno sooča z dvema skrajnostma: s smehom in solzami.

Književnik in gledališčnik Andrej Rozman - Roza.

Branko Završan je eden tistih umetnikov, ki v slovenski gledališki prostor prinaša svežino in inovativnost. S predstavama *Senca tvojga psa* in *Solistika* je ustvaril bisera v slovenski gledališki produkciji, ki sta dragocena predvsem zato, ker prestopata meje glasbenega in s prepletom glasbe in gledališča ustvarjata samostojna, originalna in inovativna glasbenogledališka dogodka. Razkril se je kot večni in neumorni iskalec novega umetniškega izražanja, ki živi različna življenja enako bogato in ustvarjalno na odru, v poeziji, gibu ali glasbi, ves čas pa ostaja zvest tudi očem publike skritemu, kljub temu pa neprecenljivemu pedagoškemu delu.

Župančičeva nagrada 2009 književniku in gledališčniku Andreju Rozmanu – Rozi

Župančičevo nagrado za leto 2009 prejme pesnik, dramatik, prevajalec in vsestranski gledališčnik Andrej Rozman Roza, ki je v kulturnem življenju Ljubljane in Slovenije navzoč že dobra tri desetletja, še posebej intenzivno pa v zadnjih letih. Z uličnim gledališčem in uprizorjanjem na številnih ljubljanskih prizoriščih, posebej v Kudu France Prešeren v Trnovem, je postavil gledališče med ljudi, v življenje in vsakdan slovenske prestolnice in v najširši javni zavesti nenehno sproža impulz spontane ustvarjalnosti, vedrega humorja in izzivalne sproščenosti. Njegovo alternativno gledališče, med letoma 1981 in 1995 gledališče Ane Monro, od leta 2003 pa Rozinteaater, je postalo nepogrešljiva ljubljanska institucija zlahtnega komedijanstva, njegova duhovita književna dela za otroke (*Uganke 100 + 1*, *Ko snežna sova zacinglja*, *Nezavedna kombi nacija*), enako privlačna tudi za odrasle, pa ustvarjajo tudi samosvoj svet avtorsko prepoznavne sodobne govornje slovenščine, ki privlači

Pesnik Miklavž Komelj.

vse generacije in se je z umetnikovim prevajalskim delom (*Shakespeareovega Viharja*) in libretom (*za pop rock opero Neron*) uspešno ustoličila tudi na odrih nacionalnih gledališč – Drame SNG Maribor in Drame SNG Ljubljana.

(Utemeljitev Komisije za podelitev Župančičevih nagrad)

Andrej Rozman – Roza

Prof. dr. Jože Vogrinc

Andreja Rozmana vsi poznamo pod imenom Roza. V ljubljanski in slovenski, vse bolj pa tudi v svetovni kulturi je zraven že dobra tri desetletja. Ne poznamo ga le po pisanju za otroke in odrasle ali celo le po reklamah na televiziji, ampak je Ljubljano zaznamoval s svojo živo, telesno navzočnostjo. Kot vsestranski gledališčnik je z uličnim gledališčem in uprizorjanjem na številnih ljubljanskih odrih, zlasti v Kudu France Prešeren v Trnovem, postavil gledališče med ljudi, v življenje in vsakdan našega mesta – s tem je zvalil na mestne ulice, trge, parke tudi druge ustvarjalce: glasbenike, pesnike, plesalce, likovnike. Ljubljana je rodila pesnika, dramatika, igralca, prevajalca Andreja Rozmana leta 1955 in v njej Roza živi še danes. Gledališču se je zapisal že kot študent in 1978 ustanovil Pochtšno gledališče Predrazpadom. Z njim je seznanil Ljubljančane, nič manj pa socialistično oblast in družbo, s spontano kreativnostjo, ki je bila izzivalna, a s svojo vedrostjo in odprtostjo sproščujoča masaža za otrdele sklepe tistega časa. Soorganiziral je gostovanja tujih uličnih gledališč pri nas. Z uličnim gledališčem je Roza s sodelavci pokazal, kako kulturo zares spraviti med ljudmi, namesto da pleteničimo o »kulturi za človeka«. Ko je v Ljubljani izbruhnila alternativa, je v začetku 80. let nastalo Gledališče Ane Monro, dejavno nekako do 1995. Kdo ne pomni tega pojma alternativnega ljubljanskega gledališča?! V njem se je Roza uveljavil kot dramatik in

Počastitev vrhunskih umetnikov

Župančičeve nagrade 2009: Jelki Reichman za življenjsko delo, Branku Završanu, Andreju Rozmanu – Rozi in Miklavžu Komelju za dosežke zadnjih dveh let

gledališčnik v polnem obsegu: na odru in za zaveso je počel vse, kar je v gledališču sploh mogoče; njegova dramatika in tudi komedijantstvo kljub temu, da sta obilno izkoriščala rekvizite »nizkih« kulturnih oblik, vse do žonglerstva in cirkusa, nikoli nista zašla v politikantstvo, kjer bi bile satira, ironija, travestija le prikrito zmerjanje. Virtuozno je ob vsakem salto mortale znal ohraniti bližino, a vendar tudi blago razdaljo do snovi, in predvsem nikoli ni jemal samega sebe neznosno resno. Te lastnosti je Roza še obogatil v svojem ustvarjanju vse do danes in postaja zmerom bolj »sam svoj gospod«. 2003 se je poimenoval Rozinteaater. Odprt je za vsakršno publiko, ne glede na starost, spol ali stan, Roza pa mu je vse, kar je treba: igralec, rekviziter, režiser in ravnatelj. Domišljjski svet teh predstav je do konca njegov, hkrati pa vabi k sebi kot goste druge nastopajoče, s publiko vred.

Roza ni le kultiviran avtor. Je tudi odprt človek, zato ni dogodka ali ustanove, ki ju ne bi znal prekucniti in prenarediti v smešni metamorfozi, skoraj bolj resnični pa manj sakrosantno strašljivi od stari same. Med pesmimi prevladujejo »mladinske« »otroške«, »parodične«, »komične«, in njegove drame lahko brez nesporazumov uvrstimo v komedijo. Tudi tu je Roza med najbolj profiliranimi. Slovenskemu gledališču in poeziji dodaja neponovljiv in nepogrešljiv poseben ton, ki dela našo kulturo manj solznodolinsko; skozi ta ton so pri Rozi navzoči Molière, Heine in predvsem Hašek. Širino med drugim izkazuje s prevajanjem, kjer se je (npr. s prevodom Shakespeareovega Viharja) tudi najbolj oddaljil od pretesne podobe o njem kot zgolj komiku. V vseh Rozinih tekstih in nastopih je mogoče tako rekoč otipati izjemen čut za jezik. Pri njem vedno poslušamo in beremo živo govorico, hkrati neposredno in reflektirano. Nezgredljivo zadene svoj predmet in ostaja prepoznavno Rozina. Tako delaven je, da je težko pokazati na najpomembnejše v njegovem novejšem delu. Samo 2008 zaznamujejo kar štiri njegove knjige, ki niti ne pokažejo vsega njegovega avtorskega razpona: slikanica s stoeno uganko ter slikanica *Ko snežna sova zacinglja*, zbirka pesmi in kratke proze *Nezavedna kombi nacija* in prevod *Viharja* (KUD France Prešeren). Vihar je bil uspešno uprizorjen v Drami SNG, Rozinteaater pa je v zadnjem letu postavil na oder *Najemnino ali We are the Nation on the Best Location*, *Resnica o kravi, ki jo je pasel Mihec* in *Pasion de Pressheren*. Letos sta uspešni izvirna pop rock opera *Neron*, ki ji je Roza napisal besedilo (glasba Davor Božič, režija Matjaž Zupančič, SNG Drama), in lutkovna predstava *Vžigalnik* po Andersenu (LGL, režija Jan Zakonjšek). Ob tolikšnem delovnem zagonu pa njegovo delo ni dobilo le večje vsebinske širine, marveč tudi večjo notranjo kompleksnost – morda se temu prav reče zrelost? Andrej Rozman-Roza je doslej že dobil nekaj nagrad. Zdi se, da smo Župančičevo podelili šele letos edinole zato, ker je Roza tako naš, ljubljanski, da prej nekako nismo opazili, da je še nima ...

Župančičeva nagrada 2009 pesniku Miklavžu Komelju

Pesnik Miklavž Komelj prejema Župančičevo nagrado za leto 2009 za svojo peto pesniško zbirko *Nenaslovljiva imena*, ki jo je lani izdalo Literarno umetniško društvo Literatura. Komeljeva poezija se rojeva v kontekstu umetnikovega delovanja v umetnostnozgodovinski znanosti in likovni teoriji, filozofski in filmski esejistiki, poeziji za otroke, prevajanju svetovne poezije in dramatike in družbeno angažirane publicistike in je dokaz, da gre za pesnika z izjemno umetniško vizijo in močjo, ki je v sodobni slovenski ustvarjalnosti brez primere. Pesmi so izpisane z največjim občutkom za ritem in jezik, ki sproti izumlja lastne pesniške oblike in svojo izvirnost dosega tudi z ustvarjalnim dvomom v svoje lastne temelje. Gre za svojevrsten pesniški angažma, ki se kaže kot premagovanje nereflktiranih ideoloških in drugih omejitev, pri tem pa ostaja poezija vseskozi umetniško prepričljiva tako v klasičnih oblikah kot domiselnih pesniških eksperimentih. Posebna kvaliteta Komeljevega pesnjenja je globoko etična umetniška drža, ki teme obravnava z vsem spoštovanjem in tenkočutnostjo in neznane svetove odkriva z zavedanjem o neimenljivosti vsega imenovanega in stvariteljskim prisluškovanjem vsemu, kar obstaja in se z vsakim pesniškim vdihom na novo poraja.

(Utemeljitev Komisije za podelitev Župančičevih nagrad)

Predbesedna pesniška govorica Nenaslovljivih imen

Veronika Dintinjana

So pesniške zbirke dokument časa? Njihov cilj je preseči časnost in faktičnost dokumentov, ki so polni imen in drugačnih, predvidoma enoznačnih označevalcev. Dokumenti (poleg njihove uporabnosti, možnosti nadzora, izvajanja moči) pričajo o ljudeh onkraj časa, toda ... Toda ljudje, tisti »kdo«, se vedno nekako izmuzne, izgine. Dokumenti sčasoma niso več berljivi. »Veter, ki nam je razmršil lase, nas razkriva bolj kot naše skrivnosti.« Zaradi svoje družbene pogojenosti, ki raje zapiše izmerljive biometrične podatke, starost, poklic in bivališče, ne pa tudi dotika vetra, so tudi najbolj »osebni« dokumenti najbolj odmaknjeni od tistega prevega za imenom, in šele ko jih načne neprepoznavnost, propad – šele takrat se odprejo. Šele taki postanejo dokumenti »tistega«, kar v zbirki ostane brez svoje besede, imena, ki ostaja pred poimenovanjem stvari. Ime, ki je – ne enoznačno, temveč enako poimenovanemu. Ki je

povsem telesno in *dotakljivo v vsakem atomu*. Ti. Jaz. Mi. Tisto, kar se skriva za imenom.

Tu je pesniška govorica razprta do tolikšne mere, da govori s snovnostjo predbesednega jezika, v katerem je vsaka stvar, vsak človek, vsaka žival, resnično prisotna, neodtujena, ona sama, preprosto je. Obenem pa se ne izogiba paradoksnemu spoznanju, da mora – da bi prišla do »nenaslovljivih imen« – govoriti z imeni, z dogovorjenimi označevalci, podobnimi kodam letalcev. Toda označevalci niso enaki označenemu. Srž problema je skrita v jeziku, v imenih. »Razlika, ki me loči od mojega imena, je samo moje ime.«

Toda razlika, ki ločuje in deli svet na kopico dvojic, kot so npr. subjekt/objekt, misel/telo, jaz/drugi, ni zgolj sila, ki svet drobi, odtuja. Ta razlika med mano in mojim imenom, rana med besedo in svetom, poškodba, ki implicira celost, *nas usposablja za boj proti silam, ki so nas poškodovale*. Biti dotakljiv, biti telesen, torej biti ranljiv, omogoča biti živ, prisoten, pristen. »Dihanje je rezistenca.« Največji možni upor proti vsemu, kar izničuje. Človeško bivanje, globoko zasidrano v snovnost, je mera – ne sveta, temveč tistega, kar je etično sprejemljivo. Zato je tu pesem »Prišel je fašizem«, ki razume, kako pritajeno se razširja enoumje, ki izključuje druge govorce, ki niso neme, a jih noče slišati.

Nenaslovljiva imena ne izključujejo bralca/bralke: *korespondence*, čeprav je naslovnik/naslovnica nekdo povsem drug/druga, naključen/naključna, so – kljub verjetnim nesporazumom in ne-razumljenosti (morda je ta zapis podobna korespondenca, polna napačnih branj, točka kreacije pomena med dvema in s tem »pogoj za popolno razumljenost«) – znak zaupanja, da je dotik, da je komunikacija možna. »S tem ti hočem izraziti svoje popolno zaupanje: da si morje.« *Pripada neznanemu/neznaní* »tebi«.

Na vprašanje, ali lahko res reče »mi«, pesnik odgovarja: »Moram. Tudi če to nisem jaz, ampak kdo drug. Tudi če ni nikogar.«

Nuja govorce, želja, da bi se bralo črte na željnih oklepah, črte pisave, je želja, dotikati se sveta, najti sebe, razumeti, kaj nas sidra v »tu in zdaj« in kaj se na meji miselne strukture lomi in nas odpira nepojmljivemu. Te pesmi znajo najti ravnovesje *med totalno determiniranostjo, ki gre skupaj s tem, da je vse odvisno od ene same besede* (jezik je esencialen, neobložen, precizen!), in permutacijo končnih šestih besed v sekstinah, ki skozi stik z drugimi besedami postajajo šestintrideset imen. »Vsaka samota je kolektivno delo«, in tudi vsako ime govori le skupaj z drugimi imeni.

Na straneh od 36 do 39 so Župančičevi nagrajenci v počastitev naslova Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 povedali, kaj jim pomeni knjiga, in prispevali odlomke iz doslej neobjavljenih del, Župančičeva nagrajenka za življenjsko delo, slikarka in ilustratorka Jelka Reichman pa je poslala slicico za prvošolčke.

Zdravilni ogenj ustvarjalnosti

Večer z vizionarko prof. dr. Zvonko Zupanič Slavec

Prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec kot gostja v ciklu večerov Vizionarji 13. maja v Mestni hiši. Pogovor je vodil mestni svetnik prim. Miro Gorenšek, pridružili pa so se tudi stanovski kolegi zdravniki, ki so ugledno gostjo počastili z udeležbo na navdse zanimivem večeru.

13. maja je Mestna hiša v ciklu večerov z naslovom *Vizionarji*, ki ga je spodbudila mestna svetnica prof. dr. Milena Mileva Blažič, gostila ugledno sodobnico prof. dr. Zvonko Zupanič Slavec, zdravnico, profesorico za zgodovino medicine in dentalne medicine na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, predstojnico Inštituta za zgodovino medicine in predsednico stanovskega Kulturno-umetniškega društva Kliničnega centra in Medicinske fakultete dr. Lojz Kraigher, v okviru katerega se zvrsti po 100 prireditev letno, predvsem pa izjemno prodorno raziskovalko in plodovito avtorico obsežne bibliografije znanstvenih in poljudnoznanstvenih knjig in člankov in prevajalko temeljnih del iz zgodovine slovenske medicine, zasebno pa mamo treh nadarjenih otrok in soprogo poslovno uspešnega moža. Večer z eno najočarljivejših sogovornic, kar jih je mogoče srečati, ki ga je vodil mestni svetnik zdravnik prim. Miro Gorenšek, se je posrečil šele v drugem napovedanem terminu. Mesec dni prej je morala profesorica svoj prihod odpovedati, ker ji je prav na tisti dan doma gorelo, ob tem pa je bil uničen tudi del njenega za objavo pripravljenega znanstvenega dela. Vendar poslušalci, med njimi številni ugledni stanovski kolegi, v sončnem slapu pripovedi o njenem zanimivem interdisciplinarnem raziskovalnem in pisateljskem delu tega niso občutili in tako v polnosti doživeli tisti zdravilni dotik izjemne osebnosti, ki ga je prof. Zvonka Zupanič Slavec prvih deset poklicnih let poklonila bolnikom v ordinaciji v Škofji Loki, na ljubljanski kliniki in drugod, zdaj pa ga razkošno razdaja kot dragoceno popotnico svojim študentom, bodočim zdravnikom.

Študij medicine in primerjalne književnosti, anesteziologija, študij holističnega zdravljenja v tujini, muziciranje

V Ljubljano sem prišla zaradi študija, ker takrat v Mariboru ni bilo medicinske fakultete. Bila sem odločena, da se vrnem v Maribor, ampak potem sem spoznala bodočega moža in se mi je ponudilo lepo gnezdo v Kranju, v katerem zdaj

živimo s tremi velikimi otroki. Tukaj sem našla ljudi, ki so mi blizu po duši in srcu, po življenjski vedrini in optimizmu. Rada imam polnost življenja, radoživost, srčnost, širino. Delati sem začela kot splošna zdravnica, stažirala sem v Mariboru, Ljubljani in v Izoli, prvo službo pa našla v zdravstvenem domu v Škofji Loki. Tam sem spoznavala tudi bolnike na terenu, ki so bili precej zaprti. Morala sem vložiti kar nekaj truda, da sem

razvezala kakšen jezik in odprla kakšno dušo. Že takoj po medicini sem vpisala primerjalno književnost in se pred tem ukvarjala z glasbo ter celo mislila, da bom mogoče glasbenica, vendar se mi je medicina zdela boljša izbira in sem pristala tukaj. Ostala pa mi je ljubezen do pisanja, ki mi je bila mogoče položena v zibelko po materini strani. Mama je namreč Matičičeva. Ta dar zdaj prek svojega poklica prelivam v svoje ustvarjalno delo. V kliničnem centru sem potem delala na anesteziologiji. Strokovno mi je bila izziv, motilo pa me je, da je pri tem delu premalo stika s pacientom in zato zame manj osebno, kot bi si želela. Pritegnila me je terapija bolečine, tako da sem se potem s tega področja dodatno izobraževala in vedno zelo holistično gledala na zdravljenje. Končala sem mednarodno šolo akupunkturo in dunajsko šolo homeopatije in poskušala potem v desetih letih dela v ordinaciji pri terapiji bolečine čimbolj celostno pristopiti k bolniku, čeprav je bilo takrat ta način zdravljenja težje kombinirati s formalnim zdravstvom kot danes.

Prihod na Inštitut za zgodovino medicine, magisterij, doktorat, profesura

Prijavila sem se na razpis Inštituta za zgodovino medicine in bila sprejeta. Magisterij in doktorat sem opravila s tega področja, nato se je upokojil dotedanji predstojnik, tako da sem po petih letih na inštitutu prevzela vodenje katedre in predavanja. Postala sem ena najmlajših predavateljic na fakulteti. Začetek je bil težak, bala sem se, da bi študentje kje začutili moje šibke točke, tako da je bil to čas silno intenzivnega študija. Našla sem področje, ki mi je odpiralo drug svet, ki je povezovalo medicino, ki je pravzaprav moj soprog, če parafraziram Čehova v drugem spolu, medtem ko je humanistika moj ljubimec. Tako sem počasi začela pisati tudi prve knjige.

Odkritje nove identifikacijske metode v doktorski disertaciji in poznejši knjigi Družinska povezanost grofov Celjskih

Iz Pokrajinskega muzeja Celje so me povabili, da bi po 500 letih povedala, ali vendarle niso med temi lobanjami tudi podtaknjenke. To je bilo ravno po času, ko je bila identificirana ruska carska družina Romanovih, in navdušila sem se, da bom opravila genetsko študijo. Kmalu pa sem ugotovila, čeprav sem opravila veliko poti po svetu, da se iz teh starih lobanj ne da izolirati nepoškodovane genetske snovi dezoksiribonukleinske kisline. Iskala sem laboratorij, v katerem bi bilo to vendarle mogoče izvesti. Poskušala sem na univerzi v Washingtonu, kjer sem imela daljšo štipendijo, potem v genetskem laboratoriju na Univerzi Sapienza v Rimu, vendar so bili rezultati negativni. Po obsežnem študiju zelo različne svetovne literature sem naletela na novo metodo epigenetiko, torej nadgenetiko, ki ne temelji na genotipu, ampak na fenotipu, torej morfološki in antropološki analizi. Bližnji sorodniki imajo pogosto zelo tipične skupne poteze, ki jih skorajda ni mogoče skriti. Epigenetika tako upošteva oblike

Zdravilni ogenj ustvarjalnosti

Večer z vizionarko prof. dr. Zvonko Zupanič Slavec

in velikosti obnosnih votlin, se pravi sinusov, čelnih sinusov, votline zgornjih čeljustnic in nosnih votlin, ki so po obliki in velikosti dedne. To je bilo temeljno izhodišče. Sama sem potem spremljala približno 30 takih podobnih lastnosti in zelo intenzivno povezovala rodoslovne in zgodovinske zapise. Kombinacija vsega tega je pripeljala do rezultatov in tako je nastala metoda, uporabna tudi na drugih primerih, in zanimiva študija s podatki, ki so dokazljivi, ponovljivi in preverljivi. Tudi ugledna svetovna znanstvena založba Springer z Dunaja in New Yorka je knjigo izdala v angleškem jeziku pod naslovom *Nova metoda identifikacije družinsko povezanih lobanj*. Presojam, da je metoda 95-odstotno natančna. Pri delu sem sodelovala z nekaterimi svetovno znanimi strokovnjaki in ob tej raziskavi lahko rečem, da dobre raziskovalne naloge, pa naj bo to magisterij ali doktorat ali naloge na nižjih ravneh, izjemno razvijajo človekovo raziskovalno energijo in njegovo ustvarjalni razum.

Težave z zgodovino bližnjih časovnih obdobij

Pri pisanju o zgodovini medicine imam vedno znova težave, kadar gre za bližnja časovna obdobja. Pri knjigi o razvoju javnega zdravstva v 20. stoletju, ki zajema povojno obdobje po letu 1945, je bilo do nekega časa mogoče pisati verodostojno, tudi z vso možno interpretativno sposobnostjo, potem pa se pojavijo podatki, ki utegnejo biti zelo občutljivi, kot dobro vedo zgodovinarji. Tukaj so živeči potomci in lahko bi v javnost prišli morebiti zelo neugodni podatki, zato sem konkretno pri tej knjigi 150 strani tipkopisa pustila neobjavljenega, ker čas ni bil zrel za objavo. Preveč je bilo tistih, ki so delali napake in v tistem trenutku niso mogli tako razmišljati, kot bi bilo na dolgi rok dobro, zato mislim, da je tudi zgodovina medicine veda, ki jo je treba o sodobnejših časih ali s kratko časovno distanco pisati s svinčnikom.

Izdaja faksimila in prevoda knjige Frana Viljema Lipiča: Topografija c-kr. Deželnega glavnega mesta Ljubljane z vidika naravoslovja in medicine, zdravstvene ureditve in biostatike

Moje delo je, da ohranjam zgodovino nacionalne medicine, in študentom rada povem, da morajo biti ponosni, ker na Slovenskem nikoli nismo bili zdravstvena provinca. Medicina je univerzalna veda, naše diplome so praktično povsod priznane, strokovni jezik, ki ga uporabljamo, je prav tako univerzalen, latinski, in nas mednarodno povezuje. Znanje iz sveta se je k nam prenašalo izredno hitro. Anestezija z etrom je bila npr. v svetu odkrita jeseni 1846, spomladi leta 1847 smo v Ljubljani eter že uporabljali. Če leta 1848 ne bi zgubili medicinskega liceja, bi imeli že takrat svojo fakulteto in bi marsikateri prosvetljeni duh ostal doma in tukaj ustvarjal, morebiti tudi naš nobelovec Pregl. – Tistega revolucionarnega leta so npr. v Innsbrucku in Gradcu dobili medicinsko fakulteto namesto srednjih zdravstvenih šol, pri

nas pa ne. Tako je Fran Viljem Lipič, ki ga sem ga s sodelavci z izdajo faksimila treh njegovih del s prevodi ter z znanstvenimi komentarji predstavila slovenski javnosti, gotovo eden največjih slovenskih zdravnikov. Njegova družina je izvirala iz Boke Kotorske, iz katere so bežali iz političnih razlogov in se z eno vejo naselili v Kropi na Gorenjskem. Tega nismo vedeli, dokler nismo raziskali njegovega dela, pregledali arhivov in matičnih knjig. Ugotovili smo, da je bil mestni zdravnik, zdravnik za reveže, ki je po končanem študiju na Dunaju v Ljubljani začel svojo kariero. Imel je izjemno ustvarjalno energijo in veliko željo, da ljudem pomaga ter hkrati ohranja svoja spoznanja, si jih zapisuje, jih analizira in sintetizira. Bil je, skratka, velik raziskovalni duh.

Njegova *Topografija Ljubljane* je najdragocenejši zgodovinski zapis o Ljubljani 19. stoletja, ki ga citirajo zgodovinarji, geografi, etnologi, geologi, jezikoslovci, pa tudi umetniki, saj popisuje Prešernov čas. Tukaj je ohranjenih ogromno imen in seveda veliko medicine. V Ljubljani je Lipič uvajal tudi stetoskop. Ob tem je napisal tudi prvo znanstveno razpravo o alkoholizmu na svetu. Štiri leta je spremljal 200 bolnikov. Žal je bilo to v Ljubljani in žal se ta neslavna zgodovina še vedno ohranja. Napisal je tudi knjigo *Bolezni Ljubljančanov*. Gre za dragoceno medicinsko kroniko tedanjega časa, ki poleg alkoholizma kot najpogostejše bolezni v Ljubljani navaja tudi malarijo.

Lipičeva sestra Terezija Lipič je bila izjemna slikarka, ki je bila v Ljubljani Langusova učenka in se je poročila z gorenjskim zdravnikom iz Cerkelj, Franom Koestlom, ki je pozneje v Gradcu prevzel psihiatrično kliniko. Tam je naslikala nad 100 prizorov psihiatričnih bolnikov in te slike še vedno iščemo. Po svojem sinu pa je imel Lipič zlahtne potomce, med njimi Nobelova nagrajenca za medicino leta 1946, ki sta odkrila ciklus razgradnje mlečne kisline (zakonca Cori). Na dunajski univerzi sem glede na to, da je bil Lipič tam reformator njihovega šolstva, poskušala doseči, da bi v univerzitetni aleji znamenitih tudi njemu odkrili spominski kip, pa tam žal ni uspelo, v Ljubljani pa je uspelo. Mestni svetniki so pobudo podprli in zdaj pričakujemo tudi Lipičev kip na Kresiji.

Tuberkuloza, kuga 19. in 20. stoletja na Slovenskem, na primeru Golnika

Pravkar pripravljam za tisk knjigo *Tuberkuloza, kuga 19. in 20. stoletja na Slovenskem, na primeru Golnika*. To je bila bolezen, ki je narodu prizadejala po človeški, zdravstveni, ekonomski, kulturni in ustvarjalni plati, zato se dotika širokih množic. Primer Golnika je bil pravi, ker je bila to vodilna jugoslovanska protituberkulozna ustanova. Prof. Furlanova je bila pri tem povabljen, da bi spremljala razvoj tega sanatorija, saj je bil njen oče dolga leta direktor te ustanove in je tudi sama plodna leta svojega ustvarjalnega dela poklonila Golniku, zato je znala marsikaj razložiti iz prve roke. Knjigo so pregledali tudi številni

drugi strokovnjaki, od zdravnikov, mikrobiologov, specialistov za pljučne bolezni, do kulturnih zgodovinarjev, literatov in laikov, ker vsi poznajo široko vpetost jetike v življenje in delo slovenskega naroda. Ob delu sem prebirala vire z zelo različnih področij, od medicinskih do etnoloških in zgodovinskih, številnih literarnih del in del jetičnih skladateljev. Srednjeevropskemu prostoru prilagojeno knjigo zdaj prevajajo v angleški jezik. Zadnjih 5 let sem se močno trudila tudi s pripravo monografije o ljubljanskem kliničnem centru. Pripravljenega imam nad 1.400 strani besedila in okoli 5000 fotografij, a izid knjige zaradi materialnih stroškov še ni dobil zelene luči.

Knjiga o Ruski kapelici na Vršču

Tastov oče Josip Slavec je kot lastnik stavbnega podjetja v letu 1936 gradil del ceste na Vršču blizu ruske kapelice, ki je bila porušena, in tam naletel na številne posmrtno ostanke ruskih vojnih ujetnikov, ki so jih pokopali v skupno grobnico ob kapelici. Ob tem se je zagledal v lepoto tamkajšnje pokrajine in si v bližini postavil kočjo. Ko se je Slovenija osamosvojila, je Josipov sin Saša čutil, da bi bilo dobro stike med slovenskim in ruskim narodom spodbuditi na višjih ravneh druženja, na gospodarskem, kulturnem, umetniškem, političnem in cerkvenem nivoju, in to tudi storil. Ob 90-letnici ruske kapelice, ki so jo takrat tudi prenovili, sem spisala zgodovino te kapelice in je izšla v slovenščini in ruščini. Povabila sem še prof. ddr. Igorja Grdino, ki je pisal o povezavah med rusko in slovensko literaturo skozi čas, prof. dr. Stane Grandja je napisal študijo o povezavah in razkolu med katoliško in pravoslavno cerkvijo, dr. Petra Testen pa se je lotila kronikalnega pregleda novejših političnih srečevanj. Na predstavitvi knjige pri kapelici nas je podpredsednica ruske dume Ljubov Sliska povabila, da smo knjigo predstavili tudi v Ruski dumi, na sedežu vzhodnega papeža patriarhiji in na največji družboslovni univerzi na svetu v Moskvi, ki ima 170.000 študentov.

Kulturno umetniško društvo Kliničnega centra in Medicinske fakultete dr. Lojz Kraigher

Ljubljanski klinični center in Medicinska fakulteta imata kulturno umetniško društvo, ki letos praznuje 30-letnico, poimenovana pa je po dr. Lojzu Kraigherju. V njem vsa leta nad 500 v zdravstvu zaposlenih plodno ustvarja in prenaša svojo umetnost na bolnike, zaposlene, študente medicine, na obiskovalce in na vse naključne goste v teh »belih hišah«. Znotraj kulture se vsi, ki sodelujejo, sproščajo, osvobajajo vsega tistega, kar medicina nalaga zdravstvenemu osebjem, bolečine bolnikovega trpljenja, njegovega odhajanja, strahu, tako da po kulturnem udejstvovanju zdravstveno osebje prihaja k bolnikom bolj sproščeno in laže služi svojem poslanstvu. Hvaležna sem vodstvu društva in vsem sodelujočim, ki pri vodenju s svojimi sugestijami in delom pomagajo k rasti društva in predvsem k humanizaciji medicine.

Center urbane kulture, nakar še KD Španski borci in priprave na svetovno prestolovanje knjigi

Načelnik dr. Uroš Grilc o jesenski kulturni eksploziji

Foto: Barbara Jakše Jeršič

Center urbane kulture v Kinu Šiška bo 28. avgusta odprl vrata z razstavo o poteku rekonstrukcije stavbe in avtorske razstave o turneji Pankrtov po nekdanji Jugoslaviji, 18. septembra pa bo novo prizorišče že začelo z rednim programom.

Poletje z elitnimi festivalskimi prireditvami, Filmom pod zvezdami, mednarodno likovno kolonijo in navdušujočimi predstavami uličnega gledališča so v polnem teku, izpod gladine tega vročega kulturnega vrvenja pa bodo jeseni eksplodirale še vse tiste skrite ustvarjalne energije mladih in ljubiteljskih umetnikov, ki bodo dobili kar dve prenovljeni umetniški hiši. Še naprej pa narašča tudi temperatura ob pripravah na *Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010*. O vsem tem več načelnik Oddelka za kulturo dr. Uroš Grilc.

Mnogi mladi izvajalci in ljubitelji alternativne kulture že težko čakajo, da jih bo umetnost družila v Centru urbane kulture v Kinu Šiška. Lahko potešite radovednost s podatki?

Program Kina Šiške je v fazi potrjevanja in rezerviranja datumov za letošnje leto in začetek prihodnjega leta. Javni zavod načrtuje izvajanje osrednjih prireditev v dveh fazah. Prva se bo s slavnostno ceremonijo odpiranja stavbe zgodila 28. avgusta s tiskovno konferenco, odprtjem razstave o poteku investicije z naslovom *Rekonstrukcija Kina Šiška v Center urbane kulture* (z arhivskim gradivom, ki sega do leta 1962), odprtjem avtorske razstave, posvečene turneji *Pankrtov* po nekdanji Jugoslaviji, in večernim koncertom *Pankrtov*. Temu sledijo zaprti testni dogodki, na katere bodo povabljeni okoliški prebivalci ter ljubljanske šole, saj jih želimo s prostorom in programom Kina Šiške temeljito seznaniti. Druga faza bo obsegala osemdnevno otvoritveno obdobje in se bo začela 18. septembra z nastopi skupin *Laibach* in *Juno Reactor* (ponovitev naslednjega dne). 20. septembra bo svetovna

premiera filma (v produkciji slovenskih skejterjev), eksperimentalna gibalna predstava *Emanata* ter več intermedijskih intervencij v produkciji *Aksiome*. 21. septembra se bo z modno revijo predstavil *Studio Oktober*. 22. septembra bo koncert skupina *Kiša* s premierno predstavitvijo slovenske izdaje najnovejšega ploščka te odmevne mednarodne etnoskupine. 23. septembra se s premiernim avtorskim projektom predstavlja *Gregor Kamnikar*. 24. septembra bo posvečen mlajšim rock bandom s prostora nekdanje Jugoslavije. Za zaključek javnih brezplačnih prireditev bo 25. septembra nastop skupine z novelektronskim zvenom. Več informacij bo na voljo v kratkem na testni uradni spletni strani Kina Šiška. Zakaj tako raznolik program? Zato, ker je ta raznolikost bistvo Kina Šiške: tehnične kapacitete in programske usmeritve Kina Šiške bodo namreč vse to omogočale in tako dobivamo nov center s svežo kulturno ponudbo za zelo različne generacije obiskovalcev.

Nove pridobitve za kulturo zunaj elitnih nacionalnih ustanov pa s Centrom

urbane kulture še ni konec. Tudi Kulturni dom španskih borcev je dobil novega upravljavca programa. Kakšen bo program v tem kulturnem središču in kdaj se začne sezona?

Na javnem razpisu za programsko upravljanje KD Španski borci je bil izbran *Zavod EN-KNAP*, referenčna institucija s področja sodobnega plesa, ki je na razpisu kandidiral skupaj z dvaindvajsetimi podizvajalci s področja sodobnega plesa, gledališča, sodobne klasične glasbe, literature in humanistike, likovne in avdiovizualne umetnosti, kulturne vzgoje ter vzgoje in izobraževanja. Izvirna, sveža in kompleksna programska shema bo namenjena širokemu spektru občinstva, vsekakor pa glede na dosedanje delo novega upravitelja pričakujemo nov zagon pri razvoju sodobnega plesa v prestolnici, saj je bila infrastruktura na tem področju doslej kronično podhranjena. Tu lahko upravičeno pričakujemo, da bodo Španski borci postali tudi mednarodno referenčni center. Največji partner upravitelja sta JSKD in ZKD Ljubljana, ki sta skupaj zadolžena za tretjino programa, s čimer bosta Ljubljana in Slovenija v KD Španski borci dobila prvo veliko središče ljubiteljske kulture. Upravitelj s podizvajalci načrtuje povezovanje z lokalno skupnostjo z namenom, da oživi kulturno in družabno življenje. KD Španski borci bo tako v naslednjih letih odprl prostor dialoga, sodelovanja in pretakanja kreativnih energij kar najširše palete umetniških vrst in estetik. Oživitev doma se bo predvidoma zgodila v začetku oktobra 2009.

Plakati, ki oznanjajo Ljubljano kot svetovno prestolnico knjige, zbujejo vznemirljivo pričakovanje vseh tistih, ki jim je knjiga bistvena življenjska sogovornica. Kako pa je z razpisoma, s katerima bo to vznemirjenje izraženo v konkretnem naboru programov in zainteresiranih izvajalcev opredeljenih programskih sklopov?

Javni razpis za izbor izdajatelja novega kulturnega štirinajst dnevnika, ki bo izhajal v okviru *Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010* se je zaključil 20. julija, še vse do 28. avgusta pa je odprt javni poziv za izbor projektov za pripravo in izvedbo programa *Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010*. Na prvega se je prijavilo pet ponudnikov, postopek izbora pa bo končan predvidoma v avgustu. Na drugem bo izbrana glavnina programa, ki bo izvajana v obdobju, ko bo Ljubljana nosilka Unescovega naslova, saj na javnem pozivu iščemo izvajalce literarnega festivala, Literature svetovnih celin, svetovnega kongresa o knjigi, izvajalce projektov spodbujanja bralne kulture in projektov, ki bodo povezovali knjigo z drugimi področji kulture in umetnosti. Naj posebej poudarim, da sta oba javna postopka pripravljena v sodelovanju Mestne občine Ljubljana, Ministrstva za kulturo RS in Javne agencije za knjigo RS, kar daje celotnemu dogodku še večjo težo, tovrstno sodelovanje prestolnice in države pa je dobra podlaga za v prihodnje, zlasti kar zadeva večje kulturne projekte.

»Luč umetnosti v srcih Janoš Kern o poletnih večerih v Stari Ljubljani

Foto: Dunja Wedam

Koncert Tria Smetana, ki ga je priredil Imago Sloveniae v Mestnem muzeju Ljubljana 17. julija.

»Svečke na mizah lokalov Stare Ljubljane in luč umetnosti v srcih ljudi Ljubljane in Slovenije. Umetnik, glasbenik, boem, oče oživiljanja Stare Ljubljane, predsednik Društva za oživiljanje kulturne podobe starega mestnega jedra in ustanovitelj ter predsednik ustanove Imago Sloveniae. Primož Lorenz ... Človek, ki je z ljubeznijo do kulture in srcem, ki je utripalo za umetnost, postal večen. In to tudi ostal ...« S temi besedami na vstopni spletni strani Društva za oživiljanje kulturne podobe starega mestnega jedra in Imaga Sloveniae se obe ustanovi poklanjata svojemu ustanovitelju in v tem duhu poskušata nadaljevati svoje poslanstvo s sedanjim direktorjem Janošem Kernom, ki je glasbi predan kot ljubitelj in dolgoletni organizator in je kljub težkim časom zaslužen, da bodo številni obiskovalci obeh brezplačnih prireditev tudi letošnje poletje doživljali ob dobri resni glasbi, razstavah in literarnih večerih.

Pisarno imate v prelepah prostorih nekdanje galerije. Boste začeli tudi z razstavno dejavnostjo?

Razstavna dejavnost že poteka, pripravili smo že več likovnih razstav. V delu prostorov imamo javni galerijski prostor, kjer lahko razstavljajo vsi, ki imajo za to potrebne kvalifikacije in reference, predvsem pa bi radi dali možnost doslej javno manj uveljavljenim umetnikom. Če bomo dobili sredstva, bomo za galerijsko dejavnost angažirali tudi stalnega kustosa. V osnovni strategiji Imaga in društva so namreč vključena različna področja umetnosti. Prirejamo tudi literarne večere v okviru Noči v Stari Ljubljani; tak uspešen večer je bil lani s pesnico Meto Kušar, ki jo je na lutnjo spremljal Dušan Šinigoj, pripravljamo pa tudi literarne večere z moderatorji.

Vse predstave Društva za oživiljanje kulturne podobe starega mestnega jedra in Imaga

Sloveniae so brezplačne. Bo tudi letos tako in kako sta ustanovi sploh financirani?

Tudi letos bodo naše prireditve praviloma brezplačne, saj želimo omogočiti dostop do vrhunske umetnosti čim širšemu krogu obiskovalcev. V projekt Imago Sloveniae je vsako leto vključenih okrog 20 slovenskih krajev in občin, Društvo za oživiljanje kulturne podobe starega mestnega jedra pa pripravlja projekte v okviru Mestne občine Ljubljana. Del programa Imaga se zgodi tudi v Ljubljani. Imago Sloveniae je eden naših največjih nevladnih kulturnih projektov. Del programa sofinancirajo udeležene občine, večji del sredstev pa pridobimo od donatorjev in sponzorjev, medtem ko država prispeva približno 3 do 4 odstotke vseh potrebnih sredstev. Mestna občina Ljubljana prispeva od 10 do 20 odstotkov za posamične programe, v celoti pa financira *Božični*

koncert pred Magistratom. Letos smo za mednarodni projekt *Evropsko glasbeno poletje* pridobili tudi 200.000 evrov sredstev iz Evropske unije, za katera smo uspešno kandidirali skupaj s tremi partnerji iz Hrvaške, Češke in Italije, zato bo letošnje poletje obarvano evropsko. Popolno razočaranje pa smo doživeli pri letošnjem razpisu Ministrstva za kulturo, saj nam razpisna komisija za projekta *Poletje v Stari Ljubljani* in *Noči v Stari Ljubljani* ni namenila niti enega evra.

Koliko projektov poteka v Ljubljani?

V Ljubljani potekajo trije projekti: *Poletje v Stari Ljubljani*, *Noči v Stari Ljubljani*, *Ciklus božičnih koncertov*, pa tudi vrsta drugih koncertov, ki jih pripravimo med letom. Tako smo lani v Ljubljani pripravili 86 koncertov; vsi so bili izjemno dobro obiskani. Naši projekti so namreč že tradicionalni in segajo v leto 1986, zato so dobro uveljavljeni in priljubljeni. Naš programski svet

skrbi za to, da so programi kakovostni in zanimivi, obenem pa primerni lokacijam in letnemu času. Večino klavirskih koncertov prirejamo v cerkvi sv. Florijana, kjer imamo svoj koncertni klavir.

Je prepoznavnost vaših programov še vedno klasična glasba?

Velika večina koncertov je še vedno s področja klasične glasbe, del programa pa je namenjen nekaterim drugim zahtevnejšim glasbenimi zvrstev, kamor štejemo jazz in tudi etno glasbo, s katero se v zadnjem času ukvarja veliko vrhunskih, akademsko izobraženih glasbenikov. Prav naša etno glasba je zelo pomembna za izgradnjo slovenske glasbene identitete.

Koliko koncertov imate že za sabo in kakšen program se obeta v avgustu?

V letošnjem letu načrtujemo v različnih krajih v Sloveniji 149 koncertov. V

Ljudi Ljubljane in Slovenije«

V galeriji Društva za oživiljanje kulturne podobe starega jedra na Gornjem trgu 16 je od 16. julija odprta razstava pariških slik slikarke, ilustratorke in pisateljice Emi Vega. Razstava bo na ogled do 16. avgusta.

okviru omenjenega *Evropskega glasbenega poletja 2009* pa se bo zvrstilo 59 koncertov. Projekt že uspešno poteka v štirih državah, koncerti se povsod dogajajo na izjemno lepih lokacijah, povezanih s stavbno kulturno dediščino, kot so gradovi, stara mestna jedra, muzeji ... Za nami je tudi prvo slovensko gostovanje, koncert Marka Hatlaka na Gradu Bystrice na Češkem, ki ga je publika nagradila s stoječimi ovacijami. Ob tej priložnosti smo pripravili tudi zanimivo publikacijo v petih jezikih, v kateri predstavljamo vse partnerje in lokacije koncertov. Ker projekt vodimo, smo izkoristili priložnost za obsežnejšo predstavitev Slovenije in še posebej Slovenske filharmonije, ki je ena najstarejših na svetu, med njenimi člani je bila vrsta svetovno znanih umetnikov (Mahler, Beethoven, Paganini ...). V okviru Poletja v Stari Ljubljani bomo letos pripravili 29 koncertov. Novost v letošnjem poletju so petkovi koncerti *Jazz na Gornjem trgu*. Ta del mesta še posebej potrebuje dodatne programske vsebine, zato smo pripravili projekt, v okviru katerega vsak petek koncertirajo najboljši domači jazz glasbeniki, sodelovali pa bodo nekateri tujji umetniki. Koncerti na Gornjem trgu 18 se vsak petek tudi v avgustu začnejo ob 20.30.

Kateri koncerti so vam letos najbolj v ponos?

Težko bi se odločil za enega samega. Zasedba z največ referencami je nedvomno Trio Smetana iz Češke, ki je poleg vrste prestižnih nagrad prejela tudi nagrado *BBC Chamber Music Award 2007*. Trio je navdušil laično in strokovno javnost na koncertu v atriju Mestnega muzeja. Zelo zanimive bodo nekatere mednarodne koprodukcije, pri katerih bodo sodelovali tudi slovenski glasbeniki. Ena zanimivejših bo mednarodni kvintet, v katerem bo prvo violino igral Stefan Milenkovič. Nastopili bodo 15. avgusta v Splitu, v Ljubljani pa jih zaradi naših finančnih omejitev žal ne bomo slišali.

Kaj pa boste Ljubljani ponudili v programu Noči v Stari Ljubljani?

Letošnje 21. *Noči v Stari Ljubljani* bodo potekale od 26. do 29. avgusta. Prireditve se bodo odvijale na številnih prizoriščih v Starem mestnem jedru. Osrednje prizorišče bo pred Magistratom. V zadnjih letih smo precej spremenili programski koncept prireditve, tako da Noči postajajo vedno bolj resen kulturni dogodek. Poudarek bo na jazz, etno in klasični glasbi, program pa je še v pripravi. Noči so vedno dobro obiskane, saj je pri nas očitno veliko ljubiteljev dobre glasbe.

Razstava Marka Butine »EBORAN-NAROBÉ 2009«

Skopje/Ohrid, februar/avgust 2009

Javni zavod Muzej in galerije mesta Ljubljane v letošnjem letu organizira v Makedoniji razstavo likovnih del Marka Butine z naslovom »EBORAN-NAROBÉ 2009«. Razstava je bila prvič predstavljena v Skopju 9. februarja 2009 ob praznovanju slovenskega kulturnega praznika v Muzeju grada Skopje.

Na razstavi je predstavljeno 32 slik iz obdobja od 2003-2006, obenem je na 4 velikih plakatih (3x4m) v mestnem središču predstavljen izbor Butinovihih grafik (6 grafičnih plakatov), nastalih aprila 2008.

Grafike-plakati so bile narejeni za hrbtno strani panojev na parkirišču kopališča Štern na Ježici, vendar podjetje Laguna, ki zdaj upravlja s kopališčem, za projekt ni imelo posluha. Postavitev je bila mišljena kot »galerija na prostem«. Grafike-plakati so pripovedi iz različnih obdobij, tu so učenci, študentje – Marko Butina je učil v osnovni šoli, kasneje pa na Visoki šoli za risanje in slikanje – družinski člani, vmes so avtoportreti, pokrajine, predelani grafični listi, deli stripov ...

Zdaj je projekt predstavljen na Ohridu, v programu festivala Ohridsko leto. Otvoritev je bila 1. avgusta 2009 kot obeležitev največjega makedonskega praznika »Ilinden« 2. avgusta. Trajala bo 10 dni. Otvoritve sta se udeležila veleposlanik. Alain Brian Bergant in minister za kulturo Republike Makedonije. Ob tej priložnosti so v mestnem parku posadili slovensko lipo. Razstava je plod medkulturne izmenjave obeh držav, pri čemer gre glavna zasluga Alainu Brianu Bergantu, slovenskemu veleposlaniku v Makedoniji, ki je v projekt verjel in ga ves čas podpiral.

Marko Butina: Sonce, trepetajoča svetloba, Rolling Stonsi, kavarna in v kotu mizica za dva, 2004, akril na les, 33 x 99 cm.

Avgustovski program Imaga v Ljubljani

- **5. 8. : Trio Aquarel (Hrvaška), Željko Milić - klarinet, Mihovil Karuza - violončelo, Jadranka Garin - klavir** Cerkev sv. Florijana, Ljubljana ob 20.30
- **7. 8. : Jazz na Gornjem trgu**, Gornji trg 18, Ljubljana ob 20.30 ● **12. 8. : Sanja Plohl - kitara**, Mestni muzej, Ljubljana ob 20.30 ● **14. 8. : Jazz na Gornjem trgu**, Gornji trg 18, Ljubljana ob 20.30 ● **19. 8. : Lovorka Nemeš Dular - klavir** Cerkev sv. Florijana, Ljubljana ob 20.30, ● **21. 8. : Jazz večeri na Gornjem trgu. Peter Ugrin Group**, Gornji trg 18, Ljubljana ob 20.30 ● **25. 8. : Jan Sever - klavir** Cerkev sv. Florijana, Ljubljana ob 20.30 ● **26. 8. : Kristina Svabova - kitara, Jiri Lukes - harmonika (Češka)**, Mestni muzej, Ljubljana ob 21.00

Poslovila sta se častni meščan Rudolf Francl

Častnemu meščanu tenoristu Rudolfu Franclu v slovo

Župan Ljubljane Zoran Jankovič: Besede slovesa na žalni seji 18. junija 2009 v Mestni hiši

Spoštovani!

Zbrali smo se v žalostnem trenutku, da se poslovimo od velikega umetnika, opernega pevca tenorista in častnega meščana našega mesta Rudolfa Francla, ki je soustvarjal povojni razvoj osrednje slovenske operne hiše in kot eden najbolj izstopajočih in prepoznavnih interpretov prispeval k njenemu zlatemu obdobju, ki kasneje nikoli ni bilo več ne doseženo ne preseženo, in se poklonimo njegovemu delu.

Rudolf Francl se je s svojim izjemnim glasom, nadarjenostjo in vztrajnostjo ter dosežki povzpел v vrh slovenskega opernega ustvarjanja. Zanj je bil velik izziv, da prestopi meje svoje domovine in se uveljavi na odrih večjih, takrat pomembnih opernih središč, Zagreba, Beograda in Düsseldorfa.

V mladosti ni mogel v miru študirati in šolati svojega glasu. Ko je izbruhnila 2. svetovna vojna je prekinil študij na zagrebški glasbeni akademiji in se vrnil v Ljubljano. Leta 1942 so ga okupatorji internirali v taborišče Gonars. Po kapitulaciji Italije se je vrnil domov in nadaljeval študij na ljubljanskem konservatoriju, pri znamenitem profesorju Juliju Betettu, ki je že pred vojno izšolal vrsto odličnih pevcev.

Znana je anekdota, ko je mladi Rudolf s pevske avdicije pobegnil, potem ko je med petjem arije zgrešil najvišji Bé ... Takrat si je rekel: »Kaj me briga, nikoli več!«, in si potem na srečo premislil. Za to ima zasluge prav profesor Betetto, ki je Francla vzgojil v izvrstnega tenorista.

Ob petju Rudolfa Francla poslušalci niso bili le očarani, bili so dobesedno začarani. Glasbeni strokovnjaki in kritiki so mu priznavali izjemno muzikalnost, jasnost izraza ter smisel za oblikovanje melodičnih fraz ... Z lepim tenorjem je najbolj prepričal v liricnih arijah. Znal in zmogel se je identificirati ter čustveno vživeti v vlogo. Ne samo poslušalci, občudovali so ga tudi njegovi kolegi - pevci in pevke - partnerji na odru. To je v opernem svetu, ki ni imun pred tekmovalnostjo, nemara še večji kompliment.

Kolegica Rudolfa Francla, operna pevka Božena Glavakova, se spominja:

»Pel je takó, da si mu verjel vsako besedo, vsako noto ...« »Ko sva skupaj nastopala in sem ga poslušala, sem včasih skoraj pozabila peti naprej ... Svoje partnerice je prevzel s petjem, šarmom in iskrenostjo.«

S čistim spevnim glasom in prepričljivo interpretacijo je Rudolf Francl najbolj blestel v italijanskih in francoskih operah, nabitih s čustvi. Leta 1948 je prejel Prešernovo nagrado za vlogo Cavaradossija v Puccinijevi Tosci. Enako izvrsten je bil tudi v slovenskih opernih vlogah. Ko se je po letu 1963 znova ustalil v Ljubljani, se je dokazal tudi kot interpret Mozarta in Čajkovskega.

Umetniško poslanstvo in plemenit občutek dolga do množic ljubiteljev opere sta Rudolfa Francla za dolga leta naredila »kulturnega zdomca«. Z ansambli, katerih član je bil - z ljubljanskim, zagrebškim, beograjskim in düsseldorfskim - je nastopal na številnih pomembnih evropskih odrih in tudi na Japonskem, po Sovjetski zvezi in v Združenih državah ... Pridobil si je velik in zaslužen sloves ter ponesel ime Ljubljane - domačega mesta, dežele in operne hiše, v kateri je zrasel - domala po vsem svetu.

Naš častni meščan - operni svetovljan je zadnja leta živel ob strani javne pozornosti. Vendar se je maja pred tremi leti, ko smo mu s hvaležnostjo za njegovo nepozabno umetnost podelili častni naslov, rad in prijazno odzval vabilom na pogovore o svoji pestri, marsikdaj nelahki, a izjemno bogati umetniški poti. Peti ga nismo več slišali. Ko pa se z radia zasliši arija v njegovi interpretaciji ali kakšen duet, se znova in spet zavemo, kaj pomeni »peti s srcem« ...

Od pevca takega kova in človeka tolikšne občutljivosti se je težko za vedno posloviti.

Foto: Miha Fras

Častni meščan Ljubljane tenorist Rudolf Francl.

Ravnatelj SNG Opere in baleta Kristijan Ukmar: Besede slovesa na žalni seji 18. junija v Mestni hiši

Spoštovani!

Ko smo pred tremi leti zapirali našo operno in baletno hišo, namenjeno prenovi in dozidavi, smo se zavedali, da je se je s tem končalo tudi neko obdobje ljubljanske Opere in baleta, v katerem si je ta hiša pridobila nesporen ugled in pomen doma in v tujini. Zato smo se ob tej priložnosti tudi skromno zahvalili nekaterim umetnikom in umetnicam, ki so v preteklosti največ prispevali k temu ugledu in slavi. Med njimi je bil tudi dolgoletni prvak Opere, tenorist Rudolf Francl, ki je ta teden v 90. letu sklenil svojo življenjsko pot.

Rodil se je v Ljubljani leta 1920. V poklic opernega pevca ga je nekako uvedel njegov 13 let starejši brat Ivan, ki je bil od leta 1934 do 1942 prvak ljubljanske Opere, od tedaj naprej pa prvak Opere Hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu. Tako je Rudolf Francl leta 1939 odšel v Zagreb in se vpisal na glasbeno akademijo. Zaradi začetka druge svetovne vojne se je vrnil v Ljubljano in tukaj je nadaljeval študij pri Juliju Betettu. Leta 1942 so ga odvedli v Gonars, leto kasneje pa je po vrnitvi v Ljubljano nadaljeval s študijem. Debutiral je leta 1944 v ljubljanski Operi kot Wilhelm Meister v Thomasovi operi *Mignon* in bil takoj sprejet kot operni solist. Kmalu je postal glavni nosilec tenorskih vlog opernega repertoarja.

Leta 1952 je odšel za eno leto v beograjsko Opero, nato za tri leta v zagrebško, od leta 1956 do 1963 pa je bil solist Nemške opere ob Renu v Düsseldorfu - Duisburgu. Tam se je med drugim spoprijateljil s slovensko balerino Stanko Brezovar in njenim soprogom, svetovno znanim dirigentom Carlosom Kleiberjem, ki sta takrat tudi delovala v tem gledališču. Oba že nekaj let počivata v slovenski zemlji.

Iz Düsseldorfa so Rudolfa Francla vodila pota tudi na gostovanja v druga nemška mesta, v Berlin, Hamburg, Köln in Stuttgart, dalje v Moskvo, Talin, Rigo in takratni Leningrad ter na druge kontinente, na Japonsko in v Združene države Amerike. Leta 1963 se je, še vedno na višku svojih pevskih

in mestni svetnik pisatelj Peter Božič

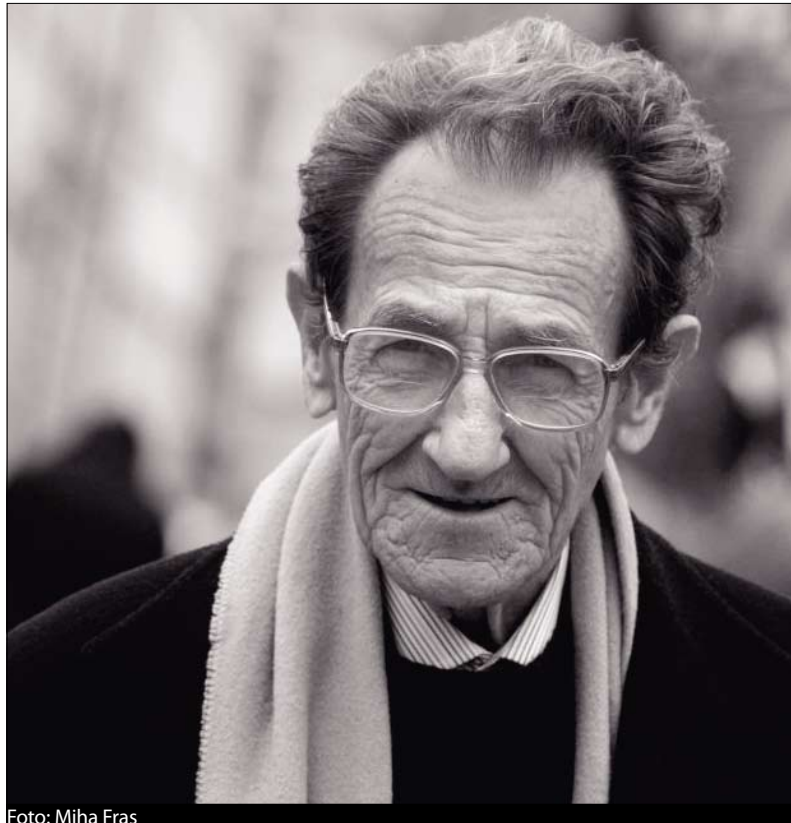

Foto: Miha Fras

Mestni svetnik pisatelj Peter Božič.

moči, vrnil v ljubljansko Opero, kjer je deloval vse do upokojitve leta 1983.

Na tisočih opernih predstav in koncertov je Rudolf Francl nastopil praktično v vseh pomembnejših tenorskih vlogah opernega in koncertnega repertoarja in tako postal slovenska pevška legenda: generacije so pri njem občudovale lepoto njegovega glasu, muzikalnost, smisel za oblikovanje fraze, jasnost izraza, čustveno predanost in istovetenje z vlogo, ki jo je pel. Zato je skoraj nemogoče izdvojiti najpomembnejše. Ali je bila to vloga Cavaradossija v Puccinijevi *Tosci* z nesmrtno arijo *Ko so zvezde sijale*, vloga, za katero je leta 1948 prejel Prešernovo nagrado, ali morda vloga Don Joséja v Bizetovi *Carmen*, Rudolfa v Puccinijevi *La Bohème*, Vojvode v Verdijevem *Rigolettu*, Andrea Cheniera v istoimenski Giordanovi operi, Wertherja v Massenetovi istoimenski operi, Florestana v Beethovnovem *Fideliju*, Fausta v istoimenski Gounodovi operi, Enza Grimaldija v Ponchiellijevi *Giocondi*, Des Grieuxa v Puccinijevi *Manon Lescaut*, Manrica v Verdijevem *Trubadurju*, Lenskega v *Jevgeniju Onjeginu* Petra Iljiča Čajkovskega, Tamina v Mozartovi *Čarobni piščali*?

Ali je bila to morda vloga Cania v Leoncavallovih *Glumacih* s sanjsko zapeto arijo *Smej se, Bajazzo*, vloga, v kateri mi ga je bilo celo nekajkrat dano spremljati izza dirigentskega pulta? Drobec, žal le drobec tega je ostal na zapisih slovenskega radia in televizije.

Za svoje umetniško delo je Rudolf Francl poleg že omenjene Prešernove nagrade prejel tudi Bettetovo nagrado Društva glasbenih umetnikov Slovenije ter postal častni meščan glavnega mesta Ljubljane. Predvsem pa, in to je najpomembnejše, s svojim delom je postavil sebi in nam, Slovencem, trajen spomenik v slovenski in evropski operni poustvarjalnosti, ki ga ne bo mogoče ne prezreti in ne pozabiti.

Spoštovana gospa Cvetka Francl, spoštovana gospa Metka Köhler, spoštovani pokojnikovi sorodniki, spoštovani žalujoči! Ob slovesu od pokojnika so misli nas, njegovih kolegov, z vami z izrazi iskrenega sožalja. Obenem pa so naše misli tudi pri pokojniku z zahvalo za vse, kar je storil na polju operne umetnosti. Spoštovani umetnik Rudolf Francl, hvala vam za vse.

Mestnemu svetniku pisatelju Petru Božiču v slovo

Župan Ljubljane Zoran Jankovič: Besede slovesa na žalni seji
13. julija 2009 v Mestni hiši

Spoštovani!

Besede sožalja in sočutja so premalo, da izrazimo bolečino in praznino, ki smo jo občutili ob novici, da nas je za vedno zapustil naš Peter Božič. Vest, da je odšel človek, ki nam je bil vsem zelo blizu, nas je zdržala in prizadela – ob tem žalostnem dogodku smo obstali in težko najdemo primerne besede tolažbe za njegove bližnje in besede zahvale dragemu prijatelju in sodelavcu.

Skoraj nemogoče si je bilo predstavljati, da bi Peter pred čemerkoli klonil, saj je bil znan po svojem trdnem značaju in z neomajno voljo je dosegal, kar si je zadal. Vendar je bila tokrat nepričakovana in zahrbtna bolezen premočna. Nedolgo nazaj mi je zaupal, da se smrti ne boji, saj je na svoji poti dosegel vse, kar si je želel. Življenje je ljubil z vso strastjo in si prizadeval za svet, v katerem vladata pravica in demokracija, svet, v katerem zmaga dobro nad zlim.

Peter je bil najprej in predvsem ustvarjalec in iskalec, eden pomembnejših slovenskih dramatikov in prozaistov, ki je v svojih delih skušal najti odgovore na vprašanja o smislu življenja in bivanja. Vedno je hodil po robu, nikoli se ni uklanjal ustaljenim in prevladujočim normam. V razliko od večine ljudi, ki se bojijo sprememb, so bile za Petra prav spremembe gonilna sila. Zvest in neomajen je strastno verjel v spremembe družbe, spreminjal je sebe in druge.

Ustvarjal je bil vse življenje – nedavno je luč sveta ugledalo njegovo zadnje literarno delo, drama *Šumi*, ki bo v novi sezoni uprizorjena v Slovenskem mladinskem gledališču.

Peter je opravljal različne poklice: bil je bibliotekar na Jesenicah, učitelj v Krvavi Peči na Dolenjskem, nato samostojni književnik, časnikar, uslužbenec pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije; nazadnje je služboval na ministrstvu za kulturo.

V obdobju po upokojitvi je z žarom in z izrazitim občutkom odgovornosti deloval kot član mestnega sveta Mestne občine Ljubljana. Njegove največje pozornosti je bil deležen razvoj kulture in športa v našem mestu. Smrt ga je prehitela v njegovem tretjem zaporednem mandatu, ki ga je opravljal tudi kot predsednik Odbora za kulturo in raziskovalno dejavnost ter predsednik Komisije za poimenovanje ulic in naselij.

Peter je svoje delo in pot v ljubljanskem mestnem svetu sklenil z zmago. Njegova prizadevanja in argumenti so obrodili sadove in ko je zadnjič odhajal iz te dvorane, je Ljubljana dobila staro novo Titovo ulico. Ta vodi do nastajajočih športnih objektov, ki se jih je Peter tako iskreno veselil. Na skupnem ogledu sem sprejel njegov nasvet, da napredovanje projekta predstavim vsem Ljubljčanom. Pripravili smo dan odprtih vrat. Želel bi, da bi lahko Stožice ponovno obiskala skupaj.

Peter Božič je bil prejemnik nagrade Prešernovega sklada, dobitnik srebrnega znaka svobode predsednika Republike Slovenije, literarni kritiki pa ga uvrščajo med izstopajoča peresa modernizma generacij po drugi svetovni vojni. Predvsem pa je bil Peter človek, ki je spoštoval svoja načela, pravi prijatelj, ki je zvesto stal ob strani in ne le hvalil, ampak tudi opozarjal in kritiziral, kadar je bilo to potrebno.

Bil je intelektualec, ki je znal pronicljivo pogledati v drobne sodobne družbe in vizionarsko razmišljati o izzivih prihodnosti. S svojim delovanjem nam je pokazal, kakšno je polno življenje – življenje ustvarjalnosti, trdega dela in skrbi za druge. Imel je svojo vizijo, ki ji je vztrajno in trmasto sledil. Motive je našel v vsakem dnevu posebej, pogosto se nam je zdelo, da premika gore.

Danes ti zbrani, dragi Peter, izrekamo še zadnjo zahvalo. Hvala za tvoj trud in prizadevanja. Hvala, ker si bil vedno pripravljen pomagati. Hvala za pokončnost, zvestobo, prijateljstvo in tovarištvo.

Počivaj v miru.

Poslovala sta se častni meščan Rudolf Franci in mestni svetnik pisatelj Peter Božič

Prof. dr. Darko Štrajn: Pisatelj Peter in njegova pravica

Smrt še ne sedeminsedemdesetletnega Petra Božiča je bila dogodek, ki so ga razmeroma obširno zabeležili skoraj vsi pomembnejši slovenski mediji. Nemara bo čisto v skladu s spominom na Petra, če bomo malo popolemizirali s prevladujočim tonom teh različnih pisanj, čeprav kaj takega ni v navadi v zvrsti nekrologa. Kjer so zapisali kaj več kot zgolj vestičko, so omenjali njegovo pisateljsko in dramsko delo. Pri tem se je v več primerih zdelo, kot da pisci hočejo reči, da bomo preminulega pomnili predvsem po tem njegovem prispevku slovenski književnosti, ne pa toliko po njegovem delovanju v Mestnem svetu Mestne občine Ljubljana in njegovih ostalih političnih dejavnostih. Čeprav je res, da so taka dela, kot so literarne stvaritve, trajnejše kot v vsakdanje probleme obrnjeno delovanje, pa je v Petrovem primeru na mestu vprašanje o tem, koliko so različni vidiki njegovega delovanja in prizadevanj vzajemno povezani in koliko nam en vidik njegove osebnosti lahko razloži drug vidik? K temu še prištejmo pogoste ugotovitve v različnih zapisih, ki so v Božičevi modernistični literaturi poudarjali zlasti prikazovanje in opisovanje življenja in ljudi na robu družbe ali na njenem »dnu«.

To pomeni, da so vprašljivo razločevanje med Božičevimi pisateljskimi ter kulturnimi in političnimi udejstvovanji projicirali v samo njegovo literaturo, češ da gre za »umetniško« videnje družbenih problemov. Kot da bi močan estetski učinek in razvidna socialna sporočilnost njegovih del sploh bila mogoča, če se ne bi pisatelj z »lumpenproletarci« in ostalimi marginalci ne srečal zelo od blizu, če pravzaprav občasno ne bi bil eden izmed njih? V njegovi literaturi je bila modernistična pripoved stvar vsebine, kritičnega avtorjevega videnja socialnih problemov, ne pa neke vnaprejšnje odločitve za slog in obliko, ki naj bi takrat postajala trend.

Pravzaprav o tem ne ugibam, ampak vem, ker sva se o tem večkrat, čeprav verjetno premalo izčrpno pogovarjala: Peter je dobro razločil med dosegom literature in dosegom družbenih dejavnosti. V svoji literaturi je označil svoje videnje stvarnosti v presenetljivih podrobnostih, v grozljivi dramatičnosti, v nedojemljivi nesmiselnosti, neizrekljivi krivičnosti, sprejemljivi krutosti in v eksistencialni brezizhodnosti. Podrobnejše branje vrste njegovih romanov in dram pa pokaže še na razsežnosti okoliščin in vzročnih povezav, družbenih silnic, ki proizvajajo izločanje ljudi na rob, obup in vzajemno agresivnost med akterji zgodb. Nemara je Božiča razumevanje družbenih krivic, vzniklih iz samega tkiva družbe, iz prepleta socialnih in kulturnih razlik, iz nenehnega obnavljanja predsodkov in malih sovraštev, napačnih presoj, zgodovinskih viharjev in podobno, predvsem v zrelem obdobju njegovega življenja motiviralo za delovanje tudi v politiki. Bil je eden tistih redkih ljudi, ki se znajdejo v paradokskih te dejavnosti, saj se je zdelo, da je našel obrazce reševanja protislovij med svobodo, misliti drugače, in nujnostjo nestrpnosti do nestrpnosti, med radikalnim mišljenjem in politično zmernostjo, med liberalnim odnosom do izjemnosti in nepopustljivim nasprotovanjem krivičnosti. Pri vsem tem je bil – tudi v očeh političnih nasprotnikov – verodostojen, saj se je že na daleč videlo, da mu je bilo najmanj mar za njegove osebne koristi. Tu nas seveda malo bolj zanima njegovo angažiranje v mestu Ljubljana, kjer se je še najbolj zavzelo ukvarjal s projekti, za katere je sodil, da so smiselni, in da o njihovem pomenu kaj ve. S svojo vztrajnostjo je Peter Božič velikokrat bistveno prispeval k oblikovanju in uresničitvi pomembnih odločitev: od tistih, ki so zadevale mestne knjižnice do poimenovanja Titove ceste. Vendar pa verjetno ostaja eden od njegovih najpomembnejših dosežkov »uzakonitev« neinstitucionalne kulture v mestu Ljubljana. Ni samo mislil radikalno in dosledno, ampak se je zavzemal za to, da bi tudi drugi imeli prostor za tako mišljenje in umetniško raziskovanje.

Potemtakem se je poslovil od življenja kot človek, ki je jasno označil krivico in je dosegel svojo pravico – v veliko večjem obsegu, kot to zmorejo tudi izjemni posamezniki. Bil je strašno zanimiv in zelo zgovoren človek. Peter Božič ni nadomestljiv.

Taras Kermauner: Portret Petra Božiča

Pri Mraku sem spoznal Petra Božiča, takrat vnetega mojstrovega občudovalca in obiskovalca, ptičje drobnega, izsušenega, grenkega, alkoholu srdito vdanega, po postavi in bohemstvu cankarjanskega, kot vrtavka živega, bridko napadalnega, vitalnega, nepredstavljivo samosvojega, nemalokrat histerično vznemirjenega, po pasje zagrizenega. Božič mi je pomenil težavni zunajmeščanski svet, predmestja, okoliške senike kot prenočišča klatežev, nočne bare, izgubljene eksistence, drzno potepušvo, skratka tisto, kar je pozneje sam tako zgoščeno, posebno in genialno popisal v romanih, od prvenca Izven dalje. Hoté, načelno se je odrekel spodobni, veljavni, politični, meščanski, novi konstruktivni družbi, da bi smel vztrajati pri porazno praznem, v bistvenem, v golem, v eksistenci; zametaval je slehenro pozitivno socialno vlogo. Bil je avtentičen eksistencialist. Kot avtentičen je tudi privlačeval. Z Mrakom se je stikal v tem, da sta bila oba izrinjena; da sta se oba nagibala k tedaj uveljavljajočemu se in politično-socialno uradno ostro odklanjanemu filozofskemu eksistencializmu.

Ko se ga dotaknem, spi, zvit v klobčič, izsušen, podhranjen, garjav jež. Redkokdaj zloži igle. Bôde, vrta; a nikoli strupeno. Izziva; a nikdar ne rani. Sitnari; a sitnost butne izzivača po trdi, nasršeni butici. Bled, rumen – njegovo lice pa zdrava barva? /... / In vendar; teh oči se ne da izbrisati. Tako otroške so, da mu rečem Božiček, detece, ki je bilo pravkar povrženo, še rosno od vode kristalne, s katero je bilo izmito. /... / Seveda Peter ne je; Petru se ne je; Petru ni treba jesti; Peter ni bolj postaven od italijanskega kralja; Petru, duhu, zadoščajo alkoholni hlapi; Peter živi od duhá, od nenavadno skupaj zmetanih črk in besed, ki jih bogve kdaj naklepá v šklepetav pisalni stroj. (Tudi tega si je bil sposodil in še ni našel primerne prilike za njega vrnitev.) Peter samo pije in spi in govori, govori. Ko pije, je v oštariji, če ni z mano na posvečenem barjanskem oglu. Govori pa pousod. In spi. /... / Pograd je zložljiv; ko ga odrabiš, ga obrneš k steni. Petrov je spodnji. Nad njim še eden; prazen; že v ranem jutru ga je zapustil delavec bližnje tovarne vijakov. A tudi Peter se mora pokoravati dogovoru in dolžnosti; čas bo vstati. Čas ne čaka, čas beži: kmalu bo odbila ura, ko bo njegov pograd dobil drugega – dopolnilnega – uporabnika: zagovednega tramvajarja, ki ga nočna služba sili, da spi čez dan. Tako se oba delavca družno, skladno izmenjujeta. Kakšno čudežno koblarjansko skladje, soglasje! Svet je res lep in ubran. Umen in nraustven red božjega, državnega, družbenega stvarstva! Trambulajar vozi barko ponoči, Peter podnevi; vsaka ladja svoj tir, nikoli se ne srečata, nikoli ne zabijeta. Petru karambol ni usojen; še dolgo bo moral pričevati o tej zemlji, iz ostrih črepinj svoje življenjske muke zgnesti Zemljo, zemljo poiskati Na njeni travi, s koščkom zamazanega stekla ubiti Anito, počakati še na Očeta Vincenca smrti, zganjati vsesplošno Paniko, preden mu bo dana odveza. Kako je vse to smotrno urejeno! Neskončna modrost, kako si usmiljena!

Odlomki iz knjige *Sreča in gnus*, Ljubljana 1984

Srečanje preteklosti in prihodnosti na Stritarjevi

Mednarodna razstava Fuzija, energija prihodnosti

Prof. dr. Saša Novak
Institut Jožef Stefan

Foto: Saša Novak

Razstava Fuzija, energija prihodnosti v galeriji Kresija je množično pritegnila tudi najmlajše obiskovalce.

Foto: Živa Petrič

V sklopu razstave se je prve dni odvijala tudi projekcija nad strugo Ljubljance. Najlepše odseve v vodi so ustvarile slike žarečega sonca in prijetnih utrinkov iz narave, med njimi pa so se zvrstile tudi slike, ki opozarjajo na onesnaženost ozračja zaradi rabe fosilnih goriv.

Čeprav je na prvi pogled kazalo, da imata starinska nočna lučka in plazemska krogla kaj malo skupnega, sta se eno prvih toplih pomladnih nedelj znašli na nasprotnih straneh iste ulice sredi Ljubljane in se nečimrno sončili v preiskujočih pogledih istih ljudi. Mala medeninasta lučka si je morda na tihem želela, da bi jo nekoč razsvetlila »nova« električna, o kateri je zgodbo pripovedovala krogla na drugi strani ulice.

Evropska razstava na poti

Pogled mimo stojnic z razstavljenimi predmeti iz preteklosti je skozi široko odprta vrata galerije Kresija nudil nekoliko neobičajen pogled. Prostor, ponavadi posvečen umetnosti, je namreč mesto Ljubljana tokrat odstopilo znanosti in mislim na energijo prihodnosti. Razstavo *Fusion Expo*, ki so jo organizatorji z Instituta Jožef Stefan in Slovenske fuzijske asociacije za slovensko občinstvo poimenovali *Fuzija, energija prihodnosti*, sta z mislijo na raznolike obiskovalce pripravili Evropska komisija in Evropsko združenje za razvoj fuzije EFDA. Razstava na leto obišče približno deset evropskih mest. V Ljubljano je pripotovala iz Pariza, potem pa pot nadaljevala v Prago, Koszalin in Szczecin, kjer je bila na ogled do sredine julija, do konca leta pa bo postavljena še v dveh mestih na Poljskem, v Dublinu, Milanu in Kopenhagnu.

Fuzija, energija prihodnosti

Razstava, namenjena seznanjanju javnosti o napredku razvoja nove tehnologije za proizvodnjo električne energije s pomočjo zlitja – fuzije lahkih jeder, je bila v galeriji Kresija na ogled od 10. do 20. marca. Kot je bilo slišati na razstavi, podoben proces poteka na Soncu, postavitev fuzijske elektrarne na Zemlji pa je tehnološko precej zahtevna.

Svet se je lotil reševanja globalnega problema zaradi zmanjševanja zalog fosilnih goriv in slabega vpliva njihovega izkoriščanja na okolje »globalno«. Ugotovitev znanstvenikov, da bi bilo mogoče

elektriko proizvajati s pomočjo fuzijske reakcije, je pred leti spodbudila dva svetovna voditelja – Gorbačova in Mitterranda, da sta sprožila pobudo za projekt v svetovnem merilu, ki naj pripelje človeštvo do čimprejšnje rešitve. Lansko leto so na jugu Francije začeli graditi poskusni fuzijski reaktor ITER, ki bo zadnji v seriji poskusnih naprav pred gradnjo demonstracijske elektrarne.

Pogled v galerijo

Obiskovalci so si lahko ogledali model fuzijske naprave ITER, vodiči, večinoma sodelavci Instituta Jožef Stefan, pa so jim izčrpno razložili tudi delovanje načrtovane fuzijske elektrarne, osnove uporabljene tehnologije, razlago pa popestrili z zanimivimi eksperimenti. Ti so privabili tudi najmlajše. V enajstih dneh si je razstavo ogledalo približno 3500 ljudi, med njimi tudi skupinici iz dveh ljubljanskih vrtcev. Otroci so se vedno znova vračali še enkrat s prstki privabit modre zublje v plazemski krogli ali poskušati z magnetom zadeti sredinsko točko v tarči, ki je skrivala drug magnet. Starejši so izvedeli, da se podobno odbijata tudi enako nabita atoma devterija in tritija, ki bosta v bodočem fuzijskem reaktorju s svojim trkom pri posebnih pogojih zagotovila nastanek velike količine energije za proizvodnjo elektrike.

Mnoge je očarala tudi hladna meglica tekočega dušika, kjer je na minus 196 stopinj ohlajen »vlakec« lebdel nad magnetnimi »tračnicami«. Kar mimogrede so spolzeli v zavest podatki, da je plazma plin majhnih nabitih delcev in da jo kar

pogosto vidimo tudi v vsakdanjem življenju, npr. v plazemskih ekranih.

Galerija na prostem

V sklopu razstave se je prve dni odvijala tudi projekcija nad strugo Ljubljance. Najlepše odseve v vodi so ustvarile slike žarečega Sonca in prijetnih utrinkov iz narave, med njimi pa so se zvrstile tudi slike, ki opozarjajo na onesnaženost ozračja zaradi rabe fosilnih goriv.

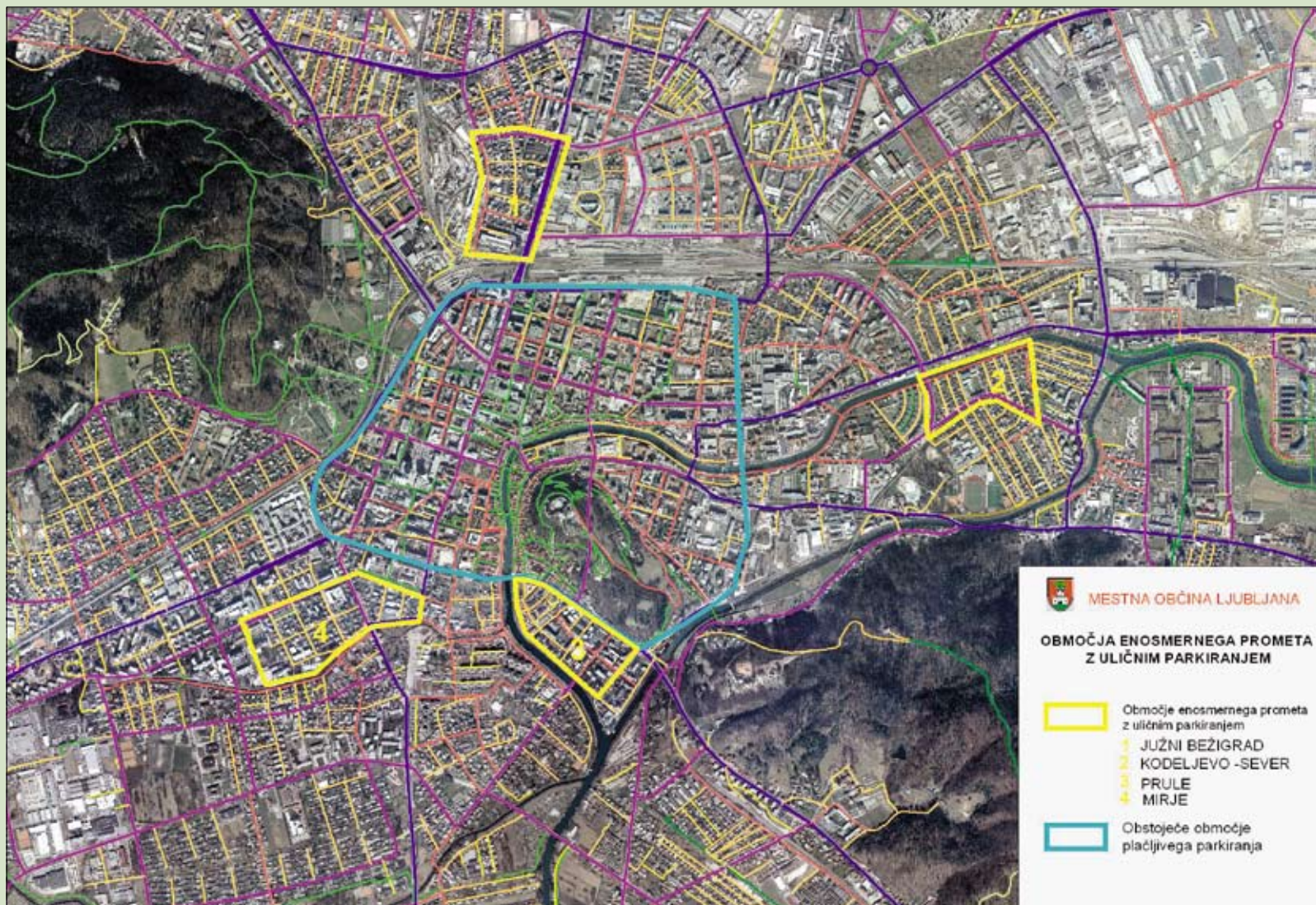
Marsikoga je pritegnilo posebno kolo pred galerijo, ki so ga organizatorji poimenovali kar »elektrarna na človeški pogon«. Na njem je staro in mlado preizkušalo svoje moči, preštelo število prižganih lučk nad krmilom in razpravljalo, za koliko minut TV-dnevnik ali risanke bi zadoščala proizvedena električna energija.

Za zamudnike

Tisto sončno pomladno nedeljo je v treh urah od starin zavilo v svet prihodnosti kar 400 obiskovalcev, v vseh enajstih dneh pa si je razstavo ogledalo približno 3500 obiskovalcev, kar je precej več, kot so vajeni v galeriji. Spodbudna novica v času vse močnejšega zavedanja okoljske problematike in naraščajoče energetske krize je torej, da so energetske teme deležne splošnega zanimanja. Čeprav so bila v času razstave vrata galerije odprta dve uri dlje kot običajno, je mnogi niso uspeli obiskati. Lahko pa si jo v nekoliko drugačni obliki ogledajo na Rektorskem centru Instituta Jožef Stefan v Podgorici.

Nova ureditev enosmernega

Novi kolesarski pasovi in 1.200 parkirnih

S širitvijo območij za pešce v mestnem središču in ureditvijo plačljivega uličnega parkiranja v Mestni upravi opažamo, da se je povečal pritisk mirujočega prometa na obrobje mestnega središča. Ulice so obojestransko zaparkirane z avtomobili dnevnih migrantov in drugih obiskovalcev, zaradi česar je ovirana pretočnost prometa, javne površine pa so slabo izkoriščene, saj vozniki svoja vozila na teh mestih parkirajo večinoma po več ur skupaj. To povzroča nezadovoljstvo med stanovalci, ki ne morejo parkirati lastnih vozil, pa tudi med obiskovalci mestnega središča, ki ne najdejo prostega parkirnega mesta. Mestna uprava se je zato odločila za spremembo prometne ureditve tudi na območjih na obrobju mestnega središča. Predviden obseg sprememb je velik, zato jih ni mogoče izvesti vseh hkrati, temveč jih vpeljujemo postopoma. Tokrat navajamo, katere spremembe bodo izvedene letos.

Načrtovane spremembe enosmernih cest v letošnjem letu

- **Južni del Bežigrada** (med Parmovo ulico, ulico Bežigrad, Dunajsko cesto in železniško progo Ljubljana - Jesenice)
- **Kodeljevo - severni del** (med Ljubljanico, ulico Na peči, Povšetovo ulico in železniško progo Ljubljana - Metlika);
- **Prule** (med Ljubljanico, Karlovško cesto in Gruberjevim prekopom)
- **Mirje** (med Tržaško cesto, Groharjevo cesto, Gradašičico in Jadransko ulico ter med ulico Mirje, Barjansko cesto, Gradašičico in Groharjevo cesto)

Po novi Odredbi o določitvi smeri poteka prometa na glavnih mestnih cestah in na zbirnih cestah so določeni še (poleg že obstoječih 28 odsekov enosmernih cest) **trije novi odseki enosmernih cest**, in sicer: **Cesta na Loko** (v smeri od križišča s Cesto v Mestni log proti križišču z Opekarsko cesto), **Prule** (v smeri od križišča z Janežičevo ulico proti križišču z ulico Privoz), **Privoz** (v smeri od križišča z ulico Prule proti križišču s Prijateljovo ulico)

Nova parkirna mesta in kolesarske steze
Na naštetih območjih je zdaj večinoma urejen

dvosmerni promet, ki ne dopušča parkiranja. Po ureditvi enosmernega prometa bo vozna širina cestišča manjša, zato bo mogoče na preostali širini urediti vzdolžna parkirna mesta, ponekod pa je razpoložljiva širina tako velika, da bodo parkirna mesta urejena tudi pod kotom. Sprememba prometne ureditve bo na vseh naštetih območjih prinesla več kot **1.200** novih parkirnih mest. Poskrbljeno bo tudi za kolesarje, tako da bo na ulicah, kjer je pretok kolesarjev večji, izveden kolesarski pas na vozišču, po katerem bo mogoče s kolesi voziti tudi v nasprotno smer od smeri vožnje motornega prometa.

prometa mest več

Nova prometna ureditev bo z 255 parkirnimi mesti olajšala parkiranje stanovalcem s stalnim bivališčem

Največ bodo z novo prometno ureditvijo pridobili stanovalci, ki so zdaj v slabšem položaju kot dnevni migranti oziroma drugi obiskovalci, ki večinoma svoja vozila puščajo na istih mestih ves dan oz. oziroma vsaj od 8. do 16. ure.

Za vozila stanovalcev s stalnim bivališčem na območju za pešce je predvidenih skupno 255 parkirnih prostorov na lokacijah: Šentjakob, Petkovšek, Ajdovo zrno, Novi trg, Drama, Univerza in Pod Gradom.

Nova parkirišča po sistemu parkiraj in se odpelji

Kljub dodatnim parkirnim mestom, ki jih ne bo malo, pa sprememba prometne ureditve ne more rešiti problema mirujočega prometa v celoti. Povpraševanje po parkirnih možnostih je namreč bistveno večje, kot so trenutne razpoložljive možnosti, zato se Mestna uprava Mestne občine Ljubljana loteva urejanja problematike tudi »na izvoru«, tako da spodbuja manjšo uporabo osebnega vozila, če ne gre drugače, pa s prestrezanjem osebnih vozil dnevnih migrantov na parkiriščih tipa P+R (parkiraj in se odpelji) na mestnih vpadnicah in s posodobitvijo ter okrepitevijo mestnega javnega prometa. Načrtovana so večja parkirišča tipa P+R na novem stadionu v Stožicah, na koncu Barjanske ceste (priključek na AC), v Črnučah, Stanežičah, na koncu Tržaške ceste in drugod, pravkar pa je bilo odprto parkirišče na Rudniku.

Nova območja za pešce

Mestna občina Ljubljana prenavlja tlake na ulicah v mestnem središču, zlasti v zgodovinskem mestnem jedru, zato je treba ustrezno definirati tudi prometni režim, ki bo veljal po končani prenovi. Na novo urejene ulice v zgodovinskem mestnem jedru in na njegovem obrobju niso namenjene motornemu prometu, temveč v prvi vrsti pešcem, zato je treba ustrezno določiti tudi prometni režim, upoštevajoč potrebno dostavo za gostinske in druge lokale ter oskrbo stanovalcev s teh območij.

Območja za pešce so določena kot območja za pešce s popolno prepovedjo motornega prometa (strog režim) in območja za pešce z omejenim lokalnim prometom (blag režim).

Območja za pešce s strogim režimom (popolna prepoved motornega prometa)

so območja, kamor zaradi arhitektonskih ureditev (na primer ploščad Ajdovščina) ali zaradi zgodovinskih ambientov (na primer Stara Ljubljana) avtomobili ne sodijo in ne smejo. Omejena (neodložljiva) dostava je dovoljena le z dovolilnico MOL in je omejena na čas od 6.00 do 9.30 ure. Vožnja intervencijskih vozil je seveda omogočena ob vsakem času in povsod, kjer je to prostorsko in tehnično izvedljivo.

Območja za pešce z omejenim lokalnim prometom

so območja, ki mejijo na območja s popolno prepovedjo motornega prometa in na katerih je dovoljen omejen lokalni promet, kot na primer dostava, dovoz za stanovalce do lastnih parkirišč in garaž ali pa so celo znotraj teh območij urejena parkirišča za vozila stanovalcev (z območij za pešce), ki ne morejo parkirati drugje. Tudi na območjih za pešce z omejenim lokalnim prometom je dovoljena vožnja intervencijskih vozil.

Območja za pešce

so, ne glede na razdelitev po režimu prepovedi prometa, večinoma povzeta po obstoječih območjih. Na novo določena območja so:

- **Breg** (zaradi arhitektonske preureditve in povečanja obrežnega prostora ob Ljubljani)
- **peš povezava Erjavčeva cesta – Igriška ulica in povezava Rimska cesta – Igriška ulica** (z namenom preprečevanja nedovoljene vožnje in parkiranja), ● **pasaže Cankarjeva cesta – Štefanova ulica, ● Cankarjeva cesta – Tomšičeva ulica in Čopova ulica – Nazorjeva ulica** (zaradi preprečitve vožnje z motornimi vozili in parkiranja), ● **Muzejska ulica** (zaradi preprečitve vožnje z motornimi vozili in parkiranja), ● **Valvasorjeva ulica** (zaradi preprečitve vožnje z motornimi vozili in parkiranja), ● **Hrenova ulica** med Karlovško cesto in Grudnovim nabrežjem, ● **Žabjak** med Rožno ulico in Vožarskim potom, ● **Merosodna ulica, ● Rožna ulica** med Karlovško cesto in Grudnovim nabrežjem, ● **Zvezdarska ulica** (z namenom ureditve kontinuiranega območja za pešce na območju starega dela Prul), ● **Kapiteljska ulica v celotni dolžini** (z namenom ureditve kontinuiranega območja od Krekovega trga prek Kapiteljske ulice in Barvarske steze do Poljanskega nasipa), ● **Kladezna ulica, Krakovska ulica, Rečna ulica, Vrtna ulica** (z namenom ureditve kontinuiranega območja za pešce na območju starega Krakovskega predmestja), ● **Eipprova ulica** (z namenom preprečitve vožnje z motornimi vozili, oživitve ulice in razširitve programa), ● **Petkovškovo nabrežje** od ulice Za Čreslom do Resljeve ulice (zaradi selitve tržnice v času gradnje podzemne parkirne hiše pod njo), ● **Tomšičeva ulica** med Slovensko cesto in pasažo kina Komune (zaradi preprečevanja vožnje z motornimi vozili in parkiranja).

Po novem bo na območju Adamič-Lundrovega nabrežja med Kopitarjevo ulico in Pogačarjevim trgom, Mačkove ulice, Stritarjeve ulice med Mačkovo ulico in Ciril Metodovem trgu ter Ciril Metodovem trgu veljala popolna prepoved motornega prometa, prav tako tudi na ulici Breg.

Pavel Klavs, v. d. načelnika Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet

Civitas Elan uspešno spodbuja uvedbo hibridnih vozil mestnih javnih podjetij

V projektu Civitas Elan, katerega glavni cilj je razvoj trajnostno usmerjenega prometnega sistema, je v sodelovanju z Javnim podjetjem Ljubljanski potniški promet (LPP) sredi junija potekala predstavitev hibridnih mestnih avtobusov dveh različnih proizvajalcev, belgijskega Van Hoola in poljskega Solarisa, ki so se poskusno tudi že zapeljali po ljubljanskih cestah.

V prihodnje LPP načrtuje 9-mesečno testiranje hibridnih avtobusov treh proizvajalcev, kasnejša ekonomska in ekološka analiza pa bo podlaga za odločitev glede nakupa. Projekt sicer predvideva nakup 27 hibridnih avtobusov do leta 2012. Le-ti ne bi drastično spremenili podobe prometa v Ljubljani, a kot prva hibridna vozila druge generacije v Sloveniji bi bili vsekakor primer dobre prakse in spodbuda za nadaljnje delo. Zagotovo pa je to pomemben korak k manjšemu onesnaževanju, s čimer je upravičena tudi višja cena hibridnega avtobusa.

Izkušnje razvitih mest v Severni Ameriki in Evropi kažejo na izjemno pozitiven odziv potnikov, predvsem zaradi tekoče vožnje ter skoraj neslišnega delovanja v času električnega pogona (ob ustavljanju in zagonu oz. pri nižjih hitrostih). Prednost hibridnih avtobusov je v porabi goriva, saj omogoča do 24 odstotkov manjšo porabo. V zrak spuščajo do 39 odstotkov manj dušikovega dioksida, 97 odstotkov manj trdnih delcev in 90 odstotkov manj ogljikovega monoksida.

Na ljubljanskih cestah že lahko opazite šest hibridnih vozil mestnih inšpektorjev *Toyota Prius*, kar je tudi ukrep Civitas Elan, in več električnih vozil JP Snage kot drugi primer okoljsko bolj prijaznih vozil javnih služb ali podjetij.

Evropski projekt Civitas Elan je skupna pobuda petih mest – Ljubljane, belgijskega Genta, Zagreba, češkega Brna in portugalskega Porta, sofinancira ga Evropska komisija. Veliko pozornosti je namenjene javnemu prometu, kolesarjenju in hoji, alternativnim virom energije, uporabi informacijske tehnologije v prometu, povečanju dostopnosti javnega prometa za vse ter vključevanju javnosti v načrtovanje mobilnosti. Ljubljana tako lahko pričakuje posodobitev trajnostnega mestnega prometnega sistema, ki bo tudi čistejši in energetske učinkovit. Celostna strategija kolesarjenja v MOL (ne le za turiste in rekreacijo) naj bi po zgledu držav iz Severne Evrope, skupaj s hojo, postalo najbolj vitalen del mestnega prometa. Civitas Elan načrtuje tudi povečano varnost za starejše (posebej v in okoli vozil JP), varne poti v šolo, proučitev zgoščevalne takse za vožnjo znotraj obvoznice, sistem bolj trajnostne dostave blaga in poskus poenotenja e-vozovnice (LPP, SŽ) v Ljubljani, regiji in, zakaj ne, v vsej Sloveniji.

*Ekipa Civitas Elan,
kontakt: simona.berden@ljubljana.si*

 MESTNA OBČINA LJUBLJANA

UREDITEV ENOSMERNEGA PROMETA
NA OBMOČJU MIRJA

 smer potekanja prometa

 MESTNA OBČINA LJUBLJANA

UREDITEV ENOSMERNEGA PROMETA
NA OBMOČJU SEVERNEGA DELA KODELJEVEGA
(med Povšetovo ulico, ulico Na Peči, Ljubljano
in železniško progo)

 smer potekanja prometa
 nivojski prehod samo za pešce in kolesarje

Delovni utrip v Mestni hiši

Obiski v Mestni hiši

● 12. junija je župan **Zoran Janković** sprejel novoizvoljenega župana Skopja **Koceja Trajanovskega**. ● 16. junija je Ljubljano obiskala 7-članska delegacija partnerskega kitajskega mesta Chengdu, ki jo je vodil predsednik Stalnega odbora Ljudskega kongresa mesta Chengdu **Wang Dongzhou**; župan jo je sprejel v Mestni hiši. Tega dne je župan sprejel tudi princa **Marianna Huga Windisch-Graetza**, veleposlanika Suverenega malteškega viteškega reda v RS. ● 17. junija je župan sprejel **Mladana Dinkića**, podpredsednika vlade in ministra za gospodarstvo in regionalni razvoj Republike Srbije z delegacijo. Glavni namen obiska srbske delegacije v Sloveniji je bil, še izboljšati gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Srbijo. ● 23. junija je župan sprejel visokega predstavnika in regionalnega predstavnika za Evropo pri Svetovni turistični organizaciji UNTWO **dr. Eduarda Fayosa-Solaja**. ● 24. junija pa predsednika vlade Hašemitske kraljevine Jordanije **Naderja Dahabija**. ● 3. julija je župan sprejel veleposlanika Velike Britanije **Andrewa Pagea**. ● 6. julija na delovni obisk novo veleposlanico RS na Irskem **Jasno Geršak** in ● 13. julija novega veleposlanika RS na Poljskem **Marjana Šetinca**. ● 15. julija je župan na delovnem pogovoru gostil veleposlanika Republike San Marino **Alberta Amatija** in veleposlanico Slovaške republike v RS **dr. Marianno Oravcovo**. ● 16. julija predsednico Belega obroča Slovenije **Vlasto Nussdorfer**, ki je predstavila pobudo za ustanovite Prijazne sobe za žrtve kaznivih dejanj po vsej Sloveniji, in novo veleposlanico RS na Kitajskem **Marijo Adanja**. ● 23. julija pa je župan na poslovnem obisku sprejel veleposlanika Kraljevine Nizozemske **Johna Groffna**.

Obiski predstavnikov županstva in sodelavcev Mestne uprave v tujini

● 9. junija se je župan **Zoran Janković** na povabilo dunajskega župana **dr. Michaela Häupla** udeležil Vrh županov na Dunaju v okviru Kongresa mednarodne zveze o javnem prometu na temo *Izbira pravih odločitev na področju mobilnosti*. Župan je udeležencem srečanja predstavil prometno politiko Ljubljane: izkušnjo z zaporo mestnega središča za promet, vzpostavitev novih parkirišč sistema P+R na mestnih vpadnicah, gradnjo podzemnih garažnih hiš, posodobitev javnega potniškega prometa in uvedbo enotne mestne kartice. Sogovorniki, na čelu z **Alanom Flauschem**, predsednikom Mednarodne zveze javnega prometa, so se strinjali, da je ljubljanska prometna politika zelo ambiciozna, in jo ocenili kot vzorno. ● 2. julija se je župan v Sarajevu na delovnem obisku sestal s sarajevskim županom **prof. dr. Alijo Behmenom** in se udeležil mednarodnega poslovnega foruma *Regionalni gospodarski razvoj in sodelovanje v luči premagovanja krize*, na sarajevski Ekonomski fakulteti pa je študentom predaval na temo *Manager kot župan – kriza kot priložnost*. V Narodnem gledališču Sarajevo se je

Fotografiji: Miha Fras

16. junija je župan Zoran Janković v Mestni hiši gostil 7-člansko delegacijo partnerskega mesta Chengdu, ki jo je vodil predsednik Stalnega odbora Ljudskega kongresa mesta Chengdu Wang Dongzhou.

udeležil slovesnosti Direkcije za izbor najmanagerja Bosne in Hercegovine, JV in Srednje Evrope, kjer je prejel priznanje *manager leta*. Izbor managerja leta, v katerem mednarodna žirija vsako leto izbira med več sto imeni v različnih kategorijah, poteka v Bosni in Hercegovini od leta 1994.

Izbrani dogodki in prireditve, ki so jih s svojo navzočnostjo počastili župan, podžupani, mestni svetniki in sodelavci Mestne uprave

● 9. junija je podžupan **Aleš Čerin** v Mestni hiši sprejel udeležence sestanka Biroja in Stalnega odbora Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti, ki je potekal v okviru šestmesečnega predsedovanja Slovenije Odboru ministrov Sveta Evrope, in dijake iz Bosne in Hercegovine, ki so si v okviru nagradnega tekmovanja EUROFOR na temo *EU in BiH – rastemo skupaj*, pri katerem sodeluje tudi Slovenija, ogledali našo državo. ● 11. junija je župan **Zoran Janković** pozdravil na dobrodelni prireditvi Lions kluba Ljubljana Barje *Povezujemo generacije*, kjer so zbrali denar za računalniško opremo novega Dnevnega centra aktivnosti za starejše, ki bo kot četrti tovrstni center odprl vrata jeseni. ● 11. junija je bila v Mestnem muzeju Ljubljana slovesnost ob podelitvi Župančičevih nagrad, ki so jih letos iz rok župana **Zorana Jankovića** prejeli: za življenjsko delo slikarka in ilustratorka **Jelka Reichman**, za umetniške dosežke v zadnjih dveh letih pa dramski igralec **Branko Završan**, književnik in gledališčnik **Andrej Rozman – Roza** in pesnik **Miklavž Komelj**. Več na straneh 16 do 20. ● 12. junija je župan na Prešernovem trgu pozdravil na uvodnem delu projekta *Junij 2009 v*

Ljubljani in si ogledal predstavo Labodje jezero v izvedbi Opere SNG Opera in balet Ljubljana. Gre za največjo kulturno prireditev na prostem v središču mesta doslej, na kateri se je od 12. do 28. junija na Velikem odru na Prešernovem trgu odvijalo več kot 60 plesnih in glasbenih prireditev, namenjenih vsem generacijam.

● 12. junija je župan kot predsednik častnega odbora sprejel organizatorje in sponzorje 28. Maratona Franja BTC City 2009, ugledne mednarodne rekreativno-tekmovalne prireditve, ki v dveh dneh dogajanja poveže kolesarje vseh starosti in jih vključuje v pester spremljevalni in zabavni program; ● 14. junija pa je župan izstrelil startni strel s pištolo za začetek tekmovanja Maratona Franja. ● 15. junija se je župan udeležil otvoritvene slovesnosti 4. Evropskega univerzitetnega prvenstva v roketu, ● 16. junija je pozdravil na dobrodelnem koncertu Slovenske filharmonije *Korak za korak*, ki je bil namenjen zbiranju sredstev za nakup terapijskega pripomočka lokomat za Inštitut RS za rehabilitacijo. Koncert je zasnovala Slovenska filharmonija skupaj z ustanovo Imago Slovenije. ● 17. junija se je župan udeležil prireditve ob zaključku projekta *Trnovskega modela temeljnega učenja na temo Ljubljansko barje*. ● 18. junija je bila v Mestni hiši žalna seja Mestnega sveta MOL ob smrti častnega meščana Ljubljane, znamenitega tenorista **Rudolfa Francla**, ki je naslov častnega meščana prejel 9. maja 2006. Več na strani 26. Tega dne je župan skupaj z direktorjem PU Ljubljana **mag. Stanislavom Vrečarjem** podelil nagrade likovnega in literarnega natečaja *Varno s kolesom v prometu*, ki ga že tradicionalno skupaj razpisujeta Svet za preventivo in vzgojo v cestnem

30. junija, natanko leto dni pred otvoritvijo Športnega parka Stožice z večnamensko dvorano, je župan Zoran Jankovič na gradbišču priredil tiskovno konferenco in dobro obiskani dan odprtih vrat.

prometu MOL in Policijska uprava Ljubljana. Na Gospodarskem razstavišču pa je župan pozdravil udeležence prvega konjeniškega festivala v Ljubljani z naslovom Saeta Equina. Namen festivala je bil, širši javnosti predstaviti konje, delo z njimi na sodobne načine, predstaviti konje v vlogi terapevtov in postaviti na ogled najlepše konje. Župan je ● 20. junija v Športnem parku ŽAK pozdravil učence na otvoritvi *Mednarodnega nogometnega odprtega turnirja Ljubljana 2009* za mlade nogometaše v skupini 11 let. ● 24. junija se je župan udeležil slavnostne seje DZ RS in nato osrednje državne počastitve dneva državnosti. ● 27. junija je župan v Mestni hiši pozdravil udeležence tradicionalne kolesarske karavane Pot prijateljstva Vukovar – Ljubljana 2009, ki je letos potekala že sedmič in v kateri je sodelovalo 35 slovenskih in hrvaških kolesarjev, ki so v treh dneh prevozili 500 km od Vukovarja do Ljubljane. Letos se jim je na poti od Zagreba do Samobora pridružil tudi župan Zagreba **Milan Bandić**. - Tega dne se je župan udeležil tudi zaključne prireditve *Parade ponosa 2009*.

● 29. junija je v Stanovski dvorani Ljubljanskega gradu župan podelil diplome tretji generaciji mladih podjetnikov, ki zaključujejo program CEED Top Class mladih perspektivnih podjetnikov ter prvi generaciji novega programa CEED Top Class Plus. Župan že od leta 2006 sodeluje v programu kot mentor izbranim mladim perspektivnim podjetnikom.

● 30. junija, leto dni pred otvoritvijo Športnega parka Stožice, je župan na gradbišču priredil novinarsko konferenco in dan odprtih vrat. Novinarske konference sta se udeležila tudi direktorja družbe Grep **mag. Uroš Ogrin** in **Zlatko Sraka** ter direktor družbe Supernova

Holding **Frank Albert**, ki je namesto srbske Delte vstopila v projekt gradnje trgovskega centra. Ob tem je župan ponovno zatrdil, da bosta stadion s 16.000 sedeži in večnamenska športna dvorana z 12.480 sedeži zgrajena v postavljenem roku, do 30. junija 2010. Po besedah direktorja družbe Supernova Franka Alberta pa bo trgovski center, ki bo obsegal okrog 100 trgovin, zgrajen do konca leta 2011.

● 1. julija je župan podelil *nagrado za pravilno ločevanje odpadkov* v višini 7000 evrov vrtcu Otona Župančiča, enoti Živ-Žav, ki je zmagal v 14. krogu nagradne igre JP Snaga *Ločuj in zmaguj*.

● 6. julija je župan kot pokrovitelj slovesno odprl 57. ljubljanski poletni festival v Cankarjevem domu, ki se je letos začel z baletno predstavo *Pink Floyd* milanske Scale.

● 8. julija se je župan vpisal v žalno knjigo ob smrti poslanca SD in nekdanjega direktorja Javnega podjetja Ljubljanska parkirišča in tržnice **Aleksandra Ravnikarja**.

● 13. julija je bila v Mestni hiši žalna seja Mestnega sveta MOL ob smrti mestnega svetnika pisatelja **Petra Božiča**. Več na strani 27.

Mestne pridobitve

● 4. junija sta župan **Zoran Jankovič** in direktor JP Žale **Bojan Lepičnik** slovesno odkrila predstavljeno fontano Kamen življenja kiparja **Janeza Lenassija**, ki so jo tako v dnevih dediščine Evropskih pokopališč približali obiskovalcem pokopališča Žale.

● 10. junija je Gasilska brigada Ljubljana uradno prejela v uporabo nov gasilski avto z vrtljivo dvižno lestvijo in nadomestno vozilo za gašenje požara v naravnem okolju, ki ga je gasilcem predal župan **Zoran Jankovič**.

Župan **Zoran Jankovič** in direktorica JSS MOL **Jožka Hegler** sta ● 14. julija v Zeleni jami predala namenu 126 najemnih neprofitnih stanovanj, v katera se že vseljujejo upravičenci 12. javnega razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem. Investitorja Javni stanovanjski sklad MOL in Stanovanjski sklad RS sta v novozgrajenih stavbah pridobila 126 neprofitnih najemnih stanovanj (v lastniškem deležu 50 : 50) in 7 poslovnih prostorov (v pritličju stavb A3 in B1), katerih lastnik je JSS MOL. Od skupnega števila stanovanj je 10 stanovanj prilagojenih za gibalno ovirane osebe. V treh kletnih etažah je predvidenih skupaj 257 parkirnih mest, od tega 25 za gibalno ovirane osebe. Naložba je vredna okvirno 15.420.605 evrov

Župan **Zoran Jankovič** je ● 16. julija, slovesno odprl novo povezovalno cesto Mivka med Opekarsko in Barjansko cesto. Cesta v dolžini 360 metrov je sestavni del notranjega mestnega obroča. Ob prenovi je bila na novo urejena komunalna infrastruktura (primarni vodovod, elektro-kabelska in meteorna kanalizacija, javna razsvetljava) ter obojestranski hodniki za pešce s kolesarsko stezo in vzdolžnim drevoredom japonske češnje. Ob cesti so postavljene ograje, oblikovane po zahtevah urejevalca, arhitekta in v soglasju z lastniki zemljišč. Skupna vrednost opravljenih del znaša okvirno 1.100.000 evrov.

Župan **Zoran Jankovič** in direktorica Zavoda za turizem Ljubljana **Barbara Vajda** sta ● 22. julija odprla *prenovljeni podhod Tivoli*, glavno povezavo mestnega središča s parkom Tivoli. Odstranjeni so grafiti, izvedena je protigrafitna zaščita betonskih sten, obnova tlaka, postavitve panelov iz ekspaniranega kortena, prepleskanje in pritrditev obstoječih ograj, osvetlitev ter sanacija stopnic, ki vodijo na levo in desno od podhoda. Idejno zasnovi je pripravilo Društvo Prostoroz, izvedbeni načrt pa Kombin, d.o.o.; izvajalci del so bili Rima, d.o.o., Alukomen, d.d., in Javna razsvetljava, d.d. Zavod za turizem Ljubljana je za prenovi podhoda namenil 248.755 evrov sredstev.

Od ● 24. julija je ponovno odprt *Razgledni stolp na Ljubljanskem gradu*. Obnova je trajala 8 mesecev in je veljala 586.000 evrov. Več o obnovi na strani 14 in 15.

Mestne razstave

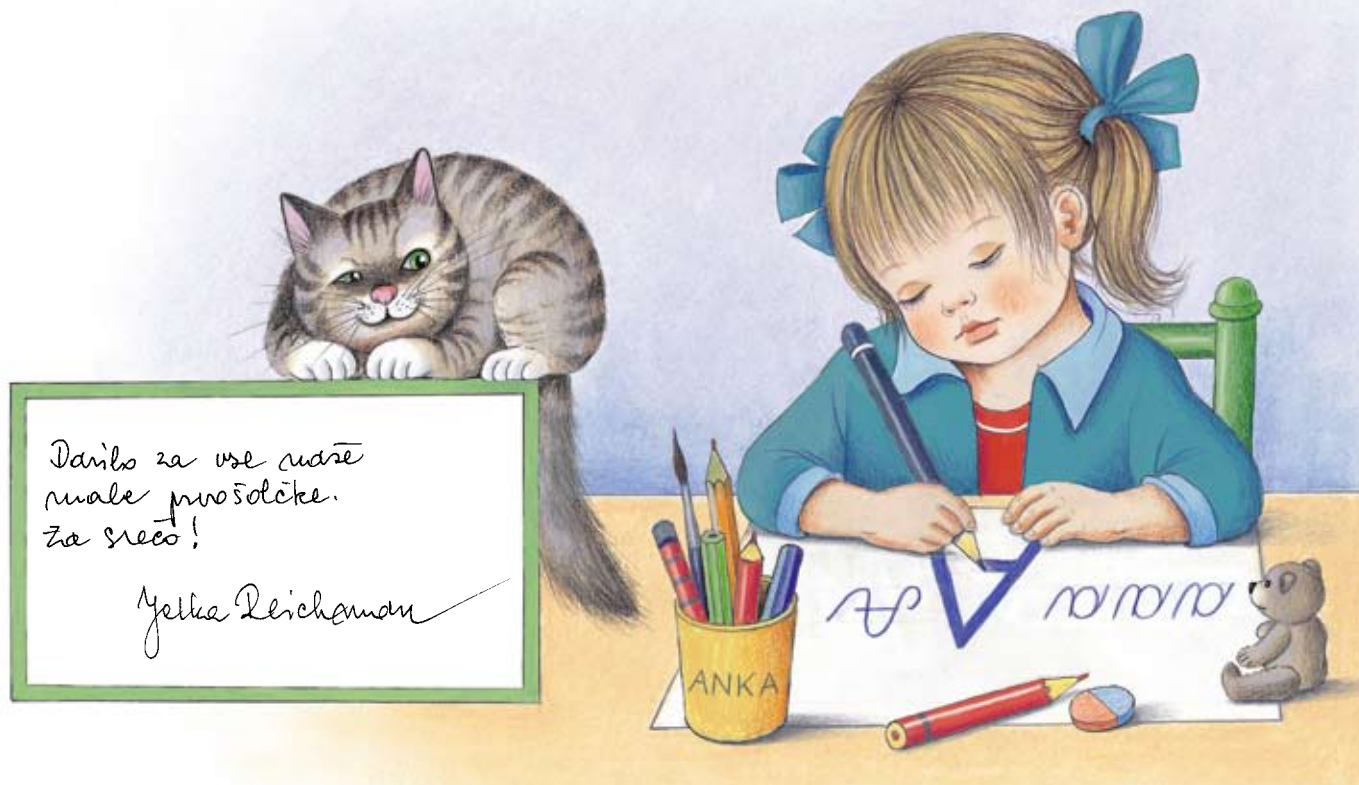
Med ● 9. in 26. junijem je bila v Mestni hiši odprta razstava JSS MOL o evropskem projektu REBECCE, ki promovira obnovljive vire energije za ogrevanje ali ohlajanje ter energetskovo učinkovitost v stavbah in se pod pokroviteljstvom župana letos končuje. Razstavo je odprl podžupan **Jani Möderndorfer**.

● 20. junija je v galeriji Kresija razstavljal slikar **Matjaž Stražar**, ki si je do 12. julija na razstavišču postavil atelje in v njem uprizoril ustvarjalni dogodek *Hodeče slike*, na katerem so lahko gledalci v živo opazovali nastajanje novih del, spremljali umetnikov ples pred platnom in se z njim pogovarjali. Razstavo je odprl župan **Zoran Jankovič**.

● 1. julija je podžupan **Jani Möderndorfer** odprl 5. tradicionalno razstavo *Keramike na Magistratu*.

Ljubljana – svetovna

Knjige kot ustvarjalni navdih

Jelka Reichman: ilustracija pesmi Jožeta Šmita Anka piše, ki jo je slikarska narisala za septembrsko številko Cicibana in prijazno naklonila prvošolčkom za srečo najprej na tem mestu.

Priprave na *Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010* so v polnem teku. Razpis za sofinanciranje kulturnega štirinajstdnevnika, ki bo zagotovo ena največjih in hkrati trajna pridobitev v prihodnjem letu, je že zaključen. Nanj se je prijavilo 5 zainteresiranih ponudnikov, izbrani izvajalec pa bo znan konec avgusta. Do 26. avgusta pa je odprt razpis za pripravo programov v okviru tistih programskih vsebin, s katerimi je Ljubljana kandidirala za naslov svetovne prestolnice knjige. Razpis objavljamo na strani 11. O knjigi in branju tokrat razmišljajo letošnji Župančičevimi nagrajenci, slikarka in ilustratorica Jelka Reichman, dramski igralec Branko Završan, književnik in gledališčnik Andrej Rozman – Roza, pesnik in znanstvenik dr. Miklavž Komelj, članica častnega odbora *Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010* prof. dr. Manca Košir in članica organizacijskega odbora mestna svetnica prof. dr. Milena Mileva Blažič.

Župančičevi nagrajenci o knjigi

Jelka Reichman:

»V knjigah je vse!«

Ob prejemu Župančičeve nagrade za življenjsko delo vas je župan Zoran Jankovič povabil na sprehod po Ljubljani, da bi vas počastil in da bi si ob tem ogledali nove ureditve v središču mesta. Kakšen občutek imate po tem srečanju glede napredovanja Ljubljane, vašega mesta, o katerem ste tako ljubeče spregovorili na podelitvi?

Res, gospod župan Zoran Jankovič je bil več kot ljubezniv. O tem, da je zelo očarljiv, preprost – skratka, ljudski človek, niti ne bi govorila. Predvsem je zelo sposoben in daje vtis, da

vse, kar počne in izvaja, uresničuje igraje in z veseljem. Vse mu je v izziv. Nikjer nisem začutila neke mučne dolžnostnosti, ampak čisto radost. Sprehodila sva se po levem bregu Ljubljanice in si ogledala že skoraj dokončani sprehajalni del. Mislim, da bo končni rezultat enkrat. »Moja Ljubljana« pod njegovim županstvom samo pridobiva.

Ker se bližata vaš življenjski jubilej in Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010, nam povejte, če že veste, kako bo zaznamovan vaš umetniški opus in kako boste morda vpleteni v slavje knjige v prihodnjem letu?

Vem samo to, da bo prihodnje leto Ljubljana svetovna prestolnica knjige. Zagotovo bom tudi osebno sodelovala. O podrobnostih in svoji vlogi, ki jo bom pri tem imela, pa še ne vem veliko.

Kaj vam pomeni knjiga kot bralki in kot ilustratoriki?

Na to vprašanje bi pa lahko odgovarjala celo večnost. Zame je bila in je knjiga nekaj najlepšega. Meni osebno je življenjsko pomembna. V knjigah je vse! Tu so zbrane vse misli, dosežki, informacije, resnice, laži, znanost, umetnost, filozofija, kuharski recepti, vse! In to nešteti generacij. Če pa upoštevam še umetniški naboj in estetsko obliko, ki ju premorejo prenekatere knjižne izdaje, je pa to sploh nekaj čudovitega. Lahko rečem, da mi je bila že od zgodnjega otroštva knjiga najlepše darilo. Rezultat je ta, da se doma v knjigah že skoraj dušim.

Katere knjige so vas tako navdihovale v otroštvu, da vas spremljajo v srcu še danes?

Ko sem bila otrok, je bilo knjižic in posebno slikanic za otroke malo. Vendar sem tudi iz te

prestonica knjige 2010

pičle ponudbe dobila včasih katero. Nosila sem jo v posteljo. Knjigice mi je takrat prebirala mama; bile pa so moj največji zaklad. Že zelo majhna sem znala na pamet pesmice Otona Župančiča, tudi Frana Levstika, Utve in pozneje Anice Černejeve. Rada sem imela tudi *Miškolina in Nano, malo opico* pisatelja Josipa Ribičiča. Niti sanjalo se mi ni, da bom kasneje gospoda Ribičiča osebno poznala in ilustrirala njegovega Miškolina. Mimogrede, to je bila moja prva Velika slikanica. - Knjiga, ki pa je tako rekoč moj »katekizem«, pa so *Ptički brez gnezda* Frana Milčinskega.

Kaj trenutno berete in kateremu pisatelju ali pesniku rišete literarne junake?

Berem vsak dan. Seveda šele zvečer v postelji, preden zaspi. Obvezno! Tudi če sem še tako utrujena. Vsaj pol ure. Največkrat berem kako delo na novo (trenutno *Vdovca*), velikokrat pa se tudi vračam k neštetokrat prebranim knjigam in obnovim samo kakšno meni ljubo pasajo čisto po trenutnem duševnem razpoloženju. O načrtih sem pa raje tiho. Da se ustvarjalna energija ne razprši. Jih pa imam!

Veseli bomo, če lahko svojim someščanom in someščankam, ki občudujemo vaše delo in zdaj še procelje Pediatrice klinike, naklonite v objavo kakšno ljubko še neobjavljeno postavico, da nam ljubeznivo pomežikne v vašem imenu.

Mislím, da je edino, kar še ni objavljeno, tisto, kar ravnokar rišem. To je sličica za prvo septembrsko številko revije Ciciban. Pesmico je napisal Jože Šmit. Naslov pa je *Anka piše*. Naj bo prav ta darilo za vse naše male prvošolčke. Za srečo!

Branko Završan:

»Zvrtil se mi ob misli, koliko knjig je napisanih«

Kaj vam pomeni knjiga kot bralcu in kaj kot piscu?

V prvi vrsti privilegij. Privilegij časa. Tako za branje, še bolj pa za pisanje si težko vzamem čas. Tu ne govorim o delovni literaturi, ki jo je treba prebrati, temveč o izletih v iluzijo, v genialni ustvarjeni svet posamezne zgodbe. Ko vstopim v knjigo, imam občutek nedotakljivosti, varnosti. Tisti navidezni svet mi pusti, da se odzivam samo tako, kot se hočem in morem, ničesar ne pričakuje od mene. Takrat se končno počutim doma. Če sem že obravnavan kot pisec, je res, da si želim napisati tudi knjigo, ne le scenarije, članke in gledališke vragolije. Nekaj se je že zapisalo, še več se pa mora. A tu je spet to peklensko vprašanje časa.

Če pa se postavim v vlogo avtorja knjige, se mi zvrtil ob misli, koliko knjig je napisanih, koliko neprebranih in kaj sploh pomeni še ena več. Sploh, če naj bi bila ta knjiga moja. Sicer pa je izkušnja dosedanjega pisanja predvsem temeljit

dialog s samim seboj, česar mi ne omogoča noben drug medij. Povsod drugod je potrebno svoja vprašanja ali teme, transponirati v govornico medija, kar je sicer moj poklic in na to pristajam, a se je v vseh letih le nabralo prtljage, ki bi jo rad nekam odložil. Strnjeno.

Aprila prihodnje leto v zvezi z Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010 odpotujete v Pariz z Brelom. Imate v mislih še kakšno akcijo v počastitev tega naslova oz. prihodnjega svetovnega leta knjige v Ljubljani, ki bi jo želel uresničiti? Imam!

Na željo Ivane Djilas sem prevedel knjižico otroških pesmi *Još nam samo ale fale* Ljubivoja Ršumovića (v prevodu: *In če pride zmaj nazaj*), z odličnimi ilustracijami, ki naj bi bila nekakšen srbski *Maček muri*; vsi otroci jo poznajo. Poleg gledališke predstave bi zelo radi izdali tudi knjižico.

Kaj trenutno berete in kaj pišete?

Viva sexico Nenada Veličkovića in *Kulturo potepanja* Irene Weber.

Končujem pa pisanje songov za predstavo *Tom Sawyer* v Celjskem gledališču. Nekaj sem jih prevedel, nekaj pa pišem novih. Sicer se mučim s scenarijem novega mesečnega Kabareta na nacionalnem radiu, a sem še vedno v fazi kopičenja raznih idej in domislic. Mislím, da se moram prej spočiti, preden bom lahko kaj kompleksnega rodil. Zelo naporna sezona je za mano, da še malo potarnam.

Prosimo za odlomek iz pisanja, ki ga trenutno pripravljate za objavo ...

Pa naj bo ena pesmica iz zbirke *In če pride zmaj nazaj*; saj je to vendarle naš simbol.

Konec enega zmaja

Enkrat en zmaj ni več hotel bit živ, saj vsakdan mu je bil preveč siv.

V svojem dvorcu kraj sive reke, životaril je vse svoje zmajevске veke.

Dež je padal, dnevi so tekli, trkal na sto vrat, mogoče tud' dvesto, a vendar povsod neprijazno so rekli, da nobeno ni prosto delovno mesto.

Po vseh: »izgini, ven se pober« ... nasmehne se sreča mu, nič več zakleta. Ponudijo mu, da naj bo šofer mestnega pótniškega prometa.

Spet je pomlad in mesec maj, ko slišiš pet ptice, komarje ... Za volanom devetnajstke vam sedi zmaj, na progi Tomačevo – Barje.

Zvečer ko pripelje bus v garaže, kolegij o njem govore vse naj naj... Vendar mu je vseeno najdražje, ko rečejo: voziš pa kot pravi zmaj!

Andrej Rozman – Roza:
Skopuh oz. kako se
»slovenščina strokovno popiše in arhivira, za javno rabo pa se da možnost cenejši evropski konkurenci«

Kaj vam pomeni knjiga kot bralcu in kaj kot piscu?

Kot bralec imam knjigo najrajši takrat, kadar postane prostor potovanja v druge kraje, čase in predvsem misli. Počitnice se mi začnejo, ko imam dovolj časa, da se potopim v kakšno debelo knjigo. Kot piscu pa mi je v veselje, da s knjigami moje pisanje dobi prijetno in priročno obliko. Ker pišem tudi za otroke, imam še dodatno srečo, da so moje knjige ilustrirane. Z ilustracijami knjige dobijo privlačno podobo, moja besedila pa novo dimenzijo.

Se boste prijaviili na katerega od javnih razpisov mesta za program /Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 in če, s kakšnim programom, če pa ne, kaj bi si želeli, da se vam posreči knjižnega izpeljati v tem letu?

Na razpis se nisem prijavil, saj se s promoviranjem svojih knjig že brez tega precej ukvarjam, ko nastopam po šolah za zaključek branja za Bralno značko in po knjižnicah. Z veseljem bom to počel tudi v tistem času, če me bo kdo povabil. Drugi moj program, ki se tiče knjige, je moja skupnost tistih, ki verjamemo, da je v Sloveniji možna ničta stopnja davka na izdelke, ki širijo slovenščino. Se pravi tudi ali predvsem na knjigo. Nesprejemljivo je, da imajo v EU davka oproščene knjige le Veliki Britanci, ki imajo že brez tega tržno najbolj uspešen jezik. Če hočemo ohraniti Evropo majhnih narodov, moramo tem jezikom dati možnost.

Ker smo Slovenci najmanjša evropska nacionalna država, je logično, da pride taka pobuda prav od nas. Ker pa je težava z izumiranjem jezikov svetovni problem, bi bilo treba iz naše vere v davčno razbremenitev izdelkov, ki širijo jezik, narediti širšo akcijo. Upam, da bo v času *Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010*, priložnost in interes tudi za to.

Kaj trenutno berete in kaj pišete?

Trenutno z velikim užitkom berem zadnji roman Miloša Urbana *Lord Mord*.

Dogaja se v Pragi v začetku dvajsetega stoletja v času konfliktov med Čehi in Nemci. Končujem pa muzikal *Kdo se boji človeške ribice*.

Prosimo za odlomek iz tistega, kar trenutno pripravljate za objavo.

Trenutno so pri Cankarjevi založbi pred objavo moja dramska besedila.

Glede na knjižno tematiko je mogoče najprimernejši odlomek iz monokomedije *Skopuh*.

Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010

Knjige kot ustvarjalni navdih

Foto: Dunja Wedam

Takole je julija vabila k branju postavitev Omizja Silvana Omerzuja v izložbi knjigarne Konzorcij. Omizja so sicer postavljena v Mednarodnem grafičnem likovnem centru že od 16. junija in bodo še do 16. avgusta.

Andrej Rozman Roza: Skopuh

Odlomek iz monokomedije

Ne rečm, če bi moral za uporabo tujih jezikov plačvat avtorske pravice!
 Pa je treba sam narodu pomagat, da pride sam do preproste resnice, da bo kultura dost bl pestra in bistven cnej, če se globaliziramo čimprej.

In to dosežt sploh ni težko! Slabš k bo kulturi šlo, bl ga zarad né bo sram, rajši si bo narod pisou sodbo sam!

In bo sam zahtevou, da se znebimo jezikovnih mej, slovenščino pa damo u strokovne roke in u muzej, da jo bodočim rodovom ohranmo táko, k nej bi bla, brez nepotrebnih dopounil in včasih prav vulgarnih tujih ustnih in ostalih izročil.

Ampak enim se zdi to nedopustno. A to se jim pa ne zdi nedopustno, da se davkoplachevauski dnar investira, v nekej, kr ns dokazano zavira – na področju razvoja visokega šolstva, turizma in še marsikje!

Ne rečm, če bi s slovenščino načrtval prodor na tuje trge. Pr čemer jz dobr vem, kako dosečt, da se sloveščina plasira ne sam do Trsta in Celovca, ampak globalno! Sam to zahteva resn in profesionaln pristop, tko da lahko to vzamete predvsem kot neuradno vabilo eventualnim investitorjem. Dokler finančna konstrukcija ni pokrita, pa je z ekonomskega vidika edin smotr, da se slovenščina strokovno popiše in arhivira, za javno rabo pa se da možnost cenejši evropski konkurenci. In tle se nm že sami ponujajo tko Italjani kt Nemci, da nm pomagajo, da končn dokončn razbremenimo potrošnike, proizvajauce in trgovino.
 Ker če smo se odločil za tržno ekonomijo, je

enim stvarm treba rečt pač adijo. Tisti, k so proti, nej se pa spomnjo, da najboljša umetnost itak izvira tam in takrt, k se jo zatira. Tko da lahko po ukinitvi subvencij in ostalih državnih intervencij na področju proizvodne slovenske kulture pričakujemo clo kvalitativn dvig. Predvsem pa bodo njeni uporabniki z no še zmer ohranil svoj vsakodnevn stik. Ker za knjige se nam pa ni za bt, sej se jih je od takrt, k so smo bli še ogroženi, zatirani in podjarmleni tko velik nabral, da je vprašanje, če mamó še sploh dost časa, da jih bomo vse prebral. Zato jz pravm: Preden novo tiskat damo, preberimo, kar imamo! Dnar pa vlagejmo v tist iz česar bo korist!

Dr. Miklavž Komelj: Širjenje knjig med »ljudske množice«

Kaj vam pomeni knjiga kot bralcu in kaj kot pesniku in znanstveniku?

Knjigo imam še vedno za največji človekov izum. S knjigami se res nenehno ukvarjam in pri tem nisem imun niti na »avratičnost« redkih izdaj, toda bolj od vsega drugega doživljam knjige kot »misleče predmete«, ki med drugim odpirajo tudi možnost komunikacije z drugimi časi (neizmerno mi je všeč, kako se je Machiavelli vsak večer oblekel v slavnostna oblačila, ko je sedel k latinskim klasikom). Knjige so mi nepogrešljiv pripomoček pri delu, kot nas opozarja Brecht, pa so lahko tudi orožje.

Kaj bi si posebnega izmislili za Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010, če denar ne bi bil ovira?

Vsekakor bi se zavzel za dodatno podporo nekomercialnim založniškim projektom,

spodbujal bi prevode teoretskih del, poskušal bi spodbuditi tudi širjenje knjig med, da se izrazim v duhu obdobja, ki ga trenutno raziskujem, »ljudske množice«. In to zahtevnih knjig, ki bi dvigale kulturno raven. Zelo občudujem projekte, kakršen je bil Vasconcelosov v Mehiki v dvajsetih letih prejšnjega stoletja, ko so ljudstvo načrtno »bombardiral« s poceni izdajami Platona, Danteja, Homerja, Tolstoja ... V sistemu javnih knjižnic bi popolnoma spremenil sistem izločanja knjig – današnji sistem, po katerem izločajo knjige, ki si jih nekaj let nihče ne izposodi, povzročila, da iz knjižnic izginejo ravno najboljše knjige. Zamislil pa bi si tudi veliko subvencionirano knjigarno, v kateri izbor knjig ne bi bil podrejen komercialni logiki in v kateri bi bilo tudi ogromno knjig v tujih jezikih – in to nikakor ne samo v angleškem.

Kaj trenutno berete in kaj pišete?

Trenutno berem knjižico Viktorja Šklovskega o Majakovskem, spomine *Horizonti svobode* Vittoria Vidalija, *Bit in dogodek* Alaina Badiouja, monografijo Jacquesa Lassaigua o El Grecu, ponovno berem poezijo Federica Garcia Lorce in še kaj. Berem namreč vedno veliko stvari hkrati. To velja tudi za moje pisanje. Ta hip pripravljam za natis knjigo *Kako misliti partizansko umetnost?*, ki bo izšla jeseni pri založbi *cf. Druge stvari pa naj bodo presenečenje.

Prosimo za odlomek iz tistega, kar trenutno pripravljate za objavo, mogoče pesem ...

Svoje rokopise, če je le mogoče, spreminjam do zadnjih korektur, zato zelo težko kaj objavim vnaprej. V svoji knjigi o partizanski umetnosti pišem tudi o posebni vlogi, ki jo je imela za partizansko gibanje knjiga, zato bom navedel kratek odlomek iz uvoda, ki ga je l. 1944 Mile

»Ljubezen do branja je pogum za lastno notranje potovanje«

Pogovor s članico častnega odbora

Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 prof. dr. Manca Košir

Klopčič napisal k antologiji *Pesmi naših borcev* in ki ga citiram tudi v svoji knjigi:

Pesmi naših borcev

»Marsikateri pesnik, ki je pisal te pesmi, marsikateri tehnik, ki jih je tiskal in opremil, je padel, in morda bo tudi kdo od kurirjev, ko bo nosil prav tole zbirko po naši zemlji, zadet od sovražnikov ali izdajalčeve krogle. Misli nanje, ko boš prebiral te verze, misli na njih napore in žrtvovanje, ko jemlješ v roke naš tisk, misli na vse našete težave, in zavedel se boš, kako dragocena je vsaka črka. Že vse to daje našim knjigam, posebno pa še teje knjigi pesmi posebno vrednost. Kasnejši rodovi jih bodo jemali v roko z enakim ali celo večjim spoštovanjem in ljubeznijo, kakor jemljemo mi v roko prve slovenske knjige, ki jim je očetoval Primož Trubar in njegovi.«

Samo pomislimo: Danes je običajna naklada pesniške zbirke pri najuglednejših slovenskih založbah 500 izvodov. V okupirani Ljubljani, ko so bile za razširjanje ilegalne literature zagrožene najhujše kazni, pa je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet Borovo pesniško zbirko *Previharimo viharje* na začetku l. 1942 ilegalno izdalo v 1500 ciklostiranih izvodih in takoj zatem še v 8000 tiskanih izvodih žepnega formata, skupaj torej v 9500 izvodih. (Ljubljana je imela takrat kakšnih 90 000 prebivalcev.) In to ni bila nezahtevna poezija. Pri tem pa moramo vedeti, da je bila ilegalna tiskarna Podmornica, v kateri so tiskali žepno izdajo, v podzemeljski luknji, iz katere je bilo treba ob slabem vremenu v vedrih odnašati vodo, ki je zalivala prostor (od tod ime). Ob tem se mi je utrnul v zvezi s svetovno prestolnico knjige povsem konkreten predlog. Prostor, v katerem je bila tiskarna Podmornica, je bil po vojni spremenjen v muzejček, ki danes sicer fizično še obstaja, vendar je pozabljen in obravnavan kot zaseben prostor. Ko sem bil pred nekaj leti tam, so bile na panojih z besedili o zgodovini tiskarne odložene vreče krompirja in razna brkljarija. Ko bo Ljubljana svetovna prestolnica knjige, bi lahko ponovno predstavitev te ilegalne tiskarne na kakšen inventiven način vključili v program in tako rešili pozabe prvovrsten kulturni spomenik. Žal se danes vse premalo zavedamo, kako izjemen pojav je bila organizacija OF v Ljubljani v kontekstu evropskega protifašizma. Ljubljana je bila med drugo svetovno vojno ena od svetovnih prestolnic upora. V tem uporu pa so bile orožje tudi knjige.

Slovinci tako ali drugače »beremo z Manco Košir«, zato je povsem samoumevno, da tudi v častnem odboru Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 nosite naslov glasnica slovenske bralne kulture, saj je to samo ubeseditev tega, kar označuje vaše široko širjenje bralne kulture na Slovenskem. Kako se je vse skupaj začelo?

Začeti moram s televizijsko oddajo *Moški – ženske* iz leta 1990, kjer sem svoje goste prosila, naj prinesejo s seboj zanje pomemben predmet. Izkazalo se je, da je večina prinesla knjigo, zato smo se v oddaji spontano začeli pogovarjati o knjigah. Ko so priljubljeno oddajo brez pojasnila ukinili, me je Barbara Rogelj povabila v Cankarjev dom in smo tam pripravljali srečanja *Beremo z Manco*. Potem je prišla k meni še Sonja Klemenčič iz Andragoškega centra RS in me prosila za sodelovanje. Začeli smo s študijskimi bralnimi krožki *Beremo z Manco Košir*.

Bralni krožki so zajeli že vso Slovenijo, koliko jih je in kako vam je to uspelo?

Približno 30 jih je. Najprej smo vzgojili mentorje, za katere smo na Andragoškem centru pripravili predavanja o pomenu branja, o tem, kako se ustvarja skupnost beročih. Na izobraževanja in srečanja z mentorji vselej pridem z ogromno torbo knjig, držim pa se načela, da spodbujam branje sodobne slovenske književnosti, pa tudi knjige kraja, kjer posamični krožek obstaja. Na Ptujtu na primer berejo zelo veliko Potrča, v Novem mestu Trdino. Ljubljanski krožek je žal usahnil, prenehalo pa je tudi izobraževanje mentorjev, ker država to dejavnost financira le še minimalno. Prej je bila za koordinacijo krožkov zaposlena posebna sodelavka Andragoškega centra, zdaj pa so morali skriti programe in nimamo nikogar. Vendar se z mentorji srečujemo, pogledamo, katere nove knjige so izšle, izmenjamo izkušnje, tradicionalno se srečujemo v društvu pisateljev ob svetovnem dnevu knjige in vsako leto priredimo karavano študijskih krožkov na različnih krajih. Kako fantastična energija se ustvarja med nami, to je treba doživeti!

Ali dobijo člani vaših krožkov tudi veselje do objavljanja?

Vsekakor! Študijski krožki so zadolženi, da delujejo v lokalnem in regionalnem okolju na mnogih ravneh, več komunicirajo, saj je socialna dimenzija bistvena. Lani smo se srečali pri članu zelo aktivnega kočevskega krožka, ki je obnovil domačijo v etnološki muzej in je tudi že napisal knjigo o svoji dediščini. V Radgoni so člani krožka brskali po podstrešjih za pesmimi domačina Manka Golarja in izdali njegovo pesniško zbirko. Eden od ciljev študijskih krožkov je promocija branja v lokalnem okolju. V Dolenjskem listu imajo novomeški krožkarji svojo rubriko, v radijskih oddajah predstavljajo knjige, prav tako na lokalnih televizijah. Organizirajo javne predstavitve knjig, na primer na srečanjih v kavarnah. Iz mariborskega bralnega krožka je zrasel imeniten vseslovenski pesniški turnir. Po zaslugi izjemne mentorice Zore A. Jurič, ki obožuje poezijo. Lansko leto je denimo zmagala Veronika Dintinjana, prej Erika Vovk,

Foto: zasebni arhiv

Članica častnega odbora Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 v vlogi ambasadorke slovenske bralne kulture prof. dr. Manca Košir.

obe čudoviti pesnici. Za Maribor kot evropsko prestolnico kulture 2012 smo predlagali, da postane ta pesniški turnir mednaroden.

Na katerih prizoriščih pa lahko v Ljubljani »beremo z Manco«?

Iz Cankarjevega doma sem se najprej za tri leta preselila v očarljivo kavarno Maximarketa, a se je ta prostor izkazal premajhen za vse bralce, zato se zdaj srečujemo v kavarni Union. Tukaj nisem hotela ponoviti istega modela branja, zato sem začela pogovore tudi o knjigah pod naslovom *Dober večer z Manco Košir*; promovirala sem različne organizacije, ki delujejo za dobrobit soljudi: *Medover.net*, *Familylab*, pa *Ve زال* za svetovanje zakoncem. A me je organizatorica prireditev v tej mestni kavarni s tradicijo in šarmom meščanske kulture, tudi bralne, prosila, naj se posvetim branju knjig, da se bomo začeli pripravljati na *Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010*. Tako se *Dober večer* oktobra spet spremeni v večere *Beremo z Manco Košir*, ki se bodo dogajali vsak drugi četrtek v mesecu. V Kavarni Union vsako prvo soboto v mesecu vodim tudi radijsko oddajo *Prizma optimizma* in znotraj te oddaje gostje že spet prinašajo knjige. Predsednik dr. Danilo Türk je prinesel ročni kovček, poln knjig. Zadnjič je kmetovalec Zvonko Pukšič prinesel *Esensko poslanico miru*, knjigo, ki ga je popeljala na novo pot, da zdaj na kmetiji Zel goji rastline po načelu ekološkega biodinamičnega kmetovanja. Profesorica sanskrta Tamara Ditrich je prinesla *Medvedka Puja*, razkošna kulturna ustvarjalka Katjuša Trampuž pa *Piko Nogavičko*.

Vaš glas že zdaj na vsakem koraku promovira Ljubljano – svetovno prestolnico knjige 2010. Zagotovo imate tudi nešteto lastnih idej. Kakšnih na primer?

Z velikim veseljem sem sodelovala s Študentsko založbo, ki je prijavila svoj program na razpis Mestne občine Ljubljana. Skupaj smo domislili koncept mednarodnega literarnega festivala, ki obsega branje v vrtcih, delavnice za srednješolce,

Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010

Knjige kot ustvarjalni navdih

tudi izobraževanje za mentorje študijskega bralnega krožka, saj je sramota, da Ljubljana nima nobenega, in še vrsto različnih akcij, tako tudi branje v izložbi, o katerem sem naglas razmišljala, še preden se je letos zgodilo v Mladinski knjigi. Mislim, da bi morali brati tudi v trgovinah. Največastnejša akcija bralnih krožkov je bila okupacija Name pred nekaj leti, ko smo to veleblagovnico v središču mesta s knjigami, recitiranjem, glasbo, podpisovanjem knjig, igrkami za otroke ipd. zavzeli od kleti do zgornjega nadstropja. Prileteli so padalci, imeli smo godbo na pihala pred Namom, nastopili so Rdeči noski. V Kleti smo brali Golarja, Tone Pavček je poskušal vino in recitiral svoje pesmi o vinu, v 1. nadstropju so pisatelji izmenično podpisovali knjige vsako uro, pri perilu je mentorica Zora Jurič s svojimi krožkaricami brala erotično poezijo, na otroškem oddelku smo brali Medvedka Puja. Desetine krožkaric je hodilo naokrog s košaricami, v katerih so bile izpisane lepe misli iz različnih knjig, ki so jih podarjale mimoidočim. Našega branja se je udeležilo okoli 10.000 ljudi! Tudi za *Ljubljano – svetovno prestolnico knjige* bo treba kje izvesti tako »okupacijo«. Poleg tega bi se moralo branje dogajati po vseh parkih, tako da bodo naši krožki prišli še kako prav, zato upam, da bo Mestna občina Ljubljana podprla izobraževanje novih mentorjev. Aktivna bom v odboru za promocijo branja, izmislila pa si bom še vrsto akcij, brez skrbi.

Vaša ideja je ustanovitev knjižnice v bodočem hospicu in zbiranje denarja zanjo. Kako ste se lotili tega podviga?

Idejo zanjo mi je dala srčkana knjiga Elizabeth Gilbert *Jej, moli, ljubi*, v kateri avtorica z zbiranjem denarja za svoj rojstni dan kupi na Baliu hišo zdravilke, ki so ji vzeli dom. Idejo sem ponovila in za svoj šestdeseti rojstni dan zbirala denar za knjižnični fond hospica. Decembra bomo namreč pod Golovcem odprli prvo hišo hospica na Slovenskem in zanjo potrebujemo opremo in denar. Namesto daril se je na hospičevem računu za *Mančino knjižnico* nabralo skoraj 4000 evrov. Izbrane kolumne iz revije *Obrazi*, ki so lani izšle v hitro razprodani in ponatisnjeni knjigi *Otoki svetlobe*, tudi prispevajo za našo hišo hospica. V času letošnjega knjižnega sejma bo izšla že

nova knjiga *Objemi srca*, katere honorar prav tako namenjam tej knjižnici. Če namreč kdo potrebuje miren kotiček, da vzame v roko knjigo in se duhovno nahrani, so to hudo bolni in njihovi sorodniki. Ko bo hiša zgrajena, jo bomo opremili za ta posvečeni namen. Veliko knjig so nam knjigarne že obljubile v dar, tako da bodo police v hipu napolnjene. Naj omenim še prekrasno ustanovo, katere glasnica sem tudi. To so *Krilca*, darilca s čarobno močjo. Gre za dobrotelno, s katero darujemo različna darila pomoči potrebnim. Darujemo jih za srečo tistih, ki jim pošljemo posebno čestitko Krilc, iz katere razberejo, da smo za njihov rojstni dan ali rojstvo otroka ali odhod v pokoj ali kaj podobno pomembnega darovali na primer čebelnjak slovenski čebelarški družini, drevo za park Mozirje, jezikovni tečaj za begunce, superge za siroto iz Bosne, zdravila za slepega otroka na Tibetu, kupimo lahko del amazonskega gozda, da ne bo izsekan. Pa seveda pomagamo izobraževanju prostovoljcev hospica za delo z umirajočimi in žalujočimi. In še marsikaj, pogledjte na www.krilca.si! V soboto, 10. oktobra, bomo imeli na svetovni dan paliativne oskrbe in hospica v veliki dvorani hotela Union dobrotelni koncert, katerega pokrovitelj bo predsedniški par. Pričakujemo tudi predsednikov nagovor.

Za tako številne podvige s širjenjem bralne kulture morate imeti posebno močno motivacijo. Kaj vas tako strastno žene?

Branje je notranje potovanje in je najlepša avantura, v kateri spoznavša, kdo si. Za prepoznavanje sebe vedno potrebuješ ogledalo. Ljubezen do branja je pogum za lastno notranje potovanje. Samo človek, ki ima stik s svojo notranjostjo, s svojo dušo, lahko polno zaživi, zažari ter služi tudi drugim. Če tega stika nimaš, boš težko kaj dobrega (slabega pa obilo!) naredil za druge. Nesrečni ljudje navadno povzročajo nesrečo, srečni pa širimo svoj objem. Pri tem knjige lahko izjemno veliko pomagajo kot stik s svojim sebstvom, z lastno notranjo bitjo. Možgani, ki veliko berejo, so drugače strukturirani kot možgani, ki samo gledajo televizijo in filme. Branje nam je potrebno, da kot ljudje ostanemo celi. Z zgodbami najbolje osmišljamo življenje in sočutno sprejemamo druge poti kot enakovredne lastnim.

Katera knjiga pa vam je trenutno najljubša?

To je knjiga Neli Kodrič Filipič *Punčka in velikan*, v katero sem se v hipu zaljubila in govori o tem, kako je imel velikan majhno punčko, ki pa jo je hudo ranil. In punčka je zrasla v velikanko, ki je imela majhnega sinka, ki ga tudi hudo ranila. To je tudi slikarsko lepa knjiga, z oljnimi slikami jo je pospremil hrvaški slikar Tomislav Torjanac, za katerega napovedujem, da ga bo čez nekaj let poznal ves svet. Isto tematiko čuteče in v božanskem jeziku obdeluje Alenka Rebula v knjigi *Globine, ki so nas rodile*. Vodilo te knjige pravi isto kot Nelina: *Vsakokrat, ko se občutljiv odrasli človek zazre v oči majhnega, začuti, da se tiho premikajo globine, v katerih spi spomin.*

Lahko izberete 15 vrstic besedila, ki ga trenutno pišete in še ni bilo objavljeno?

Te dni zaključujem knjigo pisem *Drugačna razmerja* – svojsko nadaljevanje *Moških pisem* – in prepisujem vam kratek odlomek iz zadnjega pisma, ki sem ga napisala ženi homoseksualnega moškega. Navdihljen je prav z Alenkinjo knjigo.

19. julija 2009

Draga Ida,

tvoje pismo sem prebrala večkrat. Globoko pretresena. Namesto da bi ti odpisala, sem začela brati knjige, da bi dobila ključ do tvoje duše in vsega, kar je vanjo potopljeno.

*Ne maram psihoanalize, ker se mi zdi, da prej utrjuje boleče vzorce, kot pa razrešuje težave in rahlja emotivne vozle, zaradi katerih je zadržan naš vrat – zato molčimo, je zadržano naše srce – zato ne ljubimo, je zadržana naša duša – zato ne zaupamo. Čeprav psihoanalize kot psihoterapije ne bi upala nikomur priporočati, pa z njo verjamem, da so naši temeljni čustveni (saj drugi kot čustveni niso usodni za kakovost bivanja) problemi zapisani v genih in okrepljeni v ranem otrostvu. V vsako celico našega telesa je vpisan spomin na družinske vzorce, ki so nas zaznamovali. Ali, kot pravi lep naslov izjemne knjige Alenke Rebula (ki je napisala tudi uspešnico *Blagor ženskam, najlepšo knjigo o polni, razkošni ženskosti, kar sem jih brala*), gre za *Globine, ki so nas rodile*. Podpišem njeno temeljno misel: »Naša otroška zapuščenost lahko dolgo in neopaženo tli, a v najtežjih preizkušnjah nas zajame z vso svojo pradaavno ranjeno močjo. V hudi zapuščenosti, v strahu in obupu vsi ljudje spet postanejo otroci. Takrat morda odkrijemo, da se ne znamo podpirati, pomiriti in ljubiti. Takrat tudi spoznamo, kako zelo zamerimo staršem in kako jim ne moremo odpustiti, da nas niso znali opremiti z življenjsko močjo in zaupanjem vase, kako jih ogorčeno sovražimo. Starši se nekoč postarajo in umrejo, a nepotlačena bolečina njihovih otrok preživi in semena gorja vzklijejo v novih družinah.«*

Ida draga, pravo vprašanje zate zato ni, kako je bilo živeti s homoseksualcem, temveč, kot tudi sama ugotavljaš: »Nisem se dovolj cenila, da bi izstopila iz razmerja, ki me ni moglo zadovoljiti.«

Foto: Dunja Wedam

V letošnjem vročem poletju Knjižnica pod krošnjami še vabljuje kliče v Tivoli.

Branje kot poglobljen študij

Pogovor s članico častnega odbora Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 mestno svetnico prof. dr. Mileno Milevo Blažič

Foto: Miha Fras

Članica organizacijskega odbora Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 mestna svetnica prof. dr. Milena Mileva Blažič.

Kot članica organizacijskega odbora Ljubljane – svetovne prestolnice 2010 imate zagotovo celo vrsto idej in pobud, kako to leto obeležiti – poleg bogatega nabora programskih vsebin, na podlagi katerih je Ljubljana ta naslov dobila. Jih lahko zaupate?

Ena od takih idej je, da bi župan Zoran Jankovič posvojil Hribarjevo zapuščino v Nuku in tako finančno omogočil urejanje še neurejenega dela arhiva. Sama se namreč v pripravi na Hribarjev simpozij in znanstveno monografijo, katere urednik je ddr. Igor Grdina, ukvarjam s pregledovanjem te zapuščine. V njej mi je kolega mag. Marijan Rupar pokazal fragment Hribarjeve znanstvenofantastične pripovedi na 17 straneh, ki sem jih že prepisala, prav tako pa tudi njegovo obsežno *Srednjeveško povest o Izidorju Fučcu*. Sodelavci simpozija in monografije smo si že razdelili okvirna področja in sama sem se odločila za obravnavo te znanstvenofantastične pripovedi, srednjeveške povesti, ki šteje 26 zvezkov ter novoletnih govorov, ki so literarizirani.

Katera knjiga se vas najbolj dotaknila v otroštvu?

Prva taka knjiga je bila *Alica v čudežni deželi*, ker sem jo brala na začetku osnovne šole. Zdelo se mi je tako nelogična, da je bil moj prvi stik s književnostjo pravzaprav negativen. Vendar sem vse to premagala in sem se pozneje posvetila književnosti. Značilno zame pa je, da so me že v otroštvu bolj pritegnile knjige za odrasle. Tako sem v osnovni šoli prebirala Maupassanta in Dostojevskega.

Kaj pa trenutno poleg Hribarjeve zapuščine še prebirate?

Prebiram najmanj 10 stvari hkrati, ki jih pravzaprav poglobljeno študiram, manj pa berem. Ker pripravljam tri referate o literaturi Svetlane Makarovič, prebiram njene pravljice. V zvezi s tem študiram Bahtina, ki obravnava subverzivnost v literaturi, saj pravljice Makarovičeve sodijo v subverzivno mladinsko književnost. Bahtin

je avtor, ki me je fasciniral. Študiram tudi teorijo intertekstualnosti Marka Juvana, saj ob pravljicah Svetlane Makarovič ugotavljam, da so njene pravljice vpete v najmanj dvatisočletno tradicijo: precej citatov se navezuje na Ezopove basni, na svoj način tudi Biblijo, na Peraultove in Grimmove pravljice. Začela sem študirati Marjetko Golež Kaučič, ki je analizirala slovensko ljudsko pesem. S študenti delamo spletni portal slovenske mladinske književnosti, ki poteka že dve leti. 500 študentov tam objavlja seminarske naloge o slovenski mladinski književnosti (http://sl.Wikipedia.org/wiki/Wikipedija:WikiProjekt_Slovenska_mladinska_književnost), če pa dobijo dovoljenje, dodajo tudi književna besedila obravnavanih avtorjev (http://sl.wikisource.org/wiki/Wikivir:Zbirka_slovenskih_mladinskih_leposlovnih_besedil). To je tudi darilo *Ljubljani – svetovni prestolnici knjige 2010*, posebno poglavje je podprojekt Motiv mesta Ljubljane v slovenski mladinski književnosti (http://sl.wikipedia:WikiProjekt_Motiv_Mesta_Ljubljane_v_slovenski_mladinski_književnosti). Ob tem želimo pokazati, da se da marsikaj z dovolj dobre volje narediti sociocentrično. Ker me študentje povprašajo za mnenje ali obravnavajo besedila, prebiram tudi besedila, ki jih sicer morda ne bi, da jim lahko pomagam. Tako me je študentka, ki se ukvarja z ljudsko poezijo, ponovno navedla k prebiranju Karla Štreklja, Slovenskih ljudskih pesmi 1 – 4, posebej otroške pesmi, berem tudi najodobnejše mladinske avtorje: Miklavža Komelja, Cvetko Sokolov, Petra Svetino, Anjo Štefan in sodobne avtorje, ki še niso znanstveno obdelani.

Ste ena od najbolj pobudnih mestnih svetnic. Povejte, prosim, katere vaše pobude so na vrsti, da se uresničijo, potem ko ste uspešno prenovili mestni odlok o priznanjih, zasnovali cikel srečanj z velikimi osebnostmi v Mestni hiši z naslovom Vizionarji in ko intenzivno sodelujete pri pripravah na obeleževanje stoletnice izteka županskega mandata Ivana Hribarja.

Trenutno sodelujem pri pripravi knjižne izdaje faksimila doslej znane najstarejše listine o imenu Ljubljana iz leta 1112-1125 (*Leibach castrum*) z znanstveno razlago akademika prof. dr. Petra Štiha, pred nekaj leti objavljene v glasilu, in obeležjem ženskih demonstracij leta 1943. Sem predsednica strokovne komisije, ki je dala to pobudo. Čeprav ne gre za področje mojega znanstvenega dela, sem imela možnost pritegniti k zgodovinski razjasnitvi demonstracij največje strokovnjake na tem področju. V komisiji se zdaj nagibamo k temu, da najdemo nadomestno lokacijo spomeniku, ki je prej stal pred Stolnico, saj želimo preseči ideološko nasprotje levo-desno, Cerkev-Država tako, da bi obe strani priznali ženske kot subjekt in da spomenik ne bi izzival novih protestov, marveč da bi dobil pietetno mesto na eni izmed dejanskih lokacij v bližini Stolnice. Predlagano je novo obeležje ženskim demonstracijam 1943 proti fašističnemu režimu ter spomenik

ženskemu pogumu in njihovem človekoljubnemu prizadevanju evropskega pomena, ki bo stal na območju Pogačarjevega trga, kjer je del demonstracij tudi dejansko potekal 21. junija 1943. Dala sem pobudo, da bi bilo več spomenikov v Ljubljani namenjenih tudi ženskam, želim pa si tudi, da bi dobili nagrado, mogoče na področju znanosti, poimenovano po ženski. Prva doktorica znanosti je bila Anka Kansky Majer, prva docentka dr. Alma Sodnik itn. To so koraki, s katerimi bi udeležili načelo enakih možnosti.

Ivan Hribar: Fragment povesti

(V *Rokopisnem oddelku Nuka* so označili to delo kot *Fragment povesti*. Ohranjenih je le 15 strani v tipkopisu z avtorjevim naslovom *Predgovor* (4 str.) in *Prvo poglavje z naslovom: O živem bitju, ki se je naučilo iznajdb* (8 str.), drugo poglavje: *Od kože do nebotičnika* (3. str.) V nadaljevanju fragmenta Ivan Hribar omenja ključne pojme, in sicer *svetlobno leto, Einsteina, življenje leta (anno Domini) 234.000.000, razvoj človeka in človeštva ipd.*)

Predgovor

S početka je bilo vse tako strašno enostavno. Zemlja je bila središče vsega in nebo ljubeč, moder zvončast steklen pokrov. Po noči zvrtili so angelčki luknjice v ta pokrov, pa je na njem bilo tisoče zvezdic. Toda nekega lepega dne dejal je nek pogumež, ki si je bil nekje za pol tolarja kupil otroški daljnogled: »Pogledati moram vendar, v kakšni zvezbi je to vse skupaj!« Tedaj pa se je dogodilo marsikaj zanimivega.

Pred vsem so ljudje naprosili solnce, naj pride v sredo vsega in da ostane ondi do konca svojih dni.

Nato pa je človeštvo odkrilo, da naš takoimenovani solnčni sestav niti ni začetek in konec vsega, temveč da je le prav majhen delec nečesa drugega, ki plava nekje v nekem neznatnem kotu Rimske ceste.

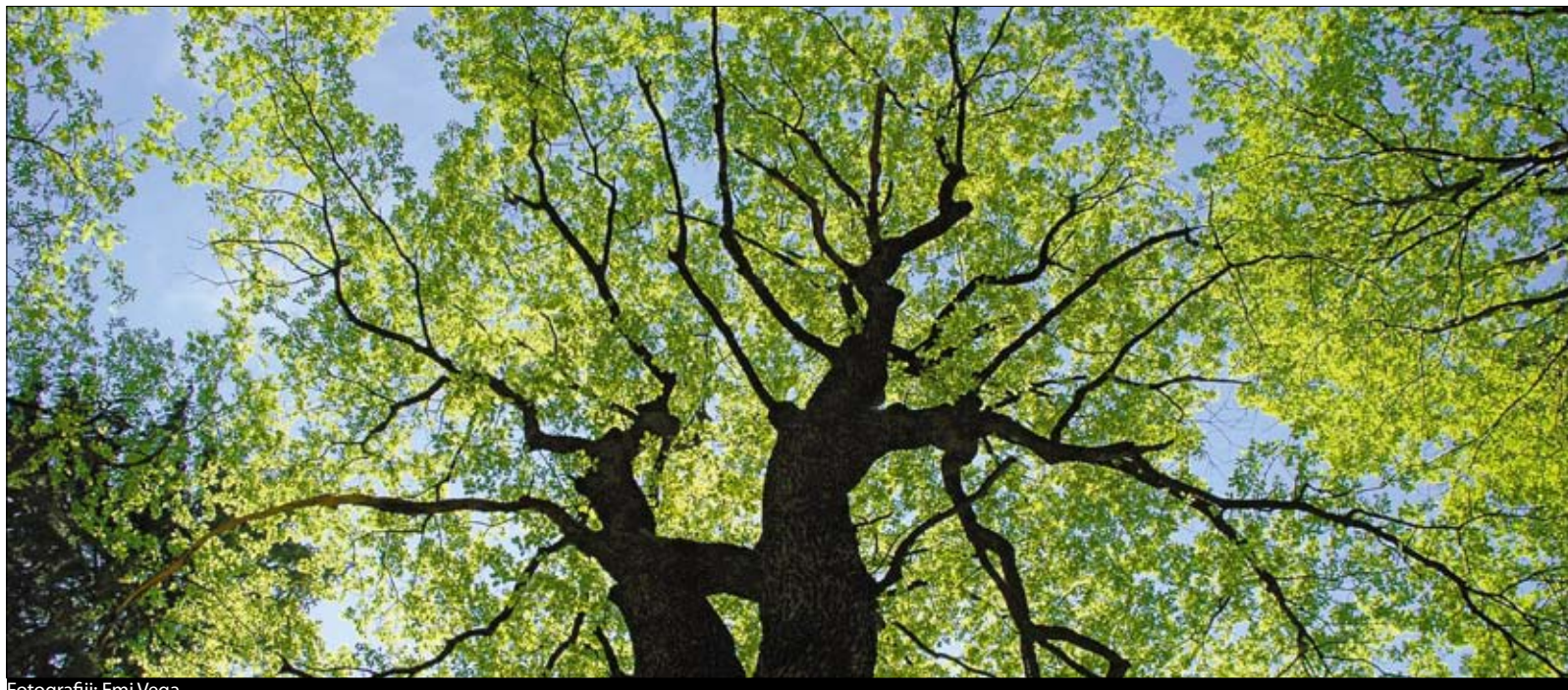
To hipno odkritje napravilo je učenjakom matematiške fakultete veliko težave, kajti vse do tje so mislili, da morejo domnevne oddaljenosti zemlje do meseca, zemlje od solca in planetov enega od drugega izražati prav lepo v metrih in kilometrih.

Ko pa je vsega naenkrat postalo nekaj čisto drugega ko ozadje lepe, v kaki orientalski knjigi popisane slike, ko so ljudje opazili, da je zvezd, ki so tako velike, da bi se vanje lahko stlačil ves naš solnčni sestav z ljudmi in živalmi in vso ostalo ropotijo vred, ne da bi to nebesna telesa kakorkoli motilo, ko so neskončne ničle mogli množiti s še neskončnejšimi trilijoni in kvadrilijoni, zdelo se jim je, da je prišel čas, da za svoje zvezdoslovne račune oskrbe novo merilo. V ta namen omislili so si vate 92.000.000 milj, kar že celo za ljudi, ki imajo avtomobile in motorna kolesa, pomeni znamenito daljavo. Toda ko so ga hoteli pri zvezdoslovnih opazovanjih uporabljati, tudi to ni odgovarjalo pričakovanjem.

Zeleni zavezniki,

Matjaž Karner in Erik Vidmar o skrbi

Emi Vega

Fotografiji: Emi Vega

Če staro zdravo drevo posekamo, je za njegovo nadomestilo potrebnih 2000 novih dreves z volumnom en kubični meter.

Ker se v Ljubljani s spomladansko nego vsako leto znatno poveča število obglavljenih dreves, smo, da bi jasno razmejili zaveznike zelenih zaveznikov dreves od tistih, ki to niso, obiskali podjetje Snaga. Pogovorili smo se z gospodom Matjažem Karnerjem, diplomiranim inženirjem agronomije, ki je za vodenje vzdrževanja javnih zelenih površin mesta tu zadolžen dve leti, prej pa je bil osem let v podjetju KPL. Z gospodom Erikom Vidmarjem, vodjem arboristike pri podjetju Tisa – enote, ki skrbi za mestno drevje, pa smo prekrizarili Ljubljano.

Matjaž Karner

»Naša zavest še ni dorasla času, v katerem živimo.«

Seveda se problematike zavedamo. Vendar lahko zatrdim, da je drevje, ki raste na površinah, s katerimi upravlja Mesto, vsaj že pet let v dobrih rokah. Za drevje, ki ni na mestnih površinah, ne moremo odgovarjati. Opažamo pa, da drevesa niso vzdrževana po načelih arboristike. Zavedati se moramo, da vsako obrezovanje pomeni rane, rane pa obetajo bolezen. Zato naj bo obrezovanje izvedeno na minimum. Večje skupine obglavljenega drevja zasledimo ob šolah in športnih igriščih, ob stanovanjskih blokkih in stolpnih, posamična obglavljena drevesa pa v vrtovih individualnih hiš. Zavzemamo se za prekinitev podedovane prakse. Sodelujemo pri pripravi novega odloka o urejanju mestnih površin. V Evropi veljajo strokovna priporočila. Za vzdrževanje drevja je obvezna licenca; ta zavezuje k upoštevanju načel arboristike. Če želimo preseči povzročanje škode, jo moramo uveljaviti tudi pri nas. Kot obveznost za vse, ki imajo opravka z drevjem.

»Ugotavljam, da je stroka za ozaveščanje ljudi naredila premalo.«

Praksa obglavljanja drevja je brzkone posledica pomanjkanja vednosti o drevesnih vrstah samih, o tem, kakšne pogoje posamične vrste potrebujejo in kakšna je njihova življenjska doba. Vzdrževanje drevja po pravih stroke je med ljudmi redko. Ob pravilnem vzdrževanju je zelo pomembno mestnemu drevju zagotoviti ustrezne pogoje in izbrati vrste, ki urbano klimo prenašajo bolje. Včasih so kostanji rasli na makadamskih površinah, gnojile so jih konjske vprege. Danes stojijo v asfaltu. Manj odporni na urbano klimo podležejo ličinkam minerija – žužka, zaradi katerih listje porjavi prekmalu. Ugotavljam, da v mestu dobro uspevajo ginko, turška leska, maklen – vrsta javorja, tudi gledičija in rdečelistni hrast ... Morda še ostrolistni javor in platana. In lipovci; ti so odpornejši od lip. Rdečecvetni kostanj ne podleže ličinkam minerija.

»Sicer pa drevesa niso v naši domeni.«

V skladu z odlokom Mestne občine Ljubljana se za urejanje posamičnih

področij z javnimi naročili določi podizvajalce vsako leto. Vendar so se ponudniki že nekako ustalili. Podjetje KPL, naš podizvajalec, je pristojno za mestne gozdove – za Rožnik, Grad, Golovec, Urh in del gozdnega obrežja ob Savi. Ureja Park Tivoli, tudi vse mestne zelenice, vključno z gredami sezonskega cvetja in zelenicami otroških igrišč. V naši pristojnosti je še vzdrževanje parkovne opreme in igral na otroških igriščih. Vzdrževanje Poti spominov in tovarštva je dodeljeno Želvi. Pobiranje smeti in praznjenje košev za pasje iztrebke v parkih ter ob mestnih vpadnicah je v domeni Dobrovite. Za mestno drevje skrbi podjetje Tisa. Predložilo je najboljše reference. Delo opravljajo po načelih arboristike in delajo dobro. Delo podizvajalcev redno spremljamo in nadzorujemo.

»Mesto urejanju zelenih površin namenja veliko pozornosti.«

Obseg del se določi z letnim izvedbenim načrtom. Načrt pripravimo v začetku leta, obseg je odvisen od razpoložljivih sredstev. Letos je predvidenih 400 novih dreves. Sadijo se spomladi in jeseni.

Z veliko dinamiko se urejajo mestni parki. Preuredili smo že park na Hrvatskem trgu in novi Šmartinski park. Urejamo park ob Železni cesti. Zaključene so obsežnejše parkovne ureditve pod novim Barjanskim mostom. Večjega obsega je tudi ureditev okolice Koseškega bajerja. Zelo pomembno je vzdrževanje Poti. Zavedati se moramo, da je Pot spominov in tovarštva z domala 32 kilometri peščenega sprehajališča v širini štirih metrov in šestmeterskim zelenim pasom na vsaki strani izjemen kulturni spomenik. Nered nastane v urbanih predelih, kjer si zelene površine postopno prisvajajo stanovalci. Letos se je podjetje BMW odločilo donirati 200 dreves. Vendar smo se dogovorili za 50 večjih. Predlagali smo, naj imajo drevesa debelni obseg med osemnajstimi in petindvajsetimi centimetri. Donacije smo nadvse veseli.

Z mestom sodelujemo dobro. Tedensko se sestajamo s podžupanom prof. Janezom Koželjem, ki budno spremlja izvedbo. Ob vseh podrobnostih se zavzema za sistemsko rešitev še ene podedovane prakse – prepogostega prekopavanja cest. Gre za uskladitev

ki potrebujejo zaveznike

za mestna drevesa

del, za poskus petletnega načrta. Stalno prekopavanje poleg neracionalnega trošenja denarja škodi obcestnim drevesom in drevoredom. Zaradi poseganja v koreninske sisteme je treba zmanjševati drevesne krošnje. Večji posegi pomenijo trajne poškodbe.

»S širjenjem zelenih površin se povečuje tako obseg kot intenziteta našega dela.«

Komentarji tujih delegacij so približno enaki. Glede na sredstva in število ljudi, ki vse to vzdržujejo, je Ljubljana izredno urejeno mesto. Mesta, ki so po velikosti primerljiva z Ljubljano, razpolagajo z najmanj petkrat več sredstvi in ljudmi.

Erik Vidmar

»V Ljubljani skorajda ni drevesa, ki bi ga ne poznal osebno.«

Kot študent sem leta 2000 sodeloval pri popisu mestnih dreves za kataster. Leta 2004 sem pri Tisi prevzel mesto vodje oddelka arboristike, s tem pa skrb za mestno drevje. Seveda po načelih arboristike. Sam imam licenco *European Treeworker* in zaključujem študij na Gozdarski fakulteti. Tisa za mestno drevje skrbi že peto leto. Podjetje je pred 20 leti ustanovil Milan Šercer. Izobraževal se je v Nemčiji. Je prvi slovenski arborist. Sicer je v Tisi 50 zaposlenih, dejavnost pa razvejana. Poleg arboristike se ukvarjamo z mulčenjem zaraščenih površin po vsej Sloveniji, predvsem na trasah, predvidenih za gradnjo infrastrukturnih objektov in naprav. Imamo oddelek za odkup in prodajo lesa, tudi oddelek za predelavo lesnih odpadkov. Vodimo toplarno na biomaso.

»Veliko ljubljanskih dreves je obglavljenih.«

Obglavljanje dreves je primer popolnoma napačne nege. Uniči lepoto drevesa, njegove obrambne mehanizme in dostojanstvo. Poseg drevo močno oslabi. Povzroči izstradanje – propadanje korenin, in odpre poti za napad škodljivcev, za razvoj bolezni. Oboje povzroči hitrejšo napredovanje razkroja. Končni rezultat obglavljenja je razkrojeno ali votlo drevo, ki z novo zraslimi, slabo pritrjenimi vejami pomeni veliko nevarnost za ljudi in objekte v bližini. Vzdrževanje takšnega drevesa je dražje.

Predstavljajte si 100-letno bukev, skoraj 20 metrov visoko in s premerom krošnje 12 metrov. Ima 600 000 listov s površino 1 200 kvadratnih metrov in prekrije 120 kvadratnih metrov površine tal. Glede na fizikalno zgradbo listov izmenjava plinov poteka na 15 000 kvadratnih metrih, na velikosti dveh nogometnih igrišč. V sončnem dnevu tako drevo predela 9 400 litrov oz. 18 kilogramov CO₂. Pri 0,3% koncentraciji CO₂ v zraku gre skozi liste skoraj 36 000 kubičnih metrov zraka. Listi filtrirajo leteče delce iz zraka, kot so bakterije, spore gliv, prah in druge škodljive snovi. Iz drevesa izhlapi 400 litrov vode na dan in tako drevo vlaži ozračje. Drevo s pomočjo fotosinteze proizvede 13 kilogramov kisika, ki zadovolji dnevno potrebo 10 ljudem. Še več, drevo proizvede 12 kilogramov sladkorja na dan, iz katerega zgradi vse svoje organske snovi. Nekatere izmed njih se odložijo v obliki škroba, iz drugih nastane nov les. Če drevo posekamo za izgradnjo nove ceste, zgradbe ali zaradi pritožbe, ker nekomu daje preveč sence, je za njegovo nadomestilo potrebnih 2000 novih dreves z volumnom krošnje en kubični meter. To bi stalo približno 600.000,00 €.

Dr. Lena Marion, Tisa d.o.o.

Želena oblika drevesa je treba izoblikovati v mladi dobi, ker obglavljanje zdravih odraslih dreves uniči lepoto, obrambne mehanizme in dostojanstvo dreves, zato taka drevesa hitreje propadejo.

»Kriva je nevednost. In kriva je ignoranca.«

Ljudje zmotno verjamejo, da so drevo po želji zmanjšali, da se bo normalno obraslo, da bo odpadlega listja jeseni manj. Vendar videz vara. Obglavljeno drevo, drevo s temeljito porezanimi vejami, požene epikormske poganjke – namesto ene zdrave veje, zdravega vrha, zraste veliko tankih vej. Po kakih dveh letih bosta višina in obseg krošnje domala enaka. Listov bo več, ker je krošnja gostejša. Le krošnja ne bo nikoli več zdrava. Poseg drevo nepopravljivo poškoduje. Kajti drevo ran ne zaceli, le zaraste jih. Rane ostanejo in pomenijo možnost vdora patogenih organizmov. Drevo oslabi. In počasi odmre. Pri ljudeh, ki v svojih vrtovih obglavljajo drevesa, gre večinoma za nepoučenost. Želena oblika drevesa je treba izoblikovati v mladi dobi. Po načelih arboristike je zmanjševanje krošnje odraslega drevesa za več kot 25 odstotkov listne mase nedopustno. Boljši pristop je seveda izbira primerne drevesa, drevesa, pri katerem je zelena oblika in velikost enaka naravni. K izbiri ustrezne vrste sodi tudi zagotovitev primernih pogojev. Imamo dovolj služb, ki so pripravljene svetovati. Večji problem je praksa upravljavec nekaterih stanovanjskih kompleksov in družbenih ustanov. Očitno je, da najemajo najcenejše ponudnike,

ki opravijo, kar naročnik ukaže; za zaslužek. Ko so drevesa prvič temeljito obglavili, bodo z radikalno prakso nadaljevali. Pogosto upravičujejo ravnanje z nevarnostjo lomljenja vej. Seveda; nevarnost je posledica obglavitve. Toliko obžalovanja vrednih, nepotrebnih posegov. In stroškov ...

»Zdravo drevo je varno drevo. Zdravo in varno drevo pa je drevo z naravnim videzom.«

Drevesa v mestno okolje vnašajo naravo, živalske habitate. Prispevajo k čistejšemu zraku, ohlajajo in vlažijo ozračje, dajejo senco, zmanjšujejo moč vetra, čistijo vodo, zakrivajo neželene poglede. Vse to povečuje kvaliteto bivanja ljudi v mestu. Šteje vsako drevo. Predvsem pomembno je ohranjanje odraslega drevja. Posegi v odrasla drevesa niso potrebni, kadar izberemo za lokacijo primerne vrste in jim tudi zagotovimo ustrezne razmere. Nadvse pomembne so kvalitete sadike, vzgojene za urbano okolje. Z lepo, nepoškodovano krošnjo. Vsaj štirikrat morajo prej biti presajene, da se bodo uspešno vrasle. Pomembno je, da je zelena oblika dosežena v času vzgoje, v prvih petnajstih letih. Mestnim drevesom postopno porežejo spodnji venec. Hkrati jim nudijo pogoje, da se okrepijo. V Tisi vsa drevesa uvažamo. Pri nas še ni drevesnice, ki bi vzgajala

mestna drevesa po načelih arboristike.

»Kultura ohranjanja starih dreves je v Ameriki, v Nemčiji stara petdeset let.«

Vzdrževanje mestnih dreves po načelih arboristike je na zahodu, na severu povsem uveljavljeno. Licenca *European Treeworker* je obvezna. Pri nas se stvari počasi obračajo na bolje. Mesto je ustanovilo Svet za zelene površine. Pri Tisi smo prevedli in izdali priročnik *Evropska navodila za obžagovanje dreves*, ki ga je izdalo Evropsko arboristično združenje z namenom, da uskladi področno evropsko zakonodajo. Ustanovili smo društvo arboristov. Naš namen je ozaveščanje in izobraževanje tako posameznikov kot tudi zaposlenih v podjetjih. Poskusili bomo vpeljati standarde, ki že veljajo v bolj ozaveščenih državah. Ob tem pa tudi tečaje za pridobitev licence *European Treeworker*. Prizadevamo si za uveljavitev licence, ki bo obvezna za vse, ki se z vzdrževanjem dreves ukvarjajo. Brez izjem. Upamo, da nam bo to uspelo. Zelo si želimo prebuditi javno mnenje. Vplivati na zavest ljudi. Drevesa so tako v urbani klimi kot globalno gledano – v negotovi prihodnosti, ki jo napovedujejo podnebne spremembe, naši pomembni zavezniki. Zavezniki so, ki potrebujejo – zaveznike. Vsakogar izmed nas.

Profil gasilec: tavžentroža – nesebičnost, pogum

Usposabljanje v Izobraževalnem centru na Igu

Emi Vega

Tisto soboto se je res dogajalo. Vse rdeče ... Na moč hrumeče. V intervalih grozeče – ogenj! V vrvenju se je vse pomešalo. Naši v dizajnerskih oker uniformah, v modrih zaščitnih oblekah – tudi naši, v rdečih kombinezonih pa – spet naši. V Izobraževalnem centru RS za zaščito in reševanje na Igu, kjer se sicer izobražujejo vsi poklicni gasilci in se dodatno usposabljujejo člani prostovoljnih gasilskih društev, je potekala velika vaja. Ekipa predstavnikov GBL - Gasilske brigade Ljubljana, predstavniki PGD - prostovoljnega gasilstva iz društev Rudnik in Brdo, predstavnik vodnikov reševalnih psov in še dva reševalca iz Reševalne postaje Ljubljana se je urila za evropske vaje na Madžarskem, za EU Hunex, v Miškolcu.

Foto: Emii Vega

Ekipa predstavnikov Gasilske brigade Ljubljana, predstavnikov prostovoljnih gasilskih društev Rudnik in Brdo, vodnika reševalnega psa in dveh reševalcev Reševalne postaje Ljubljana na urjenju v Izobraževalnem centru na Igu, ko se je pripravljala na evropske vaje na v Miškolcu na Madžarskem.

Od daleč je videti ...

kot da se veliki fantje igrajo z velikimi igračkami. Ampak ne – baje so v ruševinah vadbene poligona ponesrečenci ... Lutke? »Tokrat, da,« pojasni poveljnik Javne gasilske službe in Gasilske brigade Ljubljana Tomaž Kučič, diplomirani obramboslovec. »Vendar ni hec. Vaje, tako naše kot evropske, so oblika nujnosti. Tako se učimo, se izpopolnjujemo, se urimo. Analiziramo postopke in iščemo boljše pristope. Da bomo pripravljeni. Če bo šlo ali ko bo šlo zares.«

V pasji vasi

Medtem ko gasilci druge skupine rešujejo ponesrečenca, ki je obtičal na majhnem balkonu visokega objekta v Pasji vasi, poveljnik razloži dogajanje na poligonu. »Predpostavili smo, tako, kot bodo tudi predpostavili Madžari, da je eno od evropskih držav prizadel potres. V takšnem primeru pokličejo gasilske enote bližnjih držav na pomoč. Vendar morajo biti enote ustrezno organizirane in opremljene. Delovati morajo v skladu z veljavnimi mednarodnimi smernicami INSARAG (*The International search and Rescue Advisory Group*). Te so dorekli v okviru Združenih narodov. In mi jih upoštevamo. Tokrat priskočimo na pomoč s srednjo tehnično reševalno enoto. Ve se, da bo prispelo 20 reševalcev, tudi tehnična oprema je

znana. Enoto spremljata dva vodnika reševalnih psov in dva reševalca – en zdravnik in en tehnik.«

Gasilec je uspešno

Ponesrečenca – najprej lutko, nato živega markiranta je druga skupina pod vodstvom Isteniča v nosilih spustila z balkona na varna tla. Medtem prva skupina iz ruševin rešuje dve žrtvi. Prva je ujeta pod zrušenim betonskim blokom. Druga je pod stopniščno ploščo, v hodniku, ki je z obeh strani nedostopen. Reševanje je potrebno izpeljati od zgoraj.

Skupina se posvetuje, poskusi, preverja učinke ukrepanj. Vključijo zmogljivo tehniko, združijo se vse roke, betonska klada se dviguje postopoma, ponesrečenca zaščitijo s pnevmatičnimi blazinami, za primer zdrsa ... Poveljnik opazuje in ocenjuje. Komentira. »Naše poslanstvo je izvajanje gasilske službe, je izvajanje intervencij. Vmesni čas je v veliki meri namenjen usposabljanju. Kajti vedno moramo biti stoprocentni. Tako v smislu tehnične opreme kot v smislu forme ljudi. Izrek, ki ga je rad uporabljal naš Milan Vrhovec, zadene bistvo. »Taktika brez tehnike je brez moči, tehnika brez taktike je brez smisla.« Opremo imamo. In taktičnih vaj je veliko. So imperativ. Reden nabor vaj je natančno opredeljen. Poseben nabor se izvaja tu, v Izobraževalnem

centru na Igu. Gre za usposabljanje, ki ga predpiše minister. V tem tednu je vadila prva ekipa 20 ljudi; urili so posredovanje ob naravnih nesrečah ter ob nesrečah z nevarnimi snovmi. V maju bo vadila druga skupina. Nadaljujemo jeseni. Vključen bo velik del naših. Tudi inštruktorji so naši ljudje. Prejšnja dva meseca smo namenili programu permanentnega usposabljanja. Sami smo sestavili katalog z opisom posameznih vaj. V hiši smo obdelali nabor nevarnih snovi in osvežili postopke ukrepanja. Vzporedno potekajo vaje iz tehničnega reševanja, ko gre za prometne nesreče. Vadimo kar na dvorišču. Pripeljejo nam avtomobilsko razbitine. Preizkušamo različne metode odpiranja, razreza. V primeru nesreč je čas nadvse pomemben. Tudi prostora za napake ni. Vaja nudi možnost za razmišljanje, za poskuse, za osvajanje najučinkovitejših pristopov.«

Prva skupina si oddahne

Ponesrečenec iz zasutega hodnika je zavarovan, na nosilih. Nemudoma ga prevzameta reševalca. Ekipa pa že hiti v Pasjo vas, na drugo delovišče. Posvet je hiter. Že se razkropijo, pregledajo teren in ugotovijo, kje so ponesrečenci. Spet se posvetujejo, razdelijo sile, se dogovorijo, kako bodo delovali. Ko se reševanje začne, vodja enote natančneje oceni situacijo

in odreja ukrepe. Prvi ponesrečenec je pod zrušeno betonsko ploščo, z ukleščenimi nogami. Drugi je padel v jašek. Videti je, da je dostop mogoč le prek kanalizacijskih vodov. Vendar ocenijo, da je kup ruševin za tak pristop prenevaren. Odločijo se, da bodo ob dobri podpori, s tehniko, s katero razpolagajo, ponesrečenca odnesli prek ruševin. Druga skupina je zadolžena za reševanje žrtve iz prvega nadstropja delno porušenega objekta. Raziskuje najustreznejši dostop. Delo je usklajeno, timsko, pospešuje ga skupna iznajdljivost. Poveljnik Tomaž Kučič opazuje potek. Videti je zadovoljen. »Vsi so vrhunski specialisti za posamična področja reševanja,« reče. »Ali veste, da je za poklicnega gasilca za začetek predpisana peta stopnja izobrazbe, šesta za vodje oddelkov, sedma pa za vodjo izmene ter namestnika vodje? Vendar so v ekipi, kakršna je ta, ki se pripravlja za evropsko vajo, le najboljši, tisti z največ tehničnimi znanji. Za nudenje prve pomoči so vsi zelo visoko usposobljeni.«

Zadnja vaja

Zdaj sodelujeta obe ekipi. Vodi Levičnik. Spet posvet. Rešiti bo treba ponesrečenca iz tretjega nadstropja visoke ruševine. Je teže poškodovan. Sumijo, da gre za poškodbo hrbtenice. Spet bo reševanje potekalo od zunaj.

pa srčnost, požrtvovalnost,

Medtem Elzner z zgornjega parkirišča poskuša vzpostaviti komunikacijo z vmesnimi prevezavami. Slišim, da bo po zaključku vaj v učilnici taktična analiza. Ki naj pokaže, kako je mogoče posamične pristope izboljšati. Kako izpopolniti opremo. Da se bodo nato sestali vodje in namestniki, logistik in še kdo, da bi uskladjali in uredili prenos informacij, popisali potrebno gradivo. Vendar me zanima nekaj drugega. Kako bo na Madžarskem? So pripravljeni? Se veseli potovanja? Izziva? Tomaž Kučič se nasmehne.

»V Evropo smo se začeli odpirati po letu 1991. Za nas tovrstne vaje poleg urjenja samega predstavljajo odlično možnost, da se 'stehamo'. Predvsem me veseli opazovati, kako hitro se padajo predsodki proti – reciva 'državici iz za železne zavese'. Naša tehnična oprema je dobra. Celo odlična je. Tuji se čudijo zloščeni naših vozil, urejenosti naše opreme. Morda jih celo začnemo malce skrbeti. Krožiti je namreč začela anekdota. Zgodilo se je, da na enem od delovišč na vaji EU Danex, nikakor niso uspeli zaključiti reševanja. Stvar se je vlekla in poveljstvu je pošlo potrpljenje. Odločili so: Pokličite Slovence! Da bo že enkrat konec! Lahko bi rekel, da v Evropi uživamo ugled. Glede tehnične opreme, predvsem zaradi znanja, zaradi iznajdljivosti, učinkovitosti, usklajenosti, hitrosti. Ne, ne skrbi me. Naj pojasnim. V USART – urban search and rescue team – so pretežno zastopani gasilci. Zakaj? Ker so kot tavnentrozje. Toliko znanj imajo naši gasilci.«

Torej vedo. Tam zunaj. Kaj pa mi? Tudi pri nas tu in tam zakroži kaka krilatica. Na primer: »Dober gasilec ni nikoli pijan najmanj uro pred požarom.« Da bi okružili še kak domač predsodek, iz zapiskov poveljnika Tomaža Kučiča izluščimo delček zgodovine, nekaj zadev sedanjosti in še vpogled v prihodnost naše Gasilske brigade Ljubljana.

Nekoč

Iz zapisov, ki datirajo v 14. stoletje, razberemo, kako so večji požari uničevali cele četrti srednjeveške Ljubljane po nekajkrat v vsakem stoletju. Leta 1770 je požar uničil domala polovico mesta. Takratni požarni red je natančno določal, kaj mora kdo storiti, ko ogenj izbruhne. Pri gašenju so bili dolžni pomagati vsi meščani, v cehe povezani rokodelci pa so imeli posebne naloge. Požar je naznanil čuvaj na Gradu z

zvonjenjem, pozneje s topovskim strelom. V smeri, kjer je gorelo, je obesil zastavo, ponoči pa luč. Videti je, da so bili Ljubljančani s požarno ureditvijo kar zadovoljni, saj so prostovoljno gasilsko enoto ustanovili že leta 1870. Tudi ta enota je očitno delovala dobro; prvo poklicno gasilsko enoto je namreč Ljubljana dobila kasneje kot druga evropska mesta. Za posodobitev gasilstva in gasilske straže se je leta 1920 zavzel župan Ivan Tavčar, leta 1922 pa je župan dr. Ljudevit Perič s pomočjo imenovanega gasilskega referenta Janeza Koleše nalogo tudi izpeljal. Prva dva gasilca so zaposlili ob koncu julija 1922. Oktobra jih je bilo že deset, od tega šest stalno prisotnih. Gasilski straži so dodelili še reševalno postajo in prostore v Mestnem domu. Imeli so telefonsko sobo, pisarno, kuhinjo, skupno spalnico za moštvo in polovico garaže prostovoljnega gasilskega društva. Oprema je bila skromna. Brizgalna, nekaj cevi, najnujnejše orodje, lestve in oprema za deset mož, za prevoz bolnikov pa dva reševalna voza in dva para konj.

Danes

Minilo je le 87 let. Vedra so že kdaj zamenjali zmogljivi tovornjaki z vgrajenimi črpalkami. Mokre krpe čez usta so nadomestili izolirni dihalni aparati. Čelade iz medenine, iz aluminija so zamenjale izpopolnjene čelade iz umetnih mas in lahkih materialov, volnena in platnena oblačila pa visokokokovostne zaščitne obleke iz najsoodnejših tkanin. Namesto ročnih priprav se zdaj uporabljajo motorne žage in odlična hidravlična orodja. Osnovno sredstvo za gašenje, vodo, dopolnjujejo penila, retardanti. Današnji gasilci so vrhunsko usposobljeni specialisti, ki pri delu uporabljajo vrhunsko sodobno tehniko. Delo samo pa se ni spremenilo. Tako kot nekoč tudi danes gasilci vstopajo natanko tja, od koder vsi drugi bežijo, v nevarnost. In tako kot nekoč, jih tudi danes nagrajuje zavest, da rešujejo ... Pogosto so poslednje upanje za sočloveka v stiski.

Profil gasilec

Najsočnejši opis: tavzentrozja. Da primerjava ni daleč od resnice, pokažejo strokovne analize: gasilec mora obvladovati nekaj sto različnih področij. Del zagotovi osnovna izobrazba, vse drugo pa usposabljanja, vaje. V urniku delovnega dne je nabor rednih vaj natančno opredeljen. Nabor posebnih vaj predpiše

minister. Letošnje leto je v znamenju usposabljanja za posredovanje v primeru nesreč z nevarnimi snovmi. Kaj še sodi v profil? Znano je, da je uspeh intervencije kljub dragi zaščitni ter reševalni opremi odvisen predvsem od ljudi. Poleg pridobljenih znanj je nujna fizična pripravljenost, skupinski duh, disciplina. Če je naštetost še mogoče pridobiti ali krepiti z vajami, ostaja kategorija, ki je tem ljudem imanentna: srčnost, požrtvovalnost, nesebičnost, pogum. Služba sama je urejena po sistemu pravil. Natančna organizacijska struktura ob izdelanem sistemu določanja in izpeljavanja tako dnevnik kot intervencijskih nalog v poklicnem gasilstvu je starejša od sistemov, ki se uvajajo v industrijskem in poslovnem svetu. Dorečenost pravil zagotavlja, da bo enota na intervenciji delovala skladno, brez nepotrebne podvajanja aktivnosti. In hkrati varuje moštvo, ki se ob intervencijah podaja v posebne razmere, v nevarnosti različnih zvrsti.

Naša brigada

Od leta 1991 je Gasilska brigada Ljubljana organizirana kot javni zavod. Je danes osrednja enota, ki izvaja javno gasilsko službo na celotnem območju Mestne občine, hkrati pa kot enota širšega pomena pokriva tudi večji prostor. V primeru prometnih nesreč in nesreč z nevarnimi snovmi gasilci brigade posredujejo vse do meja občin Domžale, Litija, Trebnje, Ribnica, Cerknica, Postojna, Škofja Loka in Kranj. Ob splošni, preventivni, tehnični in računovodski službi glavnino brigade predstavlja služba 128 gasilcev. Razporejeni so v štiri enakovredne izmene – čete. Vsaka četa se deli na tri oddelke. Četo sestavljajo vodja, namestnik vodje, dve vodji oddelkov in 28 gasilcev. Poveljnik brigade, tudi poveljnik Javne gasilske službe je Tomaž Kučič. V garažah je poleg raznovrstne opreme in tehničnih pripomočkov 19 intervencijskih vozil. V servisih gasilci skrbijo za brezhibnost delovnih sredstev. Brigada od leta 1960 deluje za Bežigradom, na Vojkovi 19. Po prejemu klica oddelek s potrebnimi vozili hkrati zapusti dvorišče. V manj kot eni minuti. Kar GBL uvršča med najhitrejše enote v Sloveniji. Tudi v Evropi. Lokacija postaje je dobra. Je blizu mestnega središča, tudi obvoznica ni daleč. Kar spet omogoča relativno hiter dostop do oddaljenih mestnih območij in pomembnejših cestnih povezav. Večji del Mestne občine je dosegljiv v slabih desetih minutah.

Obeti za prihodnost

Nadaljnji razvoj podpira več sprejetih dokumentov. Najnovejši elaborat *Ocena požarne ogroženosti Mestne občine Ljubljana* z oblikovanjem idealno tipskega modela javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana zagotavlja strokovne podlage za uspešno organiziranje službe v naslednjem srednjeročnem obdobju. V skladu s strateškim ciljem zdajšnje uprave MOL bo v Ljubljani vzpostavljen sodoben, evropsko primerljiv in učinkovit sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. To pomeni, da bodo na eni lokaciji združene službe, ki v resnici tvorijo organsko celoto. Poleg gasilske brigade Ljubljana bo vključena Gasilska zveza Ljubljana – zveza prostovoljnih gasilcev ter gorska reševalna služba – GRS postaja Ljubljana, tudi Društvo vodnikov reševalnih psov. Doslej razpršene službe bodo združene v Centru sil za zaščito in reševanje. To pomeni, da se bo gradilo. Pridobivanje dokumentacije je že v teku. GBL zavzeto sodeluje pri pripravi programske naloge. Projekt B-21 bo po uradnih podatkih realiziran v letu 2012. Novi dom Gasilske brigade bo v bližini POP TV. Naslednja naloga zadeva zagotavljanje ustreznega požarnega pokrivanja. Že nekaj študij je pokazalo, da bi mesto moralo imeti centralno poklicno enoto s tremi izpostavami. Idealni koncept se kaže v trikotni mreži. Poleg glavne postaje na središnji lokaciji je smotrno dograditi postajo Trnovo na jugu, postajo Dravljane na zahodu in postajo na Zaloški ali na Fužinah na vzhodu. Racionalni koncept pa je brzkone organizacija dodatnih postaj na lokacijah današnjih prostovoljnih gasilskih društev. Tako bi nastale kombinirane GBL in PGD gasilske postaje. Sliši se prav. Ob brigadi, ki smo si jo ogledali podrobneje, moramo vsaj omeniti prostovoljce. Slovensko posebnost, natančneje – izjemnost. V Mestni občini Ljubljana je kar 35 prostovoljnih gasilskih društev. Tudi ti gasilci vstopajo tja, od koder vsi bežijo. Da bi reševali. Vendar povsem prostovoljno. Kar tako ... Neke ostalina nesebične solidarnosti iz časov, ki jih ni več. Kakorkoli ... Vsem, ki z ramo ob rami bdite nad mestom ... Najmanj, kar lahko storimo, meščani, tudi dnevni migranti, je ... Lahko bi, na primer, tisto krilatico iz uvoda in njej podobne zamenjali s čim pravičnejšim ... Za začetek morda z eno samo besedico iz seznama čarobnih besed: HVALA!

Stoji učilna zidana

Zvezdice nad Ljubljano

Zvezdice
nad
Ljubljano

Emi Vega

Med zvezdicami – to so za horizonti domov menda vsi naši otroci – je lepo število tistih, ki preplezajo strehe. Zanimalo nas je, kako si utirajo pot – od doma v šolo, v mesto, v svet, v prihodnost. Tudi, kako jih doživljajo starši in kako ocenjujejo mentorji. Na prvem mestu pa seveda »valilnice« v katerih pridobivajo znanja, v katerih nastajajo produkcije, da potem zažarijo nad strehami mesta. Ker so se spomladi kar vrstili festivali mladinske ustvarjalnosti s področja gledališča in filma, kot prve predstavljamo mlade ustvarjalce s tega področja. Izboru so botrovali festivalski izidi.

● Pionirski dom

je tako nostalgično ime. Spominja na čase, ki so dišali po malinovcu in bezgovem soku, pa po doma narejenih marmeladah in piškotih, ki smo jih hranili v poslikanih posodah. Ti časi so že davno mimo. A nekatere navade in vrednote so preživele ... V Pionirskem domu, eni najlepših Plečnikovih zgradb, z dobro mero nostalgije za vsem minulim in še večjo mero radovednosti, ko gre za neznanke prihodnosti, vrsta pedagogov, ustvarjalcev in organizatorjev povezuje generacije učečih se otrok in mladostnikov. Leto za letom, dan za dnem ... Tisoč otrok in več je vključenih v celoletne dejavnosti. Teh je kar 40 – res mnogo vsega: delavnice za najmlajše so nadvse pestre, učenje jezika in kultur presega klasični nabor in način dela, ob kulturno umetniških delavnicah, kjer se otroci, srednješolci in študenti uče risanja, slikanja, kiparjenja in grafike. V glasbenih delavnicah pa Rok akademija, jazz in rap, pa skupinski pouk instrumentov in pevski zbor. Tu so literarne in gledališke delavnice, pa filmski, video-in fotostudii. In je dom za mlade raziskovalce, ki jim spoznavanje narave in kulture pomeni poseben izziv. In tukaj so še plesne delavnice za najmlajše in za vse, ki se še radi spominjajo plesnega mojstra Jenka.

Foto: arhiv Pionirskega doma

Sinja Čož

O Kulturnem sadovnjaku in Domu za sanje direktorica **Vika Potočnik** »Vse šolsko leto pri nas kar prekipeva: skozi igro – učenje. Nato krona – štirje festivali! Otroški festival gledaliških sanj. Hokus pokus – za mlade raziskovalce. In Zoom – za filmske in videodosežke. Pa glasbeni festival. Povabimo vse slovenske šole, tudi šole iz zamejstva. Pri organizaciji se naši otroci preizkušajo kot mali menedžerji. Sem omenila kulturne dneve za osnovne šole, pa program delavnic, tudi za šole, in ustvarjalno preživljanje počitnic? Pa družabne prireditve – petkove plesne za odrasle, matinee za otroke, kjer lahko spoznavajo glasbenike – in to v najlepši plesni dvorani Slovenije – v Festivalni dvorani? Ne iščemo genijev. Tu smo, da si otroci širijo obzorja, da razkrivajo lastne potencialne, da najdejo svoje sanje. Poleg pridobivanja veščin iz raznorodnih umetnosti ponujamo gibalnost, spodbujamo družabnost in socialno senzibilnost. Art center, kjer je tudi varna točka, je zagotovo prvi tovrstni center za otroke in mlade, kjer je dovoljeno risati čez črto in tako kot pri vseh dejavnostih razmišljati brezmejno. Da bomo skupaj tkali prijateljstva, gradili samozavest in ustvarjalnost posameznika ter rasli z znanjem, vabimo vse, da se nam pridružijo že to jesen.«

O puncu iz skupine Lokal patronir

Na festivalu mladinskih gledaliških skupin Vizije 2009, ki ga prireja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, je v mednarodni konkurenci šestdesetih gledaliških skupin Lokal patronir iz Pionirskega doma za predstavo 5.punc.si podeljen vizionar za igralsko usklajenost in iskrenost pri obravnavanju teme. Mentorica, **Urša Strehar Benčina**: »Imajo milijone idej! Vse izhajajo iz Improglige. In v Ligi predstavljajo nadvse obetavno ekipo Pionirskega doma.

Foto: arhiv Pionirskega doma

Nika Kovač

So iskrive, ustvarjalne in odlično povezane. Predstava 5.punc.si je v celoti njihovo avtorsko delo: tako besedilo kot režija, scena, kostumi in igra. Predstava je v svojem bistvu sporočilo mladih mladim. Ponuja vpogled v njihov svet. Dekleta med številnimi težavami izpostavijo pritisk staršev in osamljenost, senčne plati slave in anoreksijo in še nesprejetost med vrstniki zaradi predsodkov. Na odru posamične zgodbe spretno soočijo – in težave posameznic so v hipu manjše. Skozi dogajanje se kažejo rešitve. Pa ne instant; ker to ne deluje.«
Še sporočilo: Spoznamo, da je čisto v redu biti – natanko to, kar smo; in bomo sprejeti.

Obrazložitev nagrade za 5.punc.si Entuziazem, iskrenost in povezanost skupine je edina prava in uspešna formula dobrega gledališča; še posebej amaterskega. Pet punc v predstavi 5.punc.si nas je prepričalo prav z ekipnim duhom in željo po premlevanju problemov, s katerimi se same srečujejo. Odtujitev posameznika sebi in družbi, procesi spoznavanja in raziskovanja sebe, potreba po kritičnem pogledu na svet in razmišljanje o vrojenih in privzgojenih principih obnašanja, delajo uprizoritev živo in aktualno že na nivoju same dramske predloge. Prepričljiva izvedba, spontanost in usklajenost, ki živi še na poklonu, je tisto, kar začara - najprej njih že v samem procesu dela in tako posledično tudi nas - gledalce.

Sinja Čož

Gimnazija Ledina, prvi letnik

O domu: Najpomembnejši del v sestavljanju življenja je moja družina. Oči, mami in brat. Imam jih najraje in ne bi jih zamenjala za nič na svetu. Vedno se lahko zanesem nanje, saj mi že od nekdaj dajejo ljubezen, toplino in varnost in prizemljijo me, kadar je treba. Skupaj preživimo vse. Moj drugi dom je Pionirski dom. Dramski krožek obiskujem že kakih sedem let.

Foto: arhiv Pionirskega doma

Ana Temeljotov

Res rada hodim na vaje vsak četrtek. Zelo se zabavam in še sprostim se od napornega tedna ter pridobim novo energijo in dobro voljo za dneve, ki sledijo.
O šoli: Moj drugi dom je tudi šola. Če izvezem vse teste in spraševanja ter pritiske, ki sodijo zraven, je prav prijetno. Vsak dan izvem in se naučim kaj novega, vendar to ni tisti pravi razlog. Resnični razlog so prijatelji. Brez njih bi se precej težje prebijala skozi šolske dni. Dajejo mi voljo in moč. So velik in nepogrešljiv del mojega življenja, z njimi delim tako dobre kot slabe trenutke.
O Ljubljani: Živimo v stolpnici, v trinajstem nadstropju, kar razkriva prelep pogled na mesto. Če mene vprašate, je Ljubljana eno izmed najlepših mest. Najraje zahajam v center. Uživam v sprehodih po starem delu mesta ali Tivoliju. Kadar nisem v družbi, spotoma razmišljam o vseh mogočih stvareh.
O svetu: Čeprav sem pozitivno naravnana, so stvari, na katere ne morem gledati s svetle strani. Kaj opažam? Predvsem to, da na svetu manjka spoštovanja. Družba je postala zaprta. Mnogi kar naprej nekam hitijo in čas jim še bolj uhaja. Vidijo le sebe in svoje potrebe ter tisto, kar je zanje najbolje. So pa še vedno ljudje, ki se upirajo takšnim tokovom in ne dovolijo, da bi jih posrkali vase. Le, da je teh malo. Moje misli se dotikajo še marsičesa, kar je prej temno kot svetlo ...
O prihodnosti: Veliko razmišljam tudi o tem, kaj bom, ko odrastem; kaj bom delala v življenju, ki je pred mano. Po pravici povedano, nimam pojma. Včasih si želim, da bi bila igralka. Nato razmišljam, da bi postala arhitektka. Potem se domislím nečesa tretjega. In ne morem se odločiti. Rada bi tudi potovala in videla svet. Bom že našla tisto, kar bo zame čisto pravo; dovolj je še časa.
O Sinji, mama: Vesela sem, da se hčerka poleg šolskih obveznosti ukvarja še

REKREACIJSKI CENTRUM ZA RAZVOJ VEŠTIN IN VEŠTINSKIH VEŠTIN

Foto: Emi Vega

Nejc Levstik

z drugimi zanimivimi stvarmi. To jo bogati in napolni z energijo. Tudi to je šola za življenje.

In oči: Kadarkoli sva skupaj, me navda z velikim veseljem. Ponosen sem nanjo.

Nika Kovač

Gimnazije Poljane, prvi letnik

O domu: Mali svet, kjer sem lahko ves dan v pižami, jem pred televizijo, berem do jutra in copate pustim kjerkoli. Dom je mali svet in potem Pionirski dom postane ogromen del tega sveta in kar naenkrat ugotovim, da imam dva doma.

O Ljubljani: Včasih se zdi premajhna, drugič prevelika, dejstvo pa je, da vsakokrat vsaj v eni izmed ulic lahko najdeš nekaj zase.

O svetu: Včasih ga opazujem v strašljivi podobi - histerija na cesti, nesprejemanje drugačnosti, jeza in hinavščina ... potem pa v trenutku ugotovim, da je svet lep. Občutek dobim, da se na koncu kar vse uredi. Resnična situacija je verjetno neke vmes, ampak lepo (prav?) je verjeti v lepe, v boljše stvari.

O prihodnosti - ko bom velika: Upam, da bom vsaj kdaj lahko še vedno majhna.

Ana Temeljotov

Gimnazija Bežigrad, 1. letnik

O domu: Je kraj, kamor lahko pridem kadarkoli, kjer lahko delam karkoli in sem kdorkoli. Kraj, kjer me čaka mama s toplo večerjo, oče, ki ureja vrt, in brat, ki me vabi, naj skupaj peljeva na sprehod psa, ki naju že nestrpno čaka. Domov se rada vračam vsak dan. Tudi Pionirski dom je neka prav posebna oblika doma. Tja se vsak teden rada vračam in tam me čakajo ljudje, ki jih imam rada. Ko smo na odru, smo lahko kdorkoli in delamo karkoli si že želimo.

O Ljubljani: Tudi Ljubljana je moj dom. V Ljubljani živim, se smejim, hodim v šolo, se učim, se zabavam ... Veliko hodim po svetu, a se vedno rada vrnem domov, v našo malo Ljubljano.

O šoli: V šolo rada hodim, tam se družim

Foto: Emi Vega

Lev Mastnak Trobentar

s prijatelji in vrstniki, hkrati pa izvem mnogo zanimivih stvari, o katerih sploh ne bi razmišljala, če ne bi bila prisiljena. Seveda sem vesela tudi počitnic, ki dajejo možnost počitka in odklopa, a prvega septembra se bom z veseljem vrnila v našo gimnazijo, med prijatelje, ki bodo polni novih zgodb.

O svetu: Dandanes ljudje preveč hitijo. Toliko je možnosti in dogodkov, časa za vse, kar si želimo, pa premalo. Zato je pomembno, da si vzamemo čas za tisto, kar nam je najpomembnejše in nas najbolj osrečuje.

O prihodnosti: S svojim življenjem sem zelo zadovoljna. Imam veliko »domov«, stvari, ki me osrečujejo, in ljudi, ki jih imam rada. Na svetu pa je mnogo otrok in ljudi inasploh, ki tega nimajo. Zato se mi zdi, da moramo tisti, ki vse to imamo, pomagati drugim in tako deliti našo srečo in veselje z njimi. To je moj recept za boljši svet - enostaven in dostopen za vse.

O Ani, mama Darja: Oh, ta naša ljuba Ana! Bila bi kar povsod, znanstvenica in umetnica, pa tudi socialna delavka. Loti se vsega in vse ji uspe. No, ja, skoraj vse. Za gospodinjsko pomoč ji časa vedno ravno malo zmanjka.

O Ani, oče Aleksander: Ano zanima prav vse in rada gre po svetu, vedno išče nove priložnosti in izzive. Prav vesel sem, da se rada vedno znova vrača domov in poroča o svojih odkritjih.

● Dramska šola Barice Blenkuš

Če v Parizu deluje 70 zasebnih gledaliških šol, bi v smislu enakovredne pokritosti Ljubljana lahko imela 4 takšne šole in pol. Tole je zgolj sklepni račun. V prvem vpisnem letu - letu 1990, ko je Barica Blenkuš odprla prvo in edino tovrstno šolo v mestu in sprejela prvih 60 slušateljev, je 250 prijavljenih ostalo zunaj. Interes po površnem računu rezultira v 5,17 šol. Ali jih potrebujemo? Ah - ne! Saj nismo ... Kaj? Evropska prestolnica? Poskusimo obdržati - eno. Tole je apel.

Foto: Emi Vega

Katarina Rešek

Apel na račun sklepnega računa je končni rezultat nalaganja vtisov. O Dramski šoli seveda, in šola pri tej matematiki nima nič. Povzetek pogovora z Barico Blenkuš, magistrico znanosti, se začne takole: »Za nami je 19 let trdega pionirskega dela. Šola je prešlo okoli 1800 slušateljev v razponu od 6 do 65 let. Začetni interes ni usahnil. Vseskozi smo polno zasedeni. Prešli smo tri faze notranjega prestrukturiranja in sedem let že ubiramo optimalno obliko delovanja v paketu financ, zmognosti slušateljev, strokovnih kriterijev in oblik prenašanja znanja. Neprofitno naravnani letne bilance zaključujemo na pozitivni ničli; kar ni dobro. Boljše delovne razmere - ustreznejši prostori ostajajo v oblakih. Novi Zakon o financiranju občin nas je zadel v bolečo točko, v vključevanje socialno šibkejših. Pa vendar ... Pri nas je veselo. Ključnega pomena so pedagogi in pedagogi so odlični. Študij je kompleksen. Delujemo z vero, da ima vsak slušatelj veliko talentov, le s pravim pedagoškim in človeškim pristopom jih je treba sprostiti. Učenje je usmerjeno v osvajanje večšin in znanja. Zaključni festival - letos smo se v Plesnem teatru predstavili z osmimi produkcijami, je le češnja na torti. Je motivacija za vse, da nadaljujejo. Zdaj so počitnice; med letom smo se nagarali, a naši slušatelji le neradi odhajajo. Zato premišljujemo, da bi dvajsetletnico delovanja obeležili s poletno šolo. Marsikaj premišljujemo ... V prvi vrsti si želimo obstati čim dlje. Zaradi gledališča, ki je svojevrstna ljubezen - povezuje nas in kali, z njo rastemo.

Nejc Levstik

Poljanska gimnazija, drugi letnik

O domu: Moja mama je profesorica in je zato dovolj doma in oče tudi. Družina me popolnoma podpira, spodbuja me pri vsem, česar se lotim. Ko sem se začel zanimati za gledališče, je prav mama našla Dramsko šolo Barice Blenkuš.

Foto: arhiv DIC-a

Blaž Trušnovc

Tam mi je bilo tako všeč, da sem ostal in sem še danes. Barbara (Krajnc) mi je dala ogromno znanja, ki ga uporabljam vedno, ko gre za nastopanje, tudi pri snemanju. Dobro je, ker so vsi, ki so mi blizu, kritični. Ne sprejmejo vsega. Veliko pomeni dobra kritika, a tudi slaba, s primerno obrazložitvijo.

O šoli: Ogromna pomanjkljivost je totalni skrček umetniških predmetov. Ob tem pa toliko podrobnosti drugod, ki si jih ne bom zapomnil; balast. V likovnih delavnica za samosvoje izražanje ni prostora; ozko polje. Sicer je na gimnaziji sproščeno vsakodnevno vzdušje, kar nas privlači in povezuje. Izhaja iz prireditev, ki jih pripravljamo dijaki sami. Je nekaj profesorjev, ki ogromno pripomorejo s prisotnostjo, ki soustvarjajo, sprejemajo naše projekte ali jih vsaj pasivno podpirajo. Šola spodbuja socialno vključevanje, sodelovanje, vrstniško pomoč. V obšolskih programih so že neke ustvarjalske skupine, s katerimi je mogoče kaj začeti, z Drago Potočnjak je bila letos na primer obujena gledališka skupina. Potem pa smo ustvarili prvi dijaški TV (internetni) dnevnik. Izpeljali smo pet števil *Poljanskih novic*. Nov medij je podvojil obseg informiranja; poleg dijakov so nas spremljali tudi profesorji, starši ali drugi, ki jih zanima dogajanje na Poljanah. Stvar je uspela, ko nekaj uspe, smo vsi ponosni. Skrbel sem za tehniko, scenarij, režijo, tudi nastop. Režiserskih kolegov tu ni toliko, dnevnik ustvarjamo trije. Drugo leto nadaljujemo.

O Ljubljani: Velika prednost našega mesta je v tem, da je vse na dosegu roke. Je prestolnica z vso strukturo, dežela - narava pa je le nekaj minut proč. Kultura je zgoščena. Vedno se nekaj dogaja. Pogoji za ustvarjanje so popolni. Ljubljana je relativno veliko mesto - vedno se najdejo prave lokacije na primer za snemanje.

O svetu: Navdušuje me tehnološki razvoj, vsi izumi, vsa spoznanja in odkritja, predvsem v tehničnem

Stoji učilna zidana

Zvezdice nad Ljubljano

smislu. Skoraj vsak si na primer lahko že privoščil digitalno kamero, a malo je tistih, ki ne snemajo samo banalnih posnetkov za družinsko rabo. Boom; v primerjavi s prejšnjimi stoletji. A na drugi strani je peščica ljudi, ki povsem upravlja s kapitalom, s procesi – in s tem preprečuje dostojno, zdravo življenje vsem drugim. Ki lahko le sledijo, po začrtanih vzorcih. Trud nekaterih, ki si prizadevajo za spremembe, je videti zaman, dokler bo v glavah peščice interes po vojnah, po obvladovanju vsega in zanikanju podnebnih sprememb. Opažam, da obstajajo posamezniki in skupine, ki imajo tudi moč. In spodbujajo ljudi k ozaveščenosti, k delovanju. Pri nas je Umanotera. Za Umanotero sem posnel kratek film, ki je prejel nagrado. Gre za provokativno sporočilo politiki in javnosti o posledicah podnebnih sprememb. V filmu strnjeno pripoveduje nad deset različnih obrazov, ki delujejo povezovalno in poskušajo gledalca prepričati, da kljub moči tiste peščice vsak posameznik lahko prispeva v širokem polju preprečevanja posledic.

O prihodnosti: Vidim se v različnih poklicih, a vedno v povezavi s kulturo – z gledališčem in filmom. Navdušuje me oglaševanje, kvalitetni izdelki s pravo vsebino, s sporočilom. Kot mnogi bi rad razbil ali vsaj poskušal razbiti mit o slabem slovenskem filmu. Čas je le za kvalitetne, gledane in sprejete izdelke, ki pustijo pečat na gledalcu; v smeri širšega razumevanja širokega polja posameznikove in skupne resničnosti. Igra mi je zelo všeč, z njo sem začel spoznavati umetnost nastopanja. Vendar igralec ostaja do neke mere omejen, je izvajalec. V smislu kreiranja sporočil je v prednosti režiser. In za to gre, za sporočila.

O Nejcu – mama Nina: Spominjam se Nejca, ko se je kot petletni deček prvič udeležil delavnice kiparstva. Oblikoval je krokodila, ki je še danes razstavljen na polici v naši hiši. To je njegova nadarjenost – pride in naredi. Karkoli že ... Seveda pa v nadaljevanju s trdim delom, neizmerno energijo, prizadevnostjo in natančnostjo svoje izdelke še izpopolnjuje ter kot skoraj nikoli zadovoljeni ustvarjalec išče vedno nove kreativne izraze.

O Nejcu – mentorica Dramske šole Barice Blenkuš mag. Barbara Krajnc: Nejc je izjemno talentiran na več področjih. V gledališču kot igralec in režiser. Pri filmu pa ... sam napiše scenarij, izbere igralce in lokacije za snemanje, sam režira, montira, zdizajnira. Je *one man band*. Ko je prišel k nam, je bil zelo živahen, samoiniciativen, pogumen, učljiv. Srka

znanje in hkrati presodi, komentira, oceni. Ima močan socialen čut in odličan vpliv na druge. Pri nas je že osem let. Pri ustvarjanju je samostojen. Iz žepnil si je postopoma nakupil vso snemalno tehniko, dobro pozna programe za montažo. In starši ga podpirajo; super starše ima. Kratki film *Metka* je povsem njegovo delo. Posnel ga je mimo nas. In zanj prejel zlato plaketo in posebno priznanje na festivalu mladinskega filma *Videomanija 2009* ter srebrno klapo na festivalu ZOOM.

Lev Mastnak Trobentar

prvi letnik Waldorfske gimnazije

O domu: Živim na Novih Poljanah.

Doma pišem. Ideje neprestano prihajajo same. Mami je všeč, kar nastane, in zelo me podpira. Tudi stripe rišem. Lotevam se resnih tem; o ekologiji, o razlikah med bogatimi in revnimi. Včasih je bilo tega več. Imam majhen kovček za stripe. Do vrha je natrpan. S prijateljem sem tudi ustanovil rap-grupo. Zdaj rapam in pišem tekste. Dom mi omogoča, da rastem. Edino, kar me ovira pri pisanju in risanju, so šolske obveznosti.

O šoli: Šola mi je všeč, ker podpira umetnost. Slišal sem, da bomo v višjih letnikih igrali gledališke igre. Da prihajajo pravi režiserji. To me bo veselilo. Zato sem se vpisal. Pa tudi prijatelj, ki je tu že dve leti, mi je šolo priporočil. Ker je super. Všeč mi je, ker ni več A, B, C ... gužve. Je le en razred. Najboljše je vzdušje, dobra družba. Učitelji so zelo prijazni. Nisem se zmotil. Tu mi je res všeč. Sicer pa je najbolj »moja šola« Dramska šola Barice Blenkuš, kjer sem že od malih nog – osmo leto. In sploh ne morem proč. Odlično je. Ko sem na odru, zaživim. Medtem ko se vsi tresajo in so živčni in se bojijo, da bodo pozabili besedilo, sam pozabim vse skrb. Vedno igram *bad guya*. In s tem ustvarim ravnovesje med dobrim in zlim v sebi, v zgodbi. Moja mentorica, Barbara Krajnc, režira moje predstave. In to super. Tudi dramaturško delo opravi. Domisli se kakega dobrega skeča. Tudi Barica je super. Ona odloči o tem, da uprizorimo kakšen moj tekst. Igralska šola pripomore k dobri morali; ko me kaj zdeluje v osebnem življenju, mi daje moč, da se borim in ne propadam. Je kot droga. Ko igram, se počutim kot v drugem svetu. V srečnem svetu, v katerem je vse lepo.

O Ljubljani: Tu sem rojen. A bolj kot z mestom živim v svojem svetu. Ko pišem. In pri Barici na odru. Sicer pa – Ljubljana je lepa. Všeč mi je. Bil sem že v mnogih državah, po svetu. In ... povsod je lepo, doma je najlepše. Najrajši sem v Ljubljani.

Foto: arhiv Pionirskega doma

Prizor iz predstave *5.punc.si*, ki je nastala v gledališki skupini Lokal patronir in je na festivalu Vizije 2009 prejela nagrado vizionar za entuziazem, iskrenost in povezanost skupine.

O svetu: Že kot majhen sem si zamislil življenje v prihodnosti. Izmišljal sem si stroje. Rad bi dočakal čas, v katerem bo vse mogoče. Čas robotov in strojev. Tehnološki razvoj me fascinira. Bi pa si tudi želel živeti v čisti naravi, brez industrije, ki tehnologijo omogoča, v čistem zraku. Ja ... Vendarle je bolje, da obstane planet – kot da bi morali v svet robotov.

O prihodnosti: Razmišljam, da bi bil igralec. Poskusil bom na AGRTF. Imam že nekaj prijateljev med pravimi igralci – Daria Vargo, Iva Godniča ... Tudi pisal bom. V mislih imam že nekaj zgodb. Že od nekdaj razmišljam, kako pomagati, da bo svet boljši. To lahko naredim s pisanjem. Tudi z igro. Rad bi ustanovil dobrodelno organizacijo za pomoč revnim otrokom. Rad bi s kakšnim zapisom sporočil, kako lepši bi bil svet brez onesnaževanja. Posledice so hude. Vedno več je ogroženih živali in rastlin. Zelo grozno. Ker imam oboje zelo rad. Razmišljam o predstavi, v kateri bi se lotil te teme. Ves čas razmišljam ...

O Levu – mama Tanja: Lev se je razpotegnil v mladeniča, sama pa se ga rada spominjam kot otroka. Od malega je izjemno senzibilen in kreativen. Je edinec in vedno se je znal igrati tudi sam. Razvil je brezmejno domišljijo, ki vstopa v stripe, v scenarije, v repersko glasbo ... in temelji na empatiji. Za svoja leta izjemno dobro razume medčloveške odnose in značaje. Je pronicljiv kritik in svetovalec. Na Leva sem izredno ponosna, tudi zaradi njegovih dosežkov, a predvsem zaradi izjemne osebnosti, ki me vsak dan znova osuplja in razveseljuje.

O Levu – mentorica Dramske šole Barice Blenkuš mag. Barbara Krajnc:

Ko je prišel, je bil majhen in sramežljiv, vase zaprt otrok. Pogosto smo ga iskali – in našli med nahrbtniki, pod mizo. Vključevali smo ga počasi, z občutkom – in razcvetel se je. Zdaj je samozavesten, iskri fant, zelo rad je na odru. Pri trinajstih je napisal dva teksta – Martin Krpan z Vrha pri Sveti Pečici in Kraljične na poletnem plesu. Gre za parodiji, ki ju odlikuje nekonvencionalno, kritično in sveže razmišljanje ob hkratnem poznavanju pravil. Lev v svojih delih prevrednoti v pravljicah utrjena razmerja med dobrim in zlim skozi svojo optiko. Vzpostavi nove možnosti in povezave. Skozi običajne konflikte se junaki postopoma spreminjajo v povprečno resnične ljudi. In toga veljavnost stereotipov se ruši ... Levov dosežek: obe deli smo uprizorili!

● DIC – Dijaški dom Ivana Cankarja

Od zunaj prej siv kot opazen ... Dijaški dom pač. Ta videz vara. Če izmed 34 interesnih dejavnosti, ki jih dom svojim dijakom ponuja, izločimo najvitalnejše – Skupino Pozitiv s Kreatorijem, in vsaj v grobem preletimo osupljivo dogajanje, ki se skozi oboje pretaka, bomo bržkone pritrtili novemu geslu: DIC je svet. Od leta 1997 do danes je izvedenih 73 večjih celoletnih projektov in 60 manjših, praviloma samostojnih produkcij s področja mladinske kulture. Od leta 2000 nastajajo tudi 10 mednarodnih projektov. Kvaliteto potrjujejo številne nagrade in priznanja. V Kreatoriju se ustvarja in nastopa. Vsak četrtek, vsega okoli 60 prireditev letno. Dejavnosti Skupine Pozitiv segajo na področje medijskih in scenskih umetnosti, kot

Foto: arhiv Dramske šole Barice Blenkuš

Prizor iz predstave Kraljična na poletnem plesu, za katero je besedilo napisal nadarjeni Lev Mastnak Trobentar, ko mu je bilo 13 let.

so ples in gledališče, publicistična dejavnost, dokumentarni in video film, internet ... Namen dejavnosti je animacija mladih za ustvarjalno zapolnitev prostega časa, za učenje in pridobivanje novih veščin, za kritično osvetljevanje problematičnih tem, ki jih zanimajo. Produkcije imajo dodano vrednost. Domska vizija »svetovni nazor globalnega sveta, ki bo zagotavljal prihodnost, je šele treba izoblikovati; sprememba zavesti in načinov razmišljanja je zato nujna« je resnični skupni imenovalec in trden temelj. 80 odstotkov mentorjev je iz vrst nekdanjih gojencev DIC-a, kar bržkone potrjuje vtis, da gre tu za inercijo, po kateri okrog dobrega jedra zakrožijo dobri elementi in dobro se kar širi in širi ... Med odmevnejšimi produkcijami velja omeniti mednarodni projekt s področja medkulturnega dialoga Razdeljeni Bog; mladinske izmenjave, medkulturne raziskave, medgeneracijski dialog – vse to je prineslo 40 kratkih dokumentarnih videofilmov, 20 javnih predavanj, javnih razprav in okroglih miz, tiskano publikacijo in spletno stran. Razdeljeni Bog prerašča v mednarodno zasnovan projekt Biti; ta obravnava ekologijo v najširšem pomenu, ob tem pa podstati za trajnostni razvoj. Gledališke predstave so na festivalih opažene in nagrajene, gostujejo v širšem domačem prostoru in v tujini. Zadnje na dolgem seznamu so Strup, Zmore ostriga, Na drugi strani podplat, Speče celice, Mapija 2 in Mapija, Lej do Luta ... Sledijo seznamami ... in seznamami ...

Podatke nam je dal profesor zgodovine in sociologije **Drago Pintarič**, vzjitelj in svetnik.

Katarina Rešek tretji letnik Waldorfske gimnazije

O domu: V bistvu se nikjer ne počutim doma: ne v rojstnem Krškem ne v Ljubljani ne v Sloveniji. To me žene naprej; da iščem, odkrivam, kar bi rada našla. V družini imam vso podporo. Sestra, mama, brat. Vsi mi stojijo ob strani. Srečna sem v tej družini. Nismo vplivni; naša moč je v preprostem dejstvu – imamo se radi. Mamu nadvse občudujem; v dvojni, trojni vlogi – trden temelj. Spoštujem njeno moralo; ne prestopa meja.

O šoli: Dobro je, ker v naši šoli pouk sega na vsa področja. Razvijamo se gibalno, kulturno-umetniško in intelektualno. Tudi socialno. Šola vzgaja. Odnosi v razredu so super. Tudi s profesorji; bolj ali manj. Včasih dobim občutek, da sem v dialogu z modrecem. Seveda ni idealnih sistemov; a ta je blizu. Za to šolo sem se odločila zavestno. Prijavila sem se na dve osnovnošolski tekmovanji, dobila dve nagradi in s tem Zoisovo štipendijo. Tu in tam še kaj malega z delom zaslužim in gre. *O Ljubljani:* Ljubljana nudi več možnosti! Tako v smislu ustvarjanja kot v smislu šolanja. Naša šola vzdržuje vrednote, kakršne so mi dali doma. Zaseduje prej uporabno kot statusno usmerjeno znanje. Nudi še mnoge obšolske priložnosti za ustvarjanje. Sem urednica šolskega časopisa; kaj več ne gre v urnik, kajti tu je še DIC! S skupino *Pozitiv*. Vključila sem se in takoj dobila priložnost za snemanje dokumentarcev, fikcije, videa. Sodelujem pri projektu *Biti*, včasih vodim predstave. Imam dve ljubezni – gledališče in film. Z obojim sem se ukvarjala že v Krškem. Kakšna je sicer primerjava med Ljubljano in

Foto: arhiv DIC-a

Prizor iz predstave Strup, ki se je porodila v Teatru Pozitiv v Domu Ivana Cankarja in na Festivalu Transgeneracije 2009 prejela prvo nagrado.

Krškem? Ljubljana je vsekakor bolj živa; ko so dijaki in študenti, turisti. Vendar imam pogosto občutek, da se po mestu sprehaja – praznina. Res, veliko se dogaja, mesto se prenavlja ... a manjka mi občutek pristnega življenja. *O svetu:* »Človek ni bil nikoli tako blizu zvezdam in hkrati daleč od sebe,« tole odzvanja. Problem je v tem, ker iščemo izpolnitev in stvarih, ki nam je ne morejo dati. Poiskati bo treba v sebi; smisel lastnega bivanja. In tole bobni: »Denar je sveta grobar«; komentar menda ni potreben. Vendar gre za vseobsegajoče neravnovesje; razravnateženje. Kar ima vajeti, je prenasičeno. Vase usmerjeno in samozadostno. Socialnega čuta – globalno gledano, ni več. To se zrcali tudi v odnosu do narave. Narava ta odnos vse močneje vrača. *O prihodnosti:* V mojem interesnem polju ni le gledališče in film. Prijatelji me zbadajo z »multipraktikom«. Prav. Za množico sporočil in zamisli, ki se pletejo, ki bi jih rada predala ljudem, bo multipraktik v redu. Mislim na umetnost kot sklenjeno polje, kot medij za posredovanje vsega, kar se pleče v moji glavi. Ker ljudje to potrebujejo. Ker čutim notranjo potrebo po sporočanju. *O Katarini – mama Magdalena:* Najprej pomislim na njene visoko etične nazore v odnosu do bližnjih in družbe, na odgovornost, s katero pristopa k stvarim. Včasih ravna intuitivno, je radovedna in čustvena. Njena zanimanja so raznorodna, izkušnje bogate, veliko je že priznanj in nagrad. Da le ne bo pregorela. Srečna sem, ker ima možnosti, in to na mnogih področjih. Katarina neprestano bogati sebe in nas. Je tudi moja učiteljica. *O Katarini – mentor Drago Pintarič:*

Za Kati lahko rečem, da je briljant, ki brusi sebe samo in svoje mentorje«. Zahtevna in hvaležna učenka, ki povzroča težave učiteljem in jim odpira oči. Skupini se je priključila zelo mlada. V dom je prišla z nepolnimi 15 leti, vendar z že kar pomembnimi znanji in izkušnjami, povezanimi z videom, z mediji. Izkoristila je priložnosti, ki so se ji v DIC-u in skupini *Pozitiv* ponudile. Kati sodi med tiste pozitivce, ki s svojo kreativnostjo, angažiranostjo in uspehi širijo obzorja in premikajo meje dosežkov gibanja *Pozitiv*. Ponosni smo nanjo in verjamem, da je tudi ona na nas. Tako je pač to, vračala bo tistim, ki prihajajo za njo; in temu ni videti konca ... Super, mar ne?

Med drugim je Katarina za film Sonce na njeni ruti prejela bronasto plaketo na festivalu ZOOM 2009, na Transgeneracijah 2009 pa priznanje za izjemen dosežek.

Blaž Trušnovec
drugi letnik Srednje Sole za oblikovanje in fotografijo

O domu: Sem iz Tolmina. Doma je vedno zanimivo, tu so še prijatelji iz otroštva ... Z bratom se dobro razumeva, ponavadi je on tisti, ki me spodbuja, in vse tisto, kar sodi v paket bratske pomoči. Starši pa ... večinoma so v službi, ne pogovarjamo se prav dosti. Tudi brat študira v Ljubljani. Sam sem v DIC-u. Če izvezam urnik (obedi, učne ure, izhodi ...) je DIC zakon! Veliko sošolcev je tu. Vključili smo se v *Teater Pozitiv*. Skupina je kul, dobro se razumemo. Letos smo s skupnimi močmi izpeljali predstavo *Strup*. *O šoli:* Največji plus šole je družba. Ker me oblikovanje, risanje in

Stoji učilna zidana

Projekt EYEs na OŠ Nove Fužine

podobno veseli, je šola zanimiva. Tudi predmeti, umetniški in drugi, so še kar uravnoteženi. Plus so tudi profesorji, lahko se pogovorimo z njimi. Tudi pri programih je stik individualen. Križanke so dober prostor v mestu.

O Ljubljani: Kaj naj rečem? Ne zdi se mi res »živo« mesto. Res je, da je na ulicah veliko ljudi, a nekaj manjka. Ljubši mi je Tolmin. Soča, zdrava narava, lepo mesto, ljudje pa ... tu sem doma.

O svetu: Teško je ne opaziti, da ni vse, kot bi moralo biti; ali bi lahko bilo. Vremenske spremembe lahko občutimo sami, da je zrak onesnažen, vemo; tudi okolje itn. O tem se vsepovsod govori – in resne stvari postanejo prežvečeno vsakdanje. In ni videti, da ljudje razumejo, kar slišijo – vidijo. Naš *Strup* sporoča, da se črni scenarij – za dihanje preonesnažen zrak, nepitna voda ... zelo hitro lahko uresniči. Mogoče je šele črni scenarij v živo tista točka, ko se bomo streznili; prepozno pač.

O prihodnosti: O svoji prihodnosti še ne razmišljam kaj dosti. Za prihodnost sveta ta hip kot posameznik ne morem narediti veliko. Zato pa lahko vsaj zase – šolo, morda študij v začetni smeri. Ostal bom v *Teatru Pozitivu*; zaradi pozitivnega ...

O Blažu – mentor Rado Jaušovec: V ekipi *Teatra Pozitivu* je prvo leto. Je izjemen talent. In posebna pridobitev za skupino, ker deluje povezovalno in odgovorno, ker razrešuje konflikte in motivira. Vlogi se posveti z vso predanostjo in vestnostjo. Ima »oko« za teater. Opazi pomanjkljivosti, sodeluje pri koreografiji. Vesel sem, da je pri nas. Vesel sem celotne skupine. Vsi so sposobni pridobljeno znanje prenesti na oder in med publiko. In to učinkovito. Tokrat v predstavi *Strup*, ki je fizični teater in je gledališče. Zgodba – neka vizija naše prihodnosti, je plod moje začetne zamisli in skupinskega preigravanja teme. Temo osvetli v več segmentih. Dokaj temačna predstava. Gledalcem sporoča, da gre za njihovo prihodnost; če se ne zganemo pravočasno.

Teater Pozitiv je za predstavo *Strup* na festivalu mladinske ustvarjalnosti TRANSGENERACIJE 2009 prejel prvo – produkcijsko nagrado. Utemeljitev ji priznava scensko dognanost, primeren razplet zgodbe, izjemno usklajenost ekipe in iskrenost pri predajanju sporočila.

Bili smo gostitelji 3. Mednarodnega srečanja Projekta EYEs

Osnovna šola Nove Fužine

V času od 12. do 14. maja je na OŠ Nove Fužine potekalo srečanje šestih šol partneric, ki sodelujemo v okviru programa Comenius v dveletnem projektu EYEs. Projekt želi mlade spodbuditi k spoznavanju prijaznih virov energije za naše okolje in za našo prihodnost. Srečanja se je udeležilo 15 učencev in 14 učiteljev iz naslednjih držav oz. šol: Grčije (2o Epal N. Ionias Magnisias), Poljske (Gimnazjum im. J. Korczaka w Blachownia), Portugalske (Escola Secundária c/3 CEB de Tondela), Švedske (Ydreskolan Hjelm) in Turčije (Edirne Süleyman Demirel Fen Lisesi). Barve Slovenije in mesta Ljubljane smo v vlogi države gostiteljice zastopali učenci in učitelji OŠ Nove Fužine. Več informacij o projektu: <http://www.os-novefužine.si/comenius1.htm>.

Zelena luč projektu nacionalne agencije Comenius avgusta 2008 je pomenila šoli nov izziv in veliko odgovornost. Tovrstni projekti zahtevajo kvalitetno timsko delo, premišljeno organizacijo in načrtovanje dela tako z učenci kot učitelji in starši. Projektnemu timu je uspelo, da so učenci in učitelji postopoma začutili, da projekt kljub obilici dodatnega dela vnaša v šolsko klimo več svežega vetra in veliko pozitivnih učinkov. V različnih nalogah, ki jih je narekovala vsebina projekta, je bilo med šolskim letom vključenih 20 učencev od 7. do 9. razreda, ki so jih vodili učitelji mentorji. Novembra lani je bilo 1. mednarodno srečanje šol partneric na Švedskem, gostiteljica 2. srečanja marca 2009 pa je bila Turčija. Organizacija 3. srečanja v Ljubljani je na naši šoli pomembno zaznamovala letošnje šolsko leto. Skoraj 6-mesečne priprave programa gostiteljstva so zahtevale veliko truda, posledično pa spletne med učenci, učitelji in starši neprecenljive vezi, ki so bistveno prispevale k spremenjeni klimi na šoli ter izpeljavi tako zahtevne naloge, kot je bilo gostiteljstvo mednarodnega srečanja. Posebej velja poudariti dejstvo, da se je 16 družin naših učencev odzvalo vabilu in sprejelo izziv gostiteljstva učencem gostom. In ko se je zgodil dan D, je bilo še kako ganljivo spremljati prvo srečanje, stiske rok in objeme učencev iz vseh šestih držav. Srečanje smo naslednjega dne uradno začeli s pozdravno prireditvijo v jedilnici šole, kjer je goste najprej nagovorila pomočnica ravnateljice Karmen Tič. Gostje, učenci in učitelji

Fotografije: arhiv OŠ Fužine

Na 3. mednarodnem srečanju Projekta EYEs, ki ga je tokrat gostila OŠ Nove Fužine, so gostje, učenci in učitelji uživali v simpatični predstavi, ki je z glasbo, pesmijo in plesom pričarala utrip držav vsake od sodelujočih šestih partneric v projektu.

naše šole smo lahko nato uživali v simpatični predstavi, pravem malem popotovanju prek vseh dežel udeleženk. Z glasbo, pesmijo in plesom smo želeli, da bi vsi skupaj za hip začutili utrip vsake izmed držav. Nastopili so otroški in mladinski pevski zbor, četrtošolec Jernej s svojo harmoniko, devetošolke kot trebušne plesalke in pevski zbor učiteljic. Odzivi med občinstvom so bili enkratni, vzdušje pa nepozabno! Srečanje smo nato nadaljevali delovno, poskrbeli pa smo tudi za dodatne dejavnosti. V treh dneh so se zvrstile predstavitve projektnih nalog posameznih držav udeleženk na temo *Nuklearna energija vs. zelena energija*. Dogajanje srečanja je spremljala tudi lokalna televizijska postaja GEA TV, ki je pripravila reportažo z naslovom *EYEs na OŠ Nove Fužine*. Poleg predstavitev nalog so učenci gostitelji gostom pripravili voden ogled šole, izvedli intervjuje z učitelji in učenci gosti. Organizirane so bile športne igre za učence v šolski telovadnici, ogled reaktorja v Podgorici, obisk Postojnske jame in Predjamskega gradu, ogled starega mestnega jedra Ljubljane z

obiskom gradu in impresivno vožnjo z ladjico po Ljubljani. V posebno čast nam je bilo, da je vse udeležence srečanja v Rdeči dvorani Mestne hiše sprejel župan Zoran Jankovič. V svojem nagovoru je posebej poudaril pomen in aktualnost teme, ki jo obravnava projekt EYEs, za prihodnost človeštva oziroma za naš planet.

Dnevi v času gostiteljstva so minevali v delovnem in sproščenem vzdušju, ob poglobljanju v vsebine projektnih nalog, v duhu medsebojnega spoznavanja in spoštovanja razlik med nami. Verjamemo, da so nas te bogatile in da bodo prenekatere vezi, ki so se spletle ob tem srečanju, prerasle v trajna prijateljstva. Zadnji dan je slovo izvabilo solze marsikateremu učencu, učitelju, mami, očetu. Tolažilna je bila misel, da se ljudje vsakič znova razidemo zato, da bi se lahko ponovno srečali ... In kdo ve, morda že oktobra na Poljskem? Naslednje leto februarja v Grčiji ali junija na Portugalskem? Pustimo se presenetiti! Do takrat pa: »EYEs, vso srečo!« Za konec pa še nekaj vtisov učencev in učiteljev gostov ter gostiteljev.

Kar 16 družin učencev OŠ Nove Fužine se je odzvalo povabilu in gostoljubno sprejelo dijake, ki so prišli v goste.

in otroška nogometna šola

Projekt EYEs želi mlade spodbuditi k spoznavanju prijaznih virov energije za naše okolje in našo prihodnost.

Marta, dijakinja, Portugalska

»Menim, da je bila ta izkušnja edinstvena in čudovita. Ljudje, vključeni v projekt, so čudoviti in zaradi njih ne bom nikoli pozabila tega tedna. Ne vem, če jih bom lahko še kdaj srečala. Upam na to, saj so postali del mojega življenja. Zelo jih bom pogrešala.«

Simge, dijakinja, Turčija: »Zelo sem uživala na srečanju. Zvedela sem veliko o slovenski kulturi, se srečala s čudovitimi, nasmejanimi, ljudmi. Všeč mi je bila družina gostiteljica in njen srčkan pes. Hvala vam za vaše gostoljubje.«

Vid, učenec, Slovenija: »Nepozabno doživetje ... Imam novega prijatelja!«

Jasmina, učenka, Slovenija: »Ena izmed mojih najboljših izkušenj. Spoznala sem, kako smo si ljudje lahko podobni in hkrati različni!«

George, ravnatelj, Grčija: »Naši učitelji in dijaki so se vrnili domov z najboljšimi vtisi. Zagotavljam vam, da imate v Grčiji, Volosu, prijatelje, ki vam lahko kadar koli in kakor koli pomagajo.

Upam, da se kmalu srečamo!«

Lars, učitelj, Švedska: »Na vaši šoli imate šopek pametnih učencev in učiteljev. Želim si, da bi bil lahko med vami nekaj mesecev, da bi proučeval vaš šolski sistem in bil eden izmed vaših sodelavcev.«

Reyhan, učiteljica, Turčija: »Verjamem, da je ta projekt navdihnil mnoge naše dijake in spremenil njihov način gledanja na ljudi, druge kulture ... Res, pozitivna stvar. Mnogi naši dijaki zavidajo dijakom, ki so vključeni v projekt, kar doživljamo kot pozitivno, saj bi se radi vključili v še več podobnih projektov, ki bi našim dijakom pomagali k boljšemu razumevanju Evrope.«

Leonor, učiteljica, Portugalska: »Počutili smo se dobrodošle, počutili smo se kot doma! Hvala za vašo gostoljubnost, prijateljstvo in čudovite dni, ki smo jih preživeli z vami. Hvala družinam gostiteljicam!«

V imenu učencev, kolektiva in projektne skupine »EYES-COMENIUS« OŠ Nove Fužine Barbara Čampa

Zadnji dan je slovo izvabilo solze marsikateremu učitelju, učitelju, mami, očetu, saj je marsikdo v času druženja dobil novega prijatelja.

Foto: Daniel Videtič, ONŠ

»Zdaj vem, zakaj delamo nov stadion v Stožicah!« je župan Zoran Janković vidno presenečen nad množičnostjo nogometnega praznika nagovoril mlade nogometaše ob zaključku otroške nogometne šole.

Na mladih svet stoji!

Andreja Potočnik

In če kje, potem ta rek velja za najmlajše nogometaše, vključene v projekt otroške nogometne šole (ONŠ), ki ga je pred več kot desetletjem na območju Ljubljane uveljavil Branko Elsner, starosta slovenskega nogometnega prostora. Prvi junijski četrtek so bodoči prvoligaši in reprezentanti, kot jih je poimenoval ljubljanski župan Zoran Janković, pokazali svoje pridobljeno znanje in dodobra napolnili ljubljanski športni park.

Že tradicionalna zaključna prireditev je postregla s številnimi nogometnimi boji med osnovnošolci. Nogometni dan tistih, ki s prvimi usmerjenimi vadbenimi urami korakajo v svet športa, je odprl ljubljanski župan, ki je z desetico na hrbtu in prvim strelom na gol dal znak, da se prireditev lahko prične. »Zdaj vem, zakaj delamo nov stadion v Stožicah!« je vidno presenečen nad množičnostjo nogometnega praznika uvodoma nagovoril otroke in jih ob tej priložnosti povabil na ogled novega domovanja ljubljanskih športnih klubov.

Zgodovina načrtnega dela z mladimi sega v leto 1998, ko je ob pomoči Mestne občine Ljubljana zaživela ideja o otroški nogometni šoli. Tokratna prireditev je bila že jubilejna in ob tej priložnosti se je njen predsednik **Aleš Zavrl** spomnil vseh tistih, ki so pletli desetletno zgodovino in brez katerih ta dejavnost ne bi zaživela v takšnem obsegu. »Zahvala gre nedvomno našemu ustanovitelju, vsem dosedanjim trenerjem, mentorjem in vodjem oddelkov za opravljeno delo, Mestni občini Ljubljana in g. županu za vso podporo in pomoč pri našem delovanju ter vsem drugim, ki so tako ali drugače pripomogli, da je ONŠ Ljubljana danes to, kar je.«

Na zelenici se je tokrat zbralo več kot 600 otrok, ki so se skozi šolsko leto spoznavali z nogometom, se učili veččin pravične igre in naredili prve korake v svetu športa. Projekt ONŠ iz leta v leto raste, se razvija, z njim pa dozorevajo tudi mladi nogometaši. »Zaključna prireditev je tudi priložnost, da izpostavimo vrednote, ki so temelj našega delovanja – delavnost, strpnost, zdravo tekmovalnost in znanje. Te vrednote morajo biti ne le vrednote našega delovanja, pač pa celotne družbe, ki ji pripadamo.« je poudaril predsednik ONŠ Aleš Zavrl. V redno vadbo in tekmovanja je bilo v tem šolskem letu vključenih več kot 1200 otrok, ki so nabirali znanje v 89 vadbениh skupinah na 45 osnovnih šolah. »Smo široka organizacija, ki je sčasoma prerasla v neke vrste pravo športno gibanje.« je po še enem uspešnem letu zadovoljen Zavrl. Poleg otrok s širšega ljubljanskega področja so bili gostje tokratne prireditve mladi nogometaši iz Maribora, cicibani iz Mirna pri Novi Gorici, najmlajši iz nogometne šole Marjana Rožanca in gostje iz Hrvaške z Reke. Uvodna slovesnost je pokazala, da je prireditev tudi organizacijsko zelo velik projekt. Po *fair play* protokolu, zavezo k poštenim igri sta simbolično podala mladi nogometaš in trener, ter simbolnem sodniškem pisku, so se hkrati na kar 19 igriščih za okroglim usnjem začeli poditi najmlajši. Medsebojni obračuni tokrat niso iskali najboljših, saj so vsi, ki so sodelovali na nogometnem prazniku, postali zmagovalci. Prav vsi so prejeli značke nogometaša in priznanja za uspešno opravljen program v otroški nogometni šoli. 46 ekip, 42 osnovnih šol, 48 trenerjev in 90 tekem je statistika, ki o tej prireditvi govori sama zase. Ob takšnem obisku se za popularizacijo in napredek nogometa ni bati. In kot je za zaključek dejal župan Janković: »Danes so vsi zmagovalci. Otroci tu na igrišču in starši, ki so jih prišli spodbujati.«

Četrtni razgledi

Foto: arhiv MOL

Brezplačni računalniški tečajji za starejše navdušujejo prav vse tečajnike.

Foto: arhiv ČS Center

Obiskovalke dneva soseda v ČS Center pri izdelovanju cvetja iz papirja.

Foto: arhiv ČS Center

Otroci in starejši pri risanju.

Veliko zadovoljstvo z brezplačnimi računalniškimi tečajji za starejše

Ena najbolj navdušujočih potez župana Zorana Jankovića so brezplačni računalniški tečajji za starejše nad 55 let, ki v času svojega izobraževanja in poklicnega dela niso imeli možnosti računalniškega usposabljanja. Tečajji tudi letos potekajo na sedežih četrtnih skupnosti, v Službi za lokalno samoupravo pa že zdaj vabijo, da se zainteresirani prijavijo čim prej, ker je število mest omejeno, zanimanje pa veliko. Jeseni bodo prvič organizirani tudi nadaljevalni tečajji, tokrat pa smo zbrali nekaj izjav tečajnic in tečajnikov, ki se veselijo svojega novo pridobljenega znanja.

Tečajnica (73 let): Tečaj je bil res enkrat. Popolne analfabete so s svojo potrpežljivostjo naučili toliko, da smo izgubili strah pred računalnikom in da poskušamo sami še s čim novim. Hvala lepa županu za to res lepo gesto.

Tečajnik (78 let): Postal sem računalniško pismen, kar je za moja leta velika stvar. Staranje je postalo digitalno in mi oplemenitilo jesen življenja. Še enkrat – hvala.

Tečajnica (57 let): Iskrena zahvala za to možnost izobraževanja. Veseli me, da je v naši družbi tudi posluš za osebe, ki jih nekateri obravnavajo kot »odslužene«.

Tečajnica (57 let): Zelo sem vam hvaležna, da ste mi omogočili brezplačno računalniško usposabljanje in to s predavatelji, ki so se zelo potrudili, da nas naučijo in da izgubimo strah pred računalnikom.

Tečajnica (61 let): Vsak dan obiskujem internet in sem navdušena. Računalnik sem kupila rabljen za malo denarja, vendar meni služi dobro. Imam tudi srečo, da mi vnučka kaj pove, da lažje najdem kakšno zanimivo stran.

Tečajnica (69 let): Ker je bilo precej tečajnikov, podobno kot tudi jaz, brez vsakega predznanja o računalniku, saj nas je precej odšlo v pokoj, ko so šele prišli v podjetja, in smo zato težje sledili, bi bil zelo zaželen (če bi bilo to seveda mogoče) nadaljevalni tečaj.

Tečajnica (62 let): Zahvaljujem se za možnost, ki ste mi jo ponudili. Z veseljem sem obiskovala tečaj računalništva. S pomočjo zelo dobrih inštruktorjev

sem premagala »strah« pred nečim novim in računalnik zame ni več »en bav bav«. Nasprotno, prav prijetno je in pred menoj se kaže neko novo obzorje. Zelo sem hvaležna, da ste mi to omogočili! Upam, da boste pripravili še kakšno presenečenje – npr. nadaljevalni tečaj, z veseljem bi se ga udeležila.

Tečajnik (60 let): Ponovno se vam najlepše zahvaljujem za »podarjeni« tečaj, ki mi je polepšal življenje.

Tečajnica (70 let): Ker še nimam računalnika, sem vam hvaležna za znanje, ki sem ga pridobila, ker je bilo pač brezplačno in je za vas res pohvalno. Čeprav so tu že leta starosti, se rada udeležim takih stvari.

Tečajnica (64 let): Kot upokojeno učiteljico matematike in dolgoletna porotnico na sodišču me zanimajo predvsem področja, ki so povezana z mojim delom v aktivnih letih. S tem, kar sem pridobila na računalniškem tečaju, bom veliko lažje sledila tem vsebinam na internetu.

Tečajnik (79 let): Znanja ni nikoli preveč, pa naj bo kulturno, bolj strokovno ali računalniško. Z veseljem sem se udeležil tečaja in hvala.

Tečajnik (67 let): Hvala za super izveden tečaj, želimo si nadgradnjo znanja na nadaljevalnem tečaju.

Na računalniške tečaje se še vedno lahko prijavite tako na sedežih četrtnih skupnosti Mestne občine Ljubljana kot v Službi za lokalno samoupravo, tel. 01/ 306-48-62 ali 01/ 306-48-30 (gospa Vesna Bolle).

Četrtna skupnost Center

Razgiban Junij 2009 v Četrtni skupnosti Center

Meta Verbič

Marsikdo lahko ob zgornjem naslovu pomisli, da je v centru našega glavnega mesta v poletnih mesecih običajno zelo živahno. In ima čisto prav. A letos je Svet Četrtnih skupnosti Center veliko bolj dejavno posegel v to dogajanje.

Dan soseda

Učenci in učitelji OŠ Toneta Čufarja ter člani Sveta ČS Center smo staknili glave in združili moči pri uresnitvi ideje, da pripravimo dan soseda.

S prireditvijo smo želeli na svoj način obeležiti evropski praznik sosedov, še posebej pa prispevati h krepitvi zavesti starejših, mlajših in najmlajših o sobivanju v bloku, stolpnici, na ulici ali na širšem območju našega bivališča.

V ponedeljek, 1. junija, natanko ob 15. uri se je začelo z dobrodošlico. Učenci so svoje goste – sosede OŠ Toneta Čufarja, starše, babice in dedke – pričakali z jabolki in ličnimi medaljami kot nagrado zato, da so na srečanje prišli peš in so doma pustili svoje jeklene konjičke. Še posebej je bilo ganljivo srečanje s skupino varovancev Doma za starejše občane Tabor.

Začetna nervoza je bila hitro premagana. V učilnicah in šolski avli je bilo vsak trenutek bolj živahno.

V različnih delavnicah smo se družili, klepetali in svojo ustvarjalnost pokazali pri oblikovanju iz gline, slikali smo na svilo in izdelovali cvetlice iz papirja in prijetno dišeče milo; literarno smo ustvarjali na temo *Iščemo babico in dedka za eno popoldne*; klepetali in slikali smo s slikarjem Vojkom Gašperutom; dijaki Srednje šole za zdravstvo so poskrbeli za naše zdrave z merjenjem krvnega tlaka in navseti ter praktičnim prikazom zgodnjega odkrivanja raka na dojkah. Predstavili so se nam tudi sosedje in sosede z različnimi dejavnostmi, ki jih počnejo za kratek čas: na Taboru klekljajo, v okviru Tretje univerze in Unicefa izdelujejo punčke iz cunj, v Mestnem društvu gluhih izdelujejo peče za narodne noše. S povabilom na sodelovanje v poletnih mesecih sta se nam predstavila Zavod za organizacijo in izvedbo kulturnih prireditev – Bunker ter Kinodvor, Mestni kino, ki delujeta v naši sosesčini. Zanimivo, pa tudi poučno je bilo opazovati naše najmlajše, kako se skupaj s starejšimi trudijo narediti prve klekljarske vbode ali pa na okvir napeti svilo in na njej z barvami izraziti svoje videnje različnih motivov. Veliko pozornost vseh sta pritegnila tudi izdelovanje makete, ki je pokazala, kako našo sosesko vidijo učenci, in likovna razstava o medkulturnem dialogu. Pa tudi lačni in žejni nismo bili. Za to so z izvrstnimi sladkimi poskrbele članice Društva upokojencev Tabor – Ledina, ki se tudi sicer družijo ob kuhi in peki.

Za konec so se nam učenci **OŠ Toneta Čufarja in otroci iz vrtca Ledina** predstavili še s kratkim kulturnim programom, zapela pa sta nam tudi vsem dobro znana soseda **Jerca Mrzel in Lado Leskovar**. Predvideni čas za dan soseda, ki smo ga v ČS Center pripravili prvič, je kar prehitro minil. Nikomur ni bilo

Foto: Miha Fras

11. junija je na Gradu potekala dobrodelna prireditve Povezujemo generacije v organizaciji Lions kluba Barje. Zbrali so denar za računalnike novega centra za starejše na Gosposvetski.

dolgčas in ne žal, da je prišel, saj je ob odhodu večina pritrčila vabilu: »Vidimo se ponovno prihodnje leto v še večjem številu!«

Povezujemo generacije

Dobrodelna prireditve z naslovom *Povezujemo generacije* je v organizaciji Lions kluba Ljubljana Barje in pod častnim pokroviteljstvom župana Zorana Jankovića potekala 11. junija na Ljubljanskem gradu. Na prireditvi so zbrali sredstva za nakup računalniške opreme za novi Dnevni center aktivnosti za starejše, ki jeseni odpira svoja vrata na Gosposvetski cesti v Ljubljani. To bo že četrti tovrstni center v našem glavnem mestu, prvi v strogem središču Ljubljane, in sicer v prostorih nekdanje lekarne Ajdovščina nasproti Figovca. Lions klub Ljubljana Barje je skupaj s svojimi podporniki podaril še razne izdelke in štiri prilagojene izobraževalne programe *Spoznajmo računalnik*, ki jih je namenil novemu centru, enotama Poljane in Tabor Doma starejših občanov Center in enoti Kolezija Doma starejših občanov Vič-Rudnik. Udeležence prireditve je na grajskem dvorišču pozdravil Papirniški pihalni orkester Vevče, v dvorani Palacij pa so učenci osnovnih šol Ledina in Toneta Čufarja z več pevskimi točkami poželi buren aplavz, prav tako plesalci Akademске folklorne skupine France Marolt in pevka Alenka Godec. Novinar Tone Fornezz – Tof in minister Karel Erjavec sta se na odru dobro ujela in nasmejala polno dvorano. Lionsi iz kluba Ljubljana Barje so tudi z letošnjo prireditvijo dokazali, da sta humanitarnost in dobrodelnost pri nas še vedno vrednoti in da je lahko medgeneracijsko sodelovanje zelo uspešno.

Srečanje na Metelkovi

Srečanje z okoliškimi prebivalci na Metelkovi smo 22. junija pripravili Oddelek za kulturo Mestne občine Ljubljana, uporabniki KUD mreža AKC Metelkova in komisija za kulturo pri Svetu ČS Center z namenom, da predstavimo program obnove AKC Metelkova, ki so ga skupaj pripravili Oddelek za kulturo in AKC Metelkova mesto, potem ko je celoten kompleks Metelkove država prenesla v last Mestne občine Ljubljana, ter da se na kraju samem seznanimo z delovanjem Metelkove in s kulturnimi programi, ki jih nudi avtonomni kulturni center v središču mesta, navsezadnje pa tudi zato, da se soočimo s problemi okoliških prebivalcev in njihovimi pomisleki pri delovanju AKC Metelkova mesto.

Foto: Jože Čurin

6. junija je v Hali Tivoli potekal 1. evropski kongres izgnancev in beguncev, ki se ga je udeležilo več kot 3000 udeležencev. Več na strani 61.

Po ogledu in predstavitvi nekaterih objektov in umetniških ateljejev se je pogovor nadaljeval z naštevanjem problemov, ki že leta motijo okoliške prebivalce. To je predvsem hrup, ki ga v nočnih urah povzročajo obiskovalci Metelkove, ko zapuščajo klube ali se zadržujejo na dvorišču centra, pa tudi mladi, ki že v popoldanskih urah posedajo na dvorišču, popivajo in ne kažejo interesa za kakršnokoli kulturno vsebino centra. Opozorili pa so tudi problem grafitov z žaljivimi vsebinami, ki se pojavljajo na zidovih okoliških stavb. V KUD Mreži se vseh teh problemov zavedajo, saj motijo tudi njih same, in si prizadevajo nekatere vsaj omiliti. Tako so uporabniki Metelkove odgovorni za dogajanje v klubih, kjer za red skrbijo varnostniki, medtem ko težko nadzorujejo, kaj obiskovalci počno na dvorišču centra in kako glasni so, ko zapuščajo Metelkovo. Tudi sami imajo težave z žaljivimi grafiti in z mladimi, ki se čez dan brezciljno zadržujejo na dvorišču, ker motijo druge pri umetniškem ustvarjanju. Poskusili so že z aktivnostmi, da bi svojo ustvarjalno energijo usmerili v razvoj Metelkove. Žal so bili doslej neuspešni zaradi pomanjkanja denarja, premajhne kadrovske zasedbe in še posebej zaradi nezanimanja mladih. Ena od okoliških prebivalcev je predlagala, da bi hrup morda lahko omejili tudi tako, da bi bil vstop v center mogoč le z Masarykove. O tem so razmišljali tudi metelkovci, vendar je predlog naletel na nerazumevanje s strani lastnika hostla Celica, pa tudi na Ministrstvu za kulturo, ki domuje na Maistrovi ulici, nad tem niso bili navdušeni.

Ker so si bili udeleženci enotni v tem, da vseh problemov ne bo mogoče rešiti čez noč, so se dogovorili, da bi bilo dobro nadaljevati prakso rednih srečanj in probleme reševati z izmenjavo opažanj korak za korakom, še posebej zdaj, ko je končno dorečeno lastništvo centra, ko je pripravljen projekt obnove in ko bo tudi formalno sklenjena pogodba o upravljanju tega prostora. AKC Metelkova mesto bo ohranila svojo avtonomnost, Mestna občina pa bo z obnovo objektov poskrbela za ureditev njihovega pravnega statusa, v vseh klubih bodo poskrbeli za primerne in varne razmere za različne dejavnosti, prezračevanje, zvočno izolacijo in s tem tudi za protihrupno zaščito, odprto koncertno prizorišče pa bodo zavarovali s streho. Obnova bo potekala postopoma, od objekta do objekta. Udeleženci razprave so predlagali, da bi prednostno obnovili stavbe, ki so najbolj problematične z vidika hrupa in kaljenja nočnega miru.

Foto: Miha Fras

Med 15. in 21. junijem je v Ljubljani potekalo 4. Evropsko univerzitetno prvenstvo v rokometu, ki ga je podprla tudi Mestna občina Ljubljana. Več na strani 61.

Počitniško varstvo

V sodelovanju s humanitarnim društvom *Nikoli sam* je Svet ČS Center tudi letos pripravil počitniško varstvo za otroke iz socialno šibkih družin. Prvi del je potekal od 29. junija do 10. julija, drugi del pa se je začel 17. julija in bo trajal vse do 28. avgusta. Najrazličnejših delavnic, sprehodov in igre v bližnjem Tivoliju se udeležuje od 15 do 20 otrok, ki uživajo v družbi vrstnikov, se vedno naučijo kaj novega, tudi koristnega, vendar brez pritiska, da to morajo storiti.

Četrtna skupnost Rudnik

Dan Četrtna skupnosti Rudnik bo zadnjo avgustovsko soboto

Robert Okorn, predsednik Sveta ČS Rudnik

Svet Četrtna skupnosti Rudnik nadaljuje z delom na enak način kot doslej: zaznava problematiko, jo obravnava na odborih ter sklepe potrdi na sejah. Čeprav ima Svet za svoje delovanje na voljo malo finančnih sredstev, smo lani z realizacijo plana malih del zadovoljili potrebe marsikaterega občana. Tudi letos smo pripravili seznam, ki vključuje postavitev klopi ob sprehajalni poti ob Galjevcu, dodatna pasja stranišča in koše za smeti ter nekaj dodatnih košenj, ki niso zajete v rednem programu mesta. Plan malih del izvajajo pristojni oddelki Mestne uprave.

In kako je na našem terenu?

V letošnjem letu so se končno začela izvajati dela za ureditev Peruzzijske ceste. Začetek del je krajanom odprl kar nekaj vprašanj, ki doslej niso bila razrešena. Če gledamo na zadevo kot na slab začetek del, bo menda konec dober, krajan in drugi, ki uporabljajo to cesto, pa bodo končno pridobili širšo in varno cesto.

Industrijska cona oz. nakupovalno središče Rudnik se čez novi železniški prehod širi tudi na drugo stran proge, kjer se končuje gradnja trgovine Hofer, v samem nakupovalnem središču pa lahko menda kmalu pričakujemo prvo garažno hišo. V Črni vasi so postajališča za novo progo MPP že pripravljena in čakajo na začetek obratovanja. Zaključila so se tudi dela komunalnega opremljanja v Dolinškovi ulici. V tem polletju je bil imenovan novi član sveta Aleš

Četrtni razgledi

Foto: arhiv ČS Rudnik

Pri družini Modic na Ulici Bena Zupančiča so se sosedje in župan z delegacijo po ogledu ulice še pogreli.

Vidmar. Imenovani so bili tudi nova ravnateljica Osnovne šole Oskarja Kovačiča Olga Kolar, ki je zamenjala dolgoletno ravnateljico Klavdijo Birso Marn, ter novi komandir Policijske postaje Ljubljana-Vič. mag. Franc Marolt, ki je zamenjal Edvarda Cvetka. Pred nami je še dolgo in vroče (upamo, da bo tako) poletje, v katerem pa ne bomo le dopustovali, ampak bomo v sodelovanju s PGD Ljubljana-Barje in drugimi društvi pripravljali prireditev Srečanje krajanov Četrtna skupnosti Rudnik, ki bo zadnjo soboto v avgustu.

Ulica Bena Zupančiča bo prihodnje leto sanirana

Sestanek z županom Zoranom Jankovičem

Mojca Polak Williams

Če vas je pot po naključju kdaj zanesla na ulico Bena Zupančiča, potem verjetno poznate koga od nas, ki tu živimo. Gre namreč za slepo ulico, z vsega petnajstimi hišami, ki so jo krajanje večinoma naselili v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Sama sem se sem preselila leta 2002. Pritegnil me je mir in neposredna bližina mestnega središča, ki je oddaljeno le 15 minut hoda. Že od samega začetka me je motilo makadamsko cestišče, vendar mi je prodajalec zagotovil, da bo ta problem v kratkem rešen.

Kot veste, je v zadnjih letih »naša četrt« dobivala vedno bolj urejeno podobo, tudi vse okoliške ulice so zdaj asfaltirali in komunalno uredili, le ulica Bena Zupančiča je ostala prezrta, neurejena, nevzdrževana in zdaj že skoraj neprevozna tako za avtomobile kot za druga prevozna sredstva. Še posebno težko je po njej iti z otroškim vozičkom, ker so posamezne luknje tako globoke, da je za nadaljevanje poti potrebno prestaviti cel voziček. Stanovalci problem rešujemo različno, nekateri imajo ob vrtovih kupe peska in luknje posipavajo z njim, drugi jih posujejo z zemljo. Na posredovanje jih občasno posujejo tudi odgovorni iz službe za vzdrževanje Mestne občine Ljubljana.

Krajanje smo se tako na Četrtni skupnosti Rudnik kot na Mestni občini Ljubljana posamezno velikokrat zanimali, kdaj je predvideno asfaltiranje. Sama sem prvič iskala odgovor leta 2004 in se morala zadovoljiti z razlago, da za ureditev naše ulice

Foto: arhiv ČS Rudnik

Župan je po ogledu neasfaltirane ulice Bena Zupančiča napovedal, da bo ulica prihodnje leto ne le asfaltirana, ampak tudi v celoti komunalno urejena.

sredstva še niso predvidena ter da bo potrebno počakati še nekaj časa. Pozneje smo vsak zase še večkrat poskušali izvedeti, kaj je potrebno narediti. Četrtna skupnost je bila s problemom seznanjena in je na osnutek Odloka o proračunu za leto 2008 podala pripombo, naj se vključi tudi naša ulica, vendar pripomba ni bila upoštevana.

V letošnjem letu pa se je začelo premikati tudi pri nas.

V aprilu smo združili moči in pripravili skupno pobudo, s katero smo se obrnili na gospoda župana Zorana Jankoviča v času dneva odprtih vrat, ki so organizirani vsak prvi torek v mesecu. Gospod župan je imel za problem velik posluš. V dobrem mesecu dni je bil na ulici organiziran sestanek s strokovnjaki iz pristojnih služb Mestne občine, predstavniki četrtna skupnosti in stanovalci, ki ga je vodil gospod župan.

Po kratkem ogledu ulice smo se pogreli v hiši družine Modic. Gospod župan je povedal, da bodo ulico ne samo asfaltirali, pač pa jo tudi v celoti komunalno uredili. Prišlo je do čisto konkretnih dogovorov, na podlagi katerih bo Mestna občina Ljubljana naročila idejna projekta za ureditev ulice v dveh variantah – v obstoječi širini ceste ter v širši izvedbi. Rok priprave projektov je do konca septembra. Krajanje si bomo oba projekta ogledali na sedežu ČS Rudnik ter do konca oktobra potrdili primernejšega.

Gradnja komunalne infrastrukture v naši ulici pa je predvidena v letu 2010.

Na dan so prišli tudi drugi, še bolj pereči problemi. Ko so krajanje pred zdaj že 30 leti odkupovali parcele, je gospod, čigar last je bila zemlja, nenadoma umrl, zemlja pa je prešla v last Mestne občine. Nekaterim je dokumentacijo pozneje uspelo urediti, nekaterim pa ne. Gospod župan je povedal, da je zdaj pravi čas, da se stanje uredi, in krajanom tudi dal ime in kontakt osebe z Oddelka za ravnanje z nepremičninami, na katero se lahko neposredno obrnejo. Ponudil je tudi, da se krajanje v primeru morebitnih nadaljnjih težav lahko obrnejo tudi neposredno nanj.

Vse kaže, da bo prihodnje leto za nas prelomno in upajmo, da bodo hkrati s komunalno ureditvijo ulice rešene tudi druge stiske krajanov.

Gospodu županu in vsem drugim iz Mestne občine Ljubljana ter Četrtna skupnosti Rudnik se zahvaljujemo, da ste si vzeli čas. Upam, da bom prihodnje leto ob tem času lahko napisala nov članek, v katerem bodo fotografije asfaltirane ceste.

Foto: arhiv ČS Črnuče

Nastop Šodr teatra iz Šentvida na Črnuški pomladi z Zupančičevo dramo Hodnik.

Četrtna skupnost Črnuče

Ljubljanska ogrlica

Jože Osterman

Ko smo konec junija na Črnučah končali z zdaj že sedmim društvenim festivalom *Črnuška pomlad*, zadovoljstva nad dogajanjem, ki je bilo še nekoliko obsežnejše kot v prejšnjih letih, ni bilo malo. Število ljudi, ki se v četrti ukvarjajo z različnimi društvenimi dejavnostmi, se ni zmanjšalo. Osnovna šola Maksa Pečarja se je bistveno intenzivneje kot v prejšnjih letih vključila v družbeni utrip kraja. Še posebej so se izkazali mladi, članice in člani društva M(ladinske) O(organizacije) Č(rnuče). Tudi športniki z vseh področij, zlasti pa odbojkarji in nogometaši, delajo odlično. A obiskovalcev kljub nedvomno zanimivim programom na prireditve ni bilo več kot lani. Očitno kraj še naprej doživlja krizo notranje kohezivnosti, kar se sicer skoraj praviloma dogaja periferijam velikih mest, kjer nekdanje manjše zaokrožene človeške skupnosti, ko gre za vprašanje družjenja, preprosto ne vzdržijo več konkurence s trgovskimi, zabavišnimi in gostinskimi kompleksi, ki so postali nova središča ljudskega užitka. Tempo življenja, ki ga človek poskuša racionalizirati s tem, da ob nakupu, ki je očitno postal najvišja oblika užitka, površno konzumira še nekaj preostale ponudbe, med katero se včasih najde tudi kakšna kulturna storitev, če le ne terjaja prevelike koncentracije, je tudi v življenje manjših krajev vneslo precejšnje spremembe. Pravzaprav je paradoksalno, da ob večjih selitvah večje število prebivalcev skoraj praviloma ne okrepi socialne mreže v nekem kraju, marveč jo nekako razredči in oslabi, saj so priseljencem njene vrednote pogosto tuje. Še bolj kot Črnuče, ki so se s tem problemom soočile že pred desetletjem in več, je ta pojav zdaj viden v naseljih ob Črnučah – Ježi, Nadgorici, Šentjakobu in Podgorici, kamor se ljudje selijo le zaradi kvalitete življenja blizu neokrnjene narave, ne pa zaradi zanimanja za kraj, kamor prihajajo. A navsezadnje niti ne morejo poznati, saj je vse območje postalo Ljubljana.

Bodo četrtna skupnosti, ki so zdaj stare dobrih osem let in so bile po mojem mnenju – vsaj tiste na obrobju – ustanovljene tudi zaradi tega, da bi ob izboljšanju življenjskih razmer v teh območjih ohranile tudi krajevno identiteto in duh, uspele

Foto: Miha Fras

1. julija je podžupan Jani Möderndorfer odprl že tradicionalno 5. razstavo Keramika na Magistratu.

Foto: arhiv ČS Trnovo

Na trnovski gasilski veselici s srečelovom 19. junija se je ljudi kar trlo.

Foto: arhiv ČS Trnovo

Ansambel Štruklji je na trnovski gasilski veselici spravil na noge plesalce vseh starosti.

del svojega dela posvetiti tudi temu vprašanju? Navsezadnje je bilo eno od meril za ustanovitev četrti tudi integracija tradicionalnih krajevnih vrednot, ki so skozi stoletja skupnega življenja oblikovale neko širše območje! Mesto je s svojim dolgoletnim avtomatičnim širjenjem do obroča avtocest in obvoznic, kjer nas pozdravlja le še napis Ljubljana, naselja znotraj tega pa so ohranila pravico le do spomina na ravni folklore, sprožilo nevaren proces svoje lastne unifikacije in centralizacije identitete, ki je škodljiva za raznolikost življenja v njem. Sam verjamem, da se je to zgodilo zaradi funkcionalnih razlogov in ne zaradi hudobne zarote, češ da bo razkroj krajevnih identitet poenostavil oblastvena opravila v veliki Ljubljani. Zagotovo pa je čas, da o tem početju razmislimo tudi malce bolj sociološko in ga – če se bo izkazalo, da ni dobro – ne le zaustavimo, marveč v nekaterih primerih vrnemo tudi na izhodiščne točke. Nihče me ne bo prepričal, da so krajevne identitete povsem neodvisne od geografskega statusa kraja, in težko me bodo prepričali tudi o tem, da bo Mestna občina Ljubljana karkoli izgubila, če bo v njej število naselij in s tem (morda) tudi različnih krajevnih identitet večje kot zdaj.

V svetu črnuške četrti smo junija sprožili pobudo o vrnitvi starih imen naselij na obrobju Ljubljane, ker si ne želimo Ljubljane kot požrešne hobotnice, ki požira vse okrog sebe, marveč kot središčni biser na ogrlici, na katerega so kot majhni biseri navezana naselja na njenem obrobju. Naj ta le živijo malce drugačno življenje kot jedro! Kajpak se zavedamo, da gre za zahteven proces – a naj bo to dobrodošel izziv razmisleku o včasih preveč samoumevnih zadevah našega življenja.

Četrtna skupnost Bežigrad

Poskrbljeno za kip Talca v Gramozni jami

Občanka, arhitektka, ki stanuje v bližini Gramozne jame, nas je opozorila, da je bil na dan državnosti oskrunjen kip Kalinovega Talca. Mestna občina Ljubljana je takoj ukrepala in poskrbela, da je kip spet v prvotnem stanju. Na Oddelku za kulturo, ki ima na skrbi mestne spomenike, so v zvezi s tem pojasnili: »Zadnje dni aprila 2008 je prišlo do poskusa kraje bronastega kipa Talca v Gramozni jami (poskus rezanja

leve roke). Očitno je nepridiprave pri delu nekdo zmotil in so pobegnili. Oddelk za kulturo se je takoj povezal s podjetjem Želva, ki ureja Pot spominov in tovarištva, in ob vhod v jamo je bil postavljen količek, ki preprečuje dovoz z motornim vozilom v jamo do kipa, omogoča pa redno vzdrževanje nabrežin in same poti. Načrtujemo, da bo original nadomeščen s kopijo, saj je zaradi visokih cen kovin na svetovnem tržišču v zadnjih letih prihajalo do množičnih kraj bronastih spomenikov, in to ne samo v Sloveniji. Želimo si, da bi se odnos do dediščine in spomenikov v Ljubljani dvignila na višjo raven in da o tovrstnih vandalizmi prihodnje ne bo potrebno poročati.«

Četrtna skupnost Trnovo

Gasilska veselica sredi Ljubljane in še kaj

Branka Lovrečič, univ. dipl. psih. predsednica sveta ČS Trnovo

Hotela sem pisati o gasilski čistilni akciji, pa lahko pišem le o njihovi veselici. 19. junija so trnovski gasilci, ki jim poveljuje Tomaž Kavčič, organizirali »vrtno prireditve« ali preprosto veselico. Tam so mi poočiteli, da nismo nikjer objavili poročila o njihovi čistilni akciji. Prav, bomo objavili ob prvi priložnosti, sem obljubila, a gasilci so prostovoljci in poročilca niso uspeli poslati. So se pa izkazali z veselico!

Na naši zadnji seji sveta Četrtna skupnosti Trnovo smo na glas prebrali povabilo na veselico, pa so nekateri svetniki malce podvomili o ustreznosti gasilske veselice tako rekoč sredi Ljubljane. V Trnovo sodi kultura, Prešeren, Plečnik, Finžgar, Gerbič, Trnifest (kljub nestrinjanju nekaterih prebivalcev), a gasilska veselica? Imela sem dve povabilu za ta večer: gasilska veselica ali pa 40-letnica mature.

Ko sem prišla na veselico, nisem mogla verjeti svojim očem! Ljudi se je trlo! Vse klopi so bile zasedene, ansambel Štruklji je veselo igral, ljudje plesali. Vse srečke so bile razprodane. Po mojem bi jih prodali še enkrat toliko, če bi imeli še kaj zadetkov v zalogi. Moja prijateljica Jelka z Rakove Jelše je zadela velikansko torto, ki jo je kot dobitek za srečko poklonila Srednja agroživilska šola. Tako, s sladkorno gasilsko čeladno na vrhu. Jelka še v življenju ni videla tako velike in lepe

torte. Vrskala je od zadovoljstva in potem razkazovala zadetek vsem radovednim očem. A najprej je gasilka Mira obotavljajoče se rekla: »Vaš zadetek je pa v hladilniku.« »Kaj pa potem,« se ni zmenila za dvomeče sporočilo Jelka. Takoj je zahtevala nož in kartonaste krožničke in pošteno delila torto srečnežem, ki smo se prisilili v njeno bližino. Tudi gasilki je odnesla košček. Svetnika Roman in Nada sta pa tako ali tako že po četrti šarži morala dobiti rezino sladke dobrote. V veselem razpoloženju je predsednik društva Štefan ansamblu naročil, da me javno pozdravijo. Bila sem počaščena, da mi po tolikih letih dela zdaj že priznavajo mojo funkcijo, a to je sprožilo nekaj radovednosti pri eni od miz in so me hoteli srečati osebno. Izkazalo se je, da so stari politični mački hoteli pogledati novodobno politično miško. Ugledni gostje iz Murgel so bili nekdanja županja Tina Tomlje, Janez Zemljarič in predsednik GZ Slovenje Zdenko Pavček. Dokaz več, da je veselica v Trnovem tradicija, ki zbere skupaj vse, ki se radi družijo in plešejo. Mene je vrtil po plesišču sivolasi plesalec kot mladenko! Kdo ve, če ni bil ples tako živahen, ker je moj odlični soplesalec bioenergetik in me je za tisti večer napolnil s svežo energijo. Na maturo sem se spomnila šele naslednji dan, v soboto, ko je deževalo in so vsepovsod dogodke odpovedovali. Na naši veselici v petek je bilo pa lepo.

Ampak v Trnovem imamo vedno srečo z vremenom. Osmo izredno sejo našega sveta smo sklicali na prostem, na Špici, da bi si vsi svetniki ogledali novo brv čez Gruberjev kanal. Mehka je za hojo, lepo razsvetljena, a njena »čipkasta« ograja ali ogrodje nam ni bila ravno povšeči. Nobene pripombe, razen hvale, pa nismo imeli o BIC-u, biološkem izobraževalnem centru, kjer smo nadaljevali sejo. Direktor centra Tomaž Geršak nam je vse izjemno lepo pripravil: gostoljubje te odlične Srednje agroživilske šole, kjer nas je dobesedno gostila ravnateljica Jasna Kržin Stepišnik. Celoten center nam je, kljub večerni uri naše seje, razkazal mag. Milan Knez. Prelepe učilnice, tehnično vrhunsko opremljene, celo z interaktivnimi tablami (o kateri samo sanjam v svoji službi!), pravo, še toplo kmečko peč za kruh, dišeče delavnice za pecivo z velikimi marmornimi mizami, slaščicami v hladilnikih in na koncu veletelovadnica s čisto pravo zunanjo svetlobo! To je šola, kjer bi človek želel še enkrat drgniti klopi! Naša zadnja predpočitniška seja je minila v tako dobrem razpoloženju, da smo si rekli: »Septembra nadaljujemo na novi lokaciji.« Bi nas bili ribiči veseli? Upam, da prebirajo Ljubljano.

Ljubezen, samota, pa tudi junaštvo

Foto: Dunja Wedam

Ana Desetnica je takole čarobno priplula na poletne večerne ulice Ljubljane.

Himna ljubezni

Janja Skubic

Ko se zalubiš, bežiš v sanje. Stopiš visoko na prste in se z roko dotakneš mavrice, ki se zdi nedosegljivo privlačna ob poletni nevihti. Ko drugi odpirajo dežnike in brezciljno hitijo mimo tebe, ti upočasniš korak in pustiš, da se debele kaplje dotaknejo svilnatih las. Glavo dvigneš nazaj in ponudiš obraz Nebu, da te napoji s svojo mogočnostjo.

Ko ljubiš iskreno, ura neha tiktakati,

kazalci se ustavijo, čeprav ni treba zamenjati baterije. Pomemben je le utrip srca, ki bije za ljubljeno osebo po taktu refrena, ki ga poješ pod tušem pred službo. Srce bije hitro in odločno. Ve, kaj hoče in kaj je edino pomembno v življenju. Ljubezen je lepa in čista kot bel hlad iz studenca, ki ne pozna ne konca ne kraja. Piješ iz njega in ostal boš za večno mlad. Mrzel in osvežujoč je ta nektar.

Ljubezen je bolezen. Je tudi pekoča bolečina, ko smo sami s sabo in brez Njega ali Nje. A še hujše je, ko nimamo nikogar radi. Saj zato smo se rodili, da bi začutili in gojili ljubezen, kot vrtnar vestno skrbi za svoje cvetlice. Če vrtnice prenehamo zalivati, bodo ovenele.

Hodim po cesti, sonce je že visoko na nebu in žge. Slišim kričanje otrok, igrivo razposajenost v njihovih smehljajih. Tudi to je zame ljubezen.

Bila sem junakinja leta

Lara Novak, 6. b OŠ Narodnega heroja Maksa Pečarja

Kot ponavadi sem se tudi takrat odpravila v šolo. Bil je lep, sončen, a vetroven ponedeljek. Premišljevala sem o učiteljici matematike, ko sem naletela pred šolo ravno nanjo. Najprej sem se ji želela izogniti, pa sem si premislila in jo vseeno lepo pozdravila. Prišla je ura matematike in ker sem klepetala, me je seveda poklicala k tabli in me vprašala. Zaradi neposlušnosti sem dobila oceno dve. Bila sem zelo žalostna, še bolj pa jezna, zato sem sklenila, da znam biti super junakinja. Tako, bila že deževna sreda, pa še vedno nisem vedela, kaj naj naredim tako dobrega. Preteklo je še kar nekaj

dni in tako sem se nekega sončnega četrtega domislila. Ker je bila recesija in si nekateri ljudje veliko stvari niso mogli privoščiti, sem odprla trgovino v Črnučah po imenu *Stop recesija*, v kateri sem prodajala vse stvari po polovični ceni, kot so jih imele druge trgovine. Kmalu je za mojo trgovino vedelo vse več ljudi. Kupovali so in bili zadovoljni. Zaposlila sem še štiri sošolke in postale smo slavne. Kmalu se je izkazalo, da je naša mala trgovina premajhna za vse večje potrebe ljudi, ki so kupovali pri nas, zato smo v dogovoru z Mestno občino zgradili veliko nakupovalno središče, ki ga Črnuče do takrat niso

imele. Minila so tri leta, recesije je bilo konec in razglasili so nas za junakinje leta, saj si marsikdo brez naše trgovine ni več predstavljal življenja. Tistega dneva, ko sem pri matematiki dobila dve, pa še do danes nisem pozabila, saj sem zaradi tako majhne stvari, ki se mi je takrat zdela zelo katastrofalna, vklopila svoje možgane in naredila nekaj izjemnega za družbo. Tako se lahko ob tej priložnosti še zahvalim učiteljici matematike, ker me je po svoje spodbudila k boljšemu razmišljanju. Tistega sončnega četrtkovega dopoldneva.

Noč z menoj

Drago Oblak

Noč je sama z menoj
in jaz kot brez nje
tavam tam nekje,
kot da še noči ni,
se pogovarjam s seboj.

Brez misli, besed,
strmim v neznan svet
in od usode neznane,
želim od noči se otet
nesrečne omame.

Žal ne najdem poti
vse mimo hiti
nihče ne ozre se vame,
nihče me ne vpraša,
kje se trpljenje oglašča.

Pa vendar živim,
osamljen sredi noči
roč od mojih ljudi,
ki so bili – pa so odšli.

Le noč ostane z menoj
z menoj igra se samota
ne vem več izhoda
nazaj na srečna pota.

Literarni nagradni natečaj

Če vas pripadnost Ljubljani navdihuje k pisanju, vas vabimo k sodelovanju v literarnem natečaju. Izbrano besedilo prejme nagrado 125 evrov. Besedilo lahko obsega največ 3500 znakov brez presledkov ali 2 strani, pošljite (po možnosti na CD-ju, disketi ali po e-pošti do 30. avgusta na naslov: Mestna občina Ljubljana, Glasilo Ljubljana, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Posebej povabljeni s svojimi spisi tudi učenci osnovnih šol, saj bo nagrajence na tortico povabil župan Zoran Jankovič. Tokrat objavljamo in nagrajujemo dva izbrana prispevka, ki si nagradno vsoto delita na enaka dela.

Avto in avtoriteta

Nagrajena fotografija Jurija Maleša

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

V tehnološko razviti dobi večina malčkov najstrastneje izgovarja besedo avto, prej kot besedo ata, v odraščanju in v zreli dobi pa se temu izrazu pridružijo: avtocesta, avtokolona, avtozastoj, avtokarambol, avtoservis, avtotaksi itd. Če je v preteklosti homo sapiens koristil za pospešeno gibanje in tvorjenje konja, osla, kamelo ali slona, pa je zadnjih sto let močno odvisen od avtomobila, ki mu pomaga prebroditi kratke ali daljše razdalje. Po eni strani gre za za izredno praktičen stroj, po drugi pa za nujno zlo, ker človeka odtuje od zdrave hoje, z izpušnimi plini zastruplja okolje in žal permanentno grozi s karambolom z lažjimi ali hujšimi telesnimi poškodbami. Vendar ni poti nazaj, zato je avtomobilska industrija v nenehnem razmahu, in tehnološkem in oblikovalskem smislu, in pomeni gonilno silo svetovnega gospodarstva. Avto je statusni simbol posameznika, kajti množice dajejo velik pomen stroju in manj duhovnosti in kulturi. Ta ocena vsekakor ni enoznačna, kajti sodobna parkirišča lahko v kreativnem smislu primerjamo z likovnimi galerijami, ker se na asfaltu srečujemo z bogastvom aerodinamičnega oblikovanja, bleščavo barvitostjo mobilnih skulptur, ki ustvarjajo tehnopoetiko. Ta je plod globalnega kolektivnega kreiranja, da rentgensko motrenje zapletenega tehničnega drobvoja karoserije ne omenjam. Ob široki avtomobilski ponudbi nam pogosto zastane dih, ko smo vznemirjeni nad človeškimi idejami, ki so plod ustvarjalnega znanstvenega razmišljanja. Raznovrstni in nadvse vsečni modeli avtomobilov pa so obstajali tudi v močno oddaljeni preteklosti. In avtor nagrajene fotografije **Jure Maleš** je na motivu predstavil prav to vizualno zgodbo in ji dal naslov *Nazaj v prihodnost*. Ta prikaže elegantno oblečenega in obutega možakarja, sedečega na zloščinem srebrnem odbijaču belega oldtajmerja, ki v svoji slikoviti formi ter bleščavi monokromnosti preprosto navduši. Mož z belim klobukom, temnim metuljčkom deluje gosposko, avtoritativno

in se poslužuje drobnega mobitela, ki je na podobi edini element kibernetične sodobnosti. Fotografija je izdelana v rjavkastem tonu, s čimer je avtor poudaril oddaljeno starožitno obdobje in v gledalcu sprožil vznemirljivo nostalgčno razpoloženje. Posnetek je primerno kontrasten, nazoren v svojih detajlih in celo uporaben za fotopredložek hiperrealističnemu slikarju.

Nagrajenemu posnetku so se zelo približale fotografije naslednjih avtorjev: **Biljana Stefanovič** z zlato ožarjeno fasado v stari Ljubljani in priloženo angažirano utemeljitvijo motiva, nato **Klemen Gabrijelčič** z romantično panoramo Ljubljane, ki jo v ospredju krasijo travniki parka Tivolija, a na nebu slikoviti beli oblaki, in tretji **Marko Jarc** z realističnim posnetkom Tromostovja, katerega arhitekturno ozadje je s pomočjo računalnika krepko deformiral in dosegel abstrahirano oziroma surrealistično podobo. Uspešen je tudi pri realistično romantičnih podobah, kjer izstopa črno-bel motiv Miklošičeve ceste. Imenitne kompozicije z arhitekturno in parkovno motiviko ter pouličnim življenjem so prispevali še naslednji avtorji: **Vera Simčič**, humoren doživljaj na Ježici z radoživim otrokom; **Milena Rupar**, dramatičen prikaz vodnega toka pod masivnima lokoma Tromostovja; **Nejc Svete**, zanimivi fragmenti mestne arhitekture in všečen motiv Trnovskega pristani; zaradi posnetka iz ptičje perspektive najbolj izstopa motiv stare Ljubljane z reko Ljubljanico in grajskim hribom **Marka Nahtigala**, sugestivno je tudi njegov motiv Cankarjevega nabrežja; **Marjanca Prelog** podaja poetično videnje Koseškega bajerja; **Igor Pirc** prikazuje parodijo na nekdanje barakarsko naselje za pokopališčem Žale; **Miha Likar** je posnel ekspresiven motiv z detajlom kipa na Zmajskem mostu in poglobljeno reko Ljubljanico; **Matevž Ušecnik** pa je ujel pomirjajoč motiv mestne prometnice ob Evangeličanski cerkvi in hotelu Lev, brez avtomobilov, pešcev in z enim samim kolesarjem.

Foto: Jure Maleš

Nagrajeni fotografiji je dal avtor naslov *Nazaj v prihodnost*.

Nagradni natečaj Stare in nove podobe Ljubljane

Ljubljana se je v času od osamosvojitve do danes močno spremenila. Še nedolgo tega so po Tromostovju vozili krpani, zdaj je trg preurejen in zaprt za promet, pravkar je nastalo prelepo sprehajališče na Bregu, nov je Šmartinski park, preurejen je Trnovski pristan, Slovenska cesta ima vrsto novih fasad, prav tako Prešernova cesta, Živalski vrt postaja zmeraj lepši ... Ljubiteljske in poklicne fotografe vabimo, da v svojem fotografskem arhivu ali na razglednicah poiščete tiste stare fotografije stavb, trgov, parkov ali predelov Ljubljane, ki so v času po osamosvojitvi dobili novo podobo. Dve najboljši dvojici fotografij - stare in nove podobe - bomo nagradili z 250 evri, druge uspešne dvojice pa objavili v decembrski številki glasila in jih ob priložnosti razstavili. Stare in nove posnetke skupaj pošljite do 30. avgusta na naslov Glasilo Ljubljana, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, za nagradni fotonatečaj, ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Posnete fotografije bodo ocenjevali akademski slikar in publicist Stane Jagodič, fotograf Bojan Velikonja in odgovorna urednica Nada Šumi.

Ljubljana v družbi ozaveščenih mest

Mag. Vida Ogorelec Wagner

Fotografiji: Miha Fras

Javno Podjetje LPP načrtuje nakup 27 okolju prijaznih hibridnih avtobusov. Od julija poteka 9-mesečno testiranje treh proizvajalcev, medtem ko mestni inšpektorji že uporabljajo šest hibridnih vozil Toyota Prius.

Kadar delamo, četudi delamo dobre in koristne stvari, nujno tudi onesnažujemo in povzročamo izpuste. Vsak človek, vsako podjetje in vsaka pisarna za svoje delovanje potrebuje energijo, povzroča prevoze in sproža druge negativne vplive na okolje. V času podnebni sprememb je zato postala ključna prednostna naloga vseh naprednih organizacij spoznavanje okoljskih učinkov in izboljšanje negativnih vplivov na okolje. Znotraj Mestne občine Ljubljana se je te naloge najprej lotil Oddelek za varstvo okolja.

Zaradi narave dela je delovanje Oddelka za varstvo okolja vedno tisto, ki mora na področju preudarnega okoljskega ravnanja dajati zgled drugim oddelkom znotraj mestne uprave in meščanom. Varstvo okolja je osnovno poslanstvo oddelka, zato so se zaposleni odločili sprožiti proces sprememb in stopiti na pot nenehnih izboljšav. Da bi dosegli zmanjšanje svojih vplivov na okolje, so k projektu pritegnili pomoč zunanjih svetovalcev in si tako pridobili strokovno podporo pri uvajanju sistema optimalnega okoljskega upravljanja.

Proces uvajanja sprememb bo Oddelek za varstvo okolja izkoristil kot spodbudo za dvig na novo raven delovanja in za krepitev povezanosti med zaposlenimi, uporabil pa ga bo tudi za sprožanje sprememb znotraj Mestne uprave. Oddelek želi namreč prevzeti pobudo za prehod delovanja Mestne občine Ljubljana na bolj trajnostne načine: radi bi dosegli spremembe, znali predstaviti učinke in možnosti. Pomembno je tudi dejstvo, da bodo s projektom dobili priložnost za prenos izkušenj in idej v novo upravno stavbo MOL.

Prva spoznanja

Proces sprememb se je začel s podrobno analizo značilnosti trenutnega delovanja in z evidenco načinov in kanalov vplivanja na okolje. Oddelek tako na okolje posredno vpliva že z svojimi izobraževalnimi, informativnimi in ozaveščevalnimi dejavnostmi. Vpliva tako, da podpira delovanje nevladnih organizacij in omogoča programe CIVITAS. Poglobljen vpliv na okolje ima tudi zato, ker sooblikuje program varstva okolja in opravlja meritve stanja okolja

v mestu. Seveda pa ima tudi vpliv na strateške dokumente drugih oddelkov, mesta in države. Ves ta vpliv bi oddelek lahko izkoristil za izboljšanje bilance svojih vplivov na okolje.

Pri vsakdanjem delu zaposleni oddelka veliko uporabljajo kolesa in mestni promet. Kljub temu povzročijo veliko izpustov, ker se z avtom vozijo na delo, veliko poti z avtomobilom opravi njihova kurirska služba, pa tudi na številna službena potovanja odhajajo z letalom.

Poseben vidik vplivanja na okolje je naročanje potrošnih dobrin, ki je v upravi centralno in ne upošteva smernic zelenih javnih naročil, zato tudi pri nakupu hrane in pijače ni mogoče upoštevati okoljskega vidika.

Med opaženimi priložnostmi za spremembo je seveda tudi pitna voda, ki jo trenutno uporabljajo iz avtomata in s katero porabijo veliko plastičnih kozarcev, pa tudi poraba vode za splakanje v straniščih trenutno ni nastavljena. Ugotovljeno je bilo, da je poraba papirja prevelika, še posebej pisarniškega belega papirja. Zaposleni sicer zbirajo kartuše in elektronske odpadke, a slabo ločujejo druge odpadke. Tudi energije ne uporabljajo na optimalen način, saj nimajo povsod termostatskih ventilov, imajo veliko aparatov v kuhinji, uporabljajo klimatske naprave in standardno razsvetljava.

Z izračunom svojega ogljičnega odtisa in z mobilnostno diagnozo, ki sta kazalnika za oceno stanja okoljskega upravljanja, so na oddelku zaključili prvi dve nalogi od predvidenih štirih. Sledilo bo oblikovanje sheme za vzpostavitev okolju prijaznejšega sistema delovanja (EMAS) njihovega oddelka.

Vzpostavljanje okolju prijaznejšega delovanja poteka v partnerstvu z Umanotero, Slovensko fundacijo za trajnostni razvoj, in projektom RITUALI - Eko pisarna.

Ogljični odtis

Izraz ogljični odtis se uporablja za ponazoritev količine emisij CO₂ in drugih toplogrednih plinov (TGP), za katero sta odgovorna ali posameznik ali organizacija. Ogljični odtis lahko izračunamo tudi za dogodke in proizvode.

Upravljanje mobilnosti

Upravljanje mobilnosti (angl. *Mobility Management*) je novejši koncept spodbujanja trajnostnega prometa in obvladovanja povpraševanja po avtomobilskem prometu s spreminjanjem potovalnih navad. V ospredju obravnave so mehki ukrepi, kot so informiranje, komuniciranje, koordiniranje in organizacija storitev. Na ravni podjetja se koncept najpogosteje uporablja kot Mobilnostni načrt, njegov namen pa je racionalizacija s podjetjem povezanih potovanj (prevozi na delo, službene poti, dostop do podjetja).

EMAS

Shema EMAS (sistem EU za okoljevarstveno vodenje organizacij) je namenjena spodbujanju primernejšega ravnanja z okoljem in obveščanju javnosti o vplivih njihovih dejavnosti na okolje. Gre za nadgradnjo ISO 14001 oziroma za zagotavljanje večje odprtosti, odkritosti in periodičnega objavljanja preverjenih okoljskih informacij. *Okoljska izjava* je glavni način seznanjanja javnosti z rezultati nenehnega izboljševanja učinkov ravnanja z okoljem in je hkrati priložnost za promocijo pozitivne podobe organizacije pri kupcih, dobaviteljih, okolici, pogodbenikih in zaposlenih.

Ljubljanske novice

MESTNA OBČINA LJUBLJANA, Mestni trg 1, Ljubljana

razpisuje štipendije za šolsko oz. študijsko leto 2009/2010

55 štipendij za nadarjene dijake in študente Mestne občine Ljubljana in sicer

12 štipendij za dijake

25 štipendij za študente dodiplomskega izobraževanja v Sloveniji

4 štipendije za študente podiplomskega izobraževanja v Sloveniji

6 štipendij za dodiplomski študij v tujini

8 štipendij za podiplomski študij v tujini

Na razpis se lahko prijavijo **dijaki od vključno 2. letnika srednjega izobraževanja, študenti dodiplomskega izobraževanja od vključno drugega letnika, študenti podiplomskega izobraževanja v Sloveniji in študenti, ki študirajo v tujini** (kandidati za podiplomski študij in za študij v tujini se lahko prijavijo že v 1. letniku), če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dijaki morajo dosegati najmanj prav dober splošni učni uspeh v preteklem šolskem letu, študenti pa povprečno oceno opravljenih izpitov v preteklem študijskem letu najmanj 8,
- študenti višjih letnikov na študiju v tujini morajo dosegati ocene, ki so primerljive z zahtevanimi ocenami v Republiki Sloveniji,
- kandidati za štipendije morajo biti vsestransko dejavni, se odlikovati z visoko sposobnostjo in usvarjalnostjo ter dosegati vidne rezultate na zunajšolskih področjih,
- prosilci morajo imeti stalno prebivališče v Mestni občini Ljubljana,
- prosilci ne smejo biti v delovnem razmerju, prejemati nadomestila za brezposelne pri Zavodu RS za zaposlovanje, opravljati dejavnosti, imeti statusa zasebnika ali samostojnega podjetnika, imeti druge štipendije ali drugih virov dohodkov,
- dijaki ob vpisu v 2. letnik srednje šole ne smejo biti starejši od 18 let, študenti ob vpisu v drugi letnik dodiplomskega študija ne starejši od 25 let, študenti podiplomskega študija ob vpisu v 1. letnik pa ne starejši od 30 let. Starost dijakov in študentov višjih letnikov je lahko ustrezno višja.
- izjemoma se lahko prijavijo tudi kandidati, ki ne dosegajo pogojev iz prve alineje (dijaki prav dober splošni učni uspeh v preteklem šolskem letu, študenti povprečno oceno najmanj 8 v preteklem študijskem letu), če na posameznem področju dosegajo izjemne rezultate, primerljive v **evropskem in svetovnem merilu**.

Prijavi na obrazcu DZS 1.51 je potrebno priložiti:

- dokazilo o vpisu v šolsko oziroma študijsko leto 2009/2010,
- dokazilo o učnem oziroma študijskem uspehu zadnjega letnika izobraževanja,
- dokazila o posebni nadarjenosti
- potrdilo o stalnem prebivališču,
- življenjepis,
- potrdilo o opravljenem sprejemnem izpitu ali povabilo tuje izobraževalne organizacije (za kandidate, ki se vpisujejo v 1. letnik v tujini),
- priloge, zahtevane na obrazcu DZS 1.51.

Kandidati dokazujejo posebno nadarjenost s potrdili o izjemnih dosežkih **v zadnjih štirih letih**: s tekmovanjem, s sodelovanjem na natečajih, s potrdili (vabila, koncertni ali programski listi) o sodelovanjih na umetniških razstavah, koncertih ali drugih javnih nastopih, z bibliografijo objavljenih del, s potrdili o: sodelovanju pri znanstvenoraziskovalnem delu, dodatnih izobraževanjih, udeležbah na seminarjih in kongresih, različnih funkcijah v šolskih skupnostih, klubih, društvih ali vodenju študijskih, raziskovalnih ali neformalnih interesnih skupin, nagradah, pohvalah in priznanjih, članstvih ali udeležbah v prostočasnih dejavnostih v klubih, društvih in drugih organizacijah in (ali) s priporočili profesorjev, mentorjev, klubov in društev.

Vse v roku in s predpisanimi dokazili opremljene prispele vloge bodo ovrednotene in uvrščene na prednostno lestvico po posameznih kategorijah. Pri dodelitvi štipendij se upošteva boljši splošni učni uspeh oziroma višja povprečna ocena kandidata in boljši dosežki na drugih (zunajšolskih) področjih delovanja.

Ob enakih pogojih bodo imeli prednost kandidati z nižjim dohodkom na družinskega člana.

Ocenjevalni list je objavljen na spletni strani Mestne občine Ljubljana: www.ljubljana.si.

Dokazila o nadarjenosti razvrstite po vrstnem redu na ocenjevalnem listu. Izbrani bodo tisti kandidati, katerih uvrstitev na prioriteto lestvico še ustreza razpisnemu številu štipendij. **Vsi kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni najkasneje v dveh mesecih od poteka roka za prijavo na razpis.**

Prijave z vsemi potrebnimi dokazili oddajo **dijaki najkasneje do 8. septembra 2009, študenti pa do 1. oktobra 2009** v zaprti ovojnici z oznako: »Prošnja za štipendijo – zaupno« na naslov: **Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana.**

NPK – Nacionalna poklicna kvalifikacija

Učenje ni omejeno na šolski prostor, prav tako ne na mlada leta. Uspešno gospodarstvo in na znanju temelječa družba sta pogojena z vseživljenjskim učenjem, s permanentnim pridobivanjem novih znanj, spretnosti in kompetenc, potrebnih na delovnem mestu, pa tudi za uspešno osebno življenje in za delovanje v okolju. V času nenehnega znanstvenega, tehničnega in družbenega razvoja je izobraževanje postalo nujnost. Na Zavodu za tehnično izobraževanje Ljubljana se že vrsto let ukvarjamo z izobraževanjem odraslih. Pri nas poteka več kot 30 različnih izobraževalnih programov za odrasle.

V sklopu zavoda deluje

Kozmetična šola ZTI, ki je najstarejša kozmetična šola v Sloveniji in v kateri že leta izobražujemo **kozmetične tehnike**. Zelo ponosni smo na izjemno **kakovost šole in nadaljnjo poklicno kariero**, ki jo v življenju dosežejo naši slušatelji. Za to visoko raven so zaslužni predvsem vrhunski predavatelji, ki s svojim znanjem in bogato prakso ter sodobnimi pedagoškimi metodami zagotavljajo udeležencem visoko raven predavanj in izvajanje praktičnega dela pouka. Jeseni leta 2004 smo se preselili iz starih, neustreznih prostorov in odprli vrata **Zavoda za tehnično izobraževanje**. Dejavnost izvajamo na 700 kvadratnih metrih površine, kjer lahko ponudimo zares optimalne razmere za delo in s tem kakovostno izobraževanje. Leta 2004 smo začeli tudi z izvajanjem Nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Kaj je Nacionalna poklicna kvalifikacija?

To je formalno priznana strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica, zasnovana na podlagi nacionalnih poklicnih standardov in pridobljena na podlagi verificiranih izobraževalnih programov ali v postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zavod za tehnično izobraževanje je vpisan v register izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje naslednjih poklicnih kvalifikacij: MASER/MASERKA, REFLEKSOTERAPEVT/REFLEKSOTERAPEVTKA, PEDIKER/PEDIKERKA, VIZAŽIST/VIZAŽISTKA, MANIKER/MANIKERKA in

SOCIALNI OSKRBOVALEC/SOCIALNA OSKRBOVALKA NA DOMU. V letošnjem letu smo začeli z izvajanjem nacionalne poklicne kvalifikacije KNJIGOVODJA. V primeru, da nimate vstopnih pogojev za vpis v program, na Zavodu za tehnično izobraževanje organiziramo tudi priprave in preskuse znanja iz zdravstvenih predmetov (zdravstvena vzgoja, kontaktna kultura, anatomija in fiziologija telesa). Na našem Zavodu je zaposlenih več usposobljenih svetovalcev za Nacionalne poklicne kvalifikacije, ki vam bodo znali svetovati in vas pravilno usmerjati skozi proces izobraževanja. Po uspešno zaključenem izobraževanju prejme udeleženec certifikat, ki je javno veljavna listina in s tem poklic, ne pridobi pa stopnje izobrazbe. Certifikat je priznan znotraj EU.

Po uspešno zaključenem izobraževanju prejme udeleženec certifikat, ki je javno veljavna listina in s tem poklic, ne pridobi pa stopnje izobrazbe. Certifikat je priznan znotraj EU.

Kaj lahko še ponudimo? Ze pridobljena znanja lahko poglobite in razširite na različnih tečajih, delavnicah in seminarjih, ki jih izvajamo na področju zakonsko predpisanih znanj, poslovanja, tehnologij, kakovosti, zdravja in preventive ter kozmetike. Poleg tega pa opravljamo še najrazličnejše storitve in svetovanja. Organiziramo kongrese, razstave, posvetovanja, poslovna srečanja, prireditve in tekmovanja ter izdajamo in promoviramo knjige, revije in strokovne publikacije. Izvajamo kompletne postopke javnih naročil v imenu in na račun naročnika ter energetske preglede zgradb s popolno izdelavo energetskih izgub ter predlogi za sanacijo. Podrobnejše informacije lahko dobite na naslednjih telefonskih številkah: 01/280 6 750, 01/280 6 770, 031/308-822, e-pošte: nfo@zti-lj.si, spletni strani: www.zti-lj.si

Slavica Drozg

Pokličite Kavalirja! Odzove se na številkah: 031/666 331 in 031/666 332

Mestno središče je zaprto za promet, vendar to ne pomeni, da tukaj lahko samo pešačimo ali kolesarimo. Poleg znamenitega vlakca, ki vozi na Grad, se je zdaj mogoče popejljati s trenutno dvema brezplačnima električnima voziloma – Kavalirjema. Kavalirja sta se močno prikupila turistom. Če nosite prtljago ali težko hodite, ju lahko pokličete na številki

Ljubljanske novice

Pomembne informacije za uporabnike mesečnih vozovnic

Ne čakajte na jesen!

V Ljubljano prihaja URBANA - sodobna in praktična enotna mestna kartica, ki jo najprej uvajamo v mestnem potniškem prometu. Terminalska Urbana bo nadomestila stare mesečne vozovnice, vrednostna pa žetone in gotovino za plačilo vožnje z mestnimi avtobusi. Na LPP bomo morali v kratkem času za kartice Urbana zamenjati več deset tisoč obstoječih mesečnih vozovnic.

Zato pridite po svojo Urbano že zdaj, postanite testni uporabniki in se elegantno izognite čakanju v vrsti.

Urbano že lahko uporabljate na vseh mestnih avtobusih, v prihodnje pa vam bo omogočala še kopico koristnih reči. Urbana se vam predstavlja na spletni strani www.jh-lj.si/urbana in na brezplačni telefonski številki 080 60 88, veliko informacij pa vam je na voljo tudi na www.lpp.si.

Za testnega uporabnika se vam ni treba več prijaviti po elektronski pošti, po kartico lahko pridete neposredno v eno od potniških blagajin LPP (Celovška cesta 160 in Slovenska cesta 56). Če želite, se še vedno lahko prijavite tudi po elektronski pošti na naslov urbana@lpp.si, prijavi pa dodate ime in priimek ter vrsto kartice, ki jo želite. Po prejemu e-obvestila in navodil za testne uporabnike lahko po svojo kartico pridete v eno od naših potniških blagajin.

Šolarji, dijaki in študenti – vaše sedanje šolske mesečne vozovnice veljajo le še do 5. septembra 2009! Priskrbite si URBANO zdaj in se izognite gneči!

Če imate že urejen vpis v naslednji letnik, si takoj uredite še Potrdilo o šolanju. Obrazec najdete na spletni strani www.lpp.si v rubriki Šolska mesečna vozovnica (desni meni), potrdijo vam ga na faksu, nato pa z njim, svojo staro mesečno in osebnim dokumentom (fotografija ni več potrebna) pridite v potniško blagajno LPP na Celovski cesti 160 ali na Slovenski cesti 56, kjer vam bomo izdali kartico Urbana. Nanjo bomo prenesli tudi veljavnost vaše poletne mesečne nalepke in vam dali navodila za uporabo Urbane.

Če se v naslednji letnik vpisujete šele jeseni, lahko Urbano kljub temu dobite že zdaj. V eno od potniških blagajin prinesite svojo sedanjo mesečno vozovnico in osebni dokument. Dobili boste Urbano, na katero vam bomo prenesli veljavnost vaše poletne mesečne nalepke in vam dali navodila za uporabo Urbane. Šolsko mesečno vozovnico za september boste lahko naložili na svojo Urbano, saj vam ta pravica na podlagi Potrdila o šolanju iz šolskega leta 2008/2009 pripada do 5. oktobra 2009. Ob vpisu v naslednji letnik pa na faksu takoj pridobite potrjeno Potrdilo o šolanju ter ga skupaj z osebnim dokumentom in kartico Urbana prinesite v eno od potniških blagajin LPP, kjer vam bomo pravico nalaganja šolske mesečne vozovnice na kartico Urbana podaljšali za šolsko leto 2009/2010.

Pomembno:

- Za pridobitev kartice Urbana fotografija ni potrebna.
- Kartica Urbana je trajna in vam je po koncu testnega obdobja ali ob spremembi statusa ne bo treba zamenjati.
- Več informacij za uporabnike šolskih mesečnih vozovnic ter obrazec Potrdilo o šolanju se nahaja na www.lpp.si v rubriki Šolska mesečna vozovnica.
- Potniški blagajni LPP se nahajata na Celovski cesti 160 in Slovenski cesti 56. Obratujeta vsak delavnik od 7. do 19. ure, ob sobotah pa od 7. do 13. ure.

080 60 77

urbana@lpp.si

www.jh-lj.si

www.lpp.si

031/ 666 331 in 031/ 666 332. Na voljo sta vsak dan od 9.30 do 18. ure, že v bližnji prihodnosti se jima dostava pridružila tudi dva brezplačna taksija.

Vpis v Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar do 15. septembra

Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar praznuje 50 let. Ob tej priložnosti vam center ponuja: ● brezplačen vpis v srednješolske programe, ● možnost plačila na 10 obrokov, ● sofinanciranje jezikovnih, računalniških tečajev ter Nacionalnih poklicnih kvalifikacij s strani države (razpis zavoda *Znanje uresničuje sanje*). Ujemite izredne ugodnosti in na Cenetu Štuparju dokončajte šolanje, naučite se tujih jezikov, izpopolnite svoje znanje. Vpišite se zdaj, ponudba velja do 15. septembra. www.cene-stupar.si 080 1009

Noč raziskovalcev 2009: Humanistika, to si ti.

Noč raziskovalcev, ki bo potekala 25. septembra v središču Ljubljane, financira Evropska komisija, koordinira pa Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Raziskovalci v humanistiki in družboslovju se bodo prek različnih dejavnosti, ki bodo organizirane čez ves dan, predstavili javnosti (filmi, delavnice, ekskurzije, gledališče, ples, uspavanke, pravljice, razprave, plakati ...). Projekt poteka sočasno po več evropskih mestih (sodeluje okoli 200 mest), v Sloveniji v Ljubljani in Mariboru. Namen projekta: Humanistika in družboslovje pomenita temelj za razumevanje posameznika in družbe. Med nami so raziskovalci, ki svoje delovanje posvečajo odkrivanju skritega v človeških življenjih in v okolju, v katerem živimo. Njihovo delo črpa iz vsakdanjega življenja, ga kritično osmišlja, mu nastavlja ogledalo in ga spreminja. Noč raziskovalcev želi razširjati obzorja in pregnati temo nevednosti. Ponuja priložnosti za srečanje z raziskovalci, spoznavanje njihovih dejavnosti in razpravo v sproščenem okolju. Razpisan je natečaj za najboljši plakat na temo raziskovalcev v humanistiki in družboslovju. Zmagovalci bodo na evropski ravni tekmovali za najboljši oglaševalski plakat, ki bo uporabljen za

vse *Noči raziskovalcev 2010*. Zmagovalec bo prejel denarno nagrado 500 evrov na zaključni prireditvi 25. septembra 2009 na Prešernovem trgu v Ljubljani, kjer bo imel pozdravni nagovor tudi župan Ljubljane. Razpisan je tudi natečaj za najboljši prevod naslova projekta, ki se v angleščini glasi *HUMANITIES ROCK!* Hkratni dogodki: Izvedba projekta sovпада z 90-letnico ustanovitve Filozofske fakultete in Univerze v Ljubljani ter 30-letnico Znanstvenoraziskovalnega inštituta Filozofske fakultete. Več na www.nocraziskovalcev.ff.uni-lj.si/

Problem: Humanistika in družboslovje sta vse bolj marginalizirani, če ne tudi spregledani, v vse bolj skomercializiranem prostoru, temveč tudi v znanosti sami. Razlog za to je nerazumevanje znanstvenega poklica na tem področju. Ker rezultati tovrstnega raziskovanja niso natančni, izmerljivi in otipljivi, se raziskovalcev drži sloves »knjižnih moljev«, odklopljenih od družbe, ki so običajni v preteklosti, ki zastavljajo ljudem neumna vprašanja in govorijo v nerazumljivem besednjaku, filozofirajo, vendar nič ne povedo. V resnici pa morajo biti ravno oni zaradi razumevanja človeka in družbe odprti, dinamični, saj so ljudje tisti, ki predstavljajo njihov »laboratorij«.

Slogan: *Humanistika, to si ti*, sporoča, da je posameznik hkrati subjekt in objekt znanstvenega raziskovanja. **Tehnični podatki o projektu:** Naslov mednarodnega projekta, ki ga finančno podpira Evropska komisija v okviru 7. Okvirnega programa, programa Človeški viri, je HUMANITIES ROCK! Humanities and Social Science on stage in Ljubljana.

Vodja projekta: red. prof. dr. Rajko Muršič, koordinatorka za izvedbo projekta: Katja Hrobat, koordinatorka: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, partnerja: Mestna občina Ljubljana, Sinološko društvo Yuan **Dogodki, ki jih lahko spremljate v okviru Noči raziskovalcev:** 25. septembra 2009 pripravlja 7 oddelkov Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 28 različnih dejavnosti: **Delavnice. 1. Uspavanke.** Ugotovitve raziskave o uspavankah v vsakdanjem življenju se vračajo vanj. Uspavalnica in učenje uspavank za otroke in starše.

(E/KA). 2. *Droge*: Razkrivamo polresnice o drogah in njihovi uporabi. (P/A). 3. *Otok*: Igranje vlog (vžvljanje v dve različni družbeni skupini z različnim jezikom, hierarhijo, navadami, bogovi itd.) (E/KA). 4. *Hiša plesa*: Učenje tradicionalnih plesov in interpretacija (E/KA). 5. *Izkušnja joge*: Vodeno spoznavanje in osebna izkušnja joge kot prakse, ki presega zgolj fizično vajo (introspektivna povezava misli in telesa, meditacija, pranayama). (E/KA). 6. *Identitete*: Z igranjem vlog in vžvljanjem v različne osebe (priseljenc, Rom, muslimanka itd.) želimo preseči stereotipe in opozoriti na konstrukcijo identitete. (E/KA). 7. *Nad konflikt*: Z aktivno udeležbo dijakov, učencev in učiteljev bomo ugotavljali, kako rešiti komplicirano konfliktno situacijo v razredu (P/A). 8. *Raziskovalec za en dan*: Trije dnevi aktivnega raziskovanja z raziskovalcem (E/KA). 9. *Noč odprtih vrat*: Psihološki poskusi na področju percepcije in kognitivne psihologije z aktivno udeležbo prisotnih (PSIH).

Festivali. Vidovin:

Festival etnografskega in dokumentarnega filma. *Tek na dolge razdalje*: Znanje ni doseženo v trenutku, ampak so njegovi vplivi dolgoročni; po vzoru holivudskega pločnika slavni bomo pločnike popisali z imeni znamenitih raziskovalcev v humanistiki, ki so z idejami spremenili svet. (E/KA). *Nevarna zgodovina »rumene nevarnosti«*: Predstavitev vzhodnoazijske tradicije: filozofija, umetnost, politika, literatura, poezija, kaligrafija in vojne umetnosti, teater, o socializmu – kabaret, globalni dialogi – plesna in dramska uprizoritev (AZ/AFŠ). *Slovanske pravljice o soncu*: Festival pripovedovanja pravljic v prevodu in posebni izdaji (SLA)

Predstavitve. Geografija se predstavi: Multivizionalna predstavitev (GEO), *Prometna varnost*: Predstavitev delavnice Priprava medijske kampanje – primer prometne varnosti (PSIH). *Kam odlagati odpadke?* Predstavitev raziskave (GEO). Ljubljana drugače: Označitev območij, ki jih imamo v Ljubljani radi, in območij, ki se jih bojimo. *Plakati raziskovalcev*: Raziskovalni rezultati doktorskih in magistrskih studentov (BIB/IZ/K).

Ekскурzije, izleti.

Onesnaženost zraka v

Ljubljani ali kako zadihati s polnimi pljuči: Predstavitev bolj in manj onesnaženih območij (GEO). *Čolnarčkova pot*: Izleti po reki s čolnarjem Matijo, ki pripoveduje o načinu življenja ob Ljubljani (E/KA). **Konferenca, okrogle mize**: *Rostoharjevi dnevi*: Simpozij s predstavitev tekočih raziskav v psihologiji (PSIH). *Smisel in nesmisel humanistike*: Okrogla miza o problemih odnosov med posameznimi identitetami in potrebami družbene blaginje, med institucijami, o etičnih, ekonomskih in političnih problemih (AZ/AFŠ). *Raziskava o nasilju nad ženskami, otroki in mladimi ter njeni učinki*: Okrogla miza in javna diskusija o rezultatih raziskave o nasilju v EU in refleksija o učinkih takšnega raziskovanja na vsakdanje življenje prebivalcev in prebivalk EU ter raziskovalk in raziskovalcev, vključenih v raziskovanje (SOC). *Močne vezi med raziskovanjem in prakso*: Okrogla miza (BIB/IZ/K). **Razstave. Fotografije**: Fotografski sprehod skozi zgodovino psihologije. *Plakat 2010*: Razstava plakatov, prispelih na natečaj za srednješolce, in razglasitev zmagovalcev. *Koncert raziskovalcev glasbenikov*.

Zbor in orkester evropskih študentov medicine

Društvo študentov medicine Slovenije je v letu 2009 pripadla čast organizirati gostovanje Zbora in orkestra evropskih študentov medicine (*European Medical Students' Choir - EMSC in European Medical Students' Orchestra - EMSO*). Od **31. julija do 9. avgusta 2009 v Ljubljani** gostimo udeležence iz vse Evrope, pridno vadimo, gostovanje pa bosta zaključila **dva koncerta**, ki bosta izvedena **8. avgusta v cerkvi sv. Jurija v Piranu ob 21. uri** in **9. avgusta v veliki dvorani Slovenske filharmonije ob 20. uri**. Karte za koncert v Slovenski filharmoniji bodo naprodaj eno uro pred koncertom (od 19. ure dalje) v avli Slovenske filharmonije po ceni 10 evrov. Za koncert v cerkvi sv. Jurija v Piranu vstopnine ni. Oba koncerta, ki ju bosta skupaj izvedla EMSO in EMSC, sta dobrodelna. Denar od prodaje vstopnic in druge prostovoljne donacije bomo namenili za **nakup CTG aparata za Ljubljansko porodnišnico**. CTG je naprava, ki neinvazivno meri utrip ploda prek materinega

trebuha ter s tem omogoča nadzor nad življenjskimi funkcijami dojenčka pred in med porodom.

Koncertni program bo obsegal:

● Gašper Jereb: **Princess of Flowers - novo delo**, ● Jules Massenet: **Meditacija iz opere Thais**, ● Franz Sshubert: **Simfonija št. 3 v D-duru**, ● Joseph Haydn: **Maša sv. Nicholasa (maša v G-duru)**, ● Michele Josia: **De profundis**, ● Marjan Grdadolnik: **Laudate Dominum**. Dirigent orkestra bo **Marjan Grdadolnik**, zbor pa bo vodila **Martina Batič**. Orkester in zbor združujeta glasbeno nadarjene študente medicine in mlade zdravnike iz vse Evrope ter delujeta že več kot 10 let. Vsako leto gostujeta v drugi državi, kjer njuna gostovanja vedno prostovoljno organizirajo lokalni študentje medicine. Cilj projekta je mednarodno povezovanje študentov medicine in mladih zdravnikov zunaj okvirov rednega študija.

Projekt podpira: **Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani (MFLJ), Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOU) in Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD)**.

4. Evropsko univerzitetno prvenstvo v rokometu

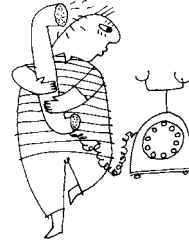
Med 15. in 21. junijem je v Ljubljani potekalo *4. Evropsko univerzitetno prvenstvo v rokometu*. Organizatorji dogodka (Športna zveza Univerze v Ljubljani, Slovenska univerzitetna športna zveza in Evropska univerzitetna športna zveza) ter njihovi partnerji (Univerza v Ljubljani, Rokometna zveza Slovenije, Mestna občina Ljubljana, ŠOU v Ljubljani) so opravili zelo dobro delo. Še boljše delo pa so opravili sodelavci-prostovoljci. 80 športnih navdušencev, prostovoljcev je dokazalo, da prostovoljstvo v športu še zdaleč ni preteklost. Prvenstva se je udeležilo 12 moških in 8 ženskih univerzitetnih reprezentanc iz desetih evropskih držav. Na koncu so bili najboljši študentje Ruske državne univerze za šport in turizem iz Moskve, med dekleti pa študentke Univerze Vincent Pol iz Lublina. Naši so bili zelo uspešni. Študentke članice rokometne reprezentance Univerze v Ljubljani, varovanke Primoža Porija, so zasedle izjemno 2. mesto, medtem ko so fantje pod vodstvom Slavka Izeviča tekmovanje zaključili na 3. mestu.

Organizatorji so udeležencem poleg tekmovalnega dela ponudili obilico dodatnih dejavnosti prek katerih so lahko spoznali univerzo gostiteljico, mesto Ljubljana in nekatere slovenske kraje. Župan Ljubljane je za predstavnike delegacij organiziral svečani sprejem v Mestni hiši. Prav tako jih je sprejela rektorica Univerze v Ljubljani. Za vse udeležence je bil organiziran ogled Ljubljane in predstavitev Univerze v Ljubljani. Na tekmovanja prost dal se je večina udeležencev podala na izlete po Sloveniji. Domači javnosti je organizator ponudil dve okrogli mizi: eno z naslovom *Slovenija, rokometna velesila?* o stanju rokometna v Sloveniji, drugo, *Quo vadis univerzitetni šport?*, pa o izzivih na področju univerzitetnega športa v luči bolonjske prenovе. K večji kakovosti prvenstva je prispeval seminar za mednarodne rokometne sodnike, ki ga je v Ljubljani v okviru prvenstva izvedla Evropska rokometna zveza (EHF).

Športno srečanje so posamezni predstavniki univerz udeleženk izkoristili tudi za širitev meduniverzitetnega sodelovanja. Rektor gostujoče turške Univerze Gazi in rektorica Univerze v Ljubljani sta v času prvenstva sklenila dogovor o sodelovanju med univerzama. Vodja projekta Zvezdan Mikić je izvedbo prvenstva komentiral takole: »Vesel sem, da smo lahko gostili mlade igralce rokometna iz toliko krajev Evrope. Vesel sem, da smo zanje organizirali prvenstvo na izjemno kakovostnem nivoju, da smo jim lahko pokazali košček naše prelepe Slovenije ter da so se v Ljubljani, 'najlepšem mestu na svetu', lahko počutili kot doma. Zahvale udeležencev govorijo o tem, da smo naše delo opravili več kot le dobro. Zasluge gredo najprej odličnim sodelavcem organizacijskega odbora in vsem njihovim (našim) sodelavcem. Ob tej priložnosti se za nesebično podporo pri izvedbi tega enkratnega dogodka zahvaljujem Mestni občini Ljubljana, Študentski organizaciji Univerze v Ljubljani in Rokometni zvezi Slovenije. Pa tudi brez pomoči sponzorjev ne bi šlo. Hvala portalu zadetek.si, Krki, Ljubljanskim mlekararnam, Porsche Slovenija, Zavarovalnici Triglav, Reakt d.o.o.«

Slovinci smo se znali upreti fašizmu

V ljubljanski hali Tivoli je 6. junija potekal 1. evropski kongres izgnancev in beguncev nacizma in fašizma 1920–1945, ki se je ga udeležilo več kot 3000 udeležencev, med njimi vidni predstavniki političnega življenja, vodje delegacij iz 11 držav Evrope, predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij ter številni izgnanci in begunci iz vse Slovenije in zamejstva. Zbrane je najprej nagovoril predsednik države gostiteljice kongresa **dr. Danilo Türk**, ki je opozoril na velik pomen ohranjanja spomina na tragično obdobje druge svetovne vojne, hkrati je prisotne spomnil, da so se morali Slovenci za to, da bi obstali kot narod in je Slovenija danes uspešna članica evropske družine narodov, v svoji večstoletni zgodovini izogibati številnim čerem. »Uporniški duh malega naroda se je zmozel upreti tudi fašizmu in nacizmu v drugi svetovni vojni, ko je bilo slovensko ozemlje prepojeno s krvjo tistih, ki so se, organizirani v Osvobodilni fronti, uprli okupatorjem. Mnogi Slovenci so bili izgnani s svojih domov, poslani na prisilno delo ali v koncentracijska taborišča, kjer so številni tudi izgubili življenja. Podobno usodo delimo z mnogimi drugimi evropskimi narodi, zlasti z vami, ki ste danes med udeleženci tega kongresa. Z vami delimo tudi prepričanje, da ta del zgodovine ne more in ne sme biti pozabljen,« je poudaril. O težavah slovenskih izgnancev in beguncev je spregovorila tudi predsednica Društva izgnancev Slovenije 1920–1945 **Ivica Žnidaršič**: »Posegli smo v čas med obema svetovnim vojnama, ko je po prvi svetovni vojni ostalo kar veliko ozemlja in Slovencev v Italiji in Avstriji, kjer se je nasilje in zatiranje Slovencev začelo že pred drugo svetovno vojno. Slovenci se še danes borijo za svoje narodnostne pravice. V drugi svetovni vojni je bilo izgubljenih mnogo nedolžnih življenj, 55 milijonov mrtvih, med njimi več kot 30 milijonov civilistov, 3 milijone pogrešanih, ogromno je bilo uničenega premoženja. Trpljenje, ponižanje in žalost pa so pustili za seboj veliko hudih posledic, ki jih izgnanci in begunci čutimo še danes. Čas je zacelil rane, ni pa mogel

izbrisati spomina, zato bomo danes od tukaj poročali vsem voditeljem Evrope in sveta, naj storijo več, da se kaj takega, kot smo doživljali mi, nikdar več ne ponovi in še, kako nas kruta stvarnost v svetu vsak dan opominja, da fašizem in nacizem še nista mrtva.« Na kongresu so se s svojimi referati predstavili vodje delegacij društev izgnancev in beguncev iz Češke, Slovaške, Poljske, Ukrajine, Rusije, Francije, Avstrije, BiH, Hrvaške in Srbije ter predstavnikov iz Nemčije, med katerimi je bil tudi župan mesta **Rudolstadt**. Obravnavali in sprejeli tudi več predlogov in sklepov. Med drugim so na predlog Društva izgnancev Slovenije podprli ustanovitev Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945, ki bi skrbel za medsebojno spoznavanje, ohranjanje zgodovinskih dejstev, izmenjavo izkušenj in opozarjanje vlad na vnovične pojave fašizma in nacizma. Društvo izgnancev Slovenije pa je predlagalo, da se s kongresa pošlje pismo vsem predsednikom evropskih držav s pozivom, naj preprečijo nastajanje fašističnih in nacističnih organizacij. Udeleženci kongresa so poleg tega izrazili pričakovanje, da bo v skupnem evropskem učbeniku zgodovine primerno zajet tudi izgovor številnih evropskih narodov z njihovih domov zaradi fašističnega in nacističnega nasilja, na voditelje zmagovitih držav druge svetovne vojne pa naslovili poziv, naj se uresničijo sklepi s povojnih mirovnih in reparacijskih konferenc, saj izgnanci in begunci še vedno niso dobili vojnih odškodnin, predsednike držav zaveznic pa so s pismom pozvali, naj podprejo prizadevanja za popravilo krivic in poplačilo vojne škode, ki je bila storjena izgnancem in beguncem.

Jože Čurin

Film pod zvezdami – poletni kino

Tudi letošnje poletje na Ljubljanskem gradu poteka v znamenju filma. Kinodvor je v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana in Festivalom Ljubljana pripravil izbor nekaterih najodmevnejših filmov lanske kinematografske sezone, ki so zdaj na ogled v poletnem kinu, na dvorišču Ljubljanskega gradu. Filmske predstave se začnejo ob 21.30 uri in bodo na ogled še vse do 20. avgusta.

SI.PESNIK?

Prepusite se minimalizmu SMS poezije! Svojo SMS pesem v dolžini največ 160 znakov pošljite na številko 4333. Organizatorica Študentska založba Beethovnova 9/I, Ljubljana jih zbira od 20. junija do 23. avgusta 2009. Med 25. 8. in 28. 8. boste lahko glasovali za najboljšo pesem – strokovna žirija bo izbrala deset pesmi, ki jih boste lahko našli na www.poezijainvino.org in na portalu Vodafone live! Pošljite SMS z zaporedno številko pesmi na številko 4333 in glasujte za svojo najljubšo pesem. Tako pesnike kot ocenjevalce čakajo privlačne nagrade, ki jih podelujeta Si.mobil in Študentska založba. V nagradni igri lahko sodelujejo uporabniki omrežij Si.mobila in Mobitela. Pesem ne sme presegati 160 znakov, tema, vsebina in oblika pesmi niso določene in so prepuščene individualnemu izboru vsakega avtorja, vsak avtor lahko pošlje neomejeno število pesmi, pesem mora biti napisana v slovenskem jeziku, avtor lahko na svojo željo ostane anonimen. Cena SMS sporočila po veljavnem ceniku posameznega mobilnega operaterja. Strokovna žirija bo naredila izbor prispelih pesmi, za katere bo nato potekalo SMS glasovanje. Izbrane pesmi bodo od 25. avgusta 2009 na ogled na www.poezijainvino.org in na portalu Vodafone live! Člani strokovne žirije so: Veronika Dintinjana, Gorazd Kocijančič, Aleš Steger. Nagrajenci bodo razglašeni v okviru večerne prireditve festivala Dnevi poezije in vina, v petek, 28. 8. 2009, v Medani. Imena nagrajencev bodo objavljena na spletni strani www.poezijainvino.org.

Urtec Otona Župančiča, območna enota Živ-Žav z ločevanjem odpadkov do 7.000 evrov

V 14. krogu nagradne igre *Ločuj in zmaguj* je JP Snaga med tremi izžrebanimi uporabniki storitev podjetja razglasila novega nagrajenca in podelila najvišjo nagrado doslej. Prejel jo je Urtec Otona Župančiča, območna enota Živ-Žav, za pravilno in dosledno ločevanje odpadkov v višini 7.000 evrov. Doslej je bilo v nagradni igri *Ločuj in zmaguj* izžrebanih 42 odjemnih mest, podeljeni pa sta bili dve nagradi: Željko Vidranski je prejel tisoč evrov, Ciril Petrovič pa 833,33 evrov. Višina nagrad je odvisna od

velikosti odjemnega mesta in višine prenosa nagradnega sklada v naslednji krog, glavni pogoj podelitve nagrade pa je, da posoda za mešane odpadke na izžrebanem odjemnem mestu vsebuje manj kot polovico odpadkov, ki sicer sodijo v posode za ločeno zbiranje odpadkov. V naslednjih 12 krogih bo Snaga izžrebala še 18 odjemnih mest skupine A, 12 odjemnih mest skupine B in 6 odjemnih mest skupine C. Igra bo zaključena decembra 2009, ko bo mogoče podrobneje oceniti njene učinke. Več o nagradni igri: www.snaga.si/locujzmaguj.

ROZA ALARM!

Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek **spletne prijave** na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavi, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore.

Povabilo župana Zorana Jankovića na dneve odprtih vrat v Mestno hišo

Župan Zoran Janković ostaja odprt za predloge, pobude in morebitne težave Ljubljančan in Ljubljančanov. Tako ste vsi, ki vam ni vseeno za naše mesto, **vsak prvi torek v mesecu dobrodošli na dnevu odprtih vrat**, ko je župan na voljo med 14. in 17. uro v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1. Župan je dosegljiv tudi na elektronskem naslovu zoran.jankovic@ljubljan.si. Pisma z vprašanji županu ali Mestni upravi lahko naslovite tudi na **Glasilo Ljubljana, Mestna občina Ljubljana, Dalmatinova 1, Ljubljana in Službo za pobude in pritožbe občanov, Adamič-Lundrovo nabrežje 2, Ljubljana**.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-12-17.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; Klinični center: tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 080 12 34; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **Klepetalnica za starše pri Dijaškem domu Poljane** (pon., tor. in čet. od 14. do 15. ure): tel.: (01) 300 31 34 ali e-naslov: lidija.vranesic@guest.arnes.si; **Pravnoinformacijska pisarna Sveta za varstvo pravic najemnikov stanovanj MOL**, Tavčarjeva 3 (tor. in čet. od 18. do 19.30 ure): tel.: (01) 431 23 24; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-447, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**, Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org, in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame**, Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagalščih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic**, brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30**, tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavnice: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Rezultati notranjega nadzora skladnosti pitne vode

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih v skladu z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Preostale javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode se nahajajo v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/index.php?p=3&k=364

Kakovost podzemne vode maja 2009

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

() vrednosti so pod mejo zaznavanja uporabljene metode

Mejne vrednosti za podzemne vode od vseh izmerjenih parametrov maja presegata atrazin in njegov razgradni produkt desetilatrazin na merilnem mestu: vodnjak Ia črpališča Hrastje. Vodnjak Hrastje Ia ni vključen v centralni vodovodni sistem za oskrbo meščanov s pitno vodo!

Zrak v Ljubljani maja 2009

V preglednici so predstavljeni podatki stalnih meritev OMS na merilnem mestu Figovec za maj 2009. Od začetka leta smo do konca maja zabeležili 66 dni s preseženo dovoljeno dnevno vrednostjo delcev PM₁₀. Preostale izmerjene vrednosti so v okviru dovoljenih meja.

V skladu z Uredbo o ukrepih za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 52/02) in Uredbo o ozonu v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 8/03) veljajo za leto 2009 naslednji normativi:

SO₂: Mejna letna koncentracija SO₂ znaša 20 µg/m³, urna mejna koncentracija znaša 350 µg/m³ in je lahko presežena največ 24-krat v koledarskem letu. Dnevna mejna koncentracija SO₂ znaša 125 µg/m³ in je lahko presežena največ 3-krat v koledarskem letu.

NO₂: Mejna letna koncentracija NO₂ v letu 2009 s sprejemljivim preseganjem znaša 42 µg/m³. Urna mejna koncentracija znaša 200 µg/m³ in je lahko presežena največ 18-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna koncentracija benzena s sprejemljivim preseganjem za leto 2009 znaša 5,5 µg/m³.

PM₁₀: Mejna letna vrednost v koledarskem letu znaša 40 µg/m³, mejna 24-urna vrednost delcev PM₁₀ znaša 50 µg/m³ in je lahko presežena 35-krat v koledarskem letu.

Tabela1/ Rezultati notranjega nadzora maja 2009

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE		
			HRASTJE, JARŠKI PROD	KLEČE	ŠENTVID
			11.5.2009	12.5.2009	12.5.2009
pH		6,5 -9,5	7,64	7,59	7,51
Elektroprevodnost (pri 20°C)	µS/cm	2500	443	430	508
Celotni organski ogljik (TOC)	mg/l C	brez sprememb	0,29	0,24	0,34
Amonij	mg/l NH ₄	0,5	<0,02	<0,02	<0,02
Nitrat	mg/l NO ₃	50	15	15	18,3
Nitrit	mg/l NO ₂	0,5	<0,01	<0,01	<0,01
Sulfat	mg/l SO ₄	250	16	13	14
Klorid	mg/l Cl	250	13,3	8,7	22
Fluorid	mg/l F	1,5	<0,1	<0,1	<0,1
Bor	mg/l B	1	0,02	0,02	0,03
Krom	µg/l Cr	50	<2	<2	<2
Svinec	µg/l Pb	25	<1	<1	<1
Železo	mg/l Fe	0,2	<0,05	<0,05	<0,05
Atrazin	µg/l	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
Desetilatratin	µg/l	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	µg/l	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
Pesticidi - vsota	µg/l	0,5	<0,05	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	µg/l	10	<0,5	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	µg/l	100	<0,5	<0,5	<0,5
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., junij 2009.

Tabela 2/ Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Ljubljanskem polju

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatratin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	
Kleče - Villa	5. 5. 2009	(0,03)	(0,03)	0,1	12	1,1
Hrastje - Ia	5. 5. 2009	0,11	0,12	1,3	24	16
Šentvid -Ila	5. 5. 2009	(0,03)	0,05	0,1	18	1,7
Jarški prod - III	5. 5. 2009	(0,03)	(0,03)	0,3	12	2,6

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2009, Mestna občina Ljubljana, Oddelek za varstvo okolja.

Tabela 3 / Zrak v Ljubljani maja 2009

Merilno mesto Figovec	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Benzen
Povprečna mesečna vrednost	3 µg/m ³	48 µg/m ³	50 µg/m ³	2 µg/m ³
Maksimalna urna vrednost	15 µg/m ³	104 µg/m ³	191 µg/m ³	5 µg/m ³
Maksimalna dnevna koncentracija	5 µg/m ³	67 µg/m ³	75 µg/m ³	3 µg/m ³
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	15	0

Vir: Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana.

Zavod za turizem Ljubljana je poskrbel za prenovu vremenske hišice v Miklošičevem parku.

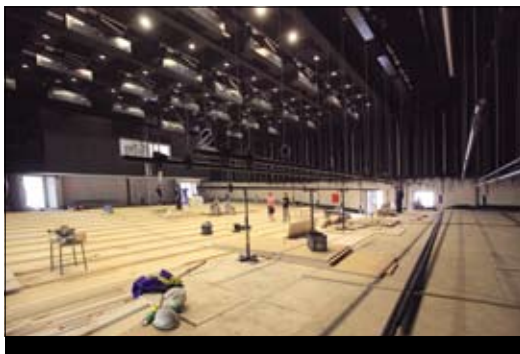
Del Severnega parka je že preurejen.

Intenzivno potekajo gradbena dela tudi na Peruzzijevi cesti.

V Mestni hiši poteka nadkritje atrijev in namestitve invalidskega dvigala.

Urejanje zahtevne tehnične infrastrukture v dvorani Centra urbane kulture Kino Šiška.

Poletno gledališče Krizanke bo letos dobilo povsem novo nosilno konstrukcijo.

5. junija je bilo odprto novo odlagalno polje na deponiji Barje, ki je v okviru projekta RCERO sofinancirano iz evropskih kohezijskih skladov.

Gradnja Športnega parka Stožice z večnamensko dvorano poteka po načrtu.

Breg se pravkar preobraža v eno najlepših sprehajališč v mestnem središču.

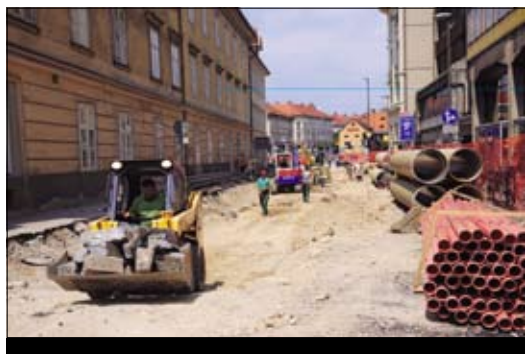
Arheološka izkopavanja ob gradnji garaže na Kongresnem trgu.

Center starejših Trnovo bo odprl vrata jeseni.

Intenzivno poteka gradnja nove OŠ Kašelj.

Še do konca avgusta bodo potekala komunalna dela na Kopitarjevi cesti.

Intenzivno potekajo gradbena dela za prvi hospic v Sloveniji na Hradeckega, ki bo odprl vrata konec leta.

Fotografije: Barbara Jakše Jeršič, Dunja Wedam
16. julija je bila odprta povezovalna cesta Mivka med Opekarsko in Barjansko cesto.